

2019

Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego

Statistical Yearbook of Mazowieckie Voivodship

Urząd Statystyczny w Warszawie Statistical Office in Warszawa

Warszawa 2019

Zespół Redakcyjny Urzędu Statystycznego w Warszawie

Editorial Board of Statistical Office in Warszawa

Przewodniczący

President

Zofia Kozłowska

Członkowie

Members

Agnieszka Ajdyn, Anna Cacko, Patrycja Gałązka-Seliga, Mariusz Godlewski, Krzysztof Kowalski, Elżbieta Lipińska, Gabriela Nowakowska, Grażyna Silny, Leszek Szot, Tomasz Zegar

Sekretarz

Secretary

Małgorzata Bieńkowska

Opracowanie merytoryczne i prace wydawnicze

Content-related works and editorial work

Zespół Analiz i Opracowań Zbiorczych w Mazowieckim Ośrodku Badań Regionalnych

Analyses and Comprehensive Studies Unit in Mazovian Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem

supervised by

Anny Cacko, Tomasza Zegara

Zdjęcie zamieszczone na okładce

Photograph on the cover

Pomnik Bohaterów Warszawy – Warszawska Nike (fot. Anna Cacko)

ISSN 1509-9652

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on the website

<http://warszawa.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data – please indicate the source

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Warszawie przekazuje Państwu dwudzieste wydanie „Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego”. Publikacja zawiera bogaty zestaw informacji charakteryzujących poziom życia społeczeństwa i stan gospodarki województwa.

Szczegółowe dane statystyczne zgrupowano w 22 działach tematycznych poprzedzonych uwagami ogólnymi zawierającymi wyjaśnienia dotyczące terminologii, metodologii i zakresu informacji. Opracowanie rozpoczynają trzy tablice przeglądowe zawierające ważniejsze dane o województwie w latach 2000, 2005, 2010 i 2014–2018 oraz wybrane informacje o województwie na tle kraju, jak również o regionach i podregionach województwa w 2018 r.

Zamieszczony materiał statystyczny wzbogacono ilustracją graficzną w formie wykresów i kartogramów.

W obecnej edycji Rocznika wszystkie informacje dotyczące gospodarstw domowych oraz mieszkań i infrastruktury komunalnej zostały zgromadzone w nowym dziale „Gospodarstwa domowe. Mieszkania”. Ponadto dane z zakresu rachunków regionalnych za lata 2015 i 2016 zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych, dokonaną stosownie do wytycznych zawartych w najnowszym Podręczniku Deficytu i Długu Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (MGDD, edycja 2019).

Przy opracowywaniu poszczególnych działów korzystano z wyników badań statystycznych statystyki publicznej, jak również ze źródeł pozastatystycznych.

Czytelnikom zainteresowanym danymi o podstawowych jednostkach podziału terytorialnego województwa polecamy, wydaną równocześnie, publikację pt. „Województwo Mazowieckie 2019. Podregiony, Powiaty, Gminy”. Opracowanie to stanowi uzupełnienie niniejszego Rocznika.

Oddając do rąk Państwa „Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego” dziękuję wszystkim osobom i instytucjom za przekazane informacje, które przyczyniają się do wzbogacania jego treści.

Dyrektor

Urzędu Statystycznego w Warszawie

Zofia Kozłowska

PREFACE

The Statistical Office in Warszawa is pleased to present the twentieth edition of the "Statistical Yearbook of Mazowieckie Voivodship". The Yearbook includes information characterising living conditions of society and the state of the economy of the voivodship.

Detailed statistical data on the voivodship have been grouped in 22 chapters, preceded by general notes explaining terminology, methodology and scope of information used in the publication. Three review tables containing major data on the voivodship in the years 2000, 2005, 2010 and 2014–2018 and selected data on the voivodship compared with the rest of the country as well as its regions and subregions in 2018 are presented at the beginning of the publication.

The presented statistical information has been enriched with maps and charts.

In this edition of the Yearbook, we gathered all the information regarding households, dwellings and municipal infrastructure in a new chapter "Households. Dwellings." Moreover, the data regarding national accounts for 2015 and 2016 were changed in relation to those published in the previous edition following the revision in the annual national accounts, made in accordance with the guidelines included in the latest edition of the "Manual on Government Deficit and Debt" (MGDD, 2019 edition).

Survey results of official statistics as well as non-statistical sources of information have been used while compiling the publication.

For readers who are interested in data on basic units of territorial division, we recommend the, simultaneously published, "Mazowieckie Voivodship 2019. Subregions, Powiats, Gminas". This study is a supplement to the Yearbook.

With the "Statistical Yearbook of Mazowieckie Voivodship", I would sincerely like to thank all persons and institutions for their assistance in providing data which contribute to the enrichment of its content.

Director
of the Statistical Office in Warszawa

Zofia Kozłowska

SPIS RZECZY

Przedmowa .....
Spis tablic .....
Spis wykresów .....
Objaśnienia znaków umownych .....
Skróty .....
Uwagi ogólne .....

CONTENTS

	Str. Page
Preface	3, 4
List of tables	6–17
List of graphs	17
Symbols	18
Abbreviations	18, 19
General notes	20–25

TABLICE PRZEGLĄDOWE

I. Województwo na tle kraju w 2018 r. ....
II. Ważniejsze dane o województwie .....
III. Województwo mazowieckie w 2018 r. – wybrane dane w podziale statystycznym NUTS

REVIEW TABLES

Voivodship on the background of the country in 2018.....	26–31
Major data on the voivodship	32–49
Mazowieckie Voivodship in 2018 – selected data in NUTS statistical division.....	50–57

DZIAŁY

I. Geografia .....
II. Stan i ochrona środowiska.....
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny.....
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości .....
V. Ludność.....
VI. Rynek pracy .....
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia społeczne .....
VIII. Gospodarstwa domowe. Mieszkania .....
IX. Edukacja i wychowanie.....
X. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna.....
XI. Kultura. Turystyka. Sport .....
XII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne .....
XIII. Ceny .....
XIV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo .....
XV. Przemysł i budownictwo .....
XVI. Transport. Telekomunikacja .....
XVII. Handel i gastronomia .....
XVIII. Finanse przedsiębiorstw .....
XIX. Finanse publiczne .....
XX. Inwestycje. Środki trwałe .....
XXI. Rachunki regionalne .....
XXII. Podmioty gospodarki narodowej .....

CHAPTERS

Geography.....	58– 60
Environmental protection.....	61– 81
Administrative division and local government.....	82– 87
Public safety. Justice	88– 96
Population.....	97–119
Labour market	120–152
Wages and salaries. Social benefits	153–165
Households. Dwellings	166–184
Education.....	185–212
Health care and social welfare	213–227
Culture. Tourism. Sport	228–242
Science and technology. Information society	243–257
Prices.....	258–261
Agriculture, hunting and forestry	262–285
Industry and construction	286–300
Transport. Telecommunications	301–308
Trade and catering	309–313
Finances of enterprises	314–326
Public finance	327–335
Investments. Fixed assets.....	336–343
Regional accounts.....	344–347
Entities of the national economy	348–355

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ I. GEOGRAFIA		
CHAPTER I. GEOGRAPHY		
Położenie geograficzne	1	58
Powierzchnia i granice w 2018 r.	2	58
Układ pionowy powierzchni	3	59
Większe rzeki.....	4	59
Większe i głębsze jeziora	5	60
Temperatury powietrza	6	60
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie	7	60
DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA		
CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION		
Uwagi ogólne	x	61
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa.....	1 (8)	68
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne	2 (9)	69
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane.....	3 (10)	69
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	4 (11)	70
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	5 (12)	70
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych.....	6 (13)	71
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi	7 (14)	71
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków	8 (15)	72
Oczyszczalnie ścieków	9 (16)	72
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza	10 (17)	73
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	11 (18)	73
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona	12 (19)	74
Kampinoski Park Narodowy	13 (20)	75
Rezerwaty przyrody	14 (21)	75
Parki krajobrazowe	15 (22)	76
Pomniki przyrody	16 (23)	76
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej	17 (24)	76
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania.....	18 (25)	77
Odpady według rodzajów	19 (26)	77
Odpady komunalne.....	20 (27)	78

		Tabl. Table	Str. Page
Nieczystości ciekłe.....	Liquid waste.....	21 (28)	78
Składowiska odpadów komunalnych.....	Landfill sites with municipal waste	22 (29)	78
Nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące).....	Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices)	23 (30)	79
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej	Tangible effects of investments in environmental protection and water management.....	24 (31)	80
Kierunki finansowania w Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ..	Financing directions of the Voivodship Environmental Protection and Water Management Fund.....	25 (32)	81
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.....	Receipts from fees and fines for environmental protection and water management fund	26 (33)	81
DZIAŁ III. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT		
Uwagi ogólne	General notes.....	x	82
Jednostki administracyjne województwa.....	Administrative units of voivodship.....	1 (34)	84
Gminy w 2018 r.	Gminas in 2018	2 (35)	84
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2018 r.	Powiats and cities with powiat status in 2018.....	3 (36)	85
Wybory radnych do organów jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r.	Elections of councillors to organs of local government units in 2018.....	4 (37)	85
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r.	Councillors of organs of local government units in 2018.....	5 (38)	86
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej.....	Paid employment, wages and salaries in the public administration.....	6 (39)	87
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE		
Uwagi ogólne	General notes.....	x	88
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings	1 (40)	91
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję.....	Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police	2 (41)	93
Wpływ spraw do sądów powszechnych	Incoming cases in the common courts.....	3 (42)	93
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego	Adults validly sentenced by common courts for crimes prosecuted by public accusation	4 (43)	94
Załatwione sprawy rodzinne	Resolved family cases.....	5 (44)	95
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym	Entities in the National Judicial Register.....	6 (45)	95
Zarejestrowana działalność Państwowej Straży Pożarnej	Registered activity of the State Fire Service.....	7 (46)	96
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ	CHAPTER V. POPULATION		
Uwagi ogólne	General notes.....	x	97
Ludność.....	Population.....	1 (47)	101
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym.....	Working and non-working age population	2 (48)	101
Ludność według płci i wieku	Population by sex and age.....	3 (49)	102
Miasta i ludność w miastach	Towns and urban population.....	4 (50)	103
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską	Gminas and rural population	5 (51)	103
Mediana wieku (wiek środkowy) ludności według płci.....	Median age of population by sex	6 (52)	103
Ruch naturalny ludności	Vital statistics.....	7 (53)	104

		Tabl. Table	Str. Page
Małżeństwa zawarte i rozwiązane	Marriages contracted and dissolved.....	8 (54)	104
Małżeństwa zawarte w 2018 r. według wieku nowożeńców.....	Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2018	9 (55)	105
Małżeństwa zawarte w 2018 r. według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców.....	Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2018.....	10 (56)	106
Małżeństwa wyznaniowe.....	Church or religious marriages	11 (57)	107
Rozwody w 2018 r. według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa	Divorces by age of spouses at the moment of filing petition for divorce in 2018.....	12 (58)	107
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie.....	Divorces by the number of underage children in the marriage.....	13 (59)	108
Urodzenia	Births	14 (60)	108
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki	Live births by birth order and age of mother	15 (61)	109
Podność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności	Female fertility and reproduction rates of population	16 (62)	109
Zgony według płci i wieku zmarłych.....	Deaths by sex and age of deceased	17 (63)	110
Zgony według przyczyn.....	Deaths by causes	18 (64)	111
Zgony niemowląt według płci i wieku	Infant deaths by sex and age	19 (65)	112
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn.....	Infant deaths by selected causes	20 (66)	113
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję.....	Suicides registered by Police	21 (67)	113
Przeciętne dalsze trwanie życia.....	Life expectancy.....	22 (68)	114
Prognoza ludności.....	Population projection	23 (69)	114
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały	Internal and international migration of population for permanent residence.....	24 (70)	115
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków	Internal migration of population for permanent residence by direction.....	25 (71)	116
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów	Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants.....	26 (72)	116
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów	International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants	27 (73)	117
Rezydenci.....	Usual residence population	28 (74)	117
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	Working and non-working age usual residence population	29 (75)	117
Kościóły i związki wyznaniowe.....	Churches and religious associations.....	30 (76)	118
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	120
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of the population		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL	Economic activity of the population aged 15 and more – on the LFS basis	1 (77)	128
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2018 r. – na podstawie BAEL	Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2018 – on the LFS basis.....	2 (78)	129
Pracujący	Employment		
Pracujący.....	Employed persons	3 (79)	130
Pracujący według statusu zatrudnienia	Employed persons by employment status	4 (80)	131
Przeciętne zatrudnienie.....	Average paid employment.....	5 (81)	132
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni	Full- and part-time paid employment.....	6 (82)	133
Przyjęcia do pracy	Hires.....	7 (83)	134

		Tabl. Table	Str. Page
Zwolnienia z pracy	Terminations.....	8 (84)	135
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy	The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time.....	9 (85)	137
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2018 r.	Job vacancies, newly created and liquidated job in 2018.....	10 (86)	138
Bezrobocie	Unemployment		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy	Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers.....	11 (87)	140
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani..	Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls	12 (88)	140
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy.....	Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority.....	13 (89)	141
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy	Registered unemployed persons benefitting from labour market programme as well as job offers..	14 (90)	143
Wydatki Funduszu Pracy	Expenditures of Labour Fund.....	15 (91)	143
Warunki pracy	Work conditions		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture).....	16 (92)	144
Wypadki i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	Contact-mode of injuries and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) ..	17 (93)	146
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie	Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture	18 (94)	148
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia	Exposure to risk factors at work.....	19 (95)	148
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2018 r.	Employees at workstations assessed for occupational risk in 2018	20 (96)	150
Choroby zawodowe	Occupational diseases	21 (97)	151
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych ...	Persons receiving benefits for exposure to physical health risk factors at work.....	22 (98)	152
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE	CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES. SOCIAL BENEFITS		
Uwagi ogólne	General notes	x	153
Wynagrodzenia	Wages and salaries		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto	Average monthly gross wages and salaries	1 (99)	156
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2018.....	2 (100)	157
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2018 r.	Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2018.....	3 (101)	159
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.	Average gross wages and salaries for October 2018.....	4 (102)	161
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2018 r.	Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment) by great occupational groups for October 2018.....	5 (103)	163
Świadczenia społeczne	Social benefits		
Emeryci i renciści	Retirees and pensioners	6 (104)	164
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto.....	Gross retirement and other pension benefits.....	7 (105)	164
Świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”.....	Child-raising benefit "Family 500+"	8 (106)	165

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ VIII. GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA	CHAPTER VIII. HOUSEHOLDS. DWELLINGS		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	166
Gospodarstwa domowe	Households		
Prognoza gospodarstw domowych	Households projection	1 (107)	174
Budżety gospodarstw domowych	Household budgets		
Gospodarstwa domowe	Households	2 (108)	174
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly per capita available income in households.....	3 (109)	175
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych.....	Average monthly per capita expenditures in households.....	4 (110)	175
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych.....	Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs in households	5 (111)	176
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania	Households equipped with selected durable goods	6 (112)	177
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem (zasięg ubóstwa) w gospodarstwach domowych	At-risk of poverty rates in households	7 (113)	177
Mieszkania. Infrastruktura	Dwellings. Infrastructure		
Zasoby mieszkaniowe	Dwelling stocks	8 (114)	178
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje	Dwellings in dwelling stocks fitted with installations.....	9 (115)	178
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2018 r.	Housing allowances paid out in 2018.....	10 (116)	179
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe	Administration of grounds for dwelling construction	11 (117)	179
Mieszkania, których budowę rozpoczęto	Dwellings in which construction has begun.....	12 (118)	180
Mieszkania oddane do użytkowania	Dwellings completed.....	13 (119)	180
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb	Dwellings completed by number of rooms	14 (120)	181
Wodociągi i kanalizacja	Water supply and sewage systems.....	15 (121)	182
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych.....	Consumers and consumption of electricity in households.....	16 (122)	183
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	Gas supply network as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households.....	17 (123)	183
Ogrzewnictwo.....	House-heating	18 (124)	184
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej.....	Population using water supply, sewage and gas supply systems	19 (125)	184
DZIAŁ IX. EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER IX. EDUCATION		
Uwagi ogólne	General notes	x	185
Edukacja według szczebli kształcenia	Education by level	1 (126)	190
Szkoły według organów prowadzących.....	Schools by school governing authority	2 (127)	192
Uczniowie według grup wieku.....	Pupils and students by age groups	3 (128)	194
Współczynnik skolaryzacji	Enrolment rate	4 (129)	195
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych	Pupils and students studying foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools.....	5 (130)	196

		Tabl. Table	Str. Page
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych.....	Students studying foreign languages in schools for adults.....	6 (131)	197
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.....	Education of people with special educational needs.....	7 (132)	197
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze.....	Special education centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres.....	8 (133)	198
Wychowanie pozaszkolne.....	Extracurricular education.....	9 (134)	199
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych).....	Boarding-schools and dormitories for children and youth (excluding special schools).....	10 (135)	199
Domy i stołówki studenckie.....	Student dormitories and canteens.....	11 (136)	200
Studenci uczelni otrzymujący stypendia.....	Students of higher education institutions receiving scholarships.....	12 (137)	200
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych).....	Primary schools for children and youth (excluding special schools).....	13 (138)	201
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych).....	Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools).....	14 (139)	202
Branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych).....	Stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools).....	15 (140)	203
Uczniowie branżowych szkół I stopnia i absolwenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia.....	Students of stage I sectoral vocational schools and graduates of basic vocational schools for youth (excluding special schools) by fields of education.....	16 (141)	203
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych).....	General secondary schools for youth (excluding special schools).....	17 (142)	203
Technika i ogólnokształcące szkoły artystyczne dla młodzieży (bez szkół specjalnych).....	Technical secondary schools as well as general art schools for youth (excluding special schools).....	18 (143)	204
Uczniowie i absolwenci techników i ogólnokształcących szkół artystycznych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia.....	Students and graduates of technical secondary schools as well as general art schools for youth (excluding special schools) by fields of education.....	19 (144)	204
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży.....	Level art schools for children and youth.....	20 (145)	205
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych).....	Post-secondary schools (excluding special schools).....	21 (146)	205
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia.....	Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by fields of education.....	22 (147)	206
Uczelnie.....	Higher education institutions.....	23 (148)	206
Studenci uczelni według form studiów i typów uczelni.....	Students of higher education institutions by mode of study and type of higher education institutions.....	24 (149)	207
Absolwenci uczelni według form studiów i typów uczelni.....	Graduates of higher education institutions by mode of study and type of higher education institutions.....	25 (150)	207
Nauczyciele akademicy w uczelniach.....	Academic teachers in higher educational institutions.....	26 (151)	208
Cudzoziemcy – studenci i absolwenci według form studiów i typów uczelni.....	Foreigners – students and graduates by mode of study and type of higher education institutions....	27 (152)	208
Studia podyplomowe i doktoranckie.....	Postgraduate and doctoral studies.....	28 (153)	209
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia w roku akademickim 2018/19.....	Postgraduate studies by narrow fields of education in the 2018/19 academic year.....	29 (154)	210
Szkoły dla dorosłych.....	Schools for adults.....	30 (155)	211
Wychowanie przedszkolne.....	Pre-primary education.....	31 (156)	211

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ X. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	CHAPTER X. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	213
Pracownicy medyczni.....	Medical personnel.....	1 (157)	219
Lekarze specjaliści	Doctors specialists.....	2 (158)	219
Ambulatoryjna opieka zdrowotna	Out-patient health care	3 (159)	220
Stacjonarna opieka zdrowotna.....	In-patient health care	4 (160)	221
Szpitalne ogólne.....	General hospitals.....	5 (161)	222
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna	Emergency medical services and first aid.....	6 (162)	222
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne	Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets.....	7 (163)	223
Krwiodawstwo	Blood donation.....	8 (164)	223
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia.....	Incidence of selected infectious diseases and poisonings.....	9 (165)	224
Żłobki i kluby dziecięce	Nurseries and children's clubs.....	10 (166)	225
Placówki wsparcia dziennego	Day-support centres	11 (167)	225
Rodzinna piecza zastępcza	Family foster care	12 (168)	225
Instytucjonalna piecza zastępcza	Institutional foster care	13 (169)	226
Pomoc społeczna stacjonarna	Stationary social welfare.....	14 (170)	226
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców.....	Stationary social welfare facilities by groups of residents	15 (171)	226
Świadczenia pomocy społecznej	Social assistance benefits	16 (172)	227
DZIAŁ XI. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CHAPTER XI. CULTURE. TOURISM. SPORT		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	228
Kultura	Culture		
Książki i broszury wydane.....	Books and pamphlets published	1 (173)	232
Gazety i czasopisma wydane.....	Newspapers and magazines published.....	2 (174)	232
Biblioteki publiczne (z filiami)	Public libraries (with branches).....	3 (175)	233
Muzea.....	Museums	4 (176)	233
Galerie sztuki.....	Art galleries	5 (177)	233
Teatry, instytucje muzyczne, przedsiębiorstwa estradowe.....	Theatres, music institutions, entertainment enterprises	6 (178)	234
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice	Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.....	7 (179)	234
Kina stałe.....	Fixed cinemas.....	8 (180)	235
Abonenci telewizji kablowej.....	Cable television subscribers.....	9 (181)	235
Abonenci radiowi i telewizyjni	Radio and television subscribers.....	10 (182)	235
Turystyka	Tourism		
Baza noclegowa turystyki.....	Tourist accommodation establishments.....	11 (183)	236
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki.....	Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments	12 (184)	238
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki.....	Occupancy in tourist accommodation establishments	13 (185)	239
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki	Catering establishments in tourist accommodation establishments	14 (186)	239

	Tabl. Table	Str. Page
Sport		
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe	15 (187)	240
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2018 r.	16 (188)	240
Wybrane obiekty sportowe w 2018 r.	17 (189)	242
DZIAŁ XII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE		
Uwagi ogólne	x	243
Nauka i technika		
Podmioty oraz pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej	1 (190)	248
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia	2 (191)	249
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące)	3 (192)	250
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin nauk (ceny bieżące)	4 (193)	251
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)	5 (194)	251
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów działalności B+R (ceny bieżące)	6 (195)	252
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej	7 (196)	252
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży ogółem w przemyśle w 2018 r.	8 (197)	253
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2016–2018	9 (198)	254
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące)	10 (199)	255
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące)	11 (200)	256
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe	12 (201)	256
Spółczeństwo informacyjne		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-komunikacyjne	13 (202)	257
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach	14 (203)	257
DZIAŁ XIII. CENY		
Uwagi ogólne	x	258
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	1 (204)	259
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług	2 (205)	259
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych	3 (206)	261
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach	4 (207)	261

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XIV. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	CHAPTER XIV. AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY	
Uwagi ogólne.....	x	262
Rolnictwo	Agriculture	
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie.....	1 (208)	268
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków.....	2 (209)	269
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych.....	3 (210)	269
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe).....	4 (211)	269
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe).....	5 (212)	270
Powierzchnia zasiewów.....	6 (213)	271
Zbiory i plony wybranych ziemniaków.....	7 (214)	271
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych.....	8 (215)	272
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew w sadach.....	9 (216)	273
Powierzchnia i zbiory z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w sadach.....	10 (217)	273
Bydło, trzoda chlewna i owce.....	11 (218)	274
Drób.....	12 (219)	274
Produkcja żywca rzeźnego.....	13 (220)	275
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów.....	14 (221)	275
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych.....	15 (222)	276
Ciągniki rolnicze.....	16 (223)	276
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik.....	17 (224)	276
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące)	18 (225)	277
Skup ważniejszych produktów rolnych.....	19 (226)	278
Ekologiczne gospodarstwa rolne.....	20 (227)	278
Łowiectwo	Hunting	
Ważniejsze zwierzęta łowne.....	21 (228)	279
Odstzał ważniejszych zwierząt łownych.....	22 (229)	279
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie.....	23 (230)	280
Leśnictwo	Forestry	
Powierzchnia gruntów leśnych.....	24 (231)	280
Powierzchnia lasów.....	25 (232)	281
Zasoby drzewne na pniu.....	26 (233)	282
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane.....	27 (234)	283
Pozyskanie drewna.....	28 (235)	284
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień.....	29 (236)	285
Požary w lasach.....	30 (237)	285

		Tabl. Table	Str. Page
CHAPTER XV. INDUSTRY AND CONSTRUCTION			
DZIAŁ XV. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO			
Uwagi ogólne	General notes	x	286
Przemysł	Industry		
Produkcja sprzedana przemysłu	Sold production of industry.....	1 (238)	289
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące)	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices).....	2 (239)	291
Produkcja wybranych wyrobów	Production of selected products	3 (240)	291
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle	Average paid employment in industry	4 (241)	293
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle	Average monthly gross wages and salaries in industry	5 (242)	295
Budownictwo	Construction		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)	Construction and assembly production (current prices)	6 (243)	297
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące).....	Construction and assembly production by type of constructions (current prices)	7 (244)	297
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków.....	Buildings completed by type of buildings	8 (245)	299
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie	Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction	9 (246)	300
CHAPTER XVI. TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA			
DZIAŁ XVI. TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA			
Uwagi ogólne	General notes	x	301
Transport	Transport		
Linie kolejowe eksploatowane	Railway lines operated	1 (247)	304
Drogi publiczne o twardej nawierzchni	Hard surface public roads	2 (248)	304
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane ..	Registered road vehicles and tractors	3 (249)	305
Linie regularnej komunikacji autobusowej	Regular bus transport lines	4 (250)	305
Transport samochodowy zarobkowy	Hire or reward road transport	5 (251)	305
Komunikacja miejska	Urban transport	6 (252)	306
Ruch pasażerów w portach lotniczych	Passenger traffic at airports	7 (253)	306
Przeładunek ładunków w porcie lotniczym im. Fryderyka Chopina w Warszawie	Freight loaded and unloaded at Warsaw Fryderyk Chopin Airport.....	8 (254)	307
Wypadki drogowe i ich ofiary	Road accidents and their casualties	9 (255)	307
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów	Road accidents by culprits, major causes and types of vehicles	10 (256)	307
Telekomunikacja	Telecommunications		
Łącza abonenckie, dostęp do sieci Internet	Subscriber lines, access to Internet network	11 (257)	308
CHAPTER XVII. TRADE AND CATERING			
DZIAŁ XVII. HANDEL I GASTRONOMIA			
Uwagi ogólne	General notes	x	309
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące)	Retail sales (current prices)	1 (258)	311
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące).....	Retail sales by groups (current prices)	2 (259)	312
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące)	Wholesale in trade enterprises (current prices)	3 (260)	312

		Tabl. Table	Str. Page
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw.....	Shops by organizational form and petrol stations ..	4 (261)	312
Gastronomia.....	Catering	5 (262)	313
Magazyny handlowe	Trade warehouses	6 (263)	313
Targowiska	Marketplaces	7 (264)	313
DZIAŁ XVIII. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XVIII. FINANCES OF ENTERPRISES		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	314
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności	Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors	1 (265)	318
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sekcji.....	Revenues, costs and financial results of enterprises by sections	2 (266)	319
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych.....	Enterprises by obtained financial results.....	3 (267)	320
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach	Economic relations in enterprises	4 (268)	321
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw.....	Current assets of enterprises	5 (269)	322
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw.....	Share equity (funds) of enterprises	6 (270)	324
Kapitał zakładowy spółek	Share capital of companies	7 (271)	325
Zobowiązania przedsiębiorstw	Liabilities of enterprises	8 (272)	326
DZIAŁ XIX. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XIX. PUBLIC FINANCE		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	327
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów.....	Revenue of local government units budgets by type	1 (273)	330
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2018 r.	Revenue of local government units budgets by division in 2018	2 (274)	332
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów.....	Expenditure of local government units budgets by type	3 (275)	333
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2018 r.	Expenditure of local government units budgets by division in 2018	4 (276)	334
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych	Revenue and costs of local government budgetary establishments.....	5 (277)	335
DZIAŁ XX. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XX. INVESTMENTS. FIXED ASSETS		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	336
Inwestycje	Investments		
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące).....	Investment outlays (current prices)	1 (278)	339
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące)	Investment outlays in enterprises (current prices)	2 (279)	340
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące).....	Investment outlays in enterprises by groups (current prices).....	3 (280)	341
Środki trwałe	Fixed assets		
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne).....	Gross value of fixed assets (current book-keeping prices)	4 (281)	342
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne).....	Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices)	5 (282)	343
DZIAŁ XXI. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XXI. REGIONAL ACCOUNTS		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	344
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące).....	Gross domestic product (current prices)	1 (283)	347

		Tabl. Table	Str. Page
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące).....	Basic elements of production account and generation of income account (current prices).....	2 (284)	347
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych.....	Nominal income in the households sector.....	3 (285)	347
DZIAŁ XXII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XXII. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
Uwagi ogólne	General notes	x	348
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	Entities of the national economy in the REGON register.....	1 (286)	349
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji.....	Entities of the national economy in the REGON register by legal forms and sections	2 (287)	349
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji	Commercial companies by legal status and sections	3 (288)	351
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji	Newly registered entities of the national economy by selected legal forms and sections	4 (289)	352
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji.....	Liquidated entities of the national economy by selected legal forms and sections	5 (290)	354

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

		Str. Page
Podział administracyjny województwa mazowieckiego w 2018 r.	Administrative division of Mazowieckie Voivodship in 2018	60
Podział województwa mazowieckiego według Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS 2016)	Division of the Mazowieckie Voivodship by Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NUTS 2016)	61
Ludność według płci i wieku w 2018 r.	Population by sex and age in 2018	96
Ruch naturalny ludności	Vital statistics.....	97
Przeciętne trwanie życia	Life expectancy	97
Struktura pracujących według sekcji	Structure of employed persons by sections	152
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia	Structure of registered unemployed persons by age and educational level	152
Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie	Relative deviations of average monthly gross wages and salaries in selected sections from average wages and salaries in voivodship	153
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2018 r.	Dwellings fitted with installations in 2018.....	184
Mieszkania oddane do użytkowania	Dwellings completed	184
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2018/19	Education by educational level in 2018/19 school year.....	185
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2018 r.	Land use in agricultural holdings in 2018.....	300
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2017 r. (ceny stałe 2016 r.)	Structure of market agricultural output in 2017 (constant prices 2016).....	300
Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące).....	Structure of construction and assembly production (current prices)	301
Relacja wyników budżetów jednostek samorządu terytorialnego do dochodów ogółem.....	Relation of results of local government units budgets to total revenue.....	326
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	Structure of gross value added by kinds of activities (current prices).....	326
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2018 r.	Structure of entities of the national economy in 2018.....	327

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska (—)	– zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;
(0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
Kropka (.)	– zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
Znak x	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. not applicable.
Znak Δ	– oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 18 na str. 23. categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook, item 18 on page 23.
Znak *	– oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. data revised.
Znak #	– oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. data should not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Official Statistics.
„W tym” “Of which”	– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.
Comma (,)	– used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys.	= tysiąc	ha	= hektar hectare
mln	= milion	km ²	= kilometr kwadratowy square kilometre
zł	= złoty	ml	= mililitr millilitre
PLN	= Polish zloty	l	= litr litre
szt.	= sztuka	hl	= hektolitr hectolitre
pcs	= piece	m ³	= metr sześcienny cubic metre
egz.	= egzemplarz	dam ³	= dekametr sześcienny cubic decametre
kpl.	= komplet	hm ³	= hektometr sześcienny cubic hectometre
wol.	= wolumin	kWh	= kilowatogodzina kilowatt-hour
g	= gram gram	GWh	= gigawatogodzina gigawatt-hour
kg	= kilogram kilogram	GJ	= gigadzul gigajoule
dt	= decytona deciton	°C	= stopień Celsjusza centigrade
t	= tona tonne		
mm	= milimetr millimetre		
m	= metr metre		
km	= kilometr kilometre		
m ²	= metr kwadratowy square metre		

s	= sekunda second	0°1'1''	E = wschód East
h	= godzina hour		N = północ North
d	= doba		S = południe South
r.	= rok		W = zachód West
p u	= powierzchnia użytkowa		
ceg	= cegła przeliczeniowa materiałów ściennych		
brick	= standard brick unit expressing the quantity of wall building materials		
t/r	= ton rocznie		
t/y	= tonnes per year		
art.	= artykuł		
Art.	= article		
cd.	= ciąg dalszy		
cont.	= continued		
dok.	= dokończenie		
cont.	= continued		
gm. m.	= gmina miejska urban gimna		
gm. m-w.	= gmina miejsko-wiejska urban-rural gimna		
gm. w.	= gmina wiejska rural gimna		
Lp.	= liczba porządkowa		
No.	= number		
kk	= Kodeks karny		
kks	= Kodeks karny skarbowy		
m.st.	= miasto stołeczne Capital City		
nr (Nr)	= numer		
No.	= number		
ok.	= około		
approx.	= approximately		
pkt	= punkt		
poj.	= pojemność		
poz.	= pozycja		
tabl.	= tablica table		
ust.	= ustęp		
			Dz.U. = Dziennik Ustaw
			Dz.Urz. = Dziennik Urzędowy
			i in. = i inne
			im. = imienia
			itp. = i tym podobne
			etc. = and the like
			m.in. = między innymi
			i.a. = among others
			np. = na przykład
			e.g. = for example
			tj. = to jest
			i.e. = that is
			tzn. = to znaczy
			i.e. = that is
			twz. = tak zwany
			ww. = wyżej wymieniony
			PKP = Polskie Koleje Państwowe
			NUTS = Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych Nomenclature of Territorial Units for Statistics
			EKG = Europejska Komisja Gospodarcza
			ECE = Economic Commission for Europe
			Eurostat = Urząd Statystyczny Unii Europejskiej Statistical Office of the European Union
			ONZ = Organizacja Narodów Zjednoczonych
			UN = United Nations
			UE = Unia Europejska
			EU = European Union
			WE = Wspólnoty Europejskie
			EC = European Communities

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz.U. Nr 251, poz. 1885, z późn. zm.).

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowo grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”;

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

– sektor publiczny – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

– sektor prywatny – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook – unless otherwise indicated – concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1st January 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24th December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885, with later amendments).

The item „**Industry**” was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.

The item „**Other services**” was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities” as well as “Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use”;

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

– public sector – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), the ownership of local government units as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,

– private sector – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company's registration application.

3. Dane w tabl. III prezentowane są w układzie **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS)**, opracowanej na podstawie Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. (Dz.Ur. UE L 154 z 21 czerwca 2003 r., z późn. zm.). Od 1 stycznia 2018 r. obowiązują zmiany wprowadzone Rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016 r., zgodnie z którym Polskę podzielono na 3 poziomy, w ramach których funkcjonuje 97 jednostek statystycznych NUTS:

- **makroregiony (NUTS 1)** – 7 jednostek powstałych przez połączenie regionów; województwo mazowieckie stanowi 1 makroregion,
- **regiony (NUTS 2)** – 17 jednostek; regionami są województwa, z wyjątkiem mazowieckiego, które zostało podzielone na dwa regiony: warszawski stołeczny i mazowiecki regionalny,
- **podregiony (NUTS 3)** – 73 jednostki (w województwie mazowieckim 9 jednostek); podregiony powstały poprzez agregację powiatów w ramach każdego regionu.

4. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

5. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorzadowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

7. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON).

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

Informacje w rejestrze REGON tworzone są na podstawie danych zgłaszanych bezpośrednio przez podmioty, na których ciąży obowiązek rejestracji oraz dokonywania zmian cech objętych wpisem. Dane te nie podlegają dodatkowej weryfikacji.

8. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku – obok PKD 2007 – należy wymienić:

3. Data in table III are presented in accordance with the **Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NUTS)**, compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union according to the Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26th May 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21st June 2003, with later amendments). Since 1st January 2018 were obligatory amendments introduced by Commission Regulation (EU) 2016/2066 of 21st November 2016, according to which from Poland is divided into 3 levels, under which there are 97 NUTS statistical units in Poland:

- **macroregions (NUTS 1)** – 7 units created by joining regions; Mazowieckie Voivodship is 1 macroregion,
- **regions (NUTS 2)** – 17 units; regions are voivodships, with the exceptions of Mazowieckie Voivodship, which has been divided into two regions: Warszawski Stołeczny and Mazowiecki Regionalny,
- **subregions (NUTS 3)** – 73 units (in Mazowieckie Voivodship 9 units); subregions were created by aggregation of powiats within each region.

4. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and – unless otherwise indicated – include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

5. Data – unless otherwise indicated – are compiled in accordance with the **respective organizational status of units of the national economy**.

6. Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions are compiled – unless otherwise indicated – using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

7. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity, registered in the Country Official Register of the Units of the National Economy (REGON).

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.

Information in REGON register is produced on the basis of data submitted directly by entities, which are obliged to register and report on changes in features required for the registration. The data are not further verified.

8. Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego oraz zatrudnionych i ich wynagrodzeń; klasyfikacja opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 poz. 227) w miejsce obowiązującej do 31 grudnia 2014;
- 2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług – PKWiU 2015**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2015, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2016 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 września 2015 r. (Dz.U. poz. 1676) w miejsce PKWiU 2008 obowiązującej do 31 grudnia 2015 r.;
- 3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);
- 4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1999 r. (Dz.U. Nr 112, poz. 1316, z późn. zm.);
- 5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT 2016 wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2017 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 1864), w miejsce obowiązującej do 31 grudnia 2016 r.

9. Informacje o województwie i podregionach oraz w podziale na **miasta i wieś** – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „wieś” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

10. Dane w cenach bieżących odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach i na wykresach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji i wartości dodanej brutto przyjęto kategorię **cen bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

- 1) the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, on the basis of which councillors of organs of local government units as well as paid employees and their wages and salaries are grouped; the classification, compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1st January 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7th August 2014 (uniform text: Journal of Laws 2018 item 227) replacing the classification valid until 31st December 2014;
- 2) the **Polish Classification of Goods and Services – PKWiU 2015**, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1st January 2016 by the decree of the Council of Ministers, dated 4th September 2015 (Journal of Laws item 1676) replacing the classification PKWiU 2008 valid until 31st December 2015;
- 3) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;
- 4) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which type of constructions are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1st January 2000 by the decree of the Council of Ministers, dated 30th December 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316, with later amendments);
- 5) the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT 2016 was introduced on 1st January 2017 by the decree of the Council of Ministers, dated 3rd October 2016 (Journal of Laws 2016 item 1864), replacing the classification valid until 31st December 2016.

9. Information on voivodship and subregions as well as by **urban and rural area** – unless otherwise indicated – is presented according to administrative division in a given period. The term “urban area” is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while a “rural area” is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

10. Data in current prices correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables and charts in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

In order to evaluate production and gross value added the **basic price** category was implemented.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz od 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

11. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
  - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006–2010,
  - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) dla lat 2011–2015,
  - ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.) od 2016 r.

12. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach – obliczono w warunkach porównywalnych.

Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

13. Do przeliczeń danych według liczby ludności przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.

Przy **przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. produkcja, sprzedaż, nakłady inwestycyjne) – według stanu w dniu 30 czerwca.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną dla lat 2000 i 2005 na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, przy czym dla (2000 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2002 r.), od 2010 r. na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (przy czym dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2011 r.).

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

15. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

Taxes on products include: value added tax – VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including excise tax) as well as other taxes on products, such as excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g. on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transport of passengers in buses with foreign registration).

11. **Constant prices** were adopted as follows:

- 1) agricultural output – average national current prices from the year preceding the reference year, with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in case of which average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) sold production of industry:
  - 2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006–2010,
  - 2010 constant prices (2010 average current prices) for 2011–2015,
  - 2015 constant prices (2015 average current prices) since 2016.

12. **Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices – in case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods – are calculated in comparable conditions.

Single base indices are calculated using the chain-base index method.

13. For the purpose of calculating data by population number, the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.

When **computing per capita data (1000 population, etc.)** as of the end of a year (e.g. beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31st December was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g. production, sales, investment outlays) – as of 30th June.

For calculations, it was assumed to use the number of population calculated for 2000 and 2005 on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002 (for 2000 by the administrative division valid as of 31st December 2002), and since 2010 on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011 (for 2010 by the administrative division valid as of 31st December 2011).

14. Data – unless otherwise indicated – do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

15. Selected information presented on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Statistical Office.

16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

17. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, zgodnie z zasadą, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

18. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

16. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".

17. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information for the last presented year given as the source.

18. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

**MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA
CHORÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)**
INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION
OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD-10 Revision)

Choroby krwi i narządów krwiotwórczych
Diseases of blood and blood-forming organs

Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz wybrane choroby przebiegające z udziałem mechanizmów immunologicznych
Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism

Wady rozwojowe wrodzone
Congenital anomalies

Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities

Objawy i stany niedokładnie określone
Symptoms and ill-defined conditions

Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych niesklasyfikowane gdzie indziej
Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES
IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2

sekcje
sections

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

Handel; naprawa pojazdów samochodowych
Trade; repair of motor vehicles

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles

Zakwaterowanie i gastronomia
Accommodation and catering

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Accommodation and food service activities

Obsługa rynku nieruchomości

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

Administrowanie i działalność wspierająca

Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 (dok.)
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES
IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2 (cont.)

działy
divisions

Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
Produkcja wyrobów farmaceutycznych Manufacture of pharmaceutical products	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
Produkcja wyrobów z metali Manufacture of metal products	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

*

* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych, w „Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej” oraz na stronie internetowej GUS <http://stat.gov.pl>.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications, in the “Statistical Yearbook of the Republic of Poland” as well as on the website of the Statistics Poland <http://stat.gov.pl>.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R.

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo		Voivodship		SPECIFICATION
		ogółem grand total		region (region)	region (region)	
		ogółem total	Polska=100 Poland=100	warszawski stołeczny	mazowiecki regionalny	

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY – stan w dniu 31 XII
AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION – as of 31 XII

Powierzchnia w km ²	312695	35558	11,4	6104	29454	Area in km ²
Powiaty	314	37	11,8	9	28	Powiats
Miasta na prawach powiatu	66	5	7,6	1	4	Cities with powiat status
Gminy	2478	314	12,7	70	244	Gminas
Miasta	930	87	9,4	34	53	Towns
Miejscowości wiejskie	52497	8526	16,2	1485	7041	Rural localities
Sołectwa	40740	7334	18,0	1335	5999	Village administrator's offices

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA
ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:						Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thousand tonnes:
pyłowych	31,8	2,6	8,1	0,7	1,9	particulates
gazowych	213214,2	31629,7	14,8	6248,8	25381,0	gases
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII)	3257	323	9,9	73	250	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym:						of which:
biologiczne	2439	256	10,5	47	209	biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	810	67	8,3	26	41	with increased biogene removal (disposal)
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	115338,7	6017,7	5,2	4075,4	1942,3	Waste generated (during the year; excluding municipal waste) in thousand tonnes
Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) w tys. t	12485,4	1811,8	14,5	1210,5	601,4	Municipal waste collected ^b (during the year) in thousand tonnes
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):						Outlays on fixed assets (current prices):
służące ochronie środowiska:						in environmental protection:
w milionach złotych	10392,1	1477,5	14,2	679,8	797,7	in million PLN
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	3,4	2,2	x	1,3	5,3	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:						in water management:
w milionach złotych	2467,9	338,5	13,7	229,7	108,8	in million PLN
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,8	0,5	x	0,4	0,7	in % of total investment outlays

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE
PUBLIC SAFETY

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych ^c : w liczbach bezwzględnych	768049	112798	14,7	72055	40743	Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings ^c :
na 10 tys. ludności	200	209	x	237	173	in absolute numbers per 10 thousand population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^c w %	73,4	64,6	x	55,8	80,2	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^c in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Odpady odebrane od wszystkich mieszkańców. c Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a Working on sewage network. b Include waste collected from all inhabitants. c Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo		Voivodship		SPECIFICATION
		ogółem grand total		region (region)	region (region)	
		ogółem total	Polska=100 Poland=100	warszawski stołeczny	mazowiecki regionalny	

LUDNOŚĆ
POPULATION

Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38411,1	5403,4	14,1	3057,5	2345,9	Population (as of 31 XII) in thousands
miasta	23067,2	3479,9	15,1	2464,0	1015,9	urban areas
wieś	15343,9	1923,5	12,5	593,5	1330,0	rural areas
w tym kobiety	19829,3	2818,0	14,2	1624,0	1194,0	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	152	x	501	80	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	65,1	68,0	x	70,6	64,7	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,68	0,33	x	1,25	-0,87	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,09	3,10	x	7,25	-2,28	Net internal and international migration for permanent residence per 1000 population

RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA
LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES

Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	15614,9	2658,7	17,0	1789,3	869,4	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thousands
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	4589,91	5601,44	122,0	5925,25	4110,37	Average monthly gross wages and salaries in PLN
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	968,9	136,5	14,1	42,4	94,1	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thousands
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 XII) w %	5,8	4,9	x	2,3	9,8	Registered unemployment rate (as of 31 XII) in %

MIESZKANIA. INFRASTRUKTURA
DWELLINGS. INFRASTRUCTURE

Zasoby mieszkaniowe ^c (stan w dniu 31 XII): mieszkania:						Dwelling stocks ^c (as of 31 XII): dwellings:
w tysiącach	14615,1	2302,9	15,8	1467,4	835,4	in thousands
na 1000 ludności	380,5	426,2	x	479,9	356,1	per 1000 population
izby:						rooms:
w tysiącach	55874,3	8340,2	14,9	5085,9	3254,3	in thousands
na 1000 ludności	1454,6	1543,5	x	1663,4	1387,3	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań:						useful floor area of dwellings
w tysiącach m ²	1084166,5	166479,2	15,4	101239,0	65240,2	in thousands m ²
na 1000 ludności w m ²	28225,3	30810,0	x	33111,2	27810,7	per 1000 population in m ²
Mieszkania oddane do użytkowania:						Dwellings completed:
w tysiącach	185,1	41,1	22,2	33,3	7,8	in thousands
na 1000 ludności:						per 1000 population:
mieszkania	4,8	7,6	x	10,9	3,3	dwellings
izby	18,6	25,8	x	34,2	14,8	rooms
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	435	602,6	x	795,2	353,1	useful floor area of dwellings in m ²

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Na podstawie bilansu.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Based of balance.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship				SPECIFICATION
		ogółem grand total		region (region)	region (region)	
		ogółem total	Polska=100 Poland=100	warszawski stołeczny	mazowiecki regionalny	

MIESZKANIA. INFRASTRUKTURA (dok.)
DWELLINGS. INFRASTRUCTURE (cont.)

Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:						Network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	307690,4	46107,3	15,0	13194,8	32912,5	water supply distribution
kanalizacyjnej ^a	160671,4	16438,1	10,2	8160,1	8278,0	sewage ^a
gazowej	154380,0	17089,4	11,1	10114,2	6975,3	gas supply

EDUKACJA^b I WYCHOWANIE – stan na początku roku szkolnego
EDUCATION^b – as of beginning of the school year

Uczniowie w szkołach ^c w tys.:						Pupils and students in schools ^c in thousands:
podstawowych	3039,8	462,9	15,2	269,8	193,1	primary
gimnazjalnych	350,6	52,5	15,0	29,0	23,5	lower secondary
branżowych I stopnia ^d	156,8	15,0	9,6	4,7	10,2	stage I sectoral vocational ^d
liceach ogólnokształcących	470,3	82,8	17,6	51,4	31,4	general secondary
technikach	505,6	61,5	12,2	27,0	34,5	technical secondary
artystycznych ogólnokształcących ^e	12,9	1,3	9,9	0,9	0,4	general art ^e
policealnych	218,6	31,9	14,6	19,9	11,9	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego:						Children attending pre-primary education establishments:
w tysiącach	1392,9	225,9	16,2	143,4	82,4	in thousands
na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	895	949	106,0	1026	839	per 1000 children aged 3-6

OCHRONA ZDROWIA^f I POMOC SPOŁECZNA – stan w dniu 31 XII
HEALTH CARE^f AND SOCIAL WELFARE – as of 31 XII

Pracownicy medyczni ^g :						Medical personnel ^g :
lekarze	89532	14631	16,3	10779	3852	doctors
lekarze dentyści	12927	1522	11,8	1076	446	dentists
pielęgniarki ^h	192964	28667	14,9	18251	10416	nurses ^h
Przychodnie	21881	3046	13,9	1902	1144	Out-patients departments
Szpitala ogólne	949	121	12,8	x	x	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych ⁱ w tys.	181,7	25,8	14,2	16,3	9,4	Beds in general hospitals ⁱ in thousands
Apteki ogólnodostępne ^k	12899	1738	13,5	1040	698	Generally available pharmacies ^k

a Łącznie z kolektorami. b Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 na str. 185. c Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. d Łącznie z uczniami w oddziałach zasadniczych szkół zawodowych oraz uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy. e Dających uprawnienia zawodowe. f Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych i administracji. g Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. h Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. i Bez opieki dziennej; łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. k Patrz uwagi ogólne działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”, ust. 13 na str. 215.

a Including collectors. b See general notes to the chapter “Education”, item 1 on page 185. c Excluding schools for adult, except post-secondary schools. d Including students of basic vocational school sections and students of special job-training schools. e Leading to professional certification. f Data include health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration. g Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and National Health Fund. h Including master nurses. i Excluding day-care; including beds and incubators for newborns. k See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, item 13 on page 215.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo		Voivodship		SPECIFICATION
		ogółem grand total		region (region)	region (region)	
		ogółem total	Polska=100 Poland=100	warszawski stołeczny	mazowiecki regionalny	
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM						
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII).....	7925	953	12,0	403	550	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	127493,7	17699,4	13,9	9876,0	7823,4	Public library collections (as of 31 XII) in thousand volumes
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII).....	945	136	14,4	88	48	Museums with branches (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	38124,4	11370,1	29,8	10727,0	643,1	Museum and exhibition visitors in thousands
Kina stałe (stan w dniu 31 XII).....	497	81	16,3	48	33	Fixed cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	59177,8	11258,6	19,0	8979,5	2279,0	Audience in fixed cinemas in thousands
Baza noclegowa turystyki ^a : miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) w tys.	798,7	62,7	7,9	47,1	15,7	Tourist accommodation establishments ^a : bed places (as of 31 VII) in thousands
korzystający z noclegów w tys.	33895,9	5337,0	15,7	4578,5	758,4	tourists accommodated in thousands
ROLNICTWO^b I LEŚNICTWO AGRICULTURE ^b AND FORESTRY						
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) ^c w tys. ha.....	14539,6	2131,2	14,7	329,6	1801,6	Agricultural land in good agricultural condition (as of June) ^c in thousand ha
pod zasiewami ^d	10829,3	1394,2	12,9	186,4	1207,8	sown area ^d
grunty ugorowane.....	179,9	23,1	12,8	6,7	16,5	fallow land
uprawy trwałe.....	352,6	117,7	33,4	18,6	99,1	permanent crops
w tym sady.....	331,0	112,5	34,0	16,4	96,1	of which orchards
ogrody przydomowe.....	27,9	3,9	14,0	1,2	2,8	kitchen gardens
łąki i pastwiska.....	3149,9	592,3	18,8	116,8	475,5	meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^d w tys. ha:						Sown area (as of June) ^d in thousand ha:
zboża.....	7806,3	1064,6	13,6	96,8	967,7	cereals
ziemniaki.....	291,0	32,3	11,1	6,5	25,8	potatoes
warzywa gruntowe ^e	176,1	28,3	16,1	13,0	15,4	ground vegetables ^e
Zbiory w tys. t:						Production in thousand tonnes:
zboża.....	26779,8	3074,0	11,5	245,6	2828,4	cereals
ziemniaki.....	7312,0	841,6	11,5	161,3	680,3	potatoes
warzywa gruntowe ^e	4109,0	695,0	16,9	317,7	377,3	ground vegetables ^e
Plony z 1 ha w dt:						Yields per 1 ha in dt:
zboża.....	34,3	28,9	x	25,4	29,2	cereals
ziemniaki.....	251,3	260,5	x	247,6	263,8	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha.....	9254,9	830,9	9,0	140,7	690,2	Forest areas (as of 31 XII) in thousand ha

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. c Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. d Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyozioranie (nawozy zielone). e Łącznie z ogrodami przydomowymi, dane według szacunków.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places; with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. b Data are presented according to the official residence of the land user. c Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. d Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). e Including kitchen gardens, data based on estimation.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship			SPECIFICATION	
		ogółem grand total		region (region)		region (region)
		ogółem total	Polska=100 Poland=100	warszawski stołeczny		mazowiecki regionalny

PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO
INDUSTRY AND CONSTRUCTION

Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): w milionach złotych	1520836,1	308596,0	20,3	.	.	Sold production of industry (current prices): in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	39592	57234	144,6	.	.	per capita in PLN
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^a (ceny bieżące): w milionach złotych	218148,0	39400,3	18,1	.	.	Sales of construction and assembly production ^a (current prices): in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	5679	7307	128,7	.	.	per capita in PLN

TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII
TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII

Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km	303956,9	38668,8	12,7	.	.	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	92,7	95,4	x	.	.	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^b w tys. szt.:						Registered cars ^b in thousand units:
osobowe	23429,0	3663,5	15,6	2142,7	1520,8	passenger cars
ciężarowe ^c i ciągniki siodłowe	3758,2	684,0	18,2	393,6	290,5	lorries ^c and road tractors
Placówki pocztowe ^d	22401	3324	14,8	.	.	Postal offices ^d
Łączna abonenckie ^e : w tysiącach	4096,2	797,3	19,5	.	.	Subscriber lines ^e : in thousands
na 1000 ludności	106,6	147,6	x	.	.	per 1000 population

HANDEL – stan w dniu 31 XII
TRADE – as of 31 XII

Sklepy	339880	51413	15,1	.	.	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	113	105	x	.	.	Population per shop
Targowiska stałe	2156	309	14,3	115	194	Permanent marketplaces

FINANSE PUBLICZNE
PUBLIC FINANCE

Budżety gmin^f						Budgets of gminas^f
Dochody:						Revenue:
w milionach złotych	121425,6	15737,0	13,0	x	x	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	4702	4984	106,0	x	x	per capita in PLN
Wydatki:						Expenditure:
w milionach złotych	127132,8	16544,9	13,0	x	x	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	4924	5239	106,4	x	x	per capita in PLN
Budżety miast na prawach powiatu						Budgets of cities with powiat status
Dochody:						Revenue:
w milionach złotych	85507,8	20154,0	23,6	x	x	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	6791	9021	132,8	x	x	per capita in PLN
Wydatki:						Expenditure:
w milionach złotych	87014,6	19878,7	22,8	x	x	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	6911	8898	128,8	x	x	per capita in PLN

a Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. b Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku. c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. d Dane dotyczą placówek operatora wyznaczonego (w 2018 r. – Poczty Polskiej S.A.) i pozostałych (alternatywnych) operatorów pocztowych i obejmują placówki własne i placówki agentów pocztowych. e Własne; dane częściowo szacunkowe. f Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Realized by construction units – by place of performing works. b Including having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year. c Including vans. d Data concern the appointed operator (in 2018 of Poczta Polska S.A.) and other (alternative) postal operators and include their own postal offices and postal offices of postal agents. e Own; partly estimated data. f Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (dok.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship			SPECIFICATION
		ogółem grand total		region (region)	
		ogółem total	Polska=100 Poland=100	warszawski stołeczny	

FINANSE PUBLICZNE (dok.)
PUBLIC FINANCE (cont.)

Budżety powiatów						Budgets of powiats
Dochody:						Revenue:
w milionach złotych	27959,3	3577,8	12,8	x	x	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	1083	1133	104,6	x	x	per capita in PLN
Wydaki:						Expenditure:
w milionach złotych	28656,6	3647,1	12,7	x	x	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	1110	1155	104,1	x	x	per capita in PLN
Budżety województw						Budgets of voivodships
Dochody:						Revenue:
w milionach złotych	16953,7	2964,7	17,5	x	x	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	441	550	124,6	x	x	per capita in PLN
Wydaki:						Expenditure:
w milionach złotych	16582,3	2638,6	15,9	x	x	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	432	489	113,4	x	x	per capita in PLN

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE
INVESTMENTS. FIXED ASSETS

Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):						Investment outlays (current prices):
w milionach złotych	302675,2	67944,0	22,4	52762,1	15181,9	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	7879	12601	159,9	17342	6462	per capita in PLN
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):						Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w milionach złotych	4029716,5	858157,3	21,3	649149,3	209008,0	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	104910	158818	151,4	212311	89096	per capita in PLN

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ – stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY – as of 31 XII

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a	4365375	816423	18,7	617803	198620	Entities of the national economy in the REGON register ^a
sektor publiczny	113019	12063	10,7	6496	5567	public sector
sektor prywatny	4188932	778286	18,6	586430	191856	private sector

RACHUNKI REGIONALNE W 2017 R.
REGIONAL ACCOUNTS IN 2017

Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):						Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	1989351	446586	22,4	342517	104069	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	51776	83123	160,5	113482	44203	per capita in PLN
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):						Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1747080	392198	22,4	300803	91395	in million PLN
na 1 pracującego ^b w zł	118027	152714	129,4	173895	109012	per employed person ^b in PLN
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:						Gross nominal disposable income in the households sector:
w milionach złotych	1179975	199471	16,9	134810	64661	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	30711	37128	120,9	44665	27465	per capita in PLN

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b Do przeliczeń przyjęto przeciętną w roku liczbę pracujących.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture. ^b For calculations the annual average number of employed persons was applied.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE
 MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
POWIERZCHNIA					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII).....	35579	35559	35558	35558
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA					
Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele:					
2	produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybnictwem)	82,2	85,6	86,2	87,3
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	13,7	10,8	10,6	9,7
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	65,0	75,8	77,7	82,5
5	w tym do produkcji przemysłowej	54,8	65,9	68,0	72,9
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi:					
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczania	65,3	71,5	81,4	97,6
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	2,8	1,9	1,4	0,2
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogółu ludności ^c	40,6	47,3	53,0	69,9
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:					
9	pyłowych.....	13,9	11,3	5,2	4,5
10	gazowych (bez dwutlenku węgla).....	188,3	217,1	175,2	145,8
Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:					
11	pyłowych.....	98,9	99,2	99,6	99,7
12	gazowych (bez dwutlenku węgla).....	4,5	16,8	40,1	48,2
13	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^d na 1 km ² w t.....	123,1	164,7	156,2	199,6
14	Odpady komunalne zebrane ^e (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	279	291	299	263
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową:					
15	służące ochronie środowiska	3,1	3,0	2,9	3,9
16	służące gospodarce wodnej.....	0,6	0,8	1,4	0,8
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII):					
17	w % powierzchni ogólnej.....	29,6	29,6	29,7	29,7
18	na 1 mieszkańca w m ²	2060	2043	2003	1979
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE					
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych ^f :					
19	w liczbach bezwzględnych.....	182421	205990	140040	118521
20	na 10 tys. ludności	357	400	266	223
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^f w %	34,3	50,4	59,9	54,7

^a Z ujęć własnych. ^b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. ^c Ludność korzystająca – na podstawie szacunku. ^d Do 2013 r. dane szacunkowe; w 2000 r. określane jako odpady stałe wywiezione. ^e Do 2012 r. łącznie z przestępstwami

^f From own intakes. ^b Water withdrawn by intakes before entering the water network. ^c Population connected to – item 7 on page 65. ^e Until 2013 estimated data; in 2000 defined as solid waste removed. ^f Until 2012 including crimes ascer

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
AREA					
35558	35558	35558	35558	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ENVIRONMENTAL PROTECTION					
				Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	
86,3	86,0	85,4	84,2	production ^a (excluding agriculture, forestry and fishing)	2
10,7	10,8	11,3	12,8	exploitation of water supply network ^b	3
78,3	77,3	73,5	69,2	Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	4
68,7	67,5	63,7	59,4	of which for industrial production	5
				Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground:	
97,2	98,8	98,5	98,1	treated in % of requiring treatment	6
0,2	0,1	0,1	0,1	untreated per 1 km ² in dam ³	7
71,3	71,9	72,3	73,1	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c	8
				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thousand tonnes:	
3,9	2,8	2,7	2,6	particulates	9
128,4	84,3	82,3	67,8	gases (excluding carbon dioxide)	10
				Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	
99,8	99,8	99,8	99,9	particulates	11
53,3	70,3	71,8	78,3	gases (excluding carbon dioxide)	12
162,7	151,0	157,4	169,2	Waste generated (during the year; excluding municipal waste) ^d per 1 km ² in t	13
311	328	331	336	Municipal waste collected ^e (during the year) per capita in kg	14
				Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
3,8	1,8	1,4	2,2	in environmental protection	15
0,8	0,4	0,5	0,5	in water management	16
				Legally protected areas possessing unique environmental value (as of 31 XII):	
29,7	29,7	29,7	29,7	in % of total area	17
1974	1969	1962	1955	per capita in m ²	18
PUBLIC SAFETY					
				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings ^f :	
112453	108195	103962	112798	in absolute numbers	19
211	202	194	209	per 10 thousand population	20
53,8	56,0	60,0	64,6	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^f in %	21

cunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 7 na str. mi stwierdzonymi przez prokuraturę; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. estimated data, the total population – based on balances. d See general notes to the chapter “Environmental protection”, tained by prosecutor’s office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
 MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
LUDNOŚĆ ^a					
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	5115010	5157729	5267072	5334511
2	miasta.....	3307907	3338255	3380942	3427481
3	wieś	1807103	1819474	1886130	1907030
4	w tym kobiety	2655399	2685792	2745457	2782420
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	108,0	108,7	108,9	109,0
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII) ...	144	145	148	150
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):					
7	przedprodukcyjnym	1168478	1016696	987386	988011
8	produkcyjnym	3105393	3274648	3346992	3304741
9	poprodukcyjnym	841139	866385	932694	1041759
10	Małżeństwa na 1000 ludności.....	5,5	5,4	5,8	4,7
11	Rozwody na 1000 ludności	1,1	1,7	1,6	1,8
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,4	9,7	11,6	10,7
13	Zgony ^b na 1000 ludności	10,2	10,1	10,2	10,0
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności.....	-0,8	-0,3	1,4	0,7
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych.....	7,2	6,0	4,5	3,7
16	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	1,8	2,9	2,5	2,5
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:					
17	mężczyźni.....	69,8	71,1	72,6	74,0
18	kobiety	78,6	80,2	81,0	81,8
RYNEK PRACY					
Pracujący ^{de} (stan w dniu 31 XII):					
19	w tysiącach.....	2387,0	2066,8	2225,6	2343,0
20	w tym kobiety	1160,6	988,3	1069,6	1150,8
21	na 1000 ludności	467	401	423	439
22	w sektorze prywatnym w %.....	75,2	75,3	76,6	78,1
według rodzajów działalności w %:					
23	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	.	15,5	13,5	12,9
24	przemysł i budownictwo	.	20,9	20,0	18,8
25	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja	.	29,0	29,2	29,3
26	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ	.	6,0	6,7	6,9
27	pozostałe usługi	.	28,6	30,6	32,1

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność”, ust. 1, pkt 1) na str. 97. ^b Łącznie ze zgonami niemowląt. ^c Do obliczenia salda miejsca pracy i (od 2004 r.) rodzaju działalności. ^e Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach 1996, w latach 2005–2009 – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Roln ^a See general notes to the chapter “Population”, item 1, point 1) on page 97. ^b Including infant deaths. ^c For calculating workplace and (since 2004) kind of activity. ^e Data are compiled considering employed persons on private farms in agricultural Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
POPULATION ^a					
5349114	5365898	5384617	5403412	Population (as of 31 XII)	1
3438225	3449513	3463514	3479928	urban areas	2
1910889	1916385	1921103	1923484	rural areas	3
2789873	2798988	2808443	2817976	of which females	4
109,0	109,0	109,0	109,0	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
150	151	151	152	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	6
Population of age (as of 31 XII):					
994402	1004436	1017531	1029237	pre-working	7
3282698	3258614	3235640	3216208	working	8
1072014	1102848	1131446	1157967	post-working	9
4,8	5,0	5,1	5,0	Marriages per 1000 population	10
1,8	1,6	1,7	1,8	Divorces per 1000 population	11
10,8	11,1	11,5	11,2	Live births per 1000 population	12
10,3	10,2	10,7	10,9	Deaths ^b per 1000 population	13
0,5	0,9	0,9	0,3	Natural increase per 1000 population	14
3,8	3,3	3,4	3,4	Infant deaths per 1000 live births	15
2,3 ^c	2,4	2,5	3,1	Net internal and international migration for permanent residence per 1000 population	16
Life expectancy at the moment of birth:					
74,0	74,1	74,0	74,0	males	17
82,0	82,3	82,1	82,0	females	18
LABOUR MARKET					
Employed persons ^{de} (as of 31 XII):					
2406,7	2527,0	2617,7	2658,7	in thousands	19
1176,2	1230,4	1266,6	1285,9	of which women	20
450	471	486	492	per 1000 population	21
78,6	79,5	80,0	80,0	in private sector in %	22
by kind of activities in %:					
12,6	12,0	11,6	11,4	agriculture, forestry and fishing	23
18,8	18,9	19,0	19,3	industry and construction	24
29,3	29,6	30,1	30,0	trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ ; information and communication	25
6,9	6,6	6,6	6,8	financial and insurance activities; real estate activities	26
32,4	32,8	32,7	32,5	other services	27

wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. d Według faktycznego indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. d By actual
 ture estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005–2009 – of the Population and Housing

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
 MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
RYNEK PRACY (dok.)					
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
1	w tysiącach.....	.	334,9	357,8	379,5
2	na 1000 ludności.....	.	65,0	68,1	71,3
	w budownictwie:				
3	w tysiącach.....	.	110,3	123,1	113,7
4	na 1000 ludności.....	.	21,4	23,4	21,4
5	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	289,9	332,5	238,3	249,8
6	2000=100	100,0	114,8	82,2	86,1
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
7	kobiety.....	53,1	50,0	48,3	47,8
8	w wieku 24 lata i mniej.....	28,6	20,9	19,9	15,1
9	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok.....	46,8	54,3	34,6	45,9
10	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy.....	287	162	110	62
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 XII) w %	10,8	13,8	9,7	9,6
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE					
12	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł.....	2469,59	3027,00	4031,95	4657,07
13	2000=100	100,0	122,5	163,0	188,3
14	w tym: w przemyśle.....	.	2718,82	3706,08	4407,02
15	w budownictwie	.	2487,55	3850,49	4217,20
16	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	1181,4	1162,0	1174,5	1120,0
17	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.....	902,9	915,3	966,9	936,4
18	rolników indywidualnych	278,5	246,7	207,6	183,6
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:				
19	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.....	851,37	1146,98	1637,58	1991,73
20	rolników indywidualnych ^a	571,90	720,71	915,29	1106,84
MIESZKANIA. INFRASTRUKTURA					
	Zasoby mieszkaniowe ^b (w 2000 r. – zamieszkane; stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
21	w tysiącach.....	1674,2	1875,5	2063,0	2166,8
22	na 1000 ludności.....	327,3	363,6	391,7	406,2
23	izby na 1000 ludności	1077,6	1275,1	1419,5	1475,0
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
24	na 1000 ludności.....	19015	24417	27641	29120
25	przeciętna 1 mieszkania	58,1	67,1	70,6	71,7
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
26	w tysiącach.....	25,2	28,2	29,0	30,7
27	na 1000 ludności.....	4,9	5,5	5,5	5,8
28	izby na 1000 ludności	18,8	20,8	22,1	21,4
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
29	na 1000 ludności.....	430,1	513,6	563,7	527,4
30	przeciętna 1 mieszkania	87,3	93,7	102,3	91,6

^a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń ogólnego działy „Gospodarstwa domowe. Mieszkania”, ust. 3 na str. 171.

^b Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this Dwellings”, item 3 on page 171.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
LABOUR MARKET (cont.)					
				Average paid employment:	
				in industry:	
381,4	386,8	399,2	410,1	in thousands	1
71,4	72,2	74,3	76,1	per 1000 population	2
				in construction:	
115,4	121,3	121,7	125,6	in thousands	3
21,6	22,6	22,7	23,3	per 1000 population	4
216,5	188,9	154,1	136,5	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thousands	5
74,6	65,1	53,1	47,0	2000=100	6
				In % of registered unemployed (as of 31 XII):	
48,3	49,7	51,2	52,1	women	7
14,0	12,3	11,7	11,4	aged 24 years and less	8
44,4	45,4	44,3	42,6	out of work for longer than 1 year	9
42	31	19	25	Registered unemployed persons (as of 31 XII) per a job offer	10
8,3	7,0	5,6	4,9	Registered unemployment rate (as of 31 XII) in %	11
WAGES AND SALARIES. SOCIAL BENEFITS					
4801,53	4948,13	5219,09	5601,44	Average monthly gross wages and salaries in PLN	12
194,1	200,1	211,1	226,5	2000=100	13
4505,21	4635,96	4863,31	5203,58	of which: in industry	14
4392,39	4494,83	4703,94	5064,03	in construction	15
1122,4	1128,2	1133,4	1174,7	Average number of retirees and pensioners in thousands	16
939,4	946,0	953,8	997,0	receiving retirement and other pensions paid by the Social Insurance Institution	17
183,0	182,2	179,7	177,7	farmers	18
2047,16	2085,81	2141,25	2239,18	Average monthly gross retirement and other pension in PLN:	19
1144,30	1150,29	1169,88	1198,27	paid by the Social Insurance Institution	19
				farmers ^a	20
DWELLINGS. INFRASTRUCTURE					
				Dwelling stocks ^b (in 2000 – inhabited; as of 31 XII):	
				dwellings:	
2193,8	2227,9	2263,5	2302,9	in thousands	21
410,1	415,2	420,4	426,2	per 1000 population	22
1489,6	1506,7	1524,4	1543,5	rooms per 1000 population	23
				useful floor area of dwellings in m ² :	
29488	29908	30350	30810	per 1000 population	24
71,9	72,0	72,2	72,3	average per dwelling	25
				Dwellings completed:	
				dwellings:	
29,2	36,0	37,3	41,1	in thousands	26
5,5	6,7	6,9	7,6	per 1000 population	27
20,8	23,4	24,6	25,8	rooms per 1000 population	28
				useful floor area of dwellings in m ² :	
502,4	555,5	587,8	602,6	per 1000 population	29
91,8	82,5	84,7	79,1	average per dwelling	30

czeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego. b Na podstawie bilansów, patrz system and to benefits from the Pension Fund. b Based on balances, see general notes to the chapter "Households.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
 MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
MIESZKANIA. INFRASTRUKTURA (dok.)					
	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
1	wodociągowej.....	24623	33600	40076	42897
2	kanalizacyjnej (łącznie z kolektorami).....	5032	7356	10496	13731
	Zużycie w gospodarstwach domowych:				
	wody z wodociągów:				
3	w hektometrach sześciennych.....	205,2	191,6	188,8	193,2
4	na 1 mieszkańca w m ³	40,2	37,2	35,9	36,3
	energii elektrycznej w miastach ^a :				
5	w gigawatogodzinach.....	2554,2	2786,5	3102,2	2976,5
6	na 1 mieszkańca w kWh.....	772,9	836,0	919,2	870,2
EDUKACJA ^b I WYCHOWANIE					
	Uczniowie w szkołach ^c (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
31	podstawowych ^d	400,0	336,6	304,9	341,4
32	gimnazjach.....	147,4	199,3	165,9	151,6
33	branżowych I stopnia ^{ef}	59,8	24,0	22,3	18,9
34	liceach ogólnokształcących ^g	137,3	133,5	103,9	85,5
35	technikach ^h	107,1	53,2	58,7	59,0
36	artystycznych ogólnokształcących ⁱ	1,1	1,3	1,3	1,2
37	policealnych.....	20,9	32,2	32,2	32,7
	Absolwenci szkół ^c w tys.:				
38	podstawowych.....	150,1 ^k	63,2	52,2	49,8
39	gimnazjów.....	x	66,4	57,3	49,8
40	zasadniczych zawodowych ^f	19,8	7,4	7,4	4,3
41	liceów ogólnokształcących ^g	25,9	44,3	35,3	29,7
42	techników ^h	22,5	15,8	11,2	13,0
43	artystycznych ogólnokształcących ⁱ	0,2	0,2	0,2	0,2
44	policealnych.....	10,6	9,9	8,8	9,7
45	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^{ghm} (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności.....	13,5	13,1	10,3	8,8
46	Studenci uczelni ⁿ (stan w dniu 30 XI) w tys.	331,1	368,6	328,0	268,1
47	Absolwenci uczelni ^{no} w tys.	52,3	74,7	83,0	72,7
48	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	38,5	37,3	36,4	26,5
49	Absolwenci szkół dla dorosłych w tys.	15,1	11,8	8,5	7,6

a W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód z użytkowanego gospodarstwa domowego, z wyjątkiem szkół policealnych. d Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przed specjalnymi przysposabiającymi do pracy oraz od roku szkolnego 2017/18 – z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. h – technikami uzupełniającymi (absolwenci – 2009/10–2013/14). i Dające uprawnienia zawodowe. k Dane obejmują absolw. w 2017 r. (przejście z 6- na 8-klasową szkołę podstawową). m Od roku szkolnego 2004/05 łącznie ze szkołami specjalnymi socjnymi ośrodkami dydaktycznymi, bez uczelni resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji; a w 2018 r. – z okresu od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

a In 2000 excluding households, whose the main source of maintenance was income from a private farm in agriculture. d Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. e Until 2016/17 school year basic vocational school sections. g, h In 2005/06–2013/14 school years including: g – supplementary general secondary schools and special certification. k Data include graduates of 8th and 6th grade. l Lack of graduates of 2016/17 and 2017/18 school years year including special job-training schools. n Including branch sections, basic organizational units in another location as well Interior and Administration; excluding foreigners. o In 2000 – the calendar year; in 2005–2017 – from the previous academic

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
DWELLINGS. INFRASTRUCTURE (cont.)					
				Distribution network (as of 31 XII) in km:	
44016	44596	45155	46107	water supply	1
14680	15316	15870	16438	sewage (including collectors)	2
				Consumption in households:	
				water from water supply systems:	
202,4	203,0	202,4	213,4	in cubic hectometre	3
37,9	37,9	37,7	39,6	per capita in m ³	4
				electricity in urban areas ^a :	
2929,8	2934,2	2960,9	3246,1	in gigawatt-hour	5
853,6	852,0	857,1	935,1	per capita in kWh	6
EDUCATION ^b					
				Pupils and students in schools ^c (as of beginning of the school year) in thousands:	
369,9	347,1	403,2	462,9	primary ^d	31
152,4	154,3	104,3	52,5	lower secondary	32
17,8	16,7	15,7	15,0	stage I sectoral vocational ^{ef}	33
83,1	82,1	81,2	82,8	general secondary ^g	34
59,6	60,0	60,4	61,5	technical secondary ^h	35
1,2	1,2	1,3	1,3	general art ⁱ	36
32,4	30,7	30,6	31,9	post-secondary	37
				Graduates in schools ^c in thousands:	
50,6	51,6	— ^l	— ^l	primary	38
48,8	49,1	48,1	50,1	lower secondary	39
5,6	5,2	4,9	4,5	basic vocational ^f	40
27,5	26,4	26,2	25,3	general secondary ^g	41
12,4	12,8	12,8	12,6	technical secondary ^h	42
0,2	0,2	0,2	0,2	general art ⁱ	43
9,7	9,4	8,5	8,2	post-secondary	44
				Graduates of basic vocational, general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools ^{ghm} (excluding schools for adults) per 1000 population	45
8,5	8,3	8,2	7,9		
244,2	236,5	225,6	212,2	Students of higher education institutions ⁿ (as of 30 XI) in thousands	46
65,5	60,8	62,6	52,7	Graduates of higher education institutions ^{no} in thousands	47
25,1	23,7	22,3	20,6	Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thousands	48
8,1	6,3	6,8	6,5	Graduates of schools for adults in thousands	49

stwa indywidualnego w rolnictwie. b Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 na str. 185. c Bez szkół dla szkolnego. e Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. f Od roku szkolnego 2005/06 łącznie ze szkołami g, h W latach szkolnych 2005/06–2013/14 łącznie z: g – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, wntów klasy VIII i VI. l Brak absolwentów z lat szkolnych 2016/17 i 2017/18 wynika z reformy szkolnej wprowadzonej przysposabiającymi do pracy. n Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejbez cudzoziemców. o W 2000 r. – z roku kalendarzowego; w latach 2005–2017 – z poprzedniego roku akademickiego,

b See general notes to the chapter “Education”, item 1 on page 185. c Excluding schools for adults, except post-secondary schools. f Since 2005/06 school year including special job-training schools and since 2017/18 school year – basic vocational specialized secondary schools, h – technical secondary schools (graduates – 2009/10–2013/14). i Leading to professional results from the school reform conducted in 2017 (change from 6- to 8-grade primary school). m Since the 2004/05 school as teaching centres in another location, excluding academies of the Ministry of National Defence and of the Ministry of year, and in 2018 – in the period from 1st December 2017 to 31st December 2018.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
EDUKACJA^a I WYCHOWANIE (dok.)					
Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):					
1	miejsca w przedszkolach w tys.	87,1	92,1	123,8	157,5
2	dzieci ^b w tys.	116,0	118,4	161,3	194,9
3	w przedszkolach.....	85,7	89,3	120,6	143,6
4	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych.....	30,3	29,1	37,8	44,7
5	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat ^c	381	443	539	646
OCHRONA ZDROWIA^d I POMOC SPOŁECZNA					
Pracownicy medyczni ^e (stan w dniu 31 XII):					
6	lekarze.....	13666	11609	12239	14461
7	lekarze dentyści.....	1712	1327	1310	1554
8	pielęgniarki ^f	24819	24202	25545	28946
9	Łóżka w szpitalach ogólnych ^g (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności.....	47,4	45,6	45,9	49,0
10	Leczeni w szpitalach ogólnych ^g (bez międzyoddziałowego ruchu chorych) na 10 tys. ludności.....	1454	1842	1974	2244
11	Przychodnie ^h (stan w dniu 31 XII).....	1087	1512	1990	2623
12	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII).....	844	1061	1485	1699
13	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę ogólnodostępną.....	6060	4861	3547	3140
Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:					
14	lekarskie.....	4,9	5,7	6,6	7,5
15	stomatologiczne.....	0,5	0,6	0,8	0,9
16	Dzieci w żłobkach ⁱ i klubach dziecięcych ^k (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do lat 3.....	23,7	26,4	28,6	68,5
KULTURA. TURYSTYKA					
17	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII).....	1067	1013	987	964
18	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3168	3240	3271	3291
19	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności.....	165	179	182	180
Wypożyczenia księgozbioru (od 2015 r. łącznie z międzybibliotecznymi) z bibliotek publicznych w wol.:					
20	na 1000 ludności.....	3263	3259	2829	2835
21	na 1 czytelnika.....	19,8	18,2	15,6	15,7
22	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności.....	2,9	2,8	3,5	3,4
23	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^l na 1000 ludności.....	472	431	541	601
24	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII).....	93	103	115	120
25	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności.....	530	561	891	1695

^a Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 na str. 185. ^b Od 2008 r. łącznie – z nieuwzględnionymi wychowaniami przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą. ^c W 2014 r. do wyliczenia wskaźnika 3–5 lat. ^d Od 2012 r. łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych miejscem pracy jest praktyka lekarska i pielęgnarska. ^e łącznie z magistrami pielęgniarstwa. ^f Bez miejsc dziennych na zdrowia i pomoc społeczna” ust. 3 na str. 213. ^g łącznie z oddziałami żłobkowymi. ^h Do 2010 r. bez klubów dziecięcych.

^a See general notes to the chapter “Education”, item 1 on page 185. ^b Since 2008 including, entities excluded in division units performing health care activities. ^c In 2014 the rate was calculated using the number of children aged 3–6 in the health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration. ^e Since 2005 practice. ^f Including master nurses. ^g Excluding day places in hospital wards; since 2008 including beds and incubators for wards. ^k Until 2010 excluding children’s clubs. ^l Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
EDUCATION ^a (cont.)					
164,0	175,2	190,2	198,3	Pre-primary education (as of beginning of the school year): places in nursery schools in thousands	1
182,2	207,8	219,6	225,9	children ^b in thousands	2
143,3	158,4	171,3	177,3	in nursery schools	3
33,3	43,5	42,3	42,9	in pre-primary sections in primary schools	4
738	653	719	746	Children attending nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3–6 ^c	5
HEALTH CARE ^d AND SOCIAL WELFARE					
14497	14991	14299	14631	Medical personnel ^e (as of 31 XII): doctors	6
1408	1507	1568	1522	dentists	7
28624	28435	28063	28667	nurses ^f	8
48,5	48,9	48,4	47,7	Beds in general hospitals ^g (as of 31 XII) per 10 thousand population	9
2183	2175	2167	2144	In-patients in general hospitals ^g (excluding inter-ward patient transfer) per 10 thousand population	10
2741	2885	3028	3046	Out-patients departments ^h (as of 31 XII)	11
1738	1778	1795	1738	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	12
3078	3018	3000	3109	Population (as of 31 XII) per generally available pharmacy	13
				Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	
7,7	7,9	7,9	9,0	medical	14
1,0	1,0	1,0	1,0	dental	15
77,5	86,6	94,8	111,1	Children in nurseries ⁱ and children's clubs ^k (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3	16
CULTURE. TOURISM					
961	957	953	953	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	17
3308	3304	3295	3276	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in volumes	18
177	174	173	172	Public library borrowers per 1000 population	19
				Public library (since 2015 including interlibrary lending) loans in volumes:	
2775	2714	2672	2630	per 1000 population	20
15,6	15,6	15,5	15,3	per borrower	21
3,4	3,5	3,5	3,7	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	22
575	615	611	751	Audience in theatres and music institutions ^l per 1000 population	23
136	138	135	136	Museums with branches (as of 31 XII)	24
1774	1964	2036	2109	Museum and exhibition visitors per 1000 population	25

w podziale według rodzaju placówek – zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi; w 2010 r. bez przyjęto liczbę dzieci w grupie 3–6 lat w liczbie ludności w wieku 3–5 lat i połowie rocznika 6-latków, a w 2015 r. – w wieku i administracji. e Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2006 r. łącznie z osobami, dla których głównym oddziałach szpitalnych; od 2008 r. łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. h Patrz uwagi ogólne działu „Ochrona I Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

according to type, pre-primary education groups and pre-primary points; in 2010 excluding pre-primary education in the population aged 3–5 and in half of the 6-years old population, and in 2015 – aged 3–5. d Since 2012 data include working directly with a patient; since 2006 including persons for whom the primary workplace is a medical and nurse newborns. h See general notes to the chapter “Health care and social welfare” item 3 on page 213. i Including nursery

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
 MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
KULTURA. TURYSTYKA (dok.)					
1	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	78	64	56	62
2	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	7,9	8,3	8,2	8,2
3	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	1078	1270	1544	1608
Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:					
4	radiowi	241	234	176	174
5	telewizyjni	234	225	170	167
6	Obiekty noclegowe turystyki ^a (stan w dniu 31 VII)	299	332	405	476
7	w tym hotele	71	120	156	212
8	Miejsca noclegowe ^a (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	59,6	71,9	82,5	90,0
9	Korzystający z noclegów ^a na 1000 ludności	316	420	606	726
ROLNICTWO ^b I LEŚNICTWO					
10	Użytki rolne ^{cd} (stan w czerwcu) w tys. ha	2354,8	2135,7	1944,2	1885,5
11	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	97,7	99,1
12	Powierzchnia zasiewów ^{de} (stan w czerwcu) w tys. ha	1590,1	1349,7	1205,6	1193,5
w tym w %:					
13	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	69,5	72,9	72,9	68,1
14	w tym: pszenica	10,5	10,0	10,5	14,2
15	żyto	28,8	22,9	16,5	13,0
16	ziemniaki	14,2	5,8	4,4	2,7
17	buraki cukrowe	1,9	1,6	1,0	1,0
Zbiory w tys. t:					
18	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	2192,3	2601,0	2405,7	2609,0
19	w tym: pszenica	445,6	456,7	439,2	658,6
20	żyto	765,4	691,7	453,6	413,7
21	ziemniaki ^f	4240,8	1262,8	1189,1	806,1
22	buraki cukrowe	961,8	907,1	528,1	745,9
Plony z 1 ha w dt:					
23	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	19,8	26,4	27,4	32,1
24	w tym: pszenica	26,8	33,7	34,7	38,9
25	żyto	16,7	22,3	22,8	26,6
26	ziemniaki ^f	187	160	222	247
27	buraki cukrowe	317	409	449	626
Zwierzęta gospodarskie ^d (stan w czerwcu):					
bydło:					
28	w tysiącach sztuk	926,5	954,3	1058,0	1146,1
29	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	39,3	44,7	54,4	60,8
trzoda chlewna (w latach 2000 i 2005 – stan w końcu lipca):					
30	w tysiącach sztuk	1821,6	2026,6	1438,0	1005,4
31	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	77,4	94,9	74,0	53,3
Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^e :					
32	żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^g w kg	161,1	212,7	275,3	391,8
33	mleka krowiego w l	796	1026	1426	1452

^a Do 2010 r. dane nie obejmują pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających niu. ^b Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. ^c Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprawa o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 262. ^d W 2010 r. dane Powszechnych wierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). ^e Od 2010 r. bez ogrodów czego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej.

^a Until 2010 data do not include rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2011 concern establishments post survey. ^b Data are presented according to the official residence of the land user. ^c Since 2010 excluding land of owners of agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter “Agriculture, hunting and forestry”, item 3 on page 262. ^e Since 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green rabbit and game; in post-slaughter warm weight).

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
CULTURE. TOURISM (cont.)					
59	76	75	81	Fixed cinemas (as of 31 XII)	1
8,2	8,7	9,0	9,4	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	2
1678	1912	2028	2088	Audience in fixed cinemas per 1000 population	3
				Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
173	172	171	169	radio	4
166	165	164	161	television	5
486	528	554	614	Tourist accommodation establishments ^a (as of 31 VII)	6
220	251	258	265	of which hotels	7
91,7	99,7	105,5	116,4	Bed places ^a (as of 31 VII) per 10 thousand population	8
769	884	948	990	Tourists accommodated ^a per 1000 population	9
AGRICULTURE ^b AND FORESTRY					
1931,2	1920,1	1939,6	2148,2	Agricultural land ^{cd} (as of June) in thousand ha	10
98,9	99,0	99,4	99,2	of which in good agricultural condition in %	11
1259,8	1207,4	1243,0	1394,2	Sown area ^{de} (as of June) in thousand ha	12
				of which in %:	
68,4	66,9	68,0	69,8	basic cereals (including cereal mixed)	13
14,3	12,8	13,8	12,4	of which: wheat	14
11,2	11,2	12,3	13,2	rye	15
2,8	2,9	3,2	2,3	potatoes	16
0,9	1,0	1,5	1,4	sugar beets	17
				Crop production in thousand tonnes:	
2333,3	2377,7	2602,7	2587,9	basic cereals (including cereal mixed)	18
585,0	544,2	631,6	550,4	of which: wheat	19
317,5	325,8	402,4	412,9	rye	20
641,3	1011,7	1116,0	841,6	potatoes ^f	21
620,8	867,2	1157,2	1172,9	sugar beets	22
				Yields per 1 ha in dt:	
27,1	29,4	30,8	26,6	basis cereals (including cereal mixed)	23
32,4	35,2	36,8	32,0	of which: wheat	24
22,5	24,1	26,2	22,5	rye	25
180	289	281	261	potatoes ^f	26
562	688	641	608	sugar beets	27
				Livestock ^d (as of June):	
				cattle:	
1135,2	1070,7	1123,3	1153,0	in thousand heads	28
58,8	55,8	57,9	53,7	per 100 ha of agricultural land ^e in heads	29
				pigs (in 2000 and 2005 – as of the end of July):	
973,6	917,9	999,2	1256,1	in thousand heads	30
50,4	47,8	51,5	58,5	per 100 ha of agricultural land ^e in heads	31
				Production per 1 ha of agricultural land ^g :	
425,2	490,9	537,5	536,7	of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^g in kg	32
1447	1402	1457	1408	of cows' milk in l	33

ych 10 i więcej miejsc noclegowych; od 2016 r. z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badających działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą nego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 262. e Od 2010 r. bez przydomowych. g Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króli-

sessing 10 and more bed places; since 2016 with consideration imputation for units, which refused to participate in the agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct 262. d In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes to the chapter “Agriculture, hunting and forestry”, item 3 fertilizers). f Since 2010 excluding kitchen gardens. g Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat,

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
ROLNICTWO^a I LEŚNICTWO (dok.)					
	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b :				
1	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi) w kg.....	291	180	237	282
2	ziemniaki w kg.....	35	30	28	31
3	buraki cukrowe w kg.....	408	425	256	356
4	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w kg.....	92	166	225	334
5	mleko krowie w l.....	518	815	910	1157
	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{bde} w kg:				
6	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi).....	76,1	78,7	100,2	125,4
7	wapniowych.....	54,1	54,6	23,6	33,0
8	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. – stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{be} w szt.	7,6	9,7	10,9	.
9	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	788,9	798,5	820,7	833,9
	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):				
10	w tysiącach hektarów.....	778,2	787,0	808,8	821,9
11	na 1 mieszkańca w ha.....	0,152	0,153	0,154	0,154
12	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %.....	21,9	22,1	22,7	23,1
13	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	198,7	228,1	230,9	272,9

PRZEMYSŁ

	Produkcja sprzedana przemysłu:				
14	w milionach złotych (ceny bieżące).....	.	134376,6	199318,9	250816,0
15	rok poprzedni=100 (ceny stałe ^f).....	.	.	106,2	100,5
16	2005=100 (ceny stałe ^f).....	.	100,0	141,0	158,8
17	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące).....	.	401263	557088	660866
18	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące).....	.	26091	37918	47106

BUDOWNICTWO

	Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^g (ceny bieżące):				
19	w milionach złotych.....	.	17193,7	37466,5	36185,9
20	na 1 mieszkańca w zł.....	.	3338	7128	6796

TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII

	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^h :				
21	w kilometrach.....	1782	1710	1683	1677
22	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km.....	5,0	4,8	4,7	4,7
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):				
23	w kilometrach.....	28545	29567	33700	35935
24	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km.....	80,2	83,1	94,8	101,1
	Samochody osobowe zarejestrowane ⁱ :				
25	w tysiącach sztuk.....	1472,6	1904,0	2619,4	3042,5
26	na 1000 ludności.....	288	369	497	570

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowa o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 262. c Dotyczy mięsa: wołowego, e W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. wykonywania robót. h Dane dotyczą sieci kolejowej Polskich Kolei Państwowych (PKP) oraz od 2005 r. również innych okres 30 dni) wydane w końcu roku.

a Data are presented according to the official residence of the land user. b Since 2010 excluding land of owners of agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter “Agriculture, hunting and forestry”, item 3 on page 262. 2010 data of the Agricultural Census; see general notes to the chapter “Agriculture, hunting and forestry”, item 3 on page works. h Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP) as well as since 2005 of other entities which are issued at the end of the year.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
AGRICULTURE ^a AND FORESTRY (cont.)					
				Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^b :	
305	297	330	261	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	1
25	29	12	54	potatoes in kg	2
364	447	541	575	sugar beets in kg	3
370	404	475	486	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in kg	4
1161	1202	1260	1191	cows' milk in l	5
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{bde} in kg:	
87,3	111,9	117,3	128,9	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	6
17,8	39,7	32,7	46,4	lime	7
.	11,8	.	.	Agricultural tractors (as of June; in 2000 – as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land ^{be} in units	8
839,6	840,5	841,7	843,0	Forest land (as of 31 XII) in thousand ha	9
827,5	828,4	829,7	830,9	Forest areas (as of 31 XII): in thousand hectares	10
0,155	0,154	0,154	0,154	per capita in ha	11
23,3	23,3	23,3	23,4	Forest cover (as of 31 XII) in %	12
282,5	281,3	287,8	288,6	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m ³	13
INDUSTRY					
				Sold production of industry:	
246988,4	246988,7	271308,1	308596,0	in million PLN (current prices)	14
103,4	104,1	107,7	110,6	previous year=100 (constant prices ^f)	15
164,2	170,9	184,1	203,6	2005=100 (constant prices ^f)	16
647640	638492	679565	752425	per employee in PLN (current prices)	17
46246	46107	50499	57234	per capita in PLN (current prices)	18
CONSTRUCTION					
				Sales of construction and assembly production ^g (current prices):	
31037,2	34562,1	38580,1	39400,3	in million PLN	19
5811	6452	7181	7307	per capita in PLN	20
TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII					
				Railway lines operated – standard gauge ^h :	
1702	1712	1713	1716	in kilometres	21
4,8	4,8	4,8	4,8	per 100 km ² of total area in km	22
				Hard surface public roads (urban and non-urban):	
36506	37092	37978	38669	in kilometres	23
102,7	104,3	106,8	108,7	per 100 km ² of total area in km	24
				Registered passenger cars ⁱ :	
3170,4	3329,8	3491,5	3663,5	in thousand units	25
593	621	648	678	per 1000 population	26

dających działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego i drobiowego; w wadze poubojowej ciepłej. d W roku gospodarczym. 262. f Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 11 na str. 23. g Zrealizowanej przez podmioty budowlane; według miejsca podmiotów będących zarządcami infrastruktury kolejowej. i Od 2011 r. łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe (na

cultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. d In farming year. e In 262. f See general notes to Yearbook, item 11 on page 23. g Realized by construction units; by place of performing administrators of railway infrastructure. i Since 2011 including having temporary permission (for the period of 30 days)

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII (dok.)					
	Placówki pocztowe ^a :				
1	w liczbach bezwzględnych.....	886	865	893	905
2	na 100 tys. ludności.....	17,3	16,8	17,0	17,0
HANDEL					
	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
3	w milionach złotych.....	94589,7	123774,3	185504,2	216373,4
4	na 1 mieszkańca w zł.....	18506	24033	35290	40637
5	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	60,7 ^b	54,3	49,3	51,3
6	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep.....	84 ^b	95	107	104
FINANSE PUBLICZNE ^c					
Budżety gmin ^d					
Dochody:					
7	w milionach złotych.....	8353,4 ^e	5394,2	8719,0	10545,3
8	na 1 mieszkańca w zł.....	1807 ^e	1817	2828	3374
Wydatki:					
9	w milionach złotych.....	8945,6 ^e	5515,3	9321,0	10597,0
10	na 1 mieszkańca w zł.....	1936 ^e	1857	3023	3390
Budżety miast na prawach powiatu					
Dochody:					
11	w milionach złotych.....	948,1 ^e	8722,4	12405,7	16243,1
12	na 1 mieszkańca w zł.....	1937 ^e	4000	5707	7387
Wydatki:					
13	w milionach złotych.....	1029,3 ^e	8871,4	14346,8	16002,5
14	na 1 mieszkańca w zł.....	2103 ^e	4068	6600	7277
Budżety powiatów					
Dochody:					
15	w milionach złotych.....	1913,1 ^e	1584,1	2648,3	2951,3
16	na 1 mieszkańca w zł.....	414 ^e	533	859	944
Wydatki:					
17	w milionach złotych.....	1944,8 ^e	1580,9	2783,1	2950,1
18	na 1 mieszkańca w zł.....	421 ^e	532	903	944
Budżet województwa					
Dochody:					
19	w milionach złotych.....	397,0	1592,1	2452,9	2468,2
20	na 1 mieszkańca w zł.....	78	309	467	464
Wydatki:					
21	w milionach złotych.....	406,6	1697,3	2508,6	2506,8
22	na 1 mieszkańca w zł.....	80	330	477	471

^a Dane dotyczą operatora wyznaczonego (do 2012 r. operatora publicznego); w 2000 r. placówki pocztowe i placówki czeń danych na 1 mieszkańca za 2000 r. przyjęto liczbę ludności opracowaną na bazie wyników Narodowego Spisu i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^e Dane nieporównywalne w związku ze zmianą

^a Data concern the appointed operator (until 2012 the public operator); in 2000 post offices and telecommunication ser capita for 2000, it was assumed to use the number of population calculated on the basis of the Population and Housing cities with powiat status. ^e Data are not comparable due to change in 2002 system of Capital City of Warsaw.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII (cont.)					
				Postal offices ^a :	
906	927	941	944	in absolute numbers	1
16,9	17,3	17,5	17,5	per 100 thousand population	2
TRADE					
				Retail sales (current prices):	
207623,4	216326,9	232560,7	244669,0	in million PLN	3
38875	40383	43287	45378	per capita in PLN	4
50,1	58,5	55,6	51,4	Shops (as of 31 XII) in thousands	5
107	92	97	105	Population (as of 31 XII) per shop	6
PUBLIC FINANCE ^e					
				Budgets of gminas ^d	
				Revenue:	
11152,7	13179,4	14294,1	15737,0	in million PLN	7
3559	4195	4538	4984	per capita in PLN	8
				Expenditure:	
10938,0	12743,8	14469,5	16544,9	in million PLN	9
3491	4057	4594	5239	per capita in PLN	10
				Budgets of cities with powiat status	
				Revenue:	
16780,2	17355,5	18355,0	20154,0	in million PLN	11
7602	7834	8257	9021	per capita in PLN	12
				Expenditure:	
15442,1	16417,1	18154,1	19878,7	in million PLN	13
6996	7410	8166	8898	per capita in PLN	14
				Budgets of powiaty	
				Revenue:	
2942,7	3038,6	3217,4	3577,8	in million PLN	15
939	967	1022	1133	per capita in PLN	16
				Expenditure:	
2926,8	2982,3	3232,3	3647,1	in million PLN	17
934	949	1026	1155	per capita in PLN	18
				Budget of voivodship	
				Revenue:	
2768,7	2302,6	2550,1	2964,7	in million PLN	19
518	430	475	550	per capita in PLN	20
				Expenditure:	
2593,4	2247,5	2299,0	2638,6	in million PLN	21
486	420	428	489	per capita in PLN	22

usług telekomunikacyjnych. b Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów. c Do przeliczeń Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 według podziału administracyjnego obowiązującego w 2000 r. d Bez dochodów w 2002 r. ustroju m.st. Warszawy.

vice offices. b Data are not comparable due to change in 2004 the method of shop survey. c For calculations of data per Census 2002 by the administrative division valid in 2000. d Excluding revenue and expenditure of gminas which are also

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE ^a					
	Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				
1	w milionach złotych	41930,0	29018,7	43333,3	54926,0
2	na 1 mieszkańca w zł.....	8203	5634	8244	10316
	Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				
3	w milionach złotych	298304,6	396704,4	550436,3	681031,1
4	na 1 mieszkańca w zł.....	58319	76915	104505	127665
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON ^b – stan w dniu 31 XII					
5	Ogółem: w tysiącach	520,4	601,7	681,0	742,2
6	na 10 tys. ludności	1017	1167	1293	1391
	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:				
7	w tysiącach.....	128,4	159,2	194,1	245,7
8	2000=100	100,0	124,0	151,1	191,3
	w tym:				
9	przedsiębiorstwa państwowe	0,4	0,2	0,1	0,1
10	spółdzielnie	3,3	3,3	3,2	3,1
11	spółki handlowe.....	44,4	63,6	89,3	127,8
12	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	15,0	19,1	25,6	33,3
13	spółki cywilne	54,0	51,8	53,5	56,4
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:				
14	w tysiącach.....	392,0	442,5	487,0	496,5
15	2000=100	100,0	112,9	124,2	126,6
16	na 10 tys. ludności	766	858	925	931
RACHUNKI REGIONALNE ^c					
	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				
17	w milionach złotych	.	.	.	.
18	na 1 mieszkańca w zł.....	.	.	.	.
19	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni=100	.	.	.	.
	Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				
20	w milionach złotych	.	.	.	.
21	na 1 mieszkańca w zł.....	.	.	.	.
	Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				
22	w milionach złotych	.	.	.	.
23	na 1 mieszkańca w zł.....	.	.	.	.
24	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych – rok poprzedni=100	.	.	.	.

^a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. ^b Bez osób prowadzących przedniej edycji Rocznika; patrz uwagi ogólne do działu „Rachunki regionalne”, ust. 13 na str. 346.

^a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Act of Accounting. ^b Excluding persons tending the Yearbook; see general notes to the chapter “Regional accounts”, item 13 on page 346.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
INVESTMENTS. FIXED ASSETS ^a					
58041,4	56422,9	58037,2	67944,0	Investment outlays (current prices): in million PLN	1
10868	10533	10802	12601	per capita in PLN	2
715544,9	766216,8	814765,7	858157,3	Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book- -keeping prices): in million PLN	3
133769	142794	151314	158818	per capita in PLN	4
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY IN THE REGON REGISTER ^b – as of 31 XII					
766,0	788,0	809,4	816,4	Total: in thousands	5
1432	1469	1503	1511	per 10 thousand population	6
263,0	281,5	295,4	280,8	Legal persons and organizational entities without legal per- -sonality: in thousands	7
204,8	219,2	230,0	218,7	2000=100	8
0,1	0,1	0,1	0,0	of which: state owned enterprises	9
3,1	3,1	3,1	1,8	cooperatives	10
142,5	158,5	171,2	159,0	commercial companies	11
33,9	36,2	38,0	31,6	of which with foreign capital participation	12
56,9	57,6	57,8	58,1	civil law partnerships	13
503,0	506,5	514,0	535,6	Natural persons conducting economic activity: in thousands	14
128,3	129,2	131,1	136,6	2000=100	15
940	944	955	991	per 10 thousand population	16
REGIONAL ACCOUNTS ^c					
399162	414404	446586	.	Gross domestic product (current prices): in million PLN	17
74738	77360	83123	.	per capita in PLN	18
104,2	104,2	105,6	.	Gross domestic product (constant prices) – previous year=100	19
354158	366066	392198	.	Gross value added (current prices): in million PLN	20
66312	68336	73000	.	per capita in PLN	21
180698	189653	199471	.	Gross nominal disposable income in the households sector: in million PLN	22
33833	35404	37128	.	per capita in PLN	23
103,7	105,5	103,2	.	Gross real disposable income in the households sector – previous year=100	24

cych gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. c Dane za lata 2015 i 2016 zmieniono w stosunku do opublikowanych w po-
private farms in agricultural. c Data for 2015 and 2016 were changed in relation to data published in the previous edition of

III. WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE W 2018 R. – WYBRANE DANE W PODZIALE STATYSTYCZNYM NUTS
MAZOWIECKE VOIVODSHIP IN 2018 – SELECTED DATA IN NUTS STATISTICAL DIVISION

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Makroregion (Macroregion)						
		ogółem grand total	regiony					
			warszawski stołeczny			NUTS 3		razem total
			razem total	podregiony (subregions)	miasto Warszawa	warszaw- ski wschodni	warszaw- ski za- chodni	

POWIERZCHNIA – stan w dniu 31 XII

1	Powierzchnia ogólna ^a :						
	w km ²	35558	6104	517	3124	2463	29454
2	w odsetkach	100,0	17,2	1,5	8,8	6,9	82,8

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

3	Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w hm ³	2519,0	380,8	259,2	77,1	44,5	2138,3
	w tym – w % – na cele:						
4	produkcyjne ^b (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	84,2	44,7	62,3	4,1	12,4	91,2
5	eksploatacji sieci wodociągowej ^c	12,8	50,7	37,7	83,2	69,9	6,0
	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi:						
6	wymagające oczyszczenia w hm ³	269,5	161,0	106,3	23,8	30,8	108,5
7	w tym oczyszczane w %	98,1	99,7	100,0	98,0	99,8	95,8
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^d	73,1	86,5	98,7	65,0	73,8	55,7
	Emisja zanieczyszczeń powietrza ^e w tys. t:						
9	pyłowych.....	2,6	0,7	0,5	0,1	0,2	1,9
10	gazowych (bez dwutlenku węgla).....	67,8	19,4	16,2	1,6	1,6	48,4
	Redukcja zanieczyszczeń powietrza ^e w % zanieczyszczeń wytworzonych:						
11	pyłowych.....	99,9	99,9	99,9	92,5	87,4	99,9
12	gazowych (bez dwutlenku węgla).....	78,3	63,1	63,1	5,3	77,3	81,3
13	Odpady wytworzone ^f (w ciągu roku) w tys. t... w tym w %:	6017,7	4075,4	3373,7	561,1	140,6	1942,3
14	poddane odzyskowi ^g	12,4	12,4	0,3	88,7	—	12,3
15	unieszkodliwione ^g	40,8	58,6	70,5	0,4	5,5	3,2
16	Odpady komunalne ^h zebrane (w ciągu roku): w tysiącach ton.....	1333,2	891,2	591,0	126,3	173,9	442,0
17	na 1 mieszkańca w kg.....	247	293	334	198	273	188
	Nakłady na środki trwałe w mln zł (ceny bieżące):						
18	służące ochronie środowiska	1477,5	679,8	362,1	155,9	161,9	797,7
19	służące gospodarce wodnej.....	338,5	229,7	85,9	103,0	40,8	108,8
	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII)						
20	w % powierzchni ogólnej.....	29,7	42,6	23,6	41,8	47,7	27,0
21	na 1 mieszkańca w m ²	1955	851	69	2039	1839	3393

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

	Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych ⁱ :						
22	w liczbach bezwzględnych.....	112798	72055	47102	13536	11417	40743
23	na 10 tys. ludności	209	237	266	213	180	173
24	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ¹ w % ...	64,6	55,8	48,8	73,2	64,2	80,2

a Według ewidencji geodezyjnej; obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych, ludność ogółem – na podstawie bilansu. e Z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. f Z wyłączeniem skał, ust. 7 na str. 65. h Odpady odebrane od wszystkich mieszkańców; bez odpadów zebranych selektywnie. i Bez czy
 a According to geodetic register; land area (including inland waters) and part of internal waters. b From own intakes. population – based on balance. e From plants of significant nuisance to air quality. f Excluding municipal waste. g By waste collected from all inhabitants; excluding waste collected separately. i Excluding punishable acts committed by juveniles.

województwo mazowieckie NUTS 1						SPECIFICATION	No.
(regions) NUTS 2							
mazowiecki regionalny							
podregiony (subregions) NUTS 3							
ciecha- nowski	ostrolęcki	radomski	płocki	siedlecki	żyrardow- ski		

AREA – as of 31 XII

5256	6504	5763	3351	6044	2536	Total area ^a :	
14,8	18,3	16,2	9,4	17,0	7,1	in km ²	1
						in percent	2

ENVIRONMENTAL PROTECTION

30,0	460,7	1531,1	55,1	36,6	24,8	Water withdrawal for needs of the national economy and population in hm ³	3
16,8	89,5	97,5	54,7	10,4	19,6	of which – in % – for purposes of:	
73,1	5,1	1,9	35,2	57,8	57,0	production ^b (excluding agriculture, forestry and fishing)	4
						exploitation of water supply network ^c	5
11,5	21,5	29,3	23,6	12,9	9,7	Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground:	
99,7	99,9	85,6	100,0	97,8	99,8	requiring treatment in hm ³	6
						of which treated in %	7
45,6	49,5	63,0	61,4	55,4	54,1	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^d	8
0,3	0,4	0,6	0,4	0,1	0,1	Emission of air pollutants ^e in thousand tonnes:	
4,5	6,9	23,5	11,0	1,5	1,1	particulates	9
						gases (excluding carbon dioxide)	10
86,1	99,9	99,9	80,6	93,7	90,8	Reduction of air pollutants ^e in % of pollutants produced:	
67,8	83,0	84,2	79,2	1,8	49,8	particulates	11
						gases (excluding carbon dioxide)	12
257,1	647,2	640,4	103,8	169,8	124,0	Waste generated ^f (during the year) in thousand tonnes	13
26,4	17,7	5,3	4,1	5,4	6,9	of which in %:	
—	0,2	5,9	22,4	—	—	recovered ^g	14
						treated ^g	15
81,2	73,3	105,4	69,9	54,6	57,6	Municipal waste collected ^h (during the year):	
238	190	172	212	130	222	in thousand tonnes	16
						per capita in kg	17
54,2	226,6	285,7	98,5	101,3	31,3	Outlays on fixed assets in million PLN (current prices):	
18,8	27,8	17,0	11,4	11,6	22,2	in environmental protection	18
						in water management	19
42,2	1,1	26,3	39,3	32,6	34,2	Legally protected areas possessing unique environmental value (as of 31 XII):	
6509	188	2476	4014	4689	3346	in % of total area	20
						per capita in m ²	21

PUBLIC SAFETY

6826	7040	10626	4683	6212	5356	Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings ¹ :	
200	182	173	142	148	206	in absolute numbers	22
						per 10 thousand population	23
84,8	85,2	76,7	77,0	82,3	75,2	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ¹ in %	24

nych. b Z ujęć własnych. c Pobór wody na ujęciach przed włączeniem do sieci. d Ludność korzystająca – dane szacunkiem odpadów komunalnych. g We własnym zakresie przez wytwórcę; patrz uwagi ogólne działu „Stan i ochrona środowisków karalnych popełnionych przez nieletnich.

c Water withdrawal by intakes before entering the water network. d Population connected to – estimated data, the total producer on their own; see general notes to the chapter “Environmental protection”, item 7 on page 65. h Include waste

III. WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE W 2018 R. – WYBRANE DANE W PODZIALE STATYSTYCZNYM NUTS (cd.)
 MAZOWIECKE VOIVODSHIP IN 2018 – SELECTED DATA IN NUTS STATISTICAL DIVISION (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Makroregion (Macroregion)				
		ogółem grand total	regiony			
			warszawski stołeczny			razem total
			razem total	podregiony (subregions) NUTS 3		
		miasto Warszawa	warszaw- ski wschodni	warszaw- ski za- chodni		

LUDNOŚĆ

1	Ludność (stan w dniu 31 XII): w tysiącach.....	5403,4	3057,5	1778,0	640,0	639,6	2345,9
2	w odsetkach	100,0	56,6	32,9	11,8	11,8	43,4
3	Ludność (stan w dniu 31 XII) na 1 km ² po- wierzchni ogólnej.....	152	501	3 437	205	260	80
4	Ludność w miastach (stan w dniu 31 XII) w % ludności ogółem	64,4	80,6	100,0	58,5	48,7	43,3
	Ludność (stan w dniu 31 XII) – w % – w wieku:						
5	przedprodukcyjnym	19,0	19,2	17,9	21,3	20,8	18,8
6	produkcyjnym	59,5	58,6	57,8	60,0	59,5	60,7
7	poprodukcyjnym	21,4	22,1	24,3	18,7	19,7	20,5
8	Małżeństwa na 1000 ludności.....	5,05	5,00	5,18	4,85	4,66	5,11
9	Rozwody na 1000 ludności	1,76	1,96	2,03	1,82	1,90	1,50
10	Urodzenia żywe na 1000 ludności	11,22	11,82	12,02	11,98	11,10	10,44
11	Zgony ^a na 1000 ludności.....	10,89	10,57	11,12	9,64	9,96	11,31
12	Przyrost naturalny na 1000 ludności.....	0,33	1,25	0,91	2,33	1,14	-0,87
13	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych.....	3,39	3,23	3,06	2,62	4,39	3,63
14	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności.....	3,10	7,25	6,16	7,56	9,98	-2,28

RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA

15	Pracujący ^{bc} (stan w dniu 31 XII): w tysiącach.....	2658,7	1789,3	1304,0	199,5	285,7	869,4
16	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	302,1	41,2	5,5	19,9	15,8	260,9
17	przemysł i budownictwo	511,8	306,4	177,1	56,8	72,6	205,4
18	usługi	1844,8	1441,7	1121,5	122,8	197,4	403,1
19	w odsetkach	100,0	67,3	49,0	7,5	10,7	32,7
20	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	136,5	42,4	19,4	12,8	10,2	94,1
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):						
21	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	42,6	36,8	35,3	36,5	39,9	45,2
22	w wieku 24 lata i mniej	11,4	6,9	4,2	10,1	8,0	13,5
23	w wieku 50 lat i więcej.....	27,9	33,2	36,1	29,4	32,5	25,5
24	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w odsetkach	100,0	31,1	14,2	9,4	7,5	68,9
25	Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 XII) w %	4,9	2,3	1,5	6,0	3,5	9,8
	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto:						
26	w złotych.....	5601,44	5925,25	6200,79	4058,76	4886,62	4110,37
27	Polska=100	122,0	129,1	135,1	88,4	106,5	89,6

a Łącznie ze zgonami niemowląt. b Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. c Dane opracowano z Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

a Including infant deaths. b By actual workplace and kind of activity. c Data are compiled considering employed persons

województwo mazowieckie NUTS 1						SPECIFICATION	No.
(regions) NUTS 2							
mazowiecki regionalny							
podregiony (subregions) NUTS 3							
ciecha- nowski	ostrołęcki	radomski	płocki	siedlecki	żyrardow- ski		

POPULATION

340,9	385,9	611,5	328,5	419,6	259,4	Population (as of 31 XII):	
6,3	7,1	11,3	6,1	7,8	4,8	in thousands	1
						in percent	2
65	59	106	98	69	102	Population (as of 31 XII) per 1 km ² of total area	3
39,7	36,3	48,5	51,2	37,7	45,3	Population in urban areas (as of 31 XII) in % of total population	4
						Population (as of 31 XII) – in % – at the age of:	
18,6	19,5	18,3	17,8	19,7	19,0	pre-working	5
61,3	61,3	60,7	60,9	59,9	59,9	working	6
20,1	19,2	20,9	21,3	20,3	21,1	post-working	7
5,17	5,25	5,14	4,66	5,41	4,82	Marriages per 1000 population	8
1,47	1,55	1,37	1,90	1,15	1,84	Divorces per 1000 population	9
10,26	11,04	9,92	9,07	11,62	10,82	Live births per 1000 population	10
11,77	10,59	11,41	11,62	10,85	11,91	Deaths ^a per 1000 population	11
-1,52	0,45	-1,49	-2,55	0,77	-1,08	Natural increase per 1000 population	12
2,86	3,28	4,61	4,69	3,89	1,42	Infant deaths per 1000 live births	13
-1,77	-3,07	-2,82	-1,95	-2,72	-0,25	Net internal and international migration for permanent residence per 1000 population	14

LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES

122,0	143,5	214,6	121,9	165,4	101,9	Employed persons ^{bc} (as of 31 XII):	
39,9	50,0	62,2	25,1	55,2	28,6	in thousands	15
28,7	31,2	51,4	32,4	38,9	22,8	agriculture, forestry and fishing	16
53,5	62,3	101,1	64,4	71,3	50,5	industry and construction	17
4,6	5,4	8,1	4,6	6,2	3,8	services	18
						in percent	19
13,8	14,5	34,6	14,2	11,3	5,8	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thousands	20
						In % of registered unemployed persons (as of 31 XII):	
41,6	46,7	46,3	46,2	43,9	43,2	out of work for longer than 1 year	21
15,3	16,4	11,8	11,9	14,7	13,6	aged 24 years and less	22
25,0	24,7	26,2	25,5	24,7	26,7	aged 50 years and more	23
10,1	10,6	25,3	10,4	8,2	4,2	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in percent	24
10,1	9,2	13,9	10,5	6,4	5,4	Registered unemployment rate (as of 31 XII) in %	25
						Average monthly gross wages and salaries:	
3835,26	3920,05	3996,21	4791,74	3889,13	4262,46	in PLN	26
83,6	85,4	87,1	104,4	84,7	92,9	Poland=100	27

uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyznaczonych przy uwzględnieniu wyników on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010.

III. WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE W 2018 R. – WYBRANE DANE W PODZIALE STATYSTYCZNYM NUTS (cd.)
 MAZOWIECKE VOIVODSHIP IN 2018 – SELECTED DATA IN NUTS STATISTICAL DIVISION (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Makroregion (Macroregion)				
		ogółem grand total	regiony			
			warszawski stołeczny			razem total
			razem total	podregiony (subregions) NUTS 3		
		miasto Warszawa	warszaw- ski wschodni	warszaw- ski za- chodni		

MIESZKANIA. INFRASTRUKTURA

1	Zasoby mieszkaniowe ^a (stan w dniu 31 XII): mieszkania w tys.	2302,9	1467,4	975,7	236,8	254,9	835,4
2	izby w tys.	8340,2	5085,9	3077,2	953,3	1055,3	3254,3
3	powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	166479,2	101239,0	57531,7	19980,5	23726,8	65240,2
4	przeciętna liczba izb w mieszkaniu	3,62	3,47	3,15	4,03	4,14	3,90
5	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 miesz- kania w m ²	72,3	69	59,0	84,4	93,1	78,1
Mieszkania oddane do użytkowania:							
6	w tysiącach	41,1	33,3	23,4	4,2	5,7	7,8
7	na 1000 ludności	7,6	10,9	13,2	6,5	9,0	3,3
powierzchnia użytkowa w m ² :							
8	1 mieszkania	79,1	72,7	59,7	97,9	107,7	106,5
9	na 1 osobę	0,6	0,8	0,8	0,6	1,0	0,4
Sieć rozdzielcza na 100 km ² w km (stan w dniu 31 XII):							
10	wodociągowa	129,7	216,2	541,7	155,9	224,2	111,7
11	kanalizacyjna ^b	46,2	133,7	479,0	75,0	135,5	28,1
12	gazowa	42,2	157,0	552,6	90,9	157,7	18,5

EDUKACJA^c I WYCHOWANIE

13	Dzieci w przedszkolach ^d na 100 miejsc	89	87	88	86	88	92
Uczniowie w szkołach dla dzieci i młodzieży ^e :							
14	podstawowych	462886	269815	142847	63715	63253	193071
15	gimnazjach	52502	29045	15832	6810	6403	23457
16	branżowych I stopnia ^f	14970	4742	2247	1474	1021	10228
17	liceach ogólnokształcących	82799	51411	40475	5683	5253	31388
18	technikach ^g	62812	27932	18745	5138	4049	34880
19	Uczniowie w szkołach policealnych ^e	31855	19924	16285	2310	1329	11931

OCHRONA ZDROWIA – stan w dniu 31 XII

20	Liczba ludności na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ^h	1618	1563	1287	2581	1962	1696
21	Apteki ogólnodostępne	1738	1040	634	198	208	698

KULTURA. TURYSTYKA

22	Wypożyczenia księgozbioru ⁱ z bibliotek pu- blicznych na 1 czytelnika w wol.	15,3	14,5	13,9	15,2	16,5	16,9
23	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 placówkę biblioteczną	5670	7587	8716	6038	6877	4265
24	Widzowie w kinach stałych na 1 seans	29	28	28	25	32	32
Baza noclegowa turystyki ^k (stan w dniu 31 VII):							
25	obiekty	614	364	186	76	102	250
26	w tym obiekty hotelowe	360	224	120	47	57	136
27	miejsca noclegowe na 1000 ludności	11,6	15,5	18,9	11,2	10,3	6,7

a Na podstawie bilansu. b Łącznie z kolektorami. c Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 na str. 185.
f – specjalnymi przysposabiającymi do pracy oraz oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, g – ogólnokształcącymi
usługi w ramach środków publicznych; łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej oraz spraw
k Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły
a Based on balance. b Including collectors. c See general notes to the chapter “Education”, items 1 on page 185. d In
job-training schools and basic vocational school sections, g – general art schools leading to professional certification.
care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration. i During the year;
consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

województwo mazowieckie NUTS 1						SPECIFICATION	No.
(regions) NUTS 2							
mazowiecki regionalny							
podregiony (subregions) NUTS 3							
ciechanowski	ostrołęcki	radomski	płocki	siedlecki	żyrardowski		

DWELLINGS. INFRASTRUCTURE

119,1	124,5	219,5	120,8	153,2	98,4	Dwelling stocks ^a (as of 31 XII):	1
475,8	523,2	805,8	470,0	610,8	368,7	dwelling in thousands	2
9458,3	10592,1	16175,1	8983,0	12469,5	7562,2	rooms in thousands	3
4,00	4,20	3,67	3,89	3,99	3,75	useful floor area of dwellings in thousand m ²	4
79,4	85,1	73,7	74,4	81,4	76,8	average number of rooms per dwelling	5
1,2	1,0	2,0	1,2	1,5	1,0	average useful floor area per dwelling in m ²	6
3,4	2,5	3,2	3,6	3,6	3,8	Dwellings completed:	7
92,3	134,6	108,2	89,9	110,6	106,2	in thousands	8
0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	per 1000 population	9
123,2	91,9	108,1	148,9	97,6	131,6	useful floor area in m ² :	10
18,7	20,7	41,0	29,0	28,0	36,3	per dwelling	11
10,5	11,7	23,1	13,3	16,9	52,4	per person	12
						Distribution network per 100 km ² in km (as of 31 XII):	
						water supply	
						sewage ^b	
						gas supply	

EDUCATION ^c

89	91	94	92	94	92	Children attending nursery schools ^d per 100 places	13
27749	32636	48705	25893	35632	22456	Pupils and students of schools for children and youth ^e :	14
3463	3963	5951	3144	4340	2596	primary	15
1689	1407	3029	1245	2000	858	lower secondary	16
4596	5833	7493	4954	6015	2497	stage I sectoral vocational ^f	17
4938	6384	9084	4803	6412	3259	general secondary	18
1996	1525	3706	2298	2147	259	technical secondary ^g	19
						Students of post-secondary schools ^e	19

HEALTH CARE – as of 31 XII

1696	1519	1752	1676	1659	1995	Population per provider of out-patient health care ^h	20
103	114	174	89	128	90	Generally available pharmacy	21

CULTURE. TOURISM

16,1	14,7	17,0	18,2	18,8	16,0	Public library loans ⁱ per borrower in volumes	22
4670	3508	4530	4158	3885	5765	Population (as of 31 XII) per library establishment	23
49	43	28	29	29	43	Audience in fixed cinemas per screening	24
29	34	59	43	55	30	Tourist accommodation establishments ^k (as of 31 VII):	25
20	14	33	24	27	18	facilities	26
4,7	4,5	5,6	6,9	11,3	7,3	of which hotels and similar facilities	27
						bed places per 1000 population	

d Łącznie z zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi. e–g Łącznie ze szkołami: e – specjalnymi, szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. h Przychodnie łącznie z praktykami lekarskimi, które świadczyły wewnętrznych i administracji. i W ciągu roku; łącznie z punktami bibliotecznymi i wypożyczeniami międzybibliotecznymi. udziału w badaniu.

cluding pre-primary education groups and pre-primary points. e–g Including schools: e – special schools, f – special h Out-patient departments including medical practices that provided services under the public funds; data include health including library service points and interlibrary lending. k Concern establishments possessing 10 and more bed places; with

III. WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE W 2018 R. – WYBRANE DANE W PODZIALE STATYSTYCZNYM NUTS (dok.)
 MAZOWIECKE VOIVODSHIP IN 2018 – SELECTED DATA IN NUTS STATISTICAL DIVISION (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Makroregion (Macroregion)					
		ogółem grand total	regiony				
			warszawski stołeczny			NUTS 3	
			razem total	miasto Warszawa	warszaw- ski wschodni	warszaw- ski za- chodni	razem total

LEŚNICTWO

1	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	843,0	143,0	7,2	84,6	51,2	700,0
2	w tym lasy.....	830,9	140,7	7,1	83,4	50,2	690,2
3	publiczne	457,1	83,3	4,3	39,2	39,7	373,8
4	prywatne	373,9	57,4	2,8	44,2	10,4	316,4
5	Zalesienia ^a w ha	140,4	2,1	—	0,9	1,2	138,3
6	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	23,4	23,1	13,8	26,7	20,4	23,4

PRZEMYSŁ

7	Produkcja sprzedana przemysłu ^b (ceny bieżące): w milionach złotych	285121,0	167137,7	127243,3	12917,6	26976,8	117983,3
8	w odsetkach	100,0	58,6	44,6	4,5	9,5	41,4

TRANSPORT – stan w dniu 31 XII

9	Drogi publiczne o twardej nawierzchni w km: powiatowe	14033,8	2750,7	574,6	1170,6	1005,5	11283,1
10	gminne.....	19190,8	5918,1	1453,5	2014,8	2449,8	13272,7

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

11	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^{bc} (ceny bieżące): w milionach złotych	42578,9	35371,6	29056,7	1983,1	4331,8	7207,3
12	na 1 mieszkańca w zł.....	7897	11626	16421	3113	6811	3068
13	Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach ^{bd} (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne): w milionach złotych	534411,1	431165,3	354543,7	20000,4	56621,2	103245,8
14	na 1 mieszkańca w zł.....	98903	141017	199409	31251	88529	44012

PDMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^e – stan w dniu 31 XII

15	Podmioty gospodarki narodowej ^f w rejestrze REGON: w liczbach bezwzględnych	816423	617803	433823	79360	104620	198620
16	osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	280837	238810	191820	16865	30125	42027
17	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	535586	378993	242003	62495	74495	156593
18	na 10 tys. ludności	1511	2021	2440	1240	1636	847
19	osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	520	781	1079	264	471	179
20	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	991	1240	1361	976	1165	668

RACHUNKI REGIONALNE W 2017 R.

21	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące): w milionach złotych	446586	342517	269964	27170	45383	104069
22	na 1 mieszkańca w zł.....	83123	113482	153550	43043	72167	44203
23	Wartość dodana brutto (ceny bieżące): w milionach złotych	392198	300803	237086	23861	39856	91395
24	na 1 pracującego ^g w zł	152714	173895	187271	124033	146842	109012

a Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. b Dane do dług siedziby jednostki lokalnej. e Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. f W podziale według w rejestrze REGON. g Do przeliczeń przyjęto przeciętną w roku liczbę pracujących.

a Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. b Data concern economic entities tending private farms in agriculture. f In the divisions by regions and subregions there are not included entities for number of employed persons was applied.

województwo mazowieckie NUTS 1						SPECIFICATION	No.
(regions) NUTS 2							
mazowiecki regionalny							
podregiony (subregions) NUTS 3							
ciecha- nowski	ostrolęcki	radomski	płocki	siedlecki	żyrardow- ski		

FORESTRY

97,0	201,1	155,3	58,2	148,3	40,1	Forest land (as of 31 XII) in thousand ha	1
95,9	198,1	152,6	57,1	146,9	39,6	of which forests	2
52,9	115,1	86,5	39,7	54,6	24,9	public	3
43,0	83,0	66,1	17,4	92,3	14,7	private	4
27,2	58,6	16,1	9,3	27,2		— Afforestations ^a in ha	5
18,2	30,5	26,5	17,1	24,3	15,6	Forest cover (as of 31 XII) in %	6

INDUSTRY

#	10668,6	12442,9	#	13891,4	9794,9	Sold production of industry ^b (current prices):	
#	3,7	4,4	#	4,9	3,4	in million PLN	7
						in percent	8

TRANSPORT – as of 31 XII

2023,6	2364,4	2211,4	1377,4	2271,8	1034,5	Hard surface public road in km:	
2544,4	2699,8	2863,9	1515,4	2161,3	1487,9	district	9
						communal	10

INVESTMENTS. FIXED ASSETS

773,9	1155,3	1437,8	1392,3	1355,0	1093,0	Investment outlays in enterprises ^{bc} (current prices):	
2266	2991	2347	4230	3226	4208	in million PLN	11
						per capita in PLN	12
8917,4	15243,9	22983,6	31879,3	10759,8	13461,9	Gross value of fixed assets in enterprises ^{bd} (as of 31 XII; current book-keeping prices):	
26156	39501	37586	97049	25641	51895	in million PLN	13
						per capita in PLN	14

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^e – as of 31 XII

26110	31929	53689	26991	33224	26677	Entities of the national economy ^f in the REGON register:	
						in absolute numbers	15
5387	6181	10919	6495	6928	6117	legal persons and organizational entities without legal personality	16
20723	25748	42770	20496	26296	20560	natural persons conducting economic activity	17
766	827	878	822	792	1028	per 10 thousand population	18
158	160	179	198	165	236	legal persons and organizational entities without legal personality	19
608	667	699	624	627	793	natural persons conducting economic activity	20

REGIONAL ACCOUNTS IN 2017

13322	14873	21907	25634	16665	11668	Gross domestic product (current prices):	
38883	38413	35670	77615	39645	44922	in million PLN	21
						per capita in PLN	22
11700	13062	19239	22512	14636	10247	Gross value added (current prices):	
97925	95773	94442	189423	90947	103455	in million PLN	23
						per employed person ^g in PLN	24

tyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Według lokalizacji inwestycji. d Według regionów i podregionów bez podmiotów, dla których informacje o adresie siedziby lub miejsca zamieszkania nie występują

ties employing more than 9 persons. c According to investment location. d According to seat of local unit. e Excluding per which the information about business address does not exist in the REGON register. g For calculations the annual average

TABL. 1. **POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE**
GEOGRAPHIC LOCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stopniach, minutach i sekundach In degrees, minutes and seconds	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				Extreme points of the voivodship border:
na północ (szerokość geograficzna północna)	gm. w. Łyse	53°28'55"	x	in the north (northern geographic latitude)
na południe (szerokość geograficzna północna)	gm. w. Sienno	51°00'47"	x	in the south (northern geographic latitude)
na zachód (długość geograficzna wschodnia)	gm. w. Gostynin	19°15'33"	x	in the west (eastern geographic longitude)
na wschód (długość geograficzna wschodnia)	gm. w. Sarnaki	23°07'42"	x	in the east (eastern geographic longitude)
Rozciągłość:				Extent:
z południa na północ	x	2°28'08"	274,7	from south to north
z zachodu na wschód	x	3°52'09"	263,2	from west to east

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2. **POWIERZCHNIA I GRANICE W 2018 R.**
Stan w dniu 31 grudnia
AREA AND BORDERS IN 2018
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	W odsetkach In percent	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	35558	x	Area in km ²
Długość granicy w km	1669	100,0	Length of borders in km
z województwami:			with voivodships:
warmińsko-mazurskim	218	13,1	warmińsko-mazurskie
podlaskim	358	21,4	podlaskie
lubelskim	372	22,3	lubelskie
świętokrzyskim	203	12,2	świętokrzyskie
łódzkim	323	19,3	łódzkie
kujawsko-pomorskim	195	11,7	kujawsko-pomorskie

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 3. **UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI**
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above sea level in m	SPECIFICATION
Najwyższy położony punkt – na terenie miejscowości Hucisko	gm. m-w. Szydłowiec	407	Highest point – within the village Hucisko
Najniższy położony punkt – na terenie osiedla Radziwie	gm. m. Płock	54	Lowest point – within the settlement Radziwie

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 4. **WIĘKSZE RZEKI**^a
PRINCIPAL RIVERS^a

R Z E K I ^b R I V E R S ^b	Długość w km Length in km		Odbiornik ^c Recipient ^c	Powierzchnia zlewni w km ² Drainage basin area in km ²	
	ogółem total	w tym w województwie of which in voivodship		ogółem total	w tym w województwie of which in voivodship
Wisła	1022,43	288,41	Morze Bałtyckie Baltic Sea	193958,31	35552,22
Iżanka	79,21	76,05	Wisła	1113,98	970,12
Zagożdżonka	50,16	50,16	Wisła	603,42	600,88
Radomka	124,03	124,03	Wisła	2109,31	2099,00
Szabasówka	27,56	27,56	Radomka	567,39	563,52
Okrzejka	76,93	53,37	Wisła	544,67	344,95
Wilga	77,27	62,78	Wisła	574,36	473,74
Pilica	345,52	96,77	Wisła	9258,53	1775,96
Świder	102,40	80,03	Wisła	1158,62	964,30
Jeziorka	79,08	78,08	Wisła	988,08	987,01
Narew	512,53	163,31	Wisła	74571,63	18795,91
Omulew	122,75	75,22	Narew	2068,80	787,70
Orz	63,12	54,72	Narew	605,90	574,90
Orzyc	148,58	128,55	Narew	2057,68	1690,06
Bug	805,45	163,33	Narew	38746,70	6512,25
Nurzec	108,57	9,11	Bug	2082,62	14,69
Liwiec	148,78	148,78	Bug	2766,78	2743,29
Wkra	264,72	188,13	Narew	5344,62	4472,18
Mławka	45,26	37,08	Wkra	672,67	575,91
Łydynia	76,41	76,41	Wkra	694,79	694,79
Raciążnica	59,31	59,31	Wkra	623,66	623,66
Sona	72,68	72,68	Wkra	546,69	546,69
Bzura	176,76	50,02	Wisła	7723,67	2701,81
Pisia Gągolina	63,29	63,29	Bzura	500,24	500,24
Utrata	78,59	78,59	Bzura	802,42	802,42
Skrwa Prawa	124,02	101,92	Wisła	1666,63	1290,68

a O powierzchni zlewni powyżej 500 km². b Uszeregowane w porządku hydrograficznym. c Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ.

U w a g a. Długość rzek oraz powierzchnię zlewni obliczono na podstawie „Mapy Podziału Hydrologicznego Polski”, wersja wrzesień 2013 r., skala 1:10000. W danych dotyczących długości rzek uwzględniono również te odcinki, które płyną wzdłuż granicy województwa.

Ź r ó d ł o: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

a Of drainage basin area bigger then 500 km². b Listed according to hydrographic order. c River or reservoir into which the water flows.

N o t e. River length and drainage basin area was calculated according to "Hydrographic division of Poland" map, September 2013 version, 1:10000 scale. Data on river length also include sections which flow on the border of voivodship.

S o u r c e: data of the Regional Water Management Authority in Warsaw.

TABL. 5. **WIĘKSZE I GŁĘBSZE JEZIORA**
LANGER AND DEEPER LAKES

JEZIORA LAKES	Polożenie Placement		Powierzchnia w ha Area in ha	Głębokość maksymalna w m Maximum depth in m	Objętość w tys. m ³ Capacity in thousand m ³
	dorzecze drainage basin	powiat powiat			
Białe.....	Skrwa Lewa	gostyński	148,0	31,5	14948,0
Ciechomicke.....	Wielka Struga	płocki	47,1	8,2	2201,3
Górskie.....	Wielka Struga	płocki	45,0	7,2	1419,1
Lucieńskie.....	Skrwa Lewa	gostyński	196,6	34,5	21429,4
Łąckie Duże.....	Wielka Struga	płocki	59,4	3,4	1009,8
Przytomne.....	Rakutówka	gostyński	36,7	7,6	2091,9
Sumino.....	Skrwa Lewa	gostyński	34,6	7,8	1245,6
Szczutowskie.....	Skrwa Prawa	sierpecki	97,9	3,0	1958,0
Urszulewskie.....	Skrwa Prawa	sierpecki	293,1	6,2	7792,2
Zdrowskie.....	Wielka Struga	płocki	352,5	4,3	6697,5

Źródło: w zakresie położenia – dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie; w zakresie powierzchni, głębokości i objętości jezior – dane z publikacji „Atlas Jezior Polski”, t. 2. Red. J. Jańczak. IMiGW. Poznań: Bogucki WN, 1997. ISBN 83-86001-43-7.

Source: within placement – data of the Regional Water Management Authority in Warsaw; within area, depth and capacity of lakes – data from “Atlas Jezior Polski” publication, part 2. J. Jańczak. IMiGW. Poznań: Bogucki WN, 1997. ISBN 83-86001-43-7.

TABL. 6. **TEMPERATURY POWIETRZA**
AIR TEMPERATURES

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziomem morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C Temperatures in °C					skrajne extreme		amplitudy tempera- tur skraj- nych ampli- tudes of extreme tempera- tures
		średnie ^a average ^a					maksimum maximum	minimum minimum	
		1971– –2000	1991– –2000	2001– –2005	2001– –2010	2018			
		1971–2018							
Mława.....	147	7,3	7,7	7,9	8,0	9,4	36,6	-31,2	67,8
Warszawa.....	106	8,1	8,3	8,6	8,8	10,4	37,0	-30,7	67,7

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

^a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

TABL. 7. **OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIE NIE I ZACHMURZENIE**
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION CLOUDINESS

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziomem morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm				Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecznie- nie w h Insolation in h	Średnie zachmu- rzenie w oktan- tach ^a Average cloudi- ness in octants ^a	
		średnie ^b average ^b							
		1971– –2000	1991– –2000	2001– –2005	2001– –2010	2018			
Mława.....	147	543	573	538	556	521	2,9	1927	5,1
Warszawa.....	106	519	532	529	571	433	3,4	1750	4,9

^a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). ^b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

^a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). ^b Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

DZIAŁ II STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 1034, z późn. zm.).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 1161, z późn. zm.). Wyłączenie użytków rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych I–III, a także klas bonitacyjnych IV–VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego oraz gruntów leśnych wymaga decyzji zezwalających na takie wyłączenie. Do 2008 r. rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów IV klasy bonitacyjnej pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. do 4 września 2014 r. przepisy ustawy nie miały zastosowania do użytków rolnych położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI – najniższą.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntem zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych polega na wykonaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów rolniczych, leśnych, komunalnych i innych.

CHAPTER II ENVIRONMENTAL PROTECTION

General notes

1. Information regarding the **geodesic status and directions in voivodship land use** is classified according to ownership and register groups, of land included in the land register introduced by the decree of the Minister of Regional Development and Construction from 29th March 2001 on registration of land and buildings (unified text: Journal of Laws 2016 item 1034, with later amendments).

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3rd February 1995 (unified text: Journal of Laws 2017 item 1161, with later amendments). Designation of agricultural land included in quality classes I–III as well as quality classes IV–VI comprised of origin soils and designation of forest land for above purposes requires a decision to allow such designation. Until 2008 gmina council might also resolve to protect IV quality class land of mineral origin, located within gmina. From 2009 to 4th September 2014 the provisions of the Law did not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, with declined utility value, due to worsened natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Development of reclaimed land is based on undertaking appropriate measures, which enable to use that land for agricultural, forest, municipal and other purposes.

3. Informacje o **porozbie wody** dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” – jednostek organizacyjnych (włączając fermy przemysłowego chowu zwierząt oraz zakłady zajmujące się produkcją roślinną) wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków. Dane o porozbie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie obejmują wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych odprowadzonych do odbiornika bez wykorzystania;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnię ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczone mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogennych i refrakcyjnych.

3. Information regarding **water withdrawal** concerns:

- 1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)” – organisational units (including industrial livestock farming and crop production plants) making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually. Data regarding water withdrawal for needs of the national economy and population do not include water coming from irrigation of mines and construction facilities, which is discharged to reservoir without further use;
- 2) in the item “irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds” – agricultural, forest and fishing organisational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fish ponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item “exploitation of water supply network” – all entities supervising the work of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, water service plants, workplaces etc.).

4. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding **equipment with wastewater treatment plants** concern the sane entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground or sewage network from production entities (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie odprowadzanych ścieków, np. biologiczne z podwyższonym usuwaniem biogenów lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne, zakwalifikowano do najwyższego stopnia oczyszczania (z podwyższonym usuwaniem biogenów, biologicznego lub chemicznego).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni nie pracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej.

W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

5. Informacje o emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz.U. Nr 7, poz. 40, z późn. zm.).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana jest corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenu węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku, z hal produkcyjnych itp.).

Increased biogene removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A few steps treatment of discharged wastewater, e.g. biological with increased biogene removal or mechanical, chemical and biological, was classified as the highest degree of the treatment process (with increased biogene removal, biological or chemical).

Data on **municipal wastewater treatment plants** concern those of them, which are used to treat wastewater drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewage systems. Data do not include household sewage plants or treatment plants processing only transported wastewater (i.e., wastewater treatment plants not working within sewage network).

Data **concerning the population connected to wastewater treatment plants** are presented on a basis of a number of people served by wastewater treatment plants working on sewage network.

When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.

5. Information regarding emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality concerns units established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 13th January 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40, with later amendments).

The established group of surveyed entities maintained annually which, i.a. assures comparability of data may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding **particulate emission** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding **gas emission** concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organised emission (from technological and heating facilities) non-organised emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading, from production halls etc.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1614, z późn. zm.); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Parki narodowe tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk: przyrodniczych, roślin, zwierząt lub grzybów.

Rezerwaty przyrody obejmują obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub

The emission volumes of different pollutant types from various sources were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes, Natura 2000 areas, monuments of nature, plant, animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16th April 2004 (unified text: Journal of Laws 2018 item 1614, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

National parks are created to preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas in natural or slightly changed state – ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are valuable due to their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumula-

tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalane wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, wychodnie skalne, skarpy itp.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Sieć **Natura 2000** obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), które do czasu utworzenia w drodze aktu prawnego są obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Podstawą prawną jej funkcjonowania są: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, określająca kryteria do wyznaczenia ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem oraz dyrektywa Rady 92/43/EEG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, określająca zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni z roślinnością wysoką i niską o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, aleje spacerowe, ławki, place zabaw itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

7. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany.

Dane o odpadach do 2012 r. opracowano w oparciu o Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity: Dz.U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243), natomiast dane od 2013 r. opracowano według Ustawy o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1987, z późn. zm.).

Prezentowane rodzaje odpadów są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. (Dz.U. poz. 1923).

tions, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Ecological areas are worth of protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, rock outcrops, scarps etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Natura 2000 network includes Special Protection Areas (SPAs) and Special Areas of Conservation (SACs) that until the creation by way of legal act are Sites of Community Importance (SCIs). The legal basis for its functioning are: Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds, that specifies the criteria to designate and manage special protection areas endangered bird species as well as Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora, that specifies the rules of protection of the rest of the animal and plant species as well as natural habitats and the procedures of protection of especially important natural areas.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exurgents, stones, ravines, erratic boulders and caves.

Strolling-recreational parks are green areas with high and low growing plants, at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, walkways, benches, play-grounds etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Green areas of housing estates are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

7. Waste shall mean any substance or object in which the holder discards or intends or is required to discard.

Data on waste to 2012 have been elaborated on the basis of the Law on Waste dated 27th April 2001 (unified text: Journal of Laws 2010 No 185, item 1243), whereas data since 2013 r. have been elaborated on the basis of the Law on Waste dated 14th December 2012 (Journal of Laws 2016 item 1987, with later amendments).

Types of waste presented are consistent with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 9th December 2014 (Journal of Laws item 1923).

Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Dane od 2014 r. dotyczące odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia.

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych własnych i innych).

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Przez **zrehabilitowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowej poprzez m.in. właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych.

8. Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych (z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji), a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Informacje o odpadach komunalnych do 2014 r. podaje się zgodnie z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. (Dz.U. Nr 112, poz. 1206), a od 2015 r. – z dnia 9 grudnia 2014 r. (Dz.U. poz. 1923).

9. Dane o **nieczystościach ciekłych** dotyczą nieczystości wywiezionych do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

Information regarding **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thousand tonnes of waste in the course of the year or accumulated 1 million tonnes of waste and more (excluding municipal waste).

Since 2014 data on waste recovered and disposed included waste treated by waste producer on its own. Data on waste recovered and disposed for previous years included waste treated both by waste producer on its own and transferred to other recipient for recovery or disposal.

Recovery of waste shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials which would otherwise have been used to fulfill a particular function, or as a result of which waste is being prepared to fulfill that function, in the plant or generally in the economy.

Disposal of waste shall mean any operation which is not recovery even when the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Landfilled waste is understood as waste transferred to own and other landfill areas and facilities servicing the extractive industries (including heaps and setting ponds).

Waste storage means a temporary waste accumulation, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

Reclaimed waste landfills are territories where exploitation had been finished and where works connected with restoration or assigning utility value such as appropriate landscaping, improving physical and chemical characteristics or regulating waterways were carried out.

8. Data on **municipal waste** concern waste generated by households (excluding discarded vehicles) as well as waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

Since 2014 information on municipal waste is quoted according to regulation of the Minister of Environment of 27th September 2001 on catalogue of waste (Journal of Laws No. 112, item 1206), since 2015 – of 9th December 2014 (Journal of Laws item 1923).

9. Data on **liquid waste** concern waste removed to wastewater treatment plants or dump stations which comes from households, public buildings and buildings of units conducting economic activity – in the case they are not discharged by sewage system.

10. Dane o nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. (Dz.U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska oraz Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

11. Fundusze ekologiczne – fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowy i wojewódzkie) – to fundusze tworzone m.in. z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza oraz umieszczanie odpadów na składowisku), innych opłat środowiskowych, kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 215, poz. 1664) z dniem 1 stycznia 2010 r. powiatowe oraz gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej uległy likwidacji, a ich przychody z tytułu opłat i kar środowiskowych oraz środki pieniężne i zobowiązania przejęły budżety powiatów i gmin. Do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazaną do funduszy wojewódzkich.

10. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2nd March 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as the European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

The presented data refer to: legal persons and organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private forms in agriculture as well as natural persons and civil law partnerships conducting economic activity – keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section “Public administration and defence; compulsory social security” as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

11. Ecological funds – environmental protection and water management funds (National and voivodship) – are funds created i.a. from environment use fees (i.e.: monetary amounts collected i.a. for: emission of air pollutants as well as placement of waste on a landfill), other environmental fees, fines for violating environmental protection requirements, repayments of loans granted for investors.

According to the Law on Amending the Environmental Protection Law and some other laws, dated 20th November 2009 (Journal of Laws No. 215, item 1664) as of 1st January 2010, the powiat and gmina environmental protection and water management funds were liquidated and their revenues from environmental payments and fines as well as cash and liabilities are assumed by the powiat and gminas budgets. The objective of powiat and gmina is to finance environmental protection and water management in the amount at least equal to the amount of income from environmental payments and fines, consisting powiat and gmina budgets incomes and reduced by surplus of these incomes that is transferred to voivodship funds.

TABL. 1 (8). **STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 1 stycznia
GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
As of 1st January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2019		2010	2019	SPECIFICATION
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2018 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2018	na 1000 ludności ^a w ha per 1000 population ^a in ha		
Powierzchnia ogólna^b.....	3555847	3555847	3555847	—	680,9	658,1	Total area^b
Użytki rolne.....	2445710	2385087	2412045 ^c	-166 ^c	468,3	446,4	Agricultural land
w tym:							of which:
grunty orne	1731356	1666377	1644466	-3099	331,5	304,3	arable land
sady	83513	93129	92881	-415	16,0	17,2	orchards
łąki trwałe.....	280438	276367	274483	-163	53,7	50,8	permanent meadows
pastwiska trwałe	249541	245495	241789	-428	47,8	44,7	permanent pastures
grunty rolne zabudowane....	78447	81365	85385	+225	15,0	15,8	agricultural built-up areas
grunty pod stawami	4852	6139	6588	+36	0,9	1,2	lands under ponds
grunty pod rowami.....	17563	16215	16265	-61	3,4	3,0	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrzewio- ne i zakrzewione.....	839091	880976	847556	-2044	160,7	156,9	Forest land as well as woody and bushy land
lasy	804912	828607	837674	+885	154,1	155,0	forests
grunty zadrzewione i za- krzewione	34179	52369	9882	-2929	6,5	1,8	woody and bushy land
Grunty pod wodami	41003	42252	42506	-8	7,9	7,9	Lands under waters
powierzchniowymi płyną- cymi	37528	39401	39910	-12	7,2	7,4	surface flowing
powierzchniowymi stojącymi	3475	2851	2596	+4	0,7	0,5	surface standing
Grunty zabudowane i zurbani- zowane	184689	201767	212326	+2664	35,4	39,3	Built-up and urbanized areas
tereny mieszkaniowe.....	42902	51172	55470	+1219	8,2	10,3	residential areas
tereny przemysłowe	11020	11721	12589	+276	2,1	2,3	industrial areas
tereny inne zabudowane	17635	22277	23442	+295	3,4	4,3	other built-up areas
tereny zurbanizowane nie- zabudowane	5559	5263	5952	+136	1,1	1,1	urbanized non- built-up areas
tereny rekreacji i wypoczyn- ku	5022	5048	5171	+13	1,0	1,0	recreational areas
tereny komunikacyjne.....	102102	105341	108859	+937	19,6	20,1	transport areas
drogi.....	89576	92659	94088	+404	17,2	17,4	roads
kolejowe.....	10603	10413	10152	-45	2,0	1,9	railway
grunty przeznaczone na budowę dróg publicz- nych lub linii kolejowych	x	x	2371	+734	x	0,4	areas used for public construction or railways
inne ^d	1923	2269	2248	-156	0,4	0,4	others ^d
użytki kopalne.....	449	945	843	-212	0,1	0,2	mining grounds
Użytki ekologiczne.....	1734	1811	1864	-6	0,3	0,3	Ecological areas
Nie użytki	35721	34378	33994	-87	6,8	6,3	Wasteland
Tereny różne ^e	7899	9576	5556	-353	1,5	1,0	Miscellaneous land ^e

a Stan ludności w dniu 31 grudnia, odpowiednio dla lat 2009 i 2018. b Obszar łądowy (łącznie z wodami śródlądowymi).
c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne
oraz zadrzewione i zakrzewione”. d Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji
wodnej, naziemne obiekty itp., patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 61. e Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezago-
sposodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Z r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31st December for 2009 and 2018, respectively. b Land area (including inland waters). c Including
woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the item "forest land as well as woody and bushy land".
d Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. see
general notes, item 1 on page 61. e Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designat-
ed for car traffic.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (9). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
 AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND
 DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
O G Ó Ł E M	197	291	302	330	GRAND TOTAL
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne.....	91	215	228	251	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: I-II	3	23	22	19	mineral: I-II
III.....	61	121	137	146	III
IV	19	32	34	47	IV
organiczne: IV	3	19	17	17	organic: IV
V-VI.....	5	20	18	22	V-VI
Inne grunty rolne.....	76	30	51	40	Other agricultural land
Grunty leśne	30	46	23	39	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe	108	152	166	184	Residential areas
Na tereny przemysłowe	17	56	41	51	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne...	8	6	6	8	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne.....	30	9	4	19	Mining grounds
Na inne cele	34	69	85	67	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
 Ź r ó d ł o: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural and forest land.
 S o u r c e: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land – data of the Ministry of Environment.

TABL. 3 (10). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
 DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	4007	3886	3794	3708	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdewastowane	3755	3576	3371	3442	devastated
zdegradowane.....	252	310	423	266	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane.....	56	159	190	231	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze.....	29	136	33	187	agricultural
leśne.....	18	10	29	28	forest
zagospodarowane.....	42	76	171	97	managed

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (11). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³		in hm ³	w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	2825,3	2837,4	2664,8	2519,0	100,0	T O T A L
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych	2436,1	2449,1	2275,2	2120,0	84,2	Production (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing) – from own intakes
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe	2410,3	2420,8	2244,0	2087,0	82,8	surface
podziemne	25,1	28,0	30,6	32,5	1,3	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	89,9	84,8	88,1	76,9	3,1	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	299,3	303,5	301,6	322,2	12,8	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe	145,4	126,3	128,4	133,9	5,3	waters: surface
podziemne	153,9	177,3	173,1	188,3	7,5	underground

a Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

a Water withdrawal by intakes before entering the water network.

TABL. 5 (12). **ZUŻYCIĘ WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³		in hm ³	w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	2764,5	2784,9	2614,0	2460,2	100,0	T O T A L
Przemysł	2434,2	2447,9	2274,5	2118,7	86,1	Industry
w tym na cele produkcyjne	2417,1	2441,1	2266,5	2111,6	85,8	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	89,9	84,8	88,1	76,9	3,1	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	240,5	252,2	251,5	264,6	10,8	Exploitation water supply network ^b

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABLE 6 (13). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIENI W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
 AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	11411	12410	12571	12231	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napelnianych stawów rybnych ^b w ha	3188	3374	3580	3566	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	89885	84767	88079	76887	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	23957	30495	28511	28145	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	2,1	2,5	2,3	2,3	per 1 ha
do napelniania i uzupełniania stawów rybnych.....	65928	54272	59568	48742	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	20,7	16,1	16,6	13,7	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 20 ha. b O powierzchni co najmniej 10 ha. c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.
 a Area of 20 ha and more. b Area of 10 ha and more. c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABLE 7 (14). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
 INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	w odsetkach in percent	SPECIFICATION
	w hm ³		in hm ³			
O G Ó Ł E M	2637,4	2613,6	2450,4	2289,2	100,0	TOTAL
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	2403,3	2408,3	2234,9	2070,3	90,4	discharged directly by plants ^a
w tym wody chłodnicze	2365,2	2367,3	2187,8	2019,8	88,2	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	234,1	205,3	215,6	218,9	9,6	discharged by sewage network
W tym ścieki wymagające oczyszczenia	272,2	246,3	262,6	269,5	11,8	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	221,4	239,4	258,7	264,3	11,5	treated
mechanicznie	4,0	4,1	3,6	3,2	0,1	mechanically
chemicznie ^b	5,5	2,8	7,4	8,3	0,4	chemically ^b
biologicznie	54,6	50,7	56,5	55,2	2,4	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	157,4	181,8	191,3	197,6	8,6	with increased biogene removal
nieoczyszczane	50,8	6,9	3,9	5,1	0,2	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	0,3	4,0	3,9	5,1	0,2	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną	50,5	2,9	0,0	0,0	0,0	discharged by sewage network

a łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. b Data concerns only to industrial wastewater.

TABL. 8 (15). **ZAKŁADY^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 grudnia
PLANTS^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED
As of 31st December

JEDNOSTKI	2010	2015	2017	2018	ENTITIES
O G Ó Ł E M	272	259	267	270	T O T A L
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	131	122	123	120	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków ...	115	109	112	110	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości	110	104	104	103	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	5	5	8	7	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	16	13	11	10	not possessing wastewater treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	141	137	144	150	Discharging wastewater into sewage network (not possessing wastewaters treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.
a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (16). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 grudnia
WASTEWATER TREATMENT PLANTS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Mechaniczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Biologiczne Biological	Z podwyższonym usuwaniem biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych						Industrial wastewater treatment plants
Liczba						Number
2010	129	11	8	101	9	
2015	115	10	11	84	10	
2017	117	10	12	85	10	
2018	114	8	12	84	10	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24 h
2010	344,9	56,8	53,3	227,1	7,8	
2015	246,7	51,3	37,4	145,7	12,3	
2017	327,9	48,8	116,9	146,2	16,1	
2018	334,8	48,7	124,6	145,5	16,1	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a						Municipal wastewater treatment plants^a
Liczba						Number
2010	279	—	x	213	66	
2015	319	—	x	248	71	
2017	322	—	x	256	66	
2018	323	—	x	256	67	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24 h
2010	1036,8	—	x	176,5 ^b	860,3	
2015	1081,5	—	x	174,0	907,5	
2017	1089,3	—	x	175,7	913,5	
2018	1089,7	—	x	162,4	927,3	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem^c						Population connected to wastewater treatment plants in % of total population^c
2010	53,0	—	x	13,3	39,6	
2015	71,3	—	x	11,2	60,0	
2017	72,3	—	x	11,8	60,6	
2018	73,1	—	x	11,2	61,9	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage network. b Refers to equipment for biological treatment. c Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

TABL. 10 (17). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	157	134	137	137	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	89	78	74	70	particulates
gazowych	27	22	24	24	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów emisji:					of which without the results of measurements of:
pyłów	44	40	47	.	particulates
gazów	31	32	36	.	gases
emisji ^b	134	121	131	.	emission ^b
pyłów ^c	.	126	132	.	particulates ^c
gazów ^d	.	123	131	.	gases ^d
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:					Emission of pollutants in thousand tonnes:
pyłowych	5,2	3,9	2,7	2,6	particulates
w tym pyły ze spalania paliw	4,7	3,4	2,1	2,1	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla)	175,2	128,4	82,3	67,8	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	97,2	68,4	31,5	27,3	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	17,4	17,3	18,1	11,4	carbon oxide
tlenki azotu	50,5	34,8	26,7	23,4	nitrogen oxides
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	1463,3	1671,3	1727,0	2134,8	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	117,5	146,7	209,3	244,2	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	99,6	99,8	99,8	99,9	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	40,1	53,3	71,8	78,3	gases (excluding carbon dioxide)

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy. b–d Zakłady nieposiadające pomiarów poziomu substancji w powietrzu: b – dla pyłów i gazów, c – dla pyłów, ale mogące posiadać pomiary poziomu substancji w powietrzu dla gazów, d – dla gazów, ale mogące posiadać pomiary poziomu substancji w powietrzu dla pyłów.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases. b–d Plants do not have a measuring level of a substance in the air: b – for particulates and gases, c – for particulates, but that may have measured level of a substance in the air for gases, d – for gases, but that may have measured level of a substance in the air for particulates.

TABL. 11 (18). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others
-----------------------------------	---------------------	-------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------	--	----------------

URZĄDZENIA – stan w dniu 31 XII EQUIPMENT – as of 31 XII

OGÓŁEM	2010	265	90	132	51	35	64
TOTAL	2015	211	89	165	48	22	63
	2017	185	89	211	45	23	68
	2018	170	87	212	45	27	72
Skuteczność:							
Efficiency:							
niska	2010	30	18	25	7	2	x
low	2015	30	22	16	—	12	x
	2017	19	16	19	—	12	x
	2018	18	17	17	—	12	x
średnia	2010	40	10	53	—	17	x
moderate	2015	21	3	53	—	1	x
	2017	23	3	64	—	1	x
	2018	23	3	66	2	5	x
wysoka	2010	195	62	54	44	16	x
high	2015	160	64	96	48	9	x
	2017	143	70	128	45	10	x
	2018	129	67	129	43	10	x

TABL. 11 (18). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others	
PRZEPŁYW GAZÓW ODLOTOWYCH w dam ³ /h WASTE GAS FLOW in dam ³ /h							
OGÓŁEM ..... TOTAL	2010	4503	2299	3560	13406	1127	2187
	2015	3925	2532	5324	16699	7369	6066
	2017	3521	2269	6103	16015	6819	6169
	2018	3580	2310	6121	14423	6671	6071
Skuteczność: Efficiency:							
niska ..... low	2010	152	641	659	122	5	x
	2015	195	724	648	—	179	x
	2017	120	301	836	—	179	x
	2018	114	380	829	—	179	x
średnia ..... moderate	2010	1232	603	1288	—	181	x
	2015	638	264	1316	—	12	x
	2017	600	331	1438	—	12	x
	2018	600	394	1550	16	44	x
wysoka ..... high	2010	3119	1055	1613	13284	941	x
	2015	3092	1544	3360	16699	7178	x
	2017	2801	1637	3829	16015	6628	x
	2018	2866	1536	3742	14407	6448	x

TABL. 12 (19). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a**
Stan w dniu 31 grudnia
AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION	
	w ha		in ha	w % powie- rzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkań- ca w m ² per capita in m ²		
OGÓŁEM	1055243	1055738	1056520	1056359	29,7	1955	TOTAL
Parki narodowe	38476	38476	38476	38476	1,1	71	National parks
Rezerwy przyrody.....	18203	18861	18950	19421	0,5	36	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b	168396	168662	168662	168662	4,7	312	Landscape parks ^b
Obszary chronionego krajobrazu ^b	822506	822064	822081	821410	23,1	1520	Protected landscape areas ^b
Stanowiska dokumen- tacyjne	522	522	524	524	0,0	1	Documentation sites
Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe	5316	5316	5946	5984	0,2	11	Landscape-nature complexes
Użytki ekologiczne.....	1824	1837	1880	1881	0,1	3	Ecological areas

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 64. ^b Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.

^a See general notes, item 6 on page 64. ^b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas.

TABL. 13 (20). **KAMPINOSKI PARK NARODOWY**
Stan w dniu 31 grudnia
KAMPINOSKI NATIONAL PARK
As of 31st December

LATA YEARS	Powierzchnia ^a w ha		Area ^a in ha		otuliny (strefy ochronnej) buffer (protective) zone
	parku narodowego		national park		
	ogółem grand total	w tym lasów of which forests	z liczby ogółem – pod ochroną ściśłą ^b of grand total number – strictly protected ^b		
			razem total	w tym lasów of which forests	
2010	38476	28202	4636	4130	37757
2015	38476	28202	4636	4130	37756
2017	38476	27519	4636	4130	37756
2018	38476	27519	4636	4130	37756

a Powierzchnia parku w granicach województwa. b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a Area of park in boundaries of the voivodship. b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 14 (21). **REZERWATY PRZYRODY^a**
Stan w dniu 31 grudnia
NATURE RESERVES^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekty Number	Powierzchnia w ha		SPECIFICATION	
		ogółem total	przeciętna 1 obiektu average of 1 establishment		
OGÓŁEM	2010	181	18203	101	TOTAL
	2015	189	18861	100	
	2017	189	18950	100	
	2018	189	19421	103	
Faunistyczne	11	1916	174	174	Fauna
Krajobrazowe	6	371	62	62	Landscape
Leśne	117	9654	83	83	Forest
Torfowiskowe	18	1293	72	72	Peat-bog
Florystyczne	12	333	28	28	Flora
Wodne	21	5413	258	258	Water
Przyrody nieożywionej	3	441	147	147	Inanimate nature
Stepowe	1	1	1	1	Steppe

a Rezerwaty częściowe, w których chronione są tylko niektóre składniki przyrody, a czynności gospodarcze są w odpowiedni sposób ograniczone.

a Reserves partially protected in which only some forms of nature are protected and economic activity is limited.

TABL. 15 (22). **PARKI KRAJOBRAZOWE**
Stan w dniu 31 grudnia
LANDSCAPE PARKS
As of 31st December

L A T A Y E A R S ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SETS AND LANDSCAPE PARKS ^a	Powierzchnia ^b Area ^b				
	ogółem total	w tym of which			
		lasów forests	użytków rolnych agricultural land	wód water	
		w ha	in ha		
O G Ó Ł E M	2010	173297	96960	59062	3964
T O T A L	2015	173297	96960	59062	3964
	2017	173297	96960	59062	3964
	2018	173297	96960	59062	3964
Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych		126047	68994	46339	2961
Nadbużański		74137	26778	40970	2562
Kozienicki		26234	24033	895	115
Mazowiecki		15710	11291	2535	80
Chojnowski		6796	5090	950	130
Brudzeński		3171	1802	989	75
Parki krajobrazowe niewchodzące w skład zespołów		47250	27966	12723	1003
Landscape parks not included in sets					
Gostynińsko-Włocławski ^c		16750	11970	3660	410
Podlaski Przełom Bugu ^c		15393	6418	5329	360
Bolimowski ^c		9877	5900	2398	18
Górznieńsko-Lidzbarski ^c		5230	3678	1337	216

^a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. ^b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody i innymi formami ochrony przyrody położonymi na terenie parków. ^c Powierzchnia parków w granicach województwa.

^a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. ^b Including nature reserves and other forms of nature protection located within parks. ^c Area of parks in boundaries of the voivodship.

TABL. 16 (23). **POMNIKI PRZYRODY**
Stan w dniu 31 grudnia
MONUMENTS OF NATURE
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	4275	4274	4205	4067	T O T A L
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	3384	3328	3189	3037	Individual trees
Grupy drzew	569	607	651	716	Tree clusters
Aleje	103	106	111	97	Alleys
Głazy narzutowe	180	196	206	193	Erratic boulders

TABL. 17 (24). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 grudnia
GENERALLY ACCESSIBLE GREEN AREAS AND GREEN AREAS OF HOUSING ESTATES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010		2015		2017		2018		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	
O G Ó Ł E M w ha	6409,9	5730,8	6414,6	5678,2	6804,5	6027,1	6951,8	6127,3	T O T A L in ha
w % powierzchni ogólnej województwa ^a	0,2	2,7	0,2	2,6	0,2	2,8	0,2	2,8	in % of total area space of the voivodship ^a
na 1 mieszkańca ^b w m ²	12,2	17,0	12,0	16,5	12,6	17,4	12,9	17,6	per capita ^b in m ²
Tereny zieleni ogólnodostępnej:									Generally accessible green areas:
parki spacerowo-wypoczynkowe	2066,3	1619,2	2087,0	1619,0	2093,6	1620,6	2163,0	1676,9	strolling-recreational parks
zieleńce	764,7	653,7	794,0	661,4	836,2	702,2	851,0	708,4	lawns
Tereny zieleni osiedlowej	3578,9	3457,9	3533,6	3397,7	3874,8	3704,3	3937,8	3742,1	Green areas of housing estates

^a, ^b W przypadku miast obliczono: ^a – w % ogólnej powierzchni miast, ^b – na 1 mieszkańca miast.

^a, ^b For urban areas calculated: ^a – in % total urban areas space, ^b – per capita in urban areas.

TABL. 18 (25). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	188	170	165	167	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	5554,1	5784,8	5595,5	6017,7	Waste generated (during the year) in thousand tonnes
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) w tys. t	42099,3	42630,1	42776,3	42575,7	Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of year) in thousand tonnes
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	116,1	12,5	18,2	233,9	Waste recovered from accumulated by 1st January of reporting year in thousand tonnes
Tereny składowania odpadów w ha:					Area of storage yards in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	621,5	518,7	518,7	518,1	non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku).....	2,4	31,5	—	—	reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 65. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 65. b On own landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 19 (26). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW**
WASTE^a BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of year)	SPECIFICATION
	ogółem grand total	poddane odzyskowi ^c recovered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	magazynowane czasowo temporarily stored		
			razem total	w tym składowane ^d of which landfilled ^d				
w tys. t in thousand tonnes								
OGÓŁEM 2015	5784,8	579,0	2619,4	327,8	2491,8	94,6	42630,1	TOTAL
2017	5595,5	759,8	2102,4	60,6	2622,1	111,2	42776,3	
2018	6017,7	744,8	2452,6	33,3	2729,2	91,1	42575,7	
w tym:								of which:
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	626,0	—	—	—	624,0	2,0	38393,0	Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste
Mieszanki popiołów lotnych i odpadów stałych z wapienowych metod odsiarczania gazów odlotowych.....	178,4	—	—	—	178,4	—	—	Mixtures of fly ash and solid waste originating from limestone methods of desulphurisation of waste gases
Popioły lotne z węgla	368,2	—	—	—	333,5	34,7	3523,2	Coal fly ash
Żużło, popioły paleniskowe i pyły z kotłów.....	116,0	—	—	—	102,5	13,5	364,4	Slag, furnace ash and particulates from boilers

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych. c We własnym zakresie przez wytwórcę; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 65. d Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych.

a Excluding municipal waste. b On own landfills (heaps, settling ponds). c By waste producer on its own; see general notes, item 7 on page 65. d On own and other landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 20 (27). **ODPADY KOMUNALNE**^a
MUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^b	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from house- holds	
Opady komunalne zebrane ^c						Municipal waste collected ^c in
w tys. t	1572,6	1659,6	1777,0	1811,8	1579,9	thousand tonnes
zmieszane	1433,0	1244,4	1305,6	1333,2	1133,4	mixed
miasta	1196,3	998,5	1023,4	1029,5	878,8	urban areas
wieś	236,7	245,9	282,1	303,7	254,6	rural areas
zebrane selektywnie	139,5	415,2	471,4	478,6	446,5	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	40,7	44,8	22,9	34,1	25,8	paper and cardboard
szkło	24,9	45,1	50,4	56,4	53,8	glass
tworzywa sztuczne	15,1	32,1	25,6	32,6	29,0	plastic
metale	2,5	6,6	3,7	3,1	2,7	metals
wielkogabarytowe	20,7	56,3	75,5	70,5	68,6	largesize
biodegradowalne	25,9	69,3	102,9	111,7	107,6	biodegradable

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 66. b Dane szacunkowe. c Od 2014 r. pozycja obejmuje odpady odebrane od wszystkich właścicieli nieruchomości i uznawana jest za odpady wytworzone ze względu na objęcie od 1 lipca 2013 r. przez gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości.

a See general notes, item 8 on page 66. b Estimated data. c Since 2014 includes waste collected from all inhabitants and is considered to be waste generated because of covering by gminas since 1st July 2013 all real-estate owners with municipal waste management system.

TABL. 21 (28). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE**^a
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione					Liquid waste ^b removed in dam ³
w dam ³	5502,4	5189,9	5369,3	5955,1	urban areas
miasta	2932,9	2432,9	2231,2	2302,4	rural areas
wieś	2569,5	2757,0	3138,0	3652,7	of which from households
w tym z gospodarstw domowych	3567,0	3554,4	3715,3	.	urban areas
miasta	1997,0	1703,5	1501,9	.	rural areas
wieś	1570,1	1851,0	2213,4	.	
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	388,7	368,0	368,5	384,1	Septic tanks in thousand (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ście- ków w tys. (stan w dniu 31 XII)	9,8	27,1	29,9	32,1	Household waste water treatment systems in thousand (as of 31 XII)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 66. b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane dotyczą ścieków bytowych.

a See general notes, item 9 on page 66. b Wastewater stored temporarily in septic tanks; data concern domestic wastewater.

TABL. 22 (29). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII):							Controlled landfill sites in opera- tion (as of 31 XII):
liczba	70	37	29	28	8	20	number
powierzchnia w ha	274,9	171,6	167,4	165,5	65,3	100,2	area in ha
Zrekułtywowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha	0,6	14,5	3,8	9,1	—	9,1	Reclaimed area of controlled landfill sites (during the year) in ha
czynnych	0,6	4,5	—	9,1	—	9,1	in operation
o zakończonej eksploatacji (za- mknięte)	—	10,0	3,8	—	—	—	exploitation completed

TABL. 23 (30). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a**
(ceny bieżące)
 OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a
 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thousand PLN		
Ochrona środowiska	1267526,6	2205483,1	832891,4	1477485,5	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	533152,9	784783,9	295465,3	514687,1	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni.....	71924,6	165427,5	93721,9	177858,7	of which outlays on modern fuel combustion technologies as well as the modernization of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód.....	601338,5	1110514,3	454105,3	797928,0	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych.....	117168,1	226661,7	50235,7	127231,3	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe.....	424127,9	796219,0	368769,9	626518,8	sewage network discharging wastewater and precipitation water
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	75115,1	163452,1	46479,7	96735,6	Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface water
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport	42817,9	39116,3	13499,1	37734,0	waste collection ^b and transportation
w tym selektywne zbieranie odpadów	20045,1	5009,0	2030,6	13562,6	including selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	3044,7	65947,7	18716,1	7846,9	removal and treatment of waste ^b
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych...	9400,1	778,2	758,0	257,3	reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfills as well as of other devastated and degraded areas
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	12079,7	1375,7	2243,4	24992,3	Protection of biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	26203,4	110058,2	6539,5	8077,7	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna.....	597478,4	437782,7	276227,9	338472,3	Water management
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	320620,8	187033,8	176402,3	227507,6	Water intakes and systems
Budowę i modernizację stacji uzdatniania wody	235905,4	182789,2	78630,3	108098,3	Construction and modernisation of water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	4865,9	13016,0	9616,6	1583,8	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	11073,0	13342,8	1678,4	105,0	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	25013,3	41600,9	9900,3	1177,6	Flood embankments and pump stations

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. ^b Przemysłowych i komunalnych.

^a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. ^b Industrial and municipal.

TABL. 24 (31). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/r:
pyłowych.....	30	2276	10	492	particulates
gazowych.....	704	62714	1502	17753	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wastewater management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki.....	829,2	923,0	269,0	447,6	wastewater
wody opadowe	59,3	59,4	52,2	62,0	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	7	7	4	6	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne ...	7	5	3	6	of which municipal
mechaniczne	2	—	—	—	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	5	7	4	6	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	—	—	—	—	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d ...	31027	15502	3423	2665	capacity of treatment plants in m ³ /24 h
w tym oczyszczalni komunalnych mechanicznych.....	30258	5042	406	2665	of which municipal mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	888	—	—	—	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	20939	5902	3406	2665	with increased biogene removal ^a
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (prydomowe):					Farmstead treatment facilities (home-stead):
obiekty	2586	2276	602	958	facilities
przepustowość w m ³ /d	4936	2897	711	1390	capacity in m ³ /24 h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:					Industrial waste pre-treatment plants:
obiekty	—	—	—	—	facilities
przepustowość w m ³ /d	—	—	—	—	capacity in m ³ /24 h
Gospodarka odpadami					Waste management
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Waste treatment plants:
obiekty	—	3	1	—	facilities
wydajność w t/r	—	143000	50000	3000	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	—	—	—	—	facilities
powierzchnia w ha	—	2,9	3,0	2,9	area in ha
wydajność w t/r	—	320000	34100	24300	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^c w t/r	2429	—	73	—	Capacity of waste utilization systems ^c in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^d w m ³ /d.....	25316	8852	7372	12362	Capacity of water intakes ^d in m ³ /24 h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	16443	18137	7480	10997	Water treatment in m ³ /24 h
Sieć wodociągowa w km	879,9	746,7	431,6	522,2	Water supply network in km
Pojemność zbiorników wodnych w m ³ ...	—	705561	—	600000	Capacity of water reservoirs in m ³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	0,2	15,8	5,9	—	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	—	21,7	12,6	0,7	Flood embankments in km

a W tym chemiczne. b Dotyczy modernizacji istniejących obiektów. c Z wyłączeniem odpadów komunalnych. d Bez ujęć w energetyce zawodowej.

a Of which chemical. b Refers to modernization of existing facilities. c Excluding municipal waste. d Excluding water intakes in the power generating plants.

TABLE 25 (32). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	w odsetkach in percent	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN					
O G Ó Ł E M.....	216234,0	266203,3	191236,7	172848,6	100,0	T O T A L
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu.....	42476,9	44033,3	31494,2	15858,2	9,2	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód.....	141679,9	152700,3	118966,3	130693,0	75,6	Wastewater management and protection of water
Gospodarka odpadami.....	11876,7	42170,1	9395,4	6245,7	3,6	Waste management
Pozostałe dziedziny	20200,4	27299,6	31380,7	20051,7	11,6	Others

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

S o u r c e: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABLE 26 (33). **WPLYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Opłaty za korzystanie ze środowiska^a	231406,4	179090,6	147687,7	126448,0	Payments for use of natural environment^a
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	56208,4	45574,7	56747,3	34405,0	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	102331,1	104682,7	58424,7	64828,2	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami.....	72866,9	28823,7	23266,7	23655,9	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	529,2	1112,9	916,8	1286,1	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	76,1	456,0	351,0	372,7	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	9,5	26,4	4,7	0,0	Permissible emission of air pollutants

^a Bez innych wpływów, m.in. z tytułu: odsetek za przeterminowane wpłaty opłat, oprocentowanie rachunków bankowych, odzyskanych kosztów postępowań egzekucyjnych, błędnych wpłat podlegających zwrotowi.

Ź r ó d ł o: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

^a Without other payments, among others due to: interest rates for expired payments, interest rates of bank accounts, recovered costs of enforcement incorrect payments subject to repayment.

S o u r c e: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 stycznia 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r., Dz.U. Nr 96, poz. 603, z późn. zm.) wprowadzono zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 5 lat (do 2018 r. – 4 lata), licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2018, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 21 października 2018 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz.U. z 2018 r. poz. 227).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

Do **administracji państwowej** zalicza się:

- 1) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
  - a) instytucje naczelne i centralne (np. kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
  - b) terenowe organy administracji rządowej niespolonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1st January 1999 (based on the act dated 24th July 1998, Journal of Laws No. 96, item 603, with later amendments) a fundamental three-tier administrative division of the country was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 5 years (until 2018 – 4 years), counting from the day of election.

3. The demographic and occupational characteristic of councillors in local government units is based on reporting results for 2018, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 21st October 2018 local government elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7th August 2014 (unified text Journal of Laws 2018 item 227).

4. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group “Public administration and economic and social policy” in the section “Public administration and defence; compulsory social security”.

State administration comprises:

- 1) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
  - a) principle and central institutions (e.g., chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),
  - b) territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional

- 2) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
- 3) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

- 1) gminy i miasta na prawach powiatu:
  - a) urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
  - b) urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- 2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- 3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urzędów wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary units);

- 2) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and schools superintendent's offices);
- 3) some state agencies (e.g., the Material Reserves Agency, the Polish Agency for Enterprise Development, and since 2009, the agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of the state administration with regional units.

Local government administration comprises:

- 1) gminas and cities with powiat status:
  - a) gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),
  - b) offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);
- 2) powiaty, i.e., powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);
- 3) voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship local government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).

Local government appeal councils are bodies competent for examining, inter alia, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

5. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (34). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**

Stan w dniu 31 grudnia
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powiaty	37	37	37	37	Powiats
Miasta na prawach powiatu.....	5	5	5	5	Cities with powiat status
Gminy	314	314	314	314	Gminas
miejskie.....	35	35	35	35	urban
wiejskie.....	229	228	228	227	rural
miejsko-wiejskie	50	51	51	52	urban-rural
Miasta	85	86	86	87	Towns
Jednostki pomocnicze ^a	18	18	18	18	Auxiliary entities ^a
Miejscowości wiejskie	8741	8532	8527	8526	Rural localities
Sołectwa	7319	7328	7334	7334	Village administrator's offices

^a Dzielnice m.st. Warszawy.
^a Capital City of Warsaw districts.

TABL. 2 (35). **GMINY W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia
GMINAS IN 2018
As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni ^a Area ^a							300,0 km ² i więcej and more
		5,0– –19,9	20,0– –49,9	50,0– –99,9	100,0– –149,9	150,0– –199,9	200,0– –249,9	250,0– –299,9	
OGÓŁEM ..... TOTAL	314^b	17	19	87	134	39	12	4	2
Poniżej 2500..... Below	4	—	1	2	1	—	—	—	—
2500– 4999	92	3	1	31	53	4	—	—	—
5000– 7499	79	—	—	21	38	18	2	—	—
7500– 9999	39	1	—	7	17	10	4	—	—
10000– 14999	41	—	1	14	14	4	3	4	1
15000– 19999	21	5	4	5	3	2	2	—	—
20000– 39999	25	5	8	5	5	1	1	—	—
40000– 99999	10	3	4	1	2	—	—	—	—
100000–199999	1	—	—	1	—	—	—	—	—
200000 i więcej..... and more	2	—	—	—	1	—	—	—	1

^a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km². ^b W tym 5 gmin mających również status miasta na prawach powiatu, które podano w tabl. 3 na str. 85.

Źródło: w zakresie powierzchni – dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

^a Gminas with area below 5,0 km² were not appear. ^b Of which 5 gminas that are also cities with powiat status, which are given in the table 3 on page 85.

Source: in regard to area – data Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 3 (36). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.**
 Stan w dniu 31 grudnia
 POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2018
 As of 31st December

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area							
		poniżej below 50,0 km ²	50,0– –99,9	100,0– –299,9	300,0– –499,9	500,0– –999,9	1000,0– –1499,9	1500,0– –1999,9	2000,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM ..... TOTAL	42	2	1	2	3	19	11	3	1
Poniżej 50000 ..... Below	9	—	—	—	1	7	1	—	—
50000– 74999	10	1	—	—	—	4	5	—	—
75000– 99999	10	1	—	—	1	3	3	1	1
100000–149999	6	—	1	—	1	2	1	1	—
150000–199999	4	—	—	1	—	1	1	1	—
200000 i więcej ..... and more	3	—	—	1	—	2	—	—	—

Źródło: w zakresie powierzchni – dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
 Source: in regard to area – data Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 4 (37). **WYBORY RADNYCH DO ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R.**
 Stan w dniu 21 października
 ELECTIONS OF COUNCILLORS TO ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018
 As of 21st October

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Rady gmin ^a Gmina councils ^a	Rady miast w miastach na prawach powiatu City councils in cities with powiat status		Rady powiatów Powiat councils	Sejmik województwa Voivodship regional council	Rady dzielnic m.st. Warszawy Districts councils of the Capital City of Warsaw
		ogółem total	w tym Rada m.st. Warszawy of which Council of the Capital City of Warsaw			
Liczba mandatów ..... Number of mandates	4827	159	60	745	51	425
Liczba zarejestrowanych kandydatów na radnych: Number of registered candidates for councillors:						
w liczbach bezwzględnych..... in absolute numbers	15529	1751	972	4749	752	3261
na 1 mandat ..... per mandate	3,2	11,0	16,2	6,4	14,7	7,7
Uprawnieni do głosowania w tys. .... Persons entitled to vote in thousands	2362,5	1707,3	1345,7	2479,8	4191,6	1343,8

^a Bez rad miast w miastach na prawach powiatu; dane dotyczące uprawnionych do głosowania i oddanych głosów nie obejmują tych okręgów wyborczych, w których nie przeprowadzono głosowania z uwagi na fakt, że liczba kandydatów była równa lub mniejsza od liczby mandatów.

^a Excluding city councils in cities with powiat status; data concerning persons entitled to vote as well as cast votes do not include election districts where voting was not conducted because the number of candidates was equal or lower than number of mandates.

TABL. 4 (37). **WYBORY RADNYCH DO ORGANÓW JEDOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R. (dok.)**
Stan w dniu 21 października
ELECTIONS OF COUNCILLORS TO ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018 (cont.)
As of 21st October

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Rady gmin ^a Gmina councils ^a	Rady miast w miastach na prawach powiatu City councils in cities with powiat status		Rady powiatów Powiat councils	Sejmik województwa Voivodship regional council	Rady dzielnic m.st. Warszawy Districts councils of the Capital City of Warsaw
		ogółem total	w tym Rada m.st. War- szawy of which Council of the Capital City of Warsaw			
Oddane głosy: w tysiącach..... Votes cast: in thousands	1399,2	1090,5	895,8	1459,9	2551,2	894,7
w % uprawnionych ..... in % of entitled voters	59,2	63,9	66,6	58,9	60,9	66,6
w tym głosy ważne: w tysiącach..... of which valid votes: in thousands	1365,4	1064,0	874,2	1391,2	2396,9	877,6
w % uprawnionych ..... in % of entitled voters	57,8	62,3	65,0	56,1	57,2	65,3

^a Bez rad miast w miastach na prawach powiatu; dane dotyczące uprawnionych do głosowania i oddania głosów nie obejmują tych okręgów wyborczych, w których nie przeprowadzono głosowania z uwagi na fakt, że liczba kandydatów była równa lub mniejsza od liczby mandatów.

Źródło: dane Państwowej Komisji Wyborczej.

^a Excluding city councils in cities with powiat status; data concerning persons entitled to vote as well as cast votes do not include election districts where voting was not conducted because the number of candidates was equal or lower than number of mandates.

Source: data of the National Electoral Commission.

TABL. 5 (38). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R.**
Stan w dniu 31 grudnia
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of					SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu ^b city councils in cities with powiat status ^b	rad dzielnic m.st. War- szawy the Capital City of Warsaw district councils	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM	4800	158	415	744	51	TOTAL
W tym kobiety.....	1486	57	172	196	14	Of which women

WEDŁUG WIEKU BY AGE

18–29 lat.....	223	11	50	29	2	18–29 years
30–39.....	893	32	125	96	18	30–39
40–49.....	1357	51	97	171	12	40–49
50–59.....	1355	35	63	227	13	50–59
60 lat i więcej.....	972	29	80	221	6	60 and more

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe	1829	143	344	603	49	Tertiary
Policealne i średnie	1891	12	65	126	2	Post-secondary and sec- ondary
Zasadnicze zawodowe	990	3	4	14	—	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	90	—	2	1	—	Lower secondary and primary

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. ^b Bez radnych rad dzielnic m.st. Warszawy.

^a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. ^b Excluding councillors of the Capital City of Warsaw district councils.

TABLE 5 (38). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R. (dok.)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018 (cont.)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of					SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu ^b city councils in cities with powiat status ^b	rad dzielnic m.st. War- szawy the Capital City of Warsaw district councils	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	

WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^c BY OCCUPATIONAL GROUPS^c

Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	302	53	80	318	25	Managers
Specjaliści	935	85	231	219	15	Professionals
Technicy i inny średni personel	483	6	16	30	6	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	462	5	51	62	2	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	590	6	14	34	—	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1325	—	3	51	2	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	235	—	1	9	—	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	183	2	1	2	—	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy wykonujący prace proste	156	—	1	2	—	Elementary occupations
Siły zbrojne	37	—	6	4	—	Armed forces occupations

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. b Bez radnych rad dzielnic m.st. Warszawy. c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 82; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. b Excluding councillors of the Capital City of Warsaw district councils. c See general notes, item 3 on page 82; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABLE 6 (39). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
 PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	przeciętne zatrudnienie average employment				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł average monthly gross wages and salaries ^a in PLN				
OGÓŁEM	102762	99249	101174	107658	5035,10	5644,64	6194,20	6370,77	TOTAL
w tym:									of which:
Administracja państwowa	68318 ^b	64660 ^c	65589 ^d	72027 ^e	5404,72	5977,59	6601,31	6678,72	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	34303	34455	35442	35487	4322,43	5035,28	5459,41	5760,13	Local government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	25142	25032	25766	26108	4423,52	5160,81	5559,09	5863,31	gminas and cities with powiat status
powiaty	6541	6725	6833	6868	3548,46	4266,97	4621,85	4876,00	powiats
województwo	2620	2698	2843	2511	5285,32	5786,29	6570,23	7104,92	voivodship

a Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia społeczne”, ust. 3 na str. 153. b–e W tym zatrudnieni w instytucjach naczelnych i centralnych oraz jednostkach służby zagranicznej stanowią: b – 43,5%, c – 43,0%, d – 42,9%, e – 40,2%.

a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social benefits”, item 3 on page 153. b–e Of which employment in principle and central institutions and foreign service institutions constitute: b – 43,5%, c – 43,0%, d – 42,9%, e – 40,2%.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY. JUSTICE

Uwagi ogólne

1. Dane o przestępstwach stwierdzonych oraz o skazanych przez sądy podano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 września 1998 r. (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1600, z późn. zm.), Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 października 1999 r. (ustawa z dnia 10 września 1999 r., tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1958, z późn. zm.) lub innych ustaw szczególnych.

2. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym – jest to przestępstwo skarbowe.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego jest to **przestępstwo wykryte**.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

U w a g a. Do 2012 r. prezentowane dane zawierały informacje o przestępstwach stwierdzonych przez Policję, jak również stwierdzonych w śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach. Od 2013 r. dane dotyczą spraw prowadzonych przez Policję lub powierzonych przez prokuratora w całości do prowadzenia przez Policję. Ponadto zmienił się sposób zbierania danych o czynach karalnych popełnionych przez nieletnich. Do marca 2013 r. czyny te wykazywane były jako przestępstwa stwierdzone w momencie skierowania wniosku o wszczęcie postępowania do sądu rodzinnego, a od kwietnia 2013 r. Policja rejestrowała je jako przestępstwa stwierdzone dopiero po otrzymaniu informacji z sądu rodzinnego o zakończeniu postępowania. Od 2014 r. dane o przestępstwach stwierdzonych nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich; zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego. W związku z powyższym prezentowane dane nie są w pełni porównywalne.

General notes

1. Data concerning ascertained crimes as well as adults convicted are given according to the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1st September 1998 (the Law dated 6th June 1997, unified text: Journal of Laws 2018 item 1600, with later amendments), the Penal Fiscal Code valid since 17th October 1999 (the Law dated 10th September 1999, unified text: Journal of Laws 2018 item 1958, with later amendments) or other specific laws.

2. An **ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. Under the Criminal Code of 1997 crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, under the Penal Fiscal Code – is a fiscal offence.

An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which at least one suspect was found is a **detected crime**.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information systems.

Note. Until 2012 presented data contained information on crimes ascertained by the Police, as well as ascertained in investigations conducted by the prosecutor's offices. Since 2013 data concern cases conducted by the Police or entrusted by the prosecutor entirely to the Police conduction. Moreover, the mode of collecting data on punishable acts committed by juveniles has changed. Until March 2013 these acts were presented as ascertained crimes at the moment of submitting a motion for bringing legal proceedings to the family court, and from April 2013 the Police did not register them as ascertained crimes until receiving information from the family court on completion proceeding. Since 2014 data on ascertained crimes do not include punishable acts committed by juveniles; in accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court. Due to the above, presented **data are not fully comparable**.

3. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

4. Organizacja sądów powszechnych określona jest w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 23, z późn. zm.). W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe. W dniu 31 grudnia 2018 r. w województwie mazowieckim działało 6 sądów okręgowych i 39 sądów rejonowych.

5. Sądy apelacyjne rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych, objętych obszarem jego właściwości.

6. Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

7. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

8. W sądownictwie powszechnym sprawą załatwioną jest sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączone ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezakończonych w latach poprzednich.

9. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
  - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
  - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
  - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 969).

3. The rate of detectability of delinquents is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

4. The organization of common courts is defined in the Law on Common Courts, dated 27th July 2001 (unified text: Journal of Laws 2018 item 23, with later amendments). Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts. On 31st December 2018, in Mazowieckie Voivodship were 6 regional courts and 39 district courts.

5. Appeal courts consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts within its jurisdiction.

6. Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

7. Incoming cases are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.

8. In common courts a resolved case is a case in regard to which a sentence or an order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The resolved cases and completed proceedings in the given year also include the cases unresolved from previous years.

9. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
  - a) prevention and counteraction the demoralization of persons under the age of 18,
  - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons who have committed such an act after the age of 13, but before the age of 17,
  - c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
- 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26th October 1982 (unified text: Journal of Laws 2018 item 969).

Zmiany dokonane w ustawie, które weszły w życie z dniem 2 stycznia 2014 r. zniosły dwuetapową procedurę postępowania sądów wobec nieletnich. Przed zmianami sędzia, w momencie wpływu sprawy do sądu, mógł wszcząć postępowanie wyjaśniające wobec nieletniego, a następnie wobec tego samego nieletniego mógł wydać postanowienie o rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu lub rozprawie w postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym lub w postępowaniu poprawczym. Sprawy wszczęte przed dniem wejścia w życie nowych przepisów rozpatrywane były według dwuetapowej procedury. Zgodnie z obowiązującą jednoetapową procedurą sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego przez nieletniego.

Sprawy rodzinne rozpoznawane są przez sądy rodzinne, które działają jako wydziały rodzinne i nieletnich w sądach rejonowych, z wyjątkiem niektórych spraw (np. o rozwód lub separację) rozpoznawanych przez wydziały cywilne sądów okręgowych na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. patrz ust. 4 na str. 89).

10. Dorośli skazani są to osoby, które zostały skazane za przestępstwo popełnione w wieku co najmniej 17 lat.

11. Krajowy Rejestr Sądowy prowadzony jest przez sądy rejonowe (sądy gospodarcze) na podstawie ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 986, z późn. zm.) i przepisów wykonawczych.

W województwie mazowieckim Krajowy Rejestr Sądowy prowadzony jest przez Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie.

12. Dane o działalności Państwowej Straży Pożarnej podano zgodnie z „Zasadami ewidencjonowania zdarzeń w Systemie Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej” opracowanymi w związku z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. Nr 46, poz. 239).

13. Pożar jest to niekontrolowany proces palenia, w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Miejscowe zagrożenie jest to inne niż pożar zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, stwarzające zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska.

Fałszywe alarmy są to wezwania podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego lub innych jednostek ochrony przeciwpożarowej do zdarzeń, które faktycznie nie miały miejsca.

Amendments to the law entered into force as of 2nd January 2014 abolished the two-stage court proceedings against juveniles. Before the amendments, the judge, at the time the case was brought into the court, could institute investigative proceedings against a juvenile and then, with regard to the same juvenile issue the decision on the examination of the case in the course of tutorial and educational proceedings or correctional proceedings. Cases instituted before the effective date of new regulations were examined according to two-stage procedure. According to the valid single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges cases in which occur suspicion of demoralization or committing of punishable act by a juvenile occurs.

Family cases are heard by family courts which act as family and juvenile departments in district courts, with the exception of some cases (e.g. for divorce or separation), which have been transferred to civilian regional courts on the basis of the Law on Common Courts, dated 27th July 2001 (Journal of Laws see item 4 on page 89).

10. Adults convicts are persons who have been sentenced for committed crime aged 17 or more.

11. National Judicial Register is conducted by regional courts (commercial courts) on the basis of law dated 20th August 1997 (unified text: Journal of Laws 2018 item 986, with later amendments) and implementing regulations.

In Mazowieckie Voivodship National Judicial Register is conducted by Regional Court for Capital City of Warsaw in Warsaw.

12. Data concerning activity of the State Fire Service are given according to “Rules of keeping a record of incidents in a Decision Support System of the State Fire Service” compiled due to coming into effect of the decree of the Minister of the Interior and Administration, dated 18th February 2011, on rules of organization of national system of rescue and fire extinguishing (Journal of Laws No. 46, item 239).

13. Fire is out-of-control burning process in places not suitable for this.

Local threat is event different from fire being a result of civilization development, human activity and forces of nature, creating threat to live, health, property or environment.

False alarms are calls of national system of rescue and fire extinguishing entities or other fire protection entities to incidents which actually have not occurred.

TABLE 1 (40). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH**
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015 ^b	2017 ^b	2018 ^b	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	140040	112453	103962	112798	T O T A L
w tym w miastach.....	108714	86529	81275	87751	of which urban areas
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk	3483	1986	2166	2198	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:					of which:
Zabójstwo – art. 148 kk.....	106	63	92	80	Homicide – Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk.....	1607	1091	1219	1114	Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code
Udział w bójkę lub pobiciu – art. 158 i 159 kk.....	1455	591	565	476	Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	19864	11111	10826	10131	Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a kk.....	17644	8483	7573	7076	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	3680	2653	3297	3386	Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk	608	348	567	410	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
W tym zgwałcenie – art. 197 kk.....	201	141	171	124	Of which rape – Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	4943	3909	4431	13019	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk.....	2475	1827	2188	2127	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 212–217 kk	574	246	387	339	Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk ^c	4510	3500	3929	3092	Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code ^c
w tym:					of which:
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	774	763	731	681	Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych – art. 224 kk.....	727	399	347	316	Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties – Art. 224 Criminal Code
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważenie lub poniżenie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk.....	1955	1448	1448	1170	Insulting a public official or belittling or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code

a Łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę. b Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. c Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a (korupcja na stanowisku kierowniczym) i 296b (korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”.

a Including crimes ascertained by prosecutor's office. b Excluding punishable acts committed by juveniles. c Including Art. 250a (corruption concerning elections) in the section "Against election and referendum" and Art. 296a (corruption on the managing post) and 296b (corruption in sport) in the section "Against economic activity" of the Criminal Code.

TABL. 1 (40). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH (dok.)**
 ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015 ^b	2017 ^b	2018 ^b	SPECIFICATION
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk^c (dok.)					Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code^c (cont.)
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231, 250a, 296a i 296b kk.....	1035	723	1286	838	Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk.....	3704	3016	2158	1971	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk.....	1133	1526	894	836	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk^d.....	4916	6109	6014	6232	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code^d
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk^e.....	78861	66097	56477	56220	Against property – Art. 278–295 Criminal Code^e
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 ^f kk.....	34284	27035	21723	21472	Property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279 ^f Criminal Code
w tym kradzież samochodu.....	3309	2856	2828	2959	of which automobile theft
Kradzież z włamaniem – art. 279 kk ^g	16626	12772	9640	9032	Burglary – Art. 279 Criminal Code ^g
Rozbój – art. 280 kk.....	2366	919	692	577	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk.....	154	134	112	126	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk.....	994	85	127	74	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk.....	7182	13862	13287	15059	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk.....	398	334	371	377	Wilful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk^h.....	1194	959	796	1016	Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code^h
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk.....	1200	2524	1079	1111	Against money and securities trading – Art. 310–315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 2137)	127	34	33	44	On Sobriety and Alcohol Education (unified text: Journal of Laws 2018 item 2137)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1191, z późn. zm.).....	439	538	302	795	On Copyright and Related Laws (unified text: Journal of Laws 2018 item 1191, with later amendments)
O przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1030, z późn. zm.).....	8348	5196	7352	6726	On Counteracting Drug Addiction (unified text: Journal of Laws 2018 item 1030, with later amendments)
Przestępstwa skarbowe – kks.....	145	195	365	395	Fiscal offences – Penal Fiscal Code
W tym akcyza.....	103	113	245	186	Of which excise

a–c Notki patrz na str. 91. d Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). e Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). f Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. g Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. h Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.
 Z r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a–c See footnotes on page 91. d Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 of the Criminal Code). e Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 of the Criminal Code in the section “Against the reliability of documents”). f Exclusively in regard to automobile theft by burglary. g Excluding automobile theft by burglary. h Excluding corruption under Art. 296a and 296b of the Criminal Code.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (41). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ**
 RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015 ^b	2017 ^b	2018 ^b	SPECIFICATION
	w %		in %		
O G Ó Ł E M	59,9	53,8	60,0	64,6	T O T A L
w tym przestępstw ^c :					of which of crimes ^c :
Przeciwko życiu i zdrowiu.....	85,9	80,0	83,6	84,8	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji.....	98,8	97,8	97,9	97,8	Against public safety and safety in transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania.....	90,4	80,5	81,5	82,2	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności.....	86,3	82,2	80,6	76,9	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece.....	100,0	99,6	99,6	99,9	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej.....	94,4	62,2	69,5	69,7	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu ^d	34,7	33,8	36,6	39,1	Against property ^d

a Łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę. b Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. c Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 91. d Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”).

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Including crimes ascertained by prosecutor's office. b Excluding punishable acts committed by juveniles. c See Criminal Code articles table 1 on page 91. d Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 of the Criminal Code in the section "Against the reliability of documents").

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (42). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW Powszechnych**
 INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS – courts of first instance					
O G Ó Ł E M	1672295	1594286	1657094	1577073	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia.....	66419	47566	50679	55740	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie.....	84636	107954	87199	74516	Concerning petty offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	155037	179300	157236	145806	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne.....	1028663	983192	1084034	1082738	Civil
w tym wieczysto-księgowe ^b	471675	516325	571934	594049	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne.....	137089	158234	159446	89048	Family
Z zakresu prawa pracy.....	14621	11886	10488	7573	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	1964	4747	3957	3764	Related to social security law
Gospodarcze ^c	64616	101407	104055	117888	Commercial law ^c

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases.

TABL. 3 (42). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH (dok.)**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS – courts of first instance and appeal					
O G Ó Ł E M	142248	148120	158028	175916	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	1571	1492	1627	1605	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	45647	51417	50997	49544	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	49292	63391	71859	72344	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	2987	2824	2395	1992	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	25047	14411	17204	35482	Related to social security law
Gospodarcze	7792	11967	12819	13913	Commercial law
W Sądzie Ochrony Konkurencji i Konsumentów ^e	4538	2409	938	843	In Competition and Consumer Protection Court ^e
W Sądzie Unijnych Znaków Towarowych i Wzorów Wspólnotowych ^{ef}	72	209	189	193	In Community Trademark and Design Court ^e

^a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. ^c Bez spraw rejestrowych. ^d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód). ^e Sąd ten rozpatruje sprawy z terenu całego kraju. ^f Do 1 października 2017 r. – Sąd Wspólnotowych Znaków Towarowych i Wzorów Przemysłowych.

^z r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. ^c Excluding registry cases. ^d Including family cases (among others divorce). ^e This court consider cases from all over Poland.

^S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4 (43). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	54177	34207	34745	37894	T O T A L
w tym mężczyźni	49529	30589	30779	33996	of which men
w tym za przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwko życiu i zdrowiu ^b	5913	3883	4505	4419	Against life and health ^b
w tym:					of which:
Zabójstwo	73	47	53	50	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	2169	1536	1503	1441	Damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	16543	8086	8198	7824	Against safety in transport
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	15132	7012	6362	6084	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	1386	1011	1193	1199	Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals
W tym zgwałcenie	90	58	64	57	Of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	3615	3068	2354	7207	Against the family and guardianship
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	1537	1296	1277	1385	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	16134	10986	11170	10670	Against property
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	5341	3388	3443	3242	Property theft
Kradzież z włamaniem	1758	1431	1392	1245	Burglary
Rozbój	1132	572	559	473	Robbery

^a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 91. ^b Łącznie z przestępstwami z ustaw o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1030, z późn. zm.).

^z r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a See Criminal Code articles table 1 on page 91. ^b Including crimes from the laws on counteracting drug addiction (unified text: Journal of Laws 2018 item 1030, with later amendments).

^S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (44). **ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	48596	34837	29127	29350	T O T A L
O rozwód.....	12395	13298	12262	12658	By divorce
O separację.....	879	552	483	435	By separation
O alimenty.....	14325	11834	9200	9040	By alimony
Nieletnich ^a w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					Concerning juveniles ^a in investigation of case in which occur suspicion of:
demoralizacji.....	x	4393	4077	4178	demoralization
popęnienia czynu karalnego.....	x	4760	3105	3039	committing punishable act

^a Dane dotyczą osób; w 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 89.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Data relate to persons; in 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 9 on page 89.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (45). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM**
Stan w dniu 31 grudnia
ENTITIES IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe.....	42	14	12	11	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne.....	7	6	6	6	Foreign enterprises
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^a	52	55	54	53	Professional organizations of farmers ^a
Spółdzielnie.....	1789	1814	1822	1811	Cooperatives
Spółki jawne.....	6048	6667	6707	6675	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.....	53652	98766	112729	123301	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^b					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^b
Stowarzyszenia ^c	8173	10315	10684	10982	Associations ^c
Związki zawodowe.....	781	866	885	900	Trade unions
Izby gospodarcze.....	143	158	168	170	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem.....	26106	58389	65802	70205	Total debtors

^a Prowadzące działalność gospodarczą. ^b Do 2011 r. – Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. ^c Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Conducting economic activity. ^b Until 2011 – Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities. ^c Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also included other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 7 (46). ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ ^a
REGISTERED ACTIVITY OF THE STATE FIRE SERVICE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Liczba zdarzeń (akcji ratowniczych)	63391	65505	68980	68837	Number of events (rescue operations)
Pożary	17171	28192	17199	20372	Fires
małe	16436	26378	16495	19547	small
średnie	709	1744	675	779	middle
duże	21	56	21	35	big
bardzo duże	5	14	8	11	very big
w tym:					of which:
obiektów użyteczności publicznej	379	419	443	449	general purpose public buildings
obiektów mieszkalnych	4046	4046	4249	4516	residential buildings
obiektów produkcyjnych i magazynowych	377	464	390	412	manufacturing and warehouse facilities
w rolnictwie ^b	2796	8789	3682	4222	in agriculture ^b
lasów	1044	3462	999	2037	forests
Miejscowe zagrożenia	41940	31675	42955	40420	Local threats
małe	30106	4367	5828	5451	small
lokalne	11771	26875	36606	34457	local
średnie	51	422	511	498	middle
duże	11	11	10	14	big
gigantyczne lub klęska żywiołowa	1	—	—	—	gigantic or natural disaster
w tym spowodowane przez:					of which caused by:
katastrofy naturalne	17248	8945	15677	8036	natural disasters
w tym opady deszczu	6689	748	3028	1249	of which rainfall
awarie techniczne ^c	1248	1661	1664	1818	technical failures ^c
środki transportu ^d	7208	6197	9200	9867	transport equipment ^d
Wyjazdy do fałszywych alarmów	4280	5638	8826	8045	False alarms
złośliwych	283	291	200	209	malicious
w dobrej wierze	2386	2871	3558	3591	in good faith
z instalacji wykrywania	1611	2476	5068	4245	from detection installation
Ratownicy biorący udział w akcjach ratowniczych					Rescue personnel participating in rescue operations
Pożary	132891	267229	162653	197197	Fires
w tym:					of which:
Państwowa Straż Pożarna	72720	117185	85100	98186	State Fire Service
ochotnicze straże pożarne	59570	149081	76918	97955	volunteer fire services
Miejscowe zagrożenia	251060	208244	291180	287328	Local threats
w tym:					of which:
Państwowa Straż Pożarna	122762	120710	154723	159576	State Fire Service
ochotnicze straże pożarne	126680	86629	134728	124782	volunteer fire services
Wypadki z ludźmi	5818	6247	8183	8670	Casualties
ofiary śmiertelne	580	474	572	566	fatalities
w tym ratownicy	—	1	—	—	of which rescue personnel
ranni i poparzeni	5238	5773	7611	8104	injured and burn victims
w tym ratownicy	70	91	69	69	of which rescue personnel
W tym przy pożarach	466	619	522	560	Of which during fires
ofiary śmiertelne	82	71	73	70	fatalities
w tym ratownicy	—	—	—	—	of which rescue personnel
ranni i poparzeni	384	548	449	490	injured and burn victims
w tym ratownicy	42	61	38	45	of which rescue personnel

^a Łącznie z działalnością innych jednostek ochrony przeciwpożarowej (m.in. ochotniczych i zakładowych straży pożarnej, zakładowych i terenowych służb ratowniczych). ^b, ^c Dotyczy głównie: ^b – budynków inwentarskich i gospodarczych, maszyn rolniczych, upraw, ^c – chemicznych, budowlanych, ekologicznych, radiologicznych, infrastruktury komunalnej. ^d Wypadki w komunikacji: drogowej, kolejowej, lotniczej.

Źródło: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej.

^a Including activity of other fire protection units (among others volunteer and company fire services, company and local rescue services). ^b, ^c Primarily involve: ^b – livestock and farm buildings, agricultural machinery, crops, ^c – chemical, building, environmental, radiological, municipal infrastructure. ^d Transportation accidents: road, rail, air.

Source: data of the National Headquarters of the State Fire Service.

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:

- 1) bilansów stanu i struktury **ludności** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (z wyjątkiem danych dla lat 2000 i 2010 – patrz ust. 3) przy uwzględnieniu zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych (więcej – patrz ust. 2);
- 2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały;
- 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- 4) sprawozdawczości sądów okręgowych – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Bilans ludności jest opracowywany dla dwóch kategorii zamieszkania – według **krajowej** oraz **międzynarodowej definicji zamieszkania**. Różnica dotyczy kryteriów w zakresie migracji czasowych uwzględnianych w każdym z bilansów – w przypadku:

- 1) **krajowej definicji zamieszkania** – uwzględniane są migracje czasowe wewnętrzne, tj. różnica między liczbą osób, które czasowo wyjechały z gminy na ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) do innego miejsca w kraju a liczbą osób przybyłych z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące). Do ludności gminy nie są zatem zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast są zaliczani stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności);
- 2) **międzynarodowej definicji zamieszkania (rezydenci)** – uwzględniane są długookresowe migracje czasowe zarówno wewnętrzne, jak i zagraniczne, tj. różnica między liczbą osób, które wyjechały z gminy na co najmniej 12 miesięcy do innego miejsca w kraju lub za granicę a liczbą osób przybyłych do gminy z innego miejsca w kraju lub z zagranicy na co najmniej 12 miesięcy. Do rezydentów gminy zalicza się zatem wszystkie osoby mieszkające lub zamierzające mieszkać na jej terenie nie krócej niż

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:

- 1) the balances of the size and structure of the **population** in gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census (with the exception of data for 2000 and 2010 – see item 3), taking into account changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent as well as temporary residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division (more – see item 2);
- 2) the registers of the Ministry of Digital Affairs – on internal and international migration of population for permanent residence;
- 3) documentation of Civil Status Offices – regarding registered marriages, births and deaths;
- 4) documentation of regional courts – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. The balance of the population is being developed for the two categories of residence – according to **national** and **international definition of residence**. The difference concerns the criteria for the migration for temporary stay taken into account in each of the balance sheets – in the case of:

- 1) **national definition of residence** – includes internal migration for temporary stay, i.e. the difference between the number of persons who temporarily left gmina for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months) to another place in the country and the number of persons who arrived in from somewhere else in the country for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months). For the population of the gmina therefore are not counted immigrants staying in Poland temporarily, but are counted Polish permanent residents temporarily staying abroad (regardless of their period of their temporary presence/absence);
- 2) **international definition of residence (residents)** – includes long-term temporary migration both – internal and international, i.e. the difference between the number of persons who left gmina for at least 12 months to another place in the country or abroad and the number of people who arrived in from elsewhere in the country or from abroad for at least 12 months.

1 rok. Rezydenci (ludność rezydująca) to kategoria stanu ludności opracowana na potrzeby statystyki międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii.

Prezentowane w dziale dane o ludności i w zakresie współczynników demograficznych opracowano zgodnie z krajową definicją zamieszkania – z wyjątkiem tabl. 28 i 29, które dotyczą rezydentów.

3. Dane o ludności (według stanu w dniu 30 czerwca i 31 grudnia) oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2000 i 2005 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z tym że dla 2000 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2002 r.;
- od 2010 r. – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2011 r.

4. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet – 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Przez **ludność w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w wieku **przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz **ludność w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

5. Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

6. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano: małżeństwa – według miejsca zamieszkania męża przed ślubem, a jeśli mąż mieszkał na stałe za granicą – według miejsca zamieszkania żony w Polsce przed zawarciem związku małżeńskiego; separacje i rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo; urodzenia – według miejsca zamieszkania na pobyt stały matki noworodka; zgony – według miejsca zamieszkania osoby zmarłej.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

7. Dane o małżeństwach uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (Dz.U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także

For residents of gmina are therefore all persons included living or intending to live in the area of gmina not less than 1 year. Residents (resident population) is the category of the state population developed for international statistics in accordance with Regulation of the European Parliament and of the Council (EU) No. 1260/2013 of 20th November 2013 European statistics on demography.

Data presented in the chapter concerning population in terms of demographic rates are developed according to the national definition of residence – with the exception of tables 28 and 29, which relate to the residents.

3. Data on population (as of 30th June and 31st December) as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 population etc.) were compiled on the basis:

- for 2000 and 2005 – of the results of the Population and Housing Census 2002, for 2000 by the administrative division valid as of 31st December 2002;
- since 2010 – of the results of the Population and Housing Census 2011, for 2010 by the administrative division valid as of 31st December 2011.

4. The working age population refers to males, aged 18–64, and females aged 18–59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18–44) and **non-mobility** (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e. up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e. 65 and more for males and 60 and more for females.

5. Median age of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

6. Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows: marriages – according to the husband's place of permanent residence before contracting the marriage or by the wife's place of residence in Poland if her husband stayed permanently abroad before contracting the marriage; separations and divorces – according to the plaintiff's place of residence; births – according to the mother's place of permanent residence; deaths – according to the place of residence of the deceased.

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

7. The data on marriages refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24th July 1998 (Journal of Laws No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the

małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

8. Do 2014 r. źródłem danych o urodzeniach żywych i martwych był, wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument Ministerstwa Zdrowia podstawowy dla akt stanu cywilnego „Pisemne zgłoszenie urodzenia dziecka”. W latach 2015–2017 źródłem danych medycznych o urodzeniach żywych był dokument Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia”, a o urodzeniach martwych – sprawozdanie o działalności szpitala ogólnego (o symbolu MZ-29) zawierające ogólne informacje, tj. dotyczące liczby urodzeń martwych w podziale na ciężar urodzeniowy dziecka i województwo porodu (umiejscowienie szpitala). Prezentowane za lata 2015–2017 dane o urodzeniach martwych w podziale na miasto i wieś zostały oszacowane.

Od roku 2018 źródłem danych medycznych o urodzeniach żywych i martwych są dokumenty Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia” i „Karta martwego urodzenia”, natomiast dane demograficzno-społeczne pochodzą z rejestru stanu cywilnego oraz rejestru PESEL.

Na nowych wzorach kart urodzeń wprowadzonych przez Ministerstwo Zdrowia zmieniono zapisy dotyczące liczby dzieci urodzonych przez matkę, co spowodowało poważne problemy z prawidłowym wypełnianiem tych informacji przez lekarzy. W konsekwencji nie jest możliwa prezentacja danych o urodzeniach według kolejności urodzenia dziecka za rok 2018.

Podział na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie jest wynikiem szacowania na podstawie informacji pochodzących z urzędów stanu cywilnego oraz rejestru PESEL.

9. Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (cząstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

10. Współczynniki reprodukcji ludności:

– **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat)

internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canon law marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages may be contracted in the ten Churches and Religious Association: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

8. Up to 2014 the source of data on live birth and stillbirth was the document of the Ministry of the Health "Notification of birth". In 2015–2017 the source of medical data about live birth was document of the Ministry of the Health "Birth certificate" and about stillbirth – hospital's report (symbol MZ-29) containing general information, i.e. the number of stillbirths by birthweight and voivodship of delivery (location of the hospital). Presented for the years 2015–2017, data on stillbirths by urban and rural areas were estimated.

Since 2018, the source of medical data on live and stillbirths are documents of the Ministry of Health "Birth certificate" and "Stillbirth certificate", while socio-demographic data come from the registry of civil status and the PESEL register.

On the new birth certificate templates introduced by the Ministry of Health, notation concerning the number of children born by the mother was changed, which caused serious problems with the correct completion of this information by physicians. As a consequence, it is not possible to present data on births according to the birth order for 2018.

The division into legitimate and illegitimate births is the result of the estimation made on the basis of information from civil registry offices and the PESEL register.

9. Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15–49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15–19 and from the mothers in the age 50 and over – to the group 45–49.

10. Reproduction rates:

– **total fertility rate** refers to the average number of children who would be born by a woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming that age specific fertility rates for this period are constant,

przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,

- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rodzimym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

11. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

12. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 grudnia 2013 r. (zgodnie z podziałem administracyjnym obowiązującym w dniu 1 stycznia 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności oraz migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały.

13. Migracje wewnętrzne ludności są to zmiany miejsca zamieszkania w kraju; prezentowane dane pochodzą z rejestru PESEL i zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ – wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

14. Migracje zagraniczne ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania; prezentowane dane pochodzą z rejestru PESEL i zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniu osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

U w a g a. Ze względu na niedostateczną jakość danych administracyjnych dotyczących migracji zagranicznych na pobyt stały za 2015 r., dane te nie są publikowane (stąd tablice 24 i 27 nie zawierają danych za 2015 r.). W bilansie ludności za 2015 r. wykorzystano dane o migracjach zagranicznych na pobyt stały za 2014 r.

15. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 czerwca).

- **gross reproduction rate** refers to the average number of daughters who would be born by a woman, assuming that the woman during her reproductive age will give birth with a frequency which is characteristic for all women giving birth in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

11. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

12. Population projection until 2050 has been elaborated in 2014 on the basis of the population state as of 31st December 2013 (in the administrative division valid from 1st January 2014) and of the assumptions on predicted trends in fertility, mortality as well as internal and international migrations for permanent residence.

13. Internal migration of the population is understood as changes in the place of residence within the country; presented data come from the PESEL register and was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of persons for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

The inflow of the population includes registrations of arrival for permanent residence, outflow – registrations of departure from permanent residence.

14. International migration of the population is understood as movements of the persons related to the change of country of residence; presented data come from the PESEL register and was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of persons arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as deregistration of persons leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

N o t e. Due to the insufficient quality of administrative data on international migration for permanent residence in 2015, the data on such migration are not published (this is the reason that tables 24 and 27 do not cover data for 2015). In population balance for 2015 the data on international migration for permanent residence for 2014 were used.

15. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population (as of 30th June).

TABL. 1 (47). **LUDNOŚĆ^a**
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI					
O G Ó Ł E M w tys.	5256,6	5340,8	5372,6	5391,8	T O T A L in thousands
mężczyźni	2516,7	2555,2	2570,3	2580,0	males
kobiety	2739,9	2785,6	2802,3	2811,8	females
Miasta	3375,0	3432,4	3454,5	3471,5	Urban areas
Wieś	1881,5	1908,4	1918,1	1920,3	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII					
O G Ó Ł E M: w tysiącach	5267,1	5349,1	5384,6	5403,4	T O T A L: in thousands
na 1 km²	148,1	150,4	151,4	152,0	per 1 km²
mężczyźni w tys.	2521,6	2559,2	2576,2	2585,4	males in thousands
kobiety:					females:
w tysiącach	2745,5	2789,9	2808,4	2818,0	in thousands
na 100 mężczyzn	108,9	109,0	109,0	109,0	per 100 males
Miasta:					Urban areas:
w tysiącach	3380,9	3438,2	3463,5	3479,9	in thousands
w % ogółu ludności	64,2	64,3	64,3	64,4	in % of total population
Wieś:					Rural areas:
w tysiącach	1886,1	1910,9	1921,1	1923,5	in thousands
w % ogółu ludności	35,8	35,7	35,7	35,6	in % of total population

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1, pkt 1) na str. 97.
a Based on balances; see general notes, item 1, point 1) on page 97.

TABL. 2 (48). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 grudnia
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	5267072	5349114	5384617	5403412	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	987386	994402	1017531	1029237	Pre-working age
mężczyźni	505803	510254	522093	528256	males
kobiety	481583	484148	495438	500981	females
Miasta	578763	607416	631138	642700	Urban areas
mężczyźni	296465	311533	323786	329857	males
kobiety	282298	295883	307352	312843	females
Wieś	408623	386986	386393	386537	Rural areas
mężczyźni	209338	198721	198307	198399	males
kobiety	199285	188265	188086	188138	females
W wieku produkcyjnym	3346992	3282698	3235640	3216208	Working age
w tym w wieku mobilnym	2098824	2109090	2081313	2063992	of which of mobility age
mężczyźni	1730286	1715141	1694578	1684672	males
w tym w wieku mobilnym	1052979	1054610	1040117	1031117	of which of mobility age
kobiety	1616706	1567557	1541062	1531536	females
w tym w wieku mobilnym	1045845	1054480	1041196	1032875	of which of mobility age
Miasta	2174549	2092952	2051405	2037498	Urban areas
mężczyźni	1096894	1069803	1051494	1044492	males
kobiety	1077655	1023149	999911	993006	females
Wieś	1172443	1189746	1184235	1178710	Rural areas
mężczyźni	633392	645338	643084	640180	males
kobiety	539051	544408	541151	538530	females

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1, pkt 1) na str. 97.
a Based on balances; see general notes, item 1, point 1) on page 97.

TABL. 2 (48). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)**
Stan w dniu 31 grudnia
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W wieku poprodukcyjnym	932694	1072014	1131446	1157967	Post-working age
mężczyźni.....	285526	333846	359503	372508	males
kobiety.....	647168	738168	771943	785459	females
Miasta	627630	737857	780971	799730	Urban areas
mężczyźni.....	187571	224794	243073	251904	males
kobiety.....	440059	513063	537898	547826	females
Wieś	305064	334157	350475	358237	Rural areas
mężczyźni.....	97955	109052	116430	120604	males
kobiety.....	207109	225105	234045	237633	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	57,4	62,9	66,4	68,0	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni.....	45,7	49,2	52,0	53,5	Males
Kobiety.....	69,8	78,0	82,2	84,0	Females

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1, pkt 1) na str. 97.
^a Based on balances; see general notes, item 1, point 1) on page 97.

TABL. 3 (49). **LUDNOŚĆ^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
Stan w dniu 31 grudnia
POPULATION^a BY SEX AND AGE
As of 31st December

W I E K A G E	2010	2015	2017	2018					
				ogółem grand total	z liczby ogółem of grand total number				
					mężczyźni males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males
O G Ó Ł E M	5267072	5349114	5384617	5403412	2585436	3479928	1626253	1923484	959183
TOTAL									
0– 2 lata.....	185566	169019	178729	181988	93422	119887	61588	62101	31834
3– 6.....	217082	243352	231608	230885	118843	148891	76709	81994	42134
7–12.....	299199	330479	356914	363800	186818	225714	116004	138086	70814
13–15.....	164017	149635	149523	153587	78453	90917	46386	62670	32067
16–18.....	185135	154671	151318	150015	76795	86533	43937	63482	32858
19–24.....	435052	364835	337379	326348	167029	177787	90495	148561	76534
25–29.....	441968	379930	356744	345099	173177	203800	99959	141299	73218
30–34.....	448277	461364	444869	429310	212865	289432	139644	139878	73221
35–39.....	391623	457126	462955	470948	233056	321996	155960	148952	77096
40–44.....	318291	393081	428805	441249	218915	295194	143293	146055	75622
45–49.....	316957	315336	337317	353577	176139	224366	109801	129211	66338
50–54.....	389857	310227	302665	301378	148488	183496	87839	117882	60649
55–59.....	398064	375484	338985	323296	154963	201121	91670	122175	63293
60–64.....	316086	376397	381520	377809	173965	252972	111064	124837	62901
65–69.....	190993	292015	317967	328905	144688	227630	96392	101275	48296
70–74.....	190037	171354	204033	223815	92108	156745	63115	67070	28993
75–79.....	169090	161577	151328	147501	55356	100904	37278	46597	18078
80 lat i więcej..... and more	209778	243232	251958	253902	80356	172543	55119	81359	25237

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1, pkt 1) na str. 97.
^a Based on balances; see general notes, item 1, point 1) on page 97.

TABL. 4 (50). MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH
Stan w dniu 31 grudnia
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31st December

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION		Miasta Towns	Ludność w miastach ^a Urban population ^a	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM	2010	85	3380942	64,2
TOTAL	2015	86	3438225	64,3
	2017	86	3463514	64,3
	2018	87	3479928	64,4
Poniżej 2000 Below 2000		5	8458	0,2
2000– 4999		23	82811	1,5
5000– 9999		12	90836	1,7
10000– 19999		22	348667	6,5
20000– 49999		18	592171	11,0
50000– 99999		4	245984	4,6
100000–199999		1	120000	2,2
200000 i więcej and more		2	1991001	36,8

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1, pkt 1) na str. 97.
a Based on balances; see general notes, item 1, point 1) on page 97.

TABL. 5 (51). GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ
Stan w dniu 31 grudnia
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION		Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi ^b Rural population ^b	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM	2010	279	1886130	35,8
TOTAL	2015	279	1910889	35,7
	2017	279	1921103	35,7
	2018	279	1923484	35,6
Poniżej 2000 Below 2000		5	7913	0,1
2000– 4999		100	387976	7,2
5000– 6999		70	407005	7,5
7000– 9999		56	456601	8,5
10000 i więcej and more		48	663989	12,3

a Wiejskie i miejsko-wiejskie. b Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1, pkt 1) na str. 97.
a Rural and urban-rural gminas. b Based on balances; see general notes, item 1, point 1) on page 97.

TABL. 6 (52). MEDIANA WIEKU (wiek środkowy) LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI
MEDIAN AGE OF POPULATION BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	38,1	39,6	40,2	40,5	TOTAL
mężczyźni	36,4	38,0	38,7	39,0	males
kobiety	40,1	41,2	41,8	42,1	females
Miasta	39,0	40,3	40,9	41,2	Urban areas
mężczyźni	36,9	38,5	39,1	39,4	males
kobiety	41,5	42,2	42,7	42,9	females
Wieś	36,5	38,2	38,8	39,2	Rural areas
mężczyźni	35,4	37,0	37,7	38,1	males
kobiety	37,8	39,4	40,0	40,3	females

TABL. 7 (53). RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa Marriages		Separacje Separa- tions	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase	
	ogółem total	w tym wy- znaniowe ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym niemowląt of which infants		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
O G Ó Ł E M	2010	30488	21252	311	8314	60756	53389	274	7367
T O T A L	2015	25808	16786	207	9859	57456	55030	221	2426
	2017	27142	17150	169	9040	61850	57237	212	4613
	2018	27220	17385	145	9489	60485	58725	205	1760
Miasta	2010	19152	12334	214	6754	38989	32968	159	6021
Urban areas	2015	16085	9476	162	7661	37525	34689	143	2836
	2017	17360	9918	124	7128	40250	36275	136	3975
	2018	17525	10152	106	7537	39811	37593	124	2218
Wieś	2010	11336	8918	97	1560	21767	20421	115	1346
Rural areas	2015	9723	7310	45	2198	19931	20341	78	-410
	2017	9782	7232	45	1912	21600	20962	76	638
	2018	9695	7233	39	1952	20674	21132	81	-458
NA 1000 LUDNOŚCI ^b PER 1000 POPULATION ^b									
O G Ó Ł E M	2010	5,8	4,0	5,9	1,6	11,6	10,2	4,5	1,4
T O T A L	2015	4,8	3,1	3,9	1,8	10,8	10,3	3,8	0,5
	2017	5,1	3,2	3,1	1,7	11,5	10,7	3,4	0,9
	2018	5,0	3,2	2,7	1,8	11,2	10,9	3,4	0,3
Miasta	2010	5,7	3,7	6,3	2,0	11,6	9,8	4,1	1,8
Urban areas	2015	4,7	2,8	4,7	2,2	10,9	10,1	3,8	0,8
	2017	5,0	2,9	3,6	2,1	11,7	10,5	3,4	1,2
	2018	5,0	2,9	3,1	2,2	11,5	10,8	3,1	0,6
Wieś	2010	6,0	4,7	5,2	0,8	11,6	10,9	5,3	0,7
Rural areas	2015	5,1	3,8	2,4	1,2	10,4	10,7	3,9	-0,2
	2017	5,1	3,8	2,3	1,0	11,3	10,9	3,5	0,3
	2018	5,0	3,8	2,0	1,0	10,8	11,0	3,9	-0,2

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.

a With civil law consequences. b In case of: separations – data are presented per 100 thousand population; infant deaths – per 1000 live births.

TABL. 8 (54). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeń- stwa zawarte Marriages contracted	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved						Różnica między małżeń- stwami zawartymi a rozwią- zanymi ^a Difference between contracted and dissolved marriage- es ^a	
		ogółem total	przez śmierć by death of		przez rozwód by divorce	na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages			
			męża husband	żony wife		ogółem total	w tym przez rozwód of which by divorce		
O G Ó Ł E M	2010	30488	30117	16110	5693	8314	24,3	6,7	5064
T O T A L	2015	25808	26440	12132	4449	9859	21,3	8,0	2846
	2017	27142	30474	15721	5713	9040	24,6	7,3	414
	2018	27220	31430	15975	5966	9489	25,3	7,6	661
Miasta	2010	19152	20172	9764	3654	6754	25,7	8,6	1290
Urban areas	2015	16085	17365	6953	2751	7661	22,1	9,7	1060
	2017	17360	20549	9690	3731	7128	26,2	9,1	-790
	2018	17525	21519	10015	3967	7537	27,5	9,6	-1245
Wieś	2010	11336	9945	6346	2039	1560	22,0	3,4	3774
Rural areas	2015	9723	9075	5179	1698	2198	20,0	4,8	1786
	2017	9782	9925	6031	1982	1912	21,7	4,2	1204
	2018	9695	9911	5960	1999	1952	21,6	4,3	1906

a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim.

a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons.

TABLE 9 (55). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2018 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW**
 MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej under 20 years	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM.....	27220	264	5637	11012	5268	2171	1728	636	504
GRAND TOTAL									
19 lat i mniej..... Under 20 years	51	29	19	2	1	—	—	—	—
20–24.....	2614	159	1892	500	51	10	2	—	—
25–29.....	10455	58	3001	6534	728	110	23	1	—
30–34.....	6983	11	583	3166	2696	425	97	5	—
35–39.....	3129	5	105	634	1291	847	236	11	—
40–49.....	2281	2	33	162	450	667	883	74	10
50–59.....	851	—	4	10	44	91	358	290	54
60 lat i więcej..... and more	856	—	—	4	7	21	129	255	440
W tym małżeństwa wy- znaniowe^a	17385	122	4406	8699	2979	764	288	65	62
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej..... Under 20 years	18	10	8	—	—	—	—	—	—
20–24.....	1909	82	1426	372	25	4	—	—	—
25–29.....	8538	24	2498	5489	472	48	7	—	—
30–34.....	4708	3	415	2409	1694	168	18	1	—
35–39.....	1454	3	49	362	639	345	55	1	—
40–49.....	566	—	9	66	144	185	154	7	1
50–59.....	90	—	1	—	4	9	41	27	8
60 lat i więcej..... and more	102	—	—	1	1	5	13	29	53
MIASTA URBAN AREAS									
R A Z E M	17525	84	2563	6980	4017	1684	1309	476	412
TOTAL									
19 lat i mniej..... Under 20 years	19	9	9	1	—	—	—	—	—
20–24.....	1214	49	846	281	31	5	2	—	—
25–29.....	5924	17	1307	3981	519	83	17	—	—
30–34.....	4893	6	304	2118	2077	311	73	4	—
35–39.....	2399	2	70	461	1001	671	188	6	—
40–49.....	1761	1	25	126	352	518	678	53	8
50–59.....	631	—	2	8	33	76	258	210	44
60 lat i więcej..... and more	684	—	—	4	4	20	93	203	360
W tym małżeństwa wy- znaniowe^a	10152	26	1812	5281	2167	574	205	40	47
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej..... Under 20 years	2	1	1	—	—	—	—	—	—
20–24.....	810	17	581	199	12	1	—	—	—
25–29.....	4581	5	1004	3202	327	38	5	—	—
30–34.....	3127	1	196	1559	1242	114	14	1	—
35–39.....	1077	2	24	266	475	268	42	—	—
40–49.....	426	—	6	54	107	142	112	5	—
50–59.....	54	—	—	—	3	6	25	14	6
60 lat i więcej..... and more	75	—	—	1	1	5	7	20	41

^a Ze skutkami cywilnymi.
^a With civil law consequences.

TABL. 9 (55). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2018 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW (dok.)**
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej under 20 years	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
WIEŚ RURAL AREAS									
R A Z E M.....	9695	180	3074	4032	1251	487	419	160	92
TOTAL									
19 lat i mniej..... Under 20 years	32	20	10	1	1	—	—	—	—
20–24.....	1400	110	1046	219	20	5	—	—	—
25–29.....	4531	41	1694	2553	209	27	6	1	—
30–34.....	2090	5	279	1048	619	114	24	1	—
35–39.....	730	3	35	173	290	176	48	5	—
40–49.....	520	1	8	36	98	149	205	21	2
50–59.....	220	—	2	2	11	15	100	80	10
60 lat i więcej..... and more	172	—	—	—	3	1	36	52	80
W tym małżeństwa wy- znaniowe^a.....	7233	96	2594	3418	812	190	83	25	15
Of which church or religious marriages^a.....									
19 lat i mniej..... Under 20 years	16	9	7	—	—	—	—	—	—
20–24.....	1099	65	845	173	13	3	—	—	—
25–29.....	3957	19	1494	2287	145	10	2	—	—
30–34.....	1581	2	219	850	452	54	4	—	—
35–39.....	377	1	25	96	164	77	13	1	—
40–49.....	140	—	3	12	37	43	42	2	1
50–59.....	36	—	1	—	1	3	16	13	2
60 lat i więcej..... and more	27	—	—	—	—	—	6	9	12

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 10 (56). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2018 R. WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO
NOWOŻEŃCÓW**
MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS
AND BRIDES IN 2018

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŹNI	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females			PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES
		panny single	wdowy widows	rozwiedzione divorced	
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM.....	27220	23501	442	3277	GRAND TOTAL
Kawalerowie.....	23286	21784	116	1386	Single
Wdowcy.....	343	74	118	151	Widowers
Rozwiedzeni.....	3591	1643	208	1740	Divorced
MIASTA URBAN AREAS					
R A Z E M.....	17525	14795	308	2422	TOTAL
Kawalerowie.....	14520	13499	64	957	Single
Wdowcy.....	262	60	86	116	Widowers
Rozwiedzeni.....	2743	1236	158	1349	Divorced
WIEŚ RURAL AREAS					
R A Z E M.....	9695	8706	134	855	TOTAL
Kawalerowie.....	8766	8285	52	429	Single
Wdowcy.....	81	14	32	35	Widowers
Rozwiedzeni.....	848	407	50	391	Divorced

TABL. 13 (59). **ROZWODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNIICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
 DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	8314	9859	9040	9489	T O T A L
rozwoy małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	3597	4265	3868	4126	Marriages without children
Z dziećmi	4717	5594	5172	5363	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	3081	3527	3209	3330	1
2	1395	1748	1676	1753	2
3	189	259	236	231	3
4 i więcej	52	60	51	49	4 and more
Miasta	6754	7661	7128	7537	Urban areas
rozwoy małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	3046	3441	3165	3390	Marriages without children
Z dziećmi	3708	4220	3963	4147	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	2477	2728	2518	2636	1
2	1081	1287	1261	1333	2
3	123	175	160	148	3
4 i więcej	27	30	24	30	4 and more
Wieś	1560	2198	1912	1952	Rural areas
rozwoy małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	551	824	703	736	Marriages without children
Z dziećmi	1009	1374	1209	1216	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	604	799	691	694	1
2	314	461	415	420	2
3	66	84	76	83	3
4 i więcej	25	30	27	19	4 and more

a Poniżej 18 lat.
 a Below the age of 18.

TABL. 14 (60). **URODZENIA^a**
 BIRTHS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	60756	57456	61850	60485	39811	20674	Live births
chłopcy	31964	29590	31901	31120	20481	10639	males
dziewczęta	28792	27866	29949	29365	19330	10035	females
Małżeńskie	50649	45350	48845	46588	29830	16758	Legitimate
chłopcy	26646	23365	25236	23927	15322	8605	males
dziewczęta	24003	21985	23609	22661	14508	8153	females
Pozamałżeńskie	10107	12106	13005	13897	9981	3916	Illegitimate
chłopcy	5318	6225	6665	7193	5159	2034	males
dziewczęta	4789	5881	6340	6704	4822	1882	females
Urodzenia martwe	268	141	131	169	100	69	Live still births

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 99.
 a See general notes, item 8 on page 99.

TABLE 15 (61). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order					
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over
OGÓŁEM 2010	60756	30433	21928	5821	1583	559	432
TOTAL 2015	57456	27121	21698	5895	1389	426	312
..... 2017	61850	27217	24584	7557	1626	514	351
2018	60485	.	.	.	.	.	.
19 lat i mniej..... Under 20 years	1012	.	.	.	.	.	.
20–24.....	6187	.	.	.	.	.	.
25–29.....	18402	.	.	.	.	.	.
30–34.....	21894	.	.	.	.	.	.
35–39.....	10759	.	.	.	.	.	.
40–44.....	2126	.	.	.	.	.	.
45 lat i więcej..... and more	105	.	.	.	.	.	.

^a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia; w 2018 r. brak informacji o urodzeniach żywych według kolejności urodzenia w związku z zmianą kart urodzeń wprowadzonych przez Ministerstwo Zdrowia.

^a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown; in 2018 lack of information about live births by birth order due to new birth certificate templates introduced by the Ministry of Health.

TABLE 16 (62). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność^a – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku: Fertility^a – live births per 1000 women aged:						
15–49 lat.....	47,0	44,6	48,2	47,2	48,0	45,6
15–19.....	12,5	10,3	9,6	8,3	7,7	9,0
20–24.....	49,4	44,7	46,8	45,0	41,7	49,1
25–29.....	100,2	93,3	104,6	105,3	103,1	108,8
30–34.....	86,0	88,4	99,8	99,4	102,2	93,1
35–39.....	37,5	38,5	44,4	45,7	48,1	40,1
40–44.....	7,4	8,6	9,6	9,7	10,4	8,3
45–49 lat.....	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,4
Współczynniki: Rates:						
Dzietności ogólnej..... Total fertility	1,453	1,409	1,570	1,564	1,560	1,542
Reprodukcji brutto..... Gross reproduction	0,689	0,683	0,760	0,759	0,757	0,748
Dynamiki demograficznej..... Demographic dynamics	1,138	1,044	1,081	1,030	1,059	0,978

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 99.
a See general notes, item 9 on page 99.

TABL. 17 (63). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Z liczby ogółem Of grand total number						
				miasta urban areas			wieś rural areas			
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM	2010	53389	27823	25566	32968	16666	16302	20421	11157	9264
TOTAL	2015	55030	28062	26968	34689	17244	17445	20341	10818	9523
	2017	57237	29181	28056	36275	17848	18427	20962	11333	9629
	2018	58725	29930	28795	37593	18679	18914	21132	11251	9881
0 lat.....		205	116	89	124	70	54	81	46	35
1- 4 lata.....		30	18	12	18	10	8	12	8	4
5- 9.....		22	10	12	10	7	3	12	3	9
10-14.....		45	25	20	29	16	13	16	9	7
15-19.....		105	67	38	50	30	20	55	37	18
20-24.....		179	135	44	96	70	26	83	65	18
25-29.....		245	195	50	143	109	34	102	86	16
30-34.....		412	324	88	236	178	58	176	146	30
35-39.....		617	474	143	388	294	94	229	180	49
40-44.....		907	695	212	560	405	155	347	290	57
45-49.....		1138	854	284	675	484	191	463	370	93
50-54.....		1621	1213	408	904	659	245	717	554	163
55-59.....		2953	2120	833	1703	1171	532	1250	949	301
60-64.....		5063	3429	1634	3183	2073	1110	1880	1356	524
65-69.....		6145	3960	2185	4094	2520	1574	2051	1440	611
70-74.....		5646	3273	2373	3801	2126	1675	1845	1147	698
75-79.....		6116	3119	2997	4045	2001	2044	2071	1118	953
80-84.....		8676	3822	4854	5634	2454	3180	3042	1368	1674
85 lat i więcej..... and more		18600	6081	12519	11900	4002	7898	6700	2079	4621
NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU PER 100 THOUSAND POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP										
OGÓŁEM	2010	1016	1106	933	977	1056	907	1085	1189	982
TOTAL	2015	1030	1098	968	1011	1075	954	1066	1137	996
	2017	1065	1135	1001	1050	1106	1001	1093	1185	1001
	2018	1089	1160	1024	1083	1151	1023	1100	1175	1026
0 lat ^a		339	373	303	311	342	279	392	432	349
1- 4 lata.....		13	15	10	12	13	11	15	19	10
5- 9.....		7	6	8	5	7	3	11	5	17
10-14.....		16	18	15	17	19	16	15	16	13
15-19.....		42	52	31	35	41	29	51	67	35
20-24.....		64	94	32	63	90	35	65	98	29
25-29.....		70	111	29	68	106	32	72	117	24
30-34.....		94	150	40	80	125	38	124	197	44
35-39.....		132	205	61	122	190	57	155	235	69
40-44.....		208	322	97	193	288	104	239	386	82
45-49.....		329	496	164	309	453	171	364	567	150
50-54.....		537	815	266	492	751	255	607	908	285
55-59.....		892	1338	482	820	1240	470	1012	1483	506
60-64.....		1334	1963	797	1245	1849	774	1515	2168	851
65-69.....		1900	2786	1206	1828	2655	1220	2062	3048	1170
70-74.....		2640	3726	1882	2537	3527	1870	2880	4160	1913
75-79.....		4099	5598	3205	3973	5349	3174	4368	6107	3274
80-84.....		6771	8805	5729	6433	8317	5476	7500	9840	6279
85 lat i więcej..... and more		14999	16678	14300	14271	15828	13594	16494	18601	15694

a Na 100 tys. urodzeń żywych.
a Per 100 thousand live births.

TABL. 18 (64). ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN
DEATHS BY CAUSES

L A T A PRZYCZYNY ZGONÓW ^a	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Z liczby ogółem Of total number		Y E A R S CAUSES OF DEATHS ^a	
				miasta urban areas	wieś rural areas		
				na 100 tys. ludności per 100 thousand population			
O G Ó Ł E M	2010 2015 2016 2017	1015,7 1030,4 1024,2 1065,4	1105,5 1098,2 1105,7 1135,3	933,1 968,1 949,5 1001,2	976,8 1010,6 1009,3 1050,1	1085,3 1065,9 1051,2 1092,9	T O T A L
Choroby zakaźne i pasożytnicze w tym gruźlica i następstwa gruźlicy	5,0	5,3	4,7	5,7	3,8	Infectious and parasitic diseases of which tuberculosis and sequelae of tuberculosis	
Nowotwory	277,3	309,1	248,1	289,0	256,3	Neoplasms	
w tym nowotwory złośliwe	257,8	287,2	231,0	270,5	235,1	of which malignant neoplasms of which:	
nowotwór złośliwy żołądka	11,1	14,2	8,3	11,4	10,6	malignant neoplasm of stomach	
nowotwór złośliwy trzustki	12,3	13,2	11,5	13,7	9,9	malignant neoplasm of pancreas	
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca	62,9	85,7	42,0	63,7	61,4	malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung	
nowotwór złośliwy sutka u kobiet	36,1	x	36,1	40,4	28,0	malignant neoplasm of female breast	
nowotwór złośliwy szyjki macicy	7,7	x	7,7	7,9	7,5	malignant neoplasm of cervix uteri	
nowotwór złośliwy gruczołu krokowego	30,6	30,6	x	31,1	29,7	malignant neoplasm of prostate	
białaczka	7,8	8,5	7,2	8,3	6,8	leukemia	
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych ^Δ	1,3	1,1	1,5	1,0	1,7	Diseases of blood and blood-forming organs ^Δ	
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	22,8	20,9	24,5	21,4	25,2	Endocrine, nutritional and metabolic diseases	
w tym cukrzyca	19,2	17,9	20,5	17,7	21,9	of which diabetes mellitus	
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	8,1	11,7	4,8	6,6	10,9	Mental and behavioural disorders	
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów	17,6	14,6	20,2	19,1	14,8	Diseases of the nervous system and sense organs	
Choroby układu krążenia	400,2	375,9	422,5	377,7	440,9	Diseases of the circulatory system	
w tym:						of which:	
choroba nadciśnieniowa	23,5	19,4	27,4	19,7	30,4	hypertensive diseases	
choroba niedokrwienności serca	99,3	103,7	95,2	100,9	96,5	ischemic heart diseases	
w tym ostry zawał serca	24,6	30,6	19,1	26,3	21,6	of which acute myocardial infarction	
choroby naczyń mózgowych	77,0	71,0	82,5	72,4	85,3	cerebrovascular diseases	
miażdżycy	56,7	42,1	70,1	46,0	76,0	atherosclerosis	
Choroby układu oddechowego	85,8	95,9	76,5	88,9	80,2	Diseases of the respiratory system	
Choroby układu trawiennego	46,3	55,4	38,0	46,7	45,6	Diseases of the digestive system	
w tym zwłóknienie i marskość wątroby	5,6	7,0	4,3	6,1	4,8	of which fibrosis and cirrhosis of liver	
Choroby skóry i tkanki podskórnej	1,7	1,7	1,7	1,6	2,0	Diseases of the skin and subcutaneous tissue	
Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej	1,4	0,7	2,1	1,2	1,7	Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue	
Choroby układu moczowo-płciowego	9,4	8,5	10,2	9,9	8,5	Diseases of the genitourinary system	
Ciąża, poród i połóg	—	x	—	—	—	Pregnancy, childbirth and the puerperium	
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	2,2	2,8	1,7	2,3	2,1	Conditions originating in the perinatal period	
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ	2,3	2,9	1,7	2,1	2,6	Congenital anomalies ^Δ	
Objawy i stany niedokładnie określone ^Δ	135,5	150,6	121,7	137,9	131,1	Symptoms and ill-defined conditions ^Δ	
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny	48,5	78,0	21,4	39,0	65,5	Injuries and poisonings by external cause	
w tym:						of which:	
wypadki komunikacyjne	10,0	15,6	4,8	7,2	15,0	transport accidents	
samobójstwa	12,4	23,3	2,4	9,3	17,9	suicides	

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 19 (65). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Z liczby ogółem Of grand total number					
				miasta urban areas			wieś rural areas		
				razem total	chłopcy males	dziew- częta females	razem total	chłopcy males	dziew- częta females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM 2010	274	146	128	159	87	72	115	59	56
TOTAL 2015	221	129	92	143	84	59	78	45	33
..... 2017	212	134	78	136	92	44	76	42	34
..... 2018	205	116	89	124	70	54	81	46	35
0–27 dni..... 2010	150	89	61	92	55	37	58	34	24
0–27 days									
0– 6..... 2010	117	62	55	74	41	33	43	21	22
w tym 0 ^a 2010	74	44	30	49	30	19	25	14	11
of which 0 ^a									
7–13..... 2010	20	15	5	9	6	3	11	9	2
14–20..... 2010	5	5	—	3	3	—	2	2	—
21–27..... 2010	8	7	1	6	5	1	2	2	—
28–29 dni..... 2010	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28–29 days									
1 miesiąc month..... 2010	17	6	11	9	3	6	8	3	5
2..... 2010	8	3	5	5	1	4	3	2	1
3..... 2010	3	1	2	1	—	1	2	1	1
4..... 2010	2	—	2	1	—	1	1	—	1
5..... 2010	3	2	1	3	2	1	—	—	—
6..... 2010	9	5	4	5	2	3	4	3	1
7..... 2010	2	2	—	1	1	—	1	1	—
8..... 2010	3	2	1	2	1	1	1	1	—
9..... 2010	3	2	1	2	2	—	1	—	1
10..... 2010	1	1	—	1	1	—	—	—	—
11 miesięcy month..... 2010	4	3	1	2	2	—	2	1	1

NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH DANEJ PŁCI
PER 100 THOUSAND OF LIVE BIRTHS OF GIVEN SEX

OGÓŁEM 2010	451	457	445	408	426	388	528	512	547
TOTAL 2015	385	436	330	381	434	324	391	439	341
..... 2017	343	420	260	338	442	226	352	378	324
..... 2018	339	373	303	311	342	279	392	432	349
0–27 dni..... 2010	248	286	208	231	269	191	281	320	239
0–27 days									
0– 6..... 2010	193	199	187	186	200	171	208	197	219
w tym 0 ^a 2010	122	141	102	123	146	98	121	132	110
of which 0 ^a									
7–13..... 2010	33	48	17	23	29	16	53	85	20
14–20..... 2010	8	16	—	8	15	—	10	19	—
21–27..... 2010	13	22	3	15	24	5	10	19	—
28–29 dni..... 2010	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28–29 days									
1 miesiąc month..... 2010	28	19	37	23	15	31	39	28	50
2..... 2010	13	10	17	13	5	21	15	19	10
3..... 2010	5	3	7	3	—	5	10	9	10
4..... 2010	3	—	7	3	—	5	5	—	10
5..... 2010	5	6	3	8	10	5	—	—	—
6..... 2010	15	16	14	13	10	16	19	28	10
7..... 2010	3	6	—	3	5	—	5	9	—
8..... 2010	5	6	3	5	5	5	5	9	—
9..... 2010	5	6	3	5	10	—	5	—	10
10..... 2010	2	3	—	3	5	—	—	—	—
11 miesięcy month..... 2010	7	10	3	5	10	—	10	9	10

a Przez 0 dni określa się wiek żywo urodzonego noworodka, który nie przeżył 24 godzin.
a 0 day indicates the age of new live born infant, who did not survive 24 hours.

TABL. 20 (66). **ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ**
INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES

LATA PRZYCZYNY ZGONÓW ^a	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziewczęta Females	Z liczby ogółem Of total number		YEARS CAUSES OF DEATHS ^a
				miasta urban areas	wieś rural areas	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thousand live births				
OGÓŁEM	274	451	457	445	408	TOTAL
2015	221	385	436	330	381	391
2016	195	327	358	295	323	336
2017	212	343	420	260	338	352
w tym:						of which:
Nowotwory	1	2	3	—	—	5 Neoplasms
Choroby układu nerwowego, narządów zmysłów i układu krążenia...	3	5	9	—	2	9 Diseases of the nervous system and sense organs and the circulatory system
Choroby układu oddechowego	6	10	19	—	15	— Diseases of the respiratory system
w tym zapalenie płuc.....	5	8	16	—	12	— of which pneumonia
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	119	192	226	157	196	185 Conditions originating in the perinatal period of which:
w tym:						disorders related to length of gestation and fetal growth
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu....	6	10	19	—	5	19
zespół zaburzeń oddychania noworodka i inne stany układu oddechowego	57	92	100	83	99	79 respiratory disorders specific to the perinatal period
Wady rozwojowe wrodzone w tym wrodzone wady serca..... ^Δ	76	123	147	97	119	130 Congenital anomalies ^Δ of which congenital malformations of heart
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny ..	25	40	50	30	40	42 Injuries and poisonings by external cause
	3	5	9	—	2	9

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 21 (67). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**
SUICIDES^a REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym dokonane of which committed	
OGÓŁEM	1043	1104	1123	769	TOTAL
mężczyźni	862	921	901	667	males
kobiety	181	183	222	102	females
Miasta	600	619	668	443	Urban areas
Wieś	442	485	455	326	Rural areas
Wiek samobójców:					Age of suicidal persons:
12 lat i mniej	—	2	1	—	12 and less
13–18	33	62	62	15	13–18
19–24	91	93	103	53	19–24
25–29	102	95	92	49	25–29
30–49	366	421	418	262	30–49
50–69	348	326	334	290	50–69
70 lat i więcej	78	104	111	98	70 and more

a Usiłowane i dokonane; w podziale według wieku nie uwzględniono samobójców o nieustalonym wieku; w 2015 r. w podziale na miasta i wieś nie uwzględniono jednego samobójstwa stwierdzonego na terytorium innego państwa.

Z r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Attempted and committed; data by age of suicidal persons exclude cases for which age is unknown; in 2015 division into urban and rural areas does not include one suicide ascertained in another country.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 22 (68). PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified				
	0	15	30	45	60
MĘŻCZYŹNI MALES					
O G Ó Ł E M 2010	72,55	58,05	43,77	30,17	18,87
T O T A L 2015	74,01	59,45	45,08	31,27	19,50
..... 2017	74,04	59,48	45,19	31,37	19,52
..... 2018	73,96	59,36	45,01	31,24	19,37
Miasta Urban areas.....	74,79	60,16	45,76	31,89	19,84
Wieś Rural areas.....	72,53	57,99	43,69	30,11	18,48
KOBIE TY FEMALE S					
O G Ó Ł E M 2010	81,04	66,53	51,78	37,24	23,88
T O T A L 2015	81,95	67,34	52,52	37,92	24,36
..... 2017	82,08	67,38	52,60	38,04	24,41
..... 2018	82,02	67,39	52,66	38,08	24,46
Miasta Urban areas.....	82,25	67,60	52,85	38,28	24,67
Wieś Rural areas.....	81,56	66,99	52,25	37,66	24,03

TABL. 23 (69). PROGNOZA LUDNOŚCI^a
Stan w dniu 31 grudnia
POPULATION PROJECTION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
W TYSIĄSACH IN THOUSANDS								
O G Ó Ł E M	5388,3	5416,0	5418,3	5400,9	5374,7	5347,6	5318,7	T O T A L
mężczyźni	2578,0	2592,6	2594,8	2588,0	2579,1	2572,6	2567,1	males
kobiety	2810,4	2823,4	2823,5	2812,8	2795,6	2774,9	2751,6	females
Miasta	3456,2	3463,3	3451,4	3429,0	3405,6	3386,3	3369,0	Urban areas
mężczyźni	1613,1	1616,8	1612,0	1603,4	1596,2	1593,1	1591,8	males
kobiety	1843,1	1846,5	1839,3	1825,6	1809,5	1793,2	1777,3	females
Wieś	1932,2	1952,7	1966,9	1971,9	1969,0	1961,3	1949,7	Rural areas
mężczyźni	964,9	975,8	982,8	984,7	982,9	979,6	975,3	males
kobiety	967,3	976,9	984,1	987,2	986,1	981,7	974,3	females
W wieku przedprodukcyjnym	1005,9	990,8	916,0	869,5	836,8	829,9	834,7	Pre-working age
mężczyźni	516,8	509,7	471,6	447,8	431,0	427,4	429,9	males
kobiety	489,1	481,1	444,4	421,7	405,8	402,5	404,8	females
Miasta	624,5	616,6	564,8	532,7	514,2	516,7	527,4	Urban areas
mężczyźni	320,4	316,6	290,0	273,6	264,1	265,4	270,9	males
kobiety	304,1	300,0	274,8	259,1	250,1	251,3	256,5	females
Wieś	381,4	374,2	351,2	336,8	322,6	313,2	307,3	Rural areas
mężczyźni	196,4	193,1	181,6	174,2	166,9	162,0	159,0	males
kobiety	185,0	181,1	169,6	162,6	155,7	151,2	148,3	females
W wieku produkcyjnym	3168,7	3123,3	3147,7	3095,5	2969,3	2788,9	2621,0	Working age
mężczyźni	1657,6	1621,2	1636,9	1631,9	1589,6	1510,0	1416,7	males
kobiety	1511,1	1502,1	1510,8	1463,6	1379,7	1278,8	1204,3	females
Miasta	1996,2	1966,3	1989,6	1957,7	1869,2	1741,4	1628,7	Urban areas
mężczyźni	1020,7	996,2	1010,5	1009,9	981,4	925,5	861,7	males
kobiety	975,6	970,1	979,1	947,9	887,8	815,9	767,1	females
Wieś	1172,4	1157,0	1158,1	1137,8	1100,1	1047,5	992,3	Rural areas
mężczyźni	636,9	625,0	626,4	622,0	608,2	584,6	555,0	males
kobiety	535,5	532,0	531,7	515,8	491,9	462,9	437,2	females
W wieku poprodukcyjnym	1213,7	1301,9	1354,6	1435,9	1568,6	1728,7	1863,0	Post-working age
mężczyźni	403,5	461,7	486,3	508,4	558,5	635,2	720,5	males
kobiety	810,2	840,2	868,3	927,5	1010,0	1093,6	1142,5	females
Miasta	835,5	880,4	897,0	938,6	1022,2	1128,2	1213,0	Urban areas
mężczyźni	272,0	304,0	311,5	320,0	350,7	402,2	459,2	males
kobiety	563,4	576,4	585,4	618,6	671,5	726,0	753,7	females
Wieś	378,3	421,5	457,6	497,3	546,3	600,6	650,1	Rural areas
mężczyźni	131,5	157,7	174,8	188,4	207,8	233,0	261,3	males
kobiety	246,8	263,8	282,8	308,9	338,5	367,6	388,8	females

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 100.
^a See general notes, item 12 on page 100.

TABL. 23 (69). **PROGNOZA LUDNOŚCI^a (dok.)**
Stan w dniu 31 grudnia
POPULATION PROJECTION^a (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM PRZYPADA OSÓB W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE								
OGÓŁEM	70,1	73,4	72,1	74,5	81,0	91,7	102,9	TOTAL
Mężczyźni	55,5	59,9	58,5	58,6	62,2	70,4	81,2	Males
Kobiety	86,0	88,0	86,9	92,2	102,6	117,0	128,5	Females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 100.
a See general notes, item 12 on page 100.

TABL. 24 (70). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odpływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration	
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM	2010	70897	46292	23323	1282	57520	30595	26333	592	13377
TOTAL	2015 ^c	.	39952	23169	.	.	28399	22337	.	.
	2017	65864	40252	23685	1927	52351	28973	22935	443	13513
	2018	76449	46961	27033	2455	59747	33383	25925	439	16702
Miasta	2010	42885	26913	14919	1053	37845	18690	18640	515	5040
Urban areas	2015 ^c	.	24162	15500	.	.	16140	15267	.	.
	2017	41351	24121	15649	1581	32507	16586	15567	354	8844
	2018	48824	28493	18338	1993	37261	19012	17891	358	11563
Wieś	2010	28012	19379	8404	229	19675	11905	7693	77	8337
Rural areas	2015 ^c	.	15790	7669	.	.	12259	7070	.	.
	2017	24513	16131	8036	346	19844	12387	7368	89	4669
	2018	27625	18468	8695	462	22486	14371	8034	81	5139
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION										
OGÓŁEM	2010	13,5	8,8	4,4	0,2	10,9	5,8	5,0	0,1	2,5
TOTAL	2015 ^c	.	7,5	4,3	.	.	5,3	4,2	.	.
	2017	12,3	7,5	4,4	0,4	9,7	5,4	4,3	0,1	2,5
	2018	14,2	8,7	5,0	0,5	11,1	6,2	4,8	0,1	3,1
Miasta	2010	12,7	8,0	4,4	0,3	11,2	5,5	5,5	0,2	1,5
Urban areas	2015 ^c	.	7,0	4,5	.	.	4,7	4,4	.	.
	2017	12,0	7,0	4,5	0,5	9,4	4,8	4,5	0,1	2,6
	2018	14,1	8,2	5,3	0,6	10,7	5,5	5,2	0,1	3,3
Wieś	2010	14,9	10,3	4,5	0,1	10,5	6,3	4,1	0,0	4,4
Rural areas	2015 ^c	.	8,3	4,0	.	.	6,4	3,7	.	.
	2017	12,8	8,4	4,2	0,2	10,3	6,5	3,8	0,0	2,4
	2018	14,4	9,6	4,5	0,2	11,7	7,5	4,2	0,0	2,7

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Patrz uwagi ogólne, ust. 14 na str. 100.
a Registrations. b Deregistrations. c See general notes, item 14 on page 100.

TABL. 25 (71). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b		
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS						
OGÓŁEM 2010	69615	47437	22178	56928	47437	9491
TOTAL 2015	63121	42556	20565	50736	42556	8180
2017	63937	43406	20531	51908	43406	8502
2018	73994	49231	24763	59308	49231	10077
Miasta 2010	41832	24293	17539	37330	30642	6688
Urban areas 2015	39662	23016	16646	31407	25856	5551
2017	39770	23398	16372	32153	26327	5826
2018	46831	26776	20055	36903	29933	6970
Wieś 2010	27783	23144	4639	19598	16795	2803
Rural areas 2015	23459	19540	3919	19329	16700	2629
2017	24167	20008	4159	19755	17079	2676
2018	27163	22455	4708	22405	19298	3107
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION						
OGÓŁEM 2010	13,2	9,0	4,2	10,8	9,0	1,8
TOTAL 2015	11,8	8,0	3,9	9,5	8,0	1,5
2017	11,9	8,1	3,8	9,7	8,1	1,6
2018	13,7	9,1	4,6	11,0	9,1	1,9
Miasta 2010	12,4	7,2	5,2	11,1	9,1	2,0
Urban areas 2015	11,6	6,7	4,8	9,2	7,5	1,6
2017	11,5	6,8	4,7	9,3	7,6	1,7
2018	13,5	7,7	5,8	10,6	8,6	2,0
Wieś 2010	14,8	12,3	2,5	10,4	8,9	1,5
Rural areas 2015	12,3	10,2	2,1	10,1	8,8	1,4
2017	12,6	10,4	2,2	10,3	8,9	1,4
2018	14,1	11,7	2,5	11,7	10,0	1,6

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 26 (72). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE
OF MIGRANTS

LATA YEARS WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
OGÓŁEM 2010	69615	31053	38562	56928	25749	31179	12687	5304	7383
TOTAL 2015	63121	28992	34129	50736	23343	27393	12385	5649	6736
2017	63937	29493	34444	51908	24150	27758	12029	5343	6686
2018	73994	34054	39940	59308	27323	31985	14686	6731	7955
0– 4 lata.....	7455	3753	3702	6330	3221	3109	1125	532	593
5– 9.....	5043	2608	2435	4661	2408	2253	382	200	182
10–14.....	2764	1407	1357	2510	1258	1252	254	149	105
15–19.....	2170	1021	1149	1897	905	992	273	116	157
20–24.....	4043	1373	2670	3310	1123	2187	733	250	483
25–29.....	12290	4603	7687	8707	3252	5455	3583	1351	2232
30–34.....	13117	6032	7085	9089	4125	4964	4028	1907	2121
35–39.....	8865	4457	4408	6809	3352	3457	2056	1105	951
40–44.....	5255	2726	2529	4354	2223	2131	901	503	398
45–49.....	2952	1576	1376	2539	1309	1230	413	267	146
50–54.....	1861	973	888	1677	864	813	184	109	75
55–59.....	1799	870	929	1614	806	808	185	64	121
60–64.....	2175	981	1194	1997	916	1081	178	65	113
65 lat i więcej..... and more	4205	1674	2531	3814	1561	2253	391	113	278

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 27 (73). **MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE
OF MIGRANTS

LATA YEARS WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Imigranci Immigrants			Emigranci Emigrants			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
OGÓŁEM 2010	1282	684	598	592	265	327	690	419	271
TOTAL 2015 ^a	1321	703	618	1354	679	675	-33	24	-57
2017	1927	1002	925	443	215	228	1484	787	697
2018	2455	1308	1147	439	223	216	2016	1085	931
0- 4 lata	359	186	173	23	12	11	336	174	162
5- 9	204	101	103	25	12	13	179	89	90
10-14	80	41	39	23	14	9	57	27	30
15-19	75	41	34	26	19	7	49	22	27
20-24	101	44	57	23	9	14	78	35	43
25-29	242	106	136	54	22	32	188	84	104
30-34	339	180	159	64	32	32	275	148	127
35-39	302	169	133	69	35	34	233	134	99
40-44	230	124	106	52	26	26	178	98	80
45-49	164	99	65	37	21	16	127	78	49
50-54	100	62	38	11	5	6	89	57	32
55-59	91	56	35	10	4	6	81	52	29
60-64	67	36	31	10	7	3	57	29	28
65 lat i więcej..... and more	101	63	38	12	5	7	89	58	31

a Dane za 2014 r.; patrz uwagi ogólne, ust. 14 na str. 100.
a Data for 2014; see general notes, item 14 on page 100.

TABL. 28 (74). **REZYDENCI^a**
Stan w dniu 31 grudnia
USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM w tys.	5240,5	5323,3	5359,8	5380,3	TOTAL in thousands
mężczyźni w tys.	2509,7	2547,8	2565,4	2575,7	males in thousands
kobiety:					females:
w tysiącach.....	2730,8	2775,4	2794,4	2804,6	in thousands
na 100 mężczyzn	108,8	108,9	108,9	108,9	per 100 males
Miasta:					Urban areas:
w tysiącach.....	3360,6	3420,6	3447,1	3465,3	in thousands
w % ogółu ludności rezydującej.....	64,1	64,3	64,3	64,4	in % of total usual residence population
Wieś:					Rural areas:
w tysiącach.....	1879,9	1902,7	1912,8	1915,1	in thousands
w % ogółu ludności rezydującej.....	35,9	35,7	35,7	35,6	in % of total usual residence population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2, pkt 2) na str. 97.
a See general notes, item 2, point 2) on page 97.

TABL. 29 (75). **REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 grudnia
WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. in thousands				
OGÓŁEM	5240,5	5323,3	5359,8	5380,3	TOTAL
W wieku przedprodukcyjnym	984,2	990,9	1014,9	1027,2	Pre-working age
Miasta.....	576,4	604,1	628,3	640,3	Urban areas
mężczyźni	295,3	309,9	322,5	328,8	males
kobiety.....	281,1	294,2	305,9	311,5	females
Wieś	407,8	386,9	386,6	386,9	Rural areas
mężczyźni	208,9	198,6	198,3	198,5	males
kobiety.....	198,9	188,3	188,3	188,4	females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2, pkt 2) na str. 97.
a See general notes, item 2, point 2) on page 97.

TABL. 29 (75). **REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)**
Stan w dniu 31 grudnia
WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION^a (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. in thousands				
W wieku produkcyjnym	3324,3	3262,1	3216,2	3198,3	Working age
w tym w wieku mobilnym	2080,5	2093,8	2067,7	2052,1	of which of mobility age
Miasta	2156,9	2079,9	2039,7	2027,4	Urban areas
mężczyźni	1089,3	1064,2	1046,5	1040,4	males
w tym w wieku mobilnym	659,2	657,6	647,0	642,2	of which of mobility age
kobiety	1067,6	1015,7	993,1	987,0	females
w tym w wieku mobilnym	678,2	683,0	673,6	669,2	of which of mobility age
Wieś	1167,4	1182,2	1176,5	1170,8	Rural areas
mężczyźni	630,7	641,8	639,5	636,5	males
w tym w wieku mobilnym	385,9	390,7	387,8	384,5	of which of mobility age
kobiety	536,7	540,4	537,0	534,3	females
w tym w wieku mobilnym	357,3	362,4	359,4	356,2	of which of mobility age
W wieku poprodukcyjnym	932,0	1070,2	1128,7	1154,9	Post-working age
Miasta	627,3	736,6	779,1	797,5	Urban areas
mężczyźni	187,6	224,5	242,6	251,3	males
kobiety	439,7	512,1	536,5	546,2	females
Wieś	304,7	333,6	349,7	357,3	Rural areas
mężczyźni	97,8	108,8	116,1	120,2	males
kobiety	206,9	224,8	233,6	237,1	females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2, pkt 2) na str. 97.
a See general notes, item 2, point 2) on page 97.

TABL. 30 (76). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE**
Stan w końcu roku
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS
End of the year

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	
	jednostki kościelne ^a church units ^a				duchowni clergy				wierni, wyznawcy adherents, faithful				
Kościół Katolicki Catholic Church													
Kościół Rzymskokatolicki ^b	936	959	961	956	3377	3650	3679	3604	4244035	4193367	4229837	4185818	
Starokatolicki Old Catholic													
Kościół Starokatolicki Mariawitów w RP ^c	17	16 ^d	16	16	15	16 ^d	17	17	13880	13815 ^d	13690	13581	
Kościół Polskokatolicki w RP ^c	4	4	4	4	7	6	4	4	670	780	750	796	
Kościół Katolicki Mariawitów w RP ^e	9	8	6	6	5	5	5	5 ^f	872	826	842	842	
Polski Narodowy Katolicki Kościół w RP	1	2	2	2	4	6	6	6	360	460	460	460	
Kościół Starokatolicki w RP	1	1 ^d	1	1	2	1 ^d	5	5	100	30 ^d	50	50	
Prawosławne Orthodox													
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^g	69	73	73	73	174	197	202	205	182800	182800	182800	183000	
Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition													
Kościół Ewangelicko-Augsburski ^c	.	6	6	6	.	8	8	8	.	2662	2709	2701	
Kościół Chrystusowy w RP ^h	6 ⁱ	8	9	9	33 ⁱ	118	121	121	1525 ⁱ	1942	2140	2408	
Kościół Zielonoświątkowy	7	13	15	18	31	37	37	44	1222	1807	1823	2366	
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	15	14	14	14	13	10	11	12	1289	1410	1512	1572	

a Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. b Dane dotyczą diecezji: płockiej, radomskiej, warszawskiej, warszawsko-praskiej; dane o liczbie wiernych dotyczą osób ochrzczonych. c Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Ekumenicznej. d 2014 r. e Jednostki kościelne – łącznie z placówkami niższymi niż parafie. f W tym 3 kobiety. g Dane dotyczą diecezji warszawsko-bielskiej. h Do 2010 r. – Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP. i 2011 r.

a Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. b Data concern dioceses: płocka, radomska, warszawska, warszawsko-praska; data on the number of adherents concern baptized persons. c Church associated in the Polish Ecumenical Council. d 2014. e Church units – including units below the parish level. f Of which 3 women. g Data concern warszawsko-bielska diocese. h Until 2010 – Wspólnota Kościołów Chrystusowych in RP. i 2011.

TABL. 30 (76). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE (dok.)**
Stan w końcu roku
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS (cont.)
End of the year

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	jednostki kościelne ^a church units ^a				duchowni clergy				wierni, wyznawcy adherents, faithful			
Protestanckie i tradycji protestanckiej (dok.) Protestant and Protes- tant-tradition (cont.)												
Kościół Ewangelicko- -Reformowany ^c	3	2	2	2	2	3	3	3	1250	1240	1240	1200
Kościół Boży w Chrystu- sie.....	9	9	9	10	26	24	22	27	590	708	621	676
Kościół Chrześcijan Baptystów ^c	9	10	10	10	7	35	7	8	436	645	781	849
Kościół Ewangelicko- -Metodystyczny ^c	3	5	3	3	3	4	3	3	410	415	415	409
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej...	7	10	10	10	7	7	12	12	262	330	360	360
Kościół Wolnych Chrze- ścijan.....	4	4	5	5	10	12	12	12	258	300	315	345
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan.....	5	5 ^d	5	5	9	9 ^d	10	9	172	152 ^d	214	219
Kościół Boży w Polsce...	3	4 ⁱ	11	10	3	16 ⁱ	21	29	167	184 ⁱ	481	390
Nowoapostolski Kościół w Polsce.....	4	4	4	4	1	1	2	2	147	163	189	212
Nurt badaczy Pisma Świętego												
Bible student move- ment												
Świadkowie Jehowy w Polsce ^k	184	137	140	138	—	—	—	—	13399	13368	13062	12883
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świę- tego.....	1	1	1	1	8	7	8	8	75	80	78	75
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”.....	3	3 ^d	3	3	15	14 ^d	14	14	70	68 ^d	68	67
Islamskie												
Muslim												
Islamskie Zgromadzenie Ahl-ul Bayt ^l	1	1 ^d	1	1	1	1 ^d	1	1	60	63 ^d	2702	2704
Dalekiego Wschodu												
Far Eastern Religions												
Międzynarodowe Towar- zystwo Świadomości Kryszny.....	.	3	3	3	.	102	107	111	.	790	825	832
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang ^m	2	2	2	2	23	15	7	9	490	515	525	533
Szkoła Zen Kwan Um w Polsce.....	2	2	1	2	9	18	18	20	41	58	53	43
Inne												
Others												
Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich (Mormoni)	1	2 ^d	1	1	40	31 ^d	11	11	293	603 ^d	682	694
Instytut Wiedzy o Toż- samości „Misja Czai- tania”.....	1	1	1	1	9	10	9	5	307	320	83	82
Lectorium Rosicrucia- num Międzynarodowa Szkoła Złotego Różo- krzyża ⁿ	1	1	1	1	—	—	—	—	135	140	143	104
Światowy Uniwersytet Duchowy Brahma Kumaris.....	1	3	3	3	5	9	6	6	60	43	50	52
Karaimski Związek Religijny.....	1	1	1	1	—	—	—	—	40	99	97	90

a Obejmują m.in. parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. c Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Ekumenicznej. d 2014 r. i 2011 r. k, l Liczba wiernych oznacza: k – liczbę głosicieli, l – w latach 2010 i 2015 – liczbę współpracowników i aktywistów działających na rzecz społeczności szyickiej; w latach 2017 i 2018 – szacowaną liczbę szyitów. m Do 2011 r. – Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtsang w Polsce. n Dane dotyczą Centrum Warszawa.

a Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. c Church associated in the Polish Ecumenical Council. d 2014. i 2011. k, l Number of adherents represents: k – the number of proclaimers, l – in 2010 and 2015 – the number of co-workers and activists working for the Shiite Community; in 2017 and 2018 – estimated number of Shiites. m Until 2011 – Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtsang w Polsce. n Data concern Centrum Warszawa.

Uwagi ogólne

General notes

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

1. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej i obejmują **osoby w wieku 15 lat i więcej** będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Badanie nie obejmuje osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych. Prezentowane dane opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL** (tabl. 1 i 2) przeprowadzanego w cyklu kwartalnym; badaniami nie są objęte osoby nieobecne w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej. Badanie prowadzi się metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowacanych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia. Od 2010 r. dane uogólniane są na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

- 1) do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:
  - wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
  - formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych) jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

1. Data on **economic activity of population** concern the actually living population and cover **persons aged 15 and more**, who are members of households in the dwellings selected on a random basis. The survey does not cover persons living in collective accommodation establishment and homeless. Presented data were compiled on the basis of representative **Labour Force Survey – LFS** (tables 1 and 2); the sample survey conducted on a quarterly basis. The survey does not cover persons absent in households for 12 months and more. The survey is conducted by the continuous observation method, i.e. economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. A household is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly. Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth. Since 2010 the data have been generalized on the basis of population balances compiled with the use of the National Census of Population and Housing 2011.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

- 1) **employed persons** are persons, who during the reference week:
  - performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,
  - formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather), if the break in work did not exceed 3 months; moreover if the break in work exceeded 3 months the additional criterion in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.

- 2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15–74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
  - w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
  - były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

4. Ze względu na zaokrąglenia dokonywane przy uogólnianiu wyników badania, w tabl. 1 i 2 sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
  - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie patrz ust. 5 na str. 122,
  - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
  - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów;
- 5) członków spółdzielni produkcji rolnej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spół-

- 2) **unemployed persons** are persons aged 15–74 who simultaneously fulfilled three conditions:

- within the reference week were not employed,
- within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work within a fortnight period after the reference week.

The unemployed also include persons who have found work and were waiting to begin it within a 3-month period as well as persons who were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

3. The **activity rate** is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **unemployment rate** is calculated as the share of the unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

4. Due to rounding-off results of the survey, sum of components in tables 1 and 2 can differ from the amount given in the item “total”.

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (among others in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
  - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture; see item 5 on page 122,
  - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
  - c) other self-employed persons, e.g. persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents;
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives)

dzielni zajmujących się produkcją rolną oraz spółdzielni kóek rolniczych);

- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia. **Niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące pracujących według stanu w dniu 31 grudnia podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 grudnia wyszacowano na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, tj. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi wyłącznie lub głównie na własne potrzeby).

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 grudnia** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczenia na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Dane według sekcji PKD 2007 opracowano metodą przedsiębiorstw. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6 na str. 21.

8. Dane o pracujących w tabl. 3 prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika i faktycznie prowadzonej działalności.

9. Informacje o ruchu zatrudnionych obejmują pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo). Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które

and other cooperatives engages in agricultural production as well as agricultural farmers' cooperatives);

- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Full-time paid employees are employed persons on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker. **Part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning employment as of 31st December are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

5. Data concerning employed persons on private farms in agriculture as of 31st December were estimated on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, i.e. included the whole number of employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing exclusively or mainly for their own needs).

6. Data regarding employees hired on the basis of an employment contract concern:

- 1) the **employment as of 31st December** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;
- 2) the **average paid employment** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. Data according to sections of the NACE Rev 2 were compiled using the **enterprise method**. Definition of the enterprise method is given in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

8. Data regarding employment in table 3 are presented by permanent places of work and actually conducted business activity.

9. Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees (including seasonal and temporary employees). These data concern the **number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been

przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o liczbę osób powracających do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o liczbę osób, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 grudnia z roku poprzedzającego rok badany

10. Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone;
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

11. Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons who have retired or been granted a disability pension, persons who have left work as well as – for record-keeping purposes – persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

Hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care leaves) during a surveyed year to the number of full-time paid employees as of 31st December from the year preceding the surveyed year.

10. Vacancies are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- 1) the positions and jobs were actually unoccupied on the survey day;
- 2) the employer made efforts to find people willing to take up the job;
- 3) if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would readily take them in.

11. Newly created jobs are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonyującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna – zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20th April 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1st June 2004 (unified text: Journal of Laws 2018 item 1265, with later amendments), are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. Za **bezrobotnego zarejestrowanego absolwenta** uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne.

3. **Długotrwale bezrobotni zarejestrowani** to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

4. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

5. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze Statystycznej karty wypadku (Z-KW).

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowania.

Za **jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.**

2. Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności.**

3. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

2. An **registered unemployed school-leaver** is a person who has graduated within the last 12 months any school confirmed by a certificate, diploma or other document of completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation.

3. The **registered long-term unemployed** are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training of adults in the workplace.

4. The **registered unemployment rate** is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e. excluding employees of budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

5. Information concerning **Labour Fund expenditures** are given according to Law dated 20th April 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1st June 2004 (unified text: Journal of Laws 2018 item 1265, with later amendments).

Work conditions

1. Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information regarding accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from Statistical accident report (Z-KW).

Accidents at work on private farms in agriculture were compiled on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to the accidents for which one-off compensations were granted in a given year.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one accident at work.

2. Data according to sections and divisions of the NACE Rev. 2 were compiled using the **local kind-of-activity unit method.**

3. **Accident at work** is understood as a sudden event, leading to injury or death caused by external reason, which occurred in connection with work:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za **wypadek przy pracy uważa się również** nagle zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

4. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- 1) during a business trip;
- 2) during training within the scope of national self-defence;
- 3) when performing tasks ordered by trade union organisations functioning at the employer's.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance in the course of:

- 1) practising sports during competitions and training by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work while serving the sentence of imprisonment or temporary detentions;
- 3) exercising a mandate by members of parliament or senate who receive salaries;
- 4) serving a mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;
- 5) doing – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;
- 6) performance of work, by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;
- 7) performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
- 8) performance of typical activities related to running, or cooperation in running, a non-agricultural economic activity;
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
- 10) serving supplementary forms of military service;
- 11) education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

4. Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e. loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problems disrupting primary bodily functions or resulting in incurable

do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

5. Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

6. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy od 2005 r. są grupowane zgodnie z zaleceniami Eurostat-u.

7. **Wskaźnik wypadkowości** jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 grudnia, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

8. Informację o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości, przy czym:

- 1) dane obejmują zatrudnionych w jednostkach zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich), „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków), „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Informacja i komunikacja” (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji), „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej), „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania), „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych), „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej), „Pozostała działal-

and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity for work in the occupation, or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

5. **Fatal accident at work** is an accident which leads to the death of a victim at the site of the accident or within 6 months of the accident.

6. Accidents at work are classified, i.a. according to **contact-mode of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organisation of work, incorrect employee's action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Since 2005 contact-modes of injury have been grouped according to the Eurostat recommendations.

7. **Incidence ratio** is the number of persons injured per 1000 persons employed. To calculate the ratio, the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31st December, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

8. Information regarding **persons working in hazardous conditions** caused by factors harmful to health is compiled on the basis of reports, wherein:

- 1) data concern persons employed by entities included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as fishing), "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply", "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities", "Construction" (excluding development of building projects), "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles", "Transportation and storage", "Information and communication" (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities), "Professional, scientific and technical activities" (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities), "Administrative and support service activities" (in the scope of rental and leasing activities, travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities), "Education" (only tertiary education), "Human health and social work activities" (in the scope of human health activities), "Other service activities" (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

- ność usługowa" (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, pyły przemysłowe, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;
  - 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych (tabl. 19 i 20) przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 grudnia z roku badanego.

9. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich stopnia ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

10. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 21 podaje się zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 1367).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 grudnia z roku poprzedzającego rok badany.

- 2) data concern persons exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery;
- 3) the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31st December from the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 1000 paid employees (tables 19 and 20).

9. Occupational risk assessment is a comprehensive estimation of the combination of probability of bodily injury or deterioration of health and their severity, occurring in an emergency situation. It is made in order to choose appropriate safety measures.

10. A disease is deemed **an occupational disease** if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or the nature of performed work.

Occupational diseases in table 21 have been reported pursuant to the decree of the Council of Ministers, dated 30th June 2009 (unified text: Journal of Laws 2013 item 1367).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31st December from the year preceding the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 100 thousand paid employees.

Aktywność ekonomiczna ludności Economic activity of the population

TABL. 1 (77). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION	
	przeciętne w roku annual averages				kwartały quarters				
	I	II	III	IV					
LUDNOŚĆ w tys.	4331	4774	4345	4343	4342	4341	4343	4346	POPULATION in thousands
Mężczyźni.....	2065	2287	2049	2048	2047	2047	2048	2049	Men
Kobiety.....	2265	2487	2295	2295	2295	2294	2295	2297	Women
Aktywni zawodowo	2514	2922	2613	2622	2611	2628	2630	2620	Economically active persons
mężczyźni.....	1366	1584	1402	1405	1398	1409	1415	1397	men
kobiety	1149	1338	1211	1218	1213	1219	1215	1223	women
Pracujący.....	2327	2734	2487	2523	2510	2528	2531	2522	Employed persons
mężczyźni.....	1261	1478	1334	1345	1336	1351	1353	1340	men
kobiety	1066	1255	1153	1178	1174	1178	1178	1183	women
Bezrobotni ^a	187	188	126	99	101	100	99	98	Unemployed persons ^a
mężczyźni.....	105	105	68	60	62	58	62	57	men
kobiety	82	83	58	39	39	42	36	41	women
Bierni zawodowo	1816	1852	1732	1721	1731	1713	1713	1725	Economically inactive persons
Mężczyźni.....	700	703	647	643	649	638	632	652	Men
Kobiety.....	1117	1149	1085	1078	1082	1075	1080	1073	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	58,0	61,2	60,1	60,4	60,1	60,5	60,6	60,3	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni.....	66,2	69,3	68,4	68,6	68,3	68,8	69,1	68,2	men
kobiety	50,7	53,8	52,7	53,1	52,9	53,1	52,9	53,2	women
Miasta	58,9	62,8	60,9	61,7	61,0	61,7	62,1	61,9	Urban areas
Wieś.....	56,7	58,2	58,7	58,1	58,6	58,5	57,9	57,3	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %	53,7	57,3	57,2	58,1	57,8	58,2	58,3	58,0	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni.....	61,1	64,6	65,1	65,7	65,3	66,0	66,1	65,4	men
kobiety	47,1	50,5	50,2	51,3	51,2	51,4	51,3	51,5	women
Miasta	54,7	59,0	58,0	59,6	59,0	59,7	59,9	59,9	Urban areas
Wieś.....	52,0	54,1	55,8	55,4	55,7	55,6	55,4	54,6	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %..	7,4	6,4	4,8	3,8	3,9	3,8	3,8	3,7	UNEMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni.....	7,7	6,6	4,9	4,3	4,4	4,1	4,4	4,1	men
kobiety	7,1	6,2	4,8	3,2	3,2	3,4	3,0	3,4	women
Miasta	7,0	6,1	4,7	3,3	3,4	3,2	3,5	3,2	Urban areas
Wieś.....	8,2	7,1	5,0	4,6	4,8	4,9	4,2	4,7	Rural areas

a Osoby w wieku 15–74 lata.
a Persons aged 15–74.

TABL. 2 (78). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2018 R. – na podstawie BAEL**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2018 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Popula- tion	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawodowo Economi- cally inac- tive per- sons	Współ- czynnik aktyw- ności zawo- dowej Activity rate	Wskaźnik zatrudnie- nia Em- ployment rate	Stopa bezrobo- cia Unem- ployment rate
		ogółem total	pracujący employed	bezrobot- ni ^a unem- ployed ^a				
		w tys.	in thousands					
O G Ó Ł E M ..... TOTAL	4346	2620	2522	98	1725	60,3	58,0	3,7
Według wieku: By age:								
w tym w wieku produkcyj- nym ^b ..... of which of working age ^b	3070	2480	2383	97	590	80,8	77,6	3,9
15–24 lata	493	151	130	21	342	30,6	26,4	13,9
25–34	739	639	610	29	100	86,5	82,5	4,5
35–44	869	794	779	15	75	91,4	89,6	1,9
45–54	629	553	533	20	76	87,9	84,7	3,6
55 lat i więcej..... and more	1616	483	471	12	1133	29,9	29,1	2,5
Według poziomu wykształ- cenia: By educational level:								
Wyższe..... Tertiary	1465	1201	1181	21	264	82,0	80,6	1,7
Policealne i średnie zawodo- we..... Post-secondary and voca- tional secondary	972	600	573	27	372	61,7	59,0	4,5
Średnie ogólnokształcące..... General secondary	435	234	223	11	201	53,8	51,3	4,7
Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	802	468	441	27	333	58,4	55,0	5,8
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe..... Lower secondary, primary and incomplete primary	672	117	105	12	555	17,4	15,6	10,3

a Osoby w wieku 15–74 lata. b Mężczyźni w wieku 18–64 lata, kobiety w wieku 18–59 lat.
a Persons aged 15–74. b Men aged 18–64, women aged 18–59.

Pracujący Employment

TABL. 3 (79). **PRACUJĄCY**^a
Stan w dniu 31 grudnia
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	
				ogółem total	w tym kobiety of which women
O G Ó Ł E M ..... TOTAL	2225564	2406734	2617732	2658695	1285908
sektor publiczny..... public sector	521079	514079	524708	532771	348749
sektor prywatny ..... private sector	1704485	1892655	2093024	2125924	937159
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ^b ... Agriculture, forestry and fishing ^b	300781	303161	303607	302088	138568
Przemysł..... Industry	316656	319609	351554	357115	119993
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	275221	280776	312661	316828	109616
Budownictwo ..... Construction	128598	132272	147058	154713	22149
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	385560	412559	452164	456506	227001
Transport i gospodarka magazynowa..... Transportation and storage	132507	147628	166517	170886	40973
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	42700	45270	54154	55023	32505
Informacja i komunikacja..... Information and communication	89796	99954	114540	116154	41149
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities	101375	117087	116368	122906	71854
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	46445	49153	56519	58091	31660
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	141507	180445	201395	207771	113026
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ... Administrative and support service activities	77443	90202	120214	111145	51403
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..... Public administration and defence; compulsory social security	118323	122556	123935	125907	81443
Edukacja..... Education	160589	181333	190979	195466	150613
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	111624	124301	130015	135480	107604
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	28172	27767	30224	30728	17331
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities	43488	53437	58489	58716	38636

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 122.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 122.

TABL. 4 (80). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
 Stan w dniu 31 grudnia
 EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which		
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employ- ment contract	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers	
OGÓŁEM	2010	1949516	1938467	9361
TOTAL	2015	2062356	2051742	8945
	2017	2203475	2194083	7770
	2018	2259194	2250936	7129
sektor publiczny		734611	734611	—
public sector				
sektor prywatny		1524583	1516325	7129
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		8041	7768	61
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł		397589	395437	2046
Industry				
w tym przetwórstwo przemysłowe		339365	337270	1989
of which manufacturing				
Budownictwo		95117	94178	939
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		364181	362359	1739
Trade; repair of motor vehicles ^Δ				
Transport i gospodarka magazynowa		279436	278660	776
Transportation and storage				
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		40278	40004	274
Accommodation and catering ^Δ				
Informacja i komunikacja		123879	123824	55
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		149038	148290	21
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		39454	39432	22
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		140942	140562	379
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		146865	146690	175
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		149166	149162	4
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja		182527	182139	388
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		104291	104119	172
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i re- kreacją		27992	27989	3
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa		10398	10323	75
Other service activities				

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (81). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pra- cujących powyżej 9 osób ^a of which entities employing more than 9 persons ^a	
O G Ó Ł E M	2149972	2212526	2366945	2428232	2104741	T O T A L
sektor publiczny.....	727257	659020	685815	699982	697947	public sector
sektor prywatny	1422715	1553506	1681130	1728250	1406794	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	16846 ^b	17996 ^b	18451 ^b	18093	5907	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....	357787	381367	399238	410135	378305	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe.....	302628	319520	339379	350489	320988	of which manufacturing
Budownictwo	123110	115355	121700	125554	88513	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	384495	386880	420760	428753	336531	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	287383	266731	277351	286969	265057	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	42024	40694	45836	46603	35475	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja.....	111477	115992	127267	130321	116602	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	119509	117190	127921	136156	130702	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	33095	33026	37626	36263	26288	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	124052	146791	159912	168025	131771	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	105520	130766	153310	153826	143331	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	136288	132174	134547	141009	139082	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja.....	153528	165448	175227	177313	173049	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	99698	102441	105455	106907	98810	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ...	27952	26366	27441	27806	26161	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	27208	33310	34903	34500	9157	Other service activities

^a Bez zatrudnionych za granicą. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 122.

^a Excluding persons employed abroad. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 122.

TABL. 6 (82). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI ^a
Stan w dniu 31 grudnia
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT ^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pełnozatrudnieni ^b Full-time paid employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time paid employees	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM 2010	1772243	854944	166224	105935
TOTAL 2015	1875162	910729	176580	115797
..... 2017	2020678	977638	173405	113886
2018	2079719	1010366	171217	111498
sektor publiczny ..... public sector	684312	400769	50299	35110
sektor prywatny ..... private sector	1395407	609597	120918	76388
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... Agriculture, forestry and fishing	5833	1908	1935	1427
Przemysł ..... Industry	385443	130467	9994	5195
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	328041	116558	9229	4839
Budownictwo ..... Construction	90748	16402	3430	1153
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	329222	163113	33137	25772
Transport i gospodarka magazynowa ..... Transportation and storage	266087	#	12573	#
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	32146	19800	7858	4404
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	118682	48914	5142	2910
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	125639	76364	22651	13169
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	25895	14405	13537	8930
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... Professional, scientific and technical activities	132634	75596	7928	4893
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	131606	55932	15084	8229
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..... Public administration and defence; compulsory social security	144860	90740	4302	2736
Edukacja ..... Education	160703	127252	21436	15409
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	95957	79115	8162	6490
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... Arts, entertainment and recreation	25016	14654	2973	1906
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities	9248	#	1075	#

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. b Łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.
a Excluding economic entities employing up to 9 persons. b Including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (83). **PRZYJĘCIA DO PRACY**^a
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współczynnik przyjęć w % Hire rate in %	
		kobiety women	podjem- jący pierw- szą pracę persons start- ing work for the first time	poprzednio pracujący persons formerly employed	powracający z urlopów wychowa- wczych persons returning from child-care leaves		
O G Ó Ł E M	2010	368523	166435	58871	203451	10211	20,3
TOTAL	2015	427199	190734	76719	293783	5418	23,1
	2017	556795	253815	122910	350128	5719	28,3
	2018	571499	266481	114233	356679	6972	28,1
sektor publiczny..... public sector		96152	57735	14409	67950	2099	14,0
sektor prywatny		475347	208746	99824	288729	4873	35,2
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		1032	291	191	507	11	20,0
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł.....		87359	31103	12668	57078	665	23,4
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		79552	29049	11836	51704	594	25,2
of which manufacturing							
Budownictwo		30892	5010	3871	18411	77	34,8
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		102614	53104	19262	67227	1191	32,2
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa.....		56071	16789	12328	35350	463	21,8
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		14319	8406	3122	6768	156	45,1
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja.....		28571	12015	6274	16957	439	24,5
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		34290	20280	4283	24437	999	28,1
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		5666	3052	832	3917	69	22,2
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....		40506	21840	8271	25364	480	32,0
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		100679	43833	32186	52819	676	70,5
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		22093	13905	2953	16803	773	14,9
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja.....		23422	19214	2500	16490	474	15,3
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		15989	12950	2959	10754	386	17,3
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		5433	3109	2011	2443	73	22,3
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		2563	1580	522	1354	40	28,1
Other service activities							

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (84). **ZWOLNIENIA Z PRACY**^a
 TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %	
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to disso- lution of an employment contract		przeniesieni na emerytu- rę, rentę z tytułu nie- zdolności do pracy, reha- bilitację retired or granted pen- sion due to an inability to work or due to rehabilita- tion	korzystają z urlo- pów wycho- waw- czych taking child-care leaves		
			przez za- kład pracy by employer	przez pra- cownika by employee				
OGÓŁEM 2010	362781	163105	59826	40699	15389	11808	19,9	
TOTAL								
	2015	389583	169882	50601	54282	19143	6512	21,0
	2017	497750	222970	42661	71092	27684	7173	25,2
	2018	513515	234964	34858	84351	27642	8701	25,1
sektor publiczny ..... public sector	86031	50553	3658	10999	17463	2740	12,4	
sektor prywatny ..... private sector	427484	184411	31200	73352	10179	5961	31,5	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo ..... Agriculture, forestry and fishing	1149	345	142	109	113	5	22,4	
Przemysł ..... Industry	72250	23589	5566	11058	4511	1013	19,2	
w tym przetwórstwo przemy- słowe ..... of which manufacturing	63992	21937	5184	10172	3397	944	20,1	
Budownictwo ..... Construction	28255	4011	3695	3900	733	101	31,8	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehi- cles ^Δ	88244	45812	7662	17716	2014	1480	27,6	
Transport i gospodarka maga- zynowa ..... Transportation and storage	45950	13401	2261	6690	5716	751	17,7	
Zakwaterowanie i gastrono- mia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	13363	8007	875	2185	280	186	42,0	

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
^a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (84). **ZWOLNIENIA Z PRACY**^a (dok.)
 TERMINATIONS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to disso- lution of an employment contract		przeniesieni na emerytu- rę, rentę z tytułu nie- zdolności do pracy, reha- bilitację retired or granted pen- sion due to an inability to work or due to rehabilita- tion	korzysta- jący z urlo- pów wy- chowaw- czych taking child-care leaves	
			przez za- kład pracy by employer	przez pracownika by employee			
Informacja i komunikacja..... Information and communica- tion	24413	10454	2383	8024	449	580	20,8
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa..... Financial and insurance activi- ties	29747	17660	2703	7878	1306	1192	24,1
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	4846	2643	325	1166	710	78	19,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	33103	17871	1979	9929	1390	605	26,0
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	110646	47641	4358	7658	815	549	77,6
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne .... Public administration and de- fence; compulsory social se- curity	20029	11983	643	2246	3156	972	13,3
Edukacja..... Education	19863	15479	1025	2165	3219	560	12,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	14884	12044	839	2659	2685	496	16,0
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recrea- tion	4431	2581	251	609	485	85	18,1
Pozostała działalność usługo- wa..... Other service activities	2342	1443	151	359	60	48	25,5

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
^a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 9 (85). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^a**THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem – absolwenci szkół Of total number – school leavers				
			wyższych tertiary	policealnych i średnich zawodowych post-secondary and secondary vocational	liceów ogólnokształcących general secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational	
OGÓŁEM	2010	43718	21071	18621	9543	9384	6170
TOTAL	2015	48785	23319	21624	10808	9881	6472
	2017	49399	24440	24607	8802	10625	5365
	2018	45701	23144	22900	7726	9601	5474
sektor publiczny ..... public sector		9823	5743	5576	1855	1697	695
sektor prywatny ..... private sector		35878	17401	17324	5871	7904	4779
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... Agriculture, forestry and fishing		120	41	73	21	9	17
Przemysł ..... Industry		6590	2175	1917	1731	1109	1833
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing		6244	2074	1750	1650	1063	1781
Budownictwo..... Construction		1547	338	667	344	190	346
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ		8534	4680	4357	1509	1991	677
Transport i gospodarka magazynowa .... Transportation and storage		5921	2310	1340	1557	1321	1703
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ		1347	797	258	315	618	156
Informacja i komunikacja ..... Information and communication		4308	2017	2623	470	1194	21
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities		2675	1462	1479	313	873	10
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities		435	243	271	53	78	33
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities		4523	2487	3528	260	686	49
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities		3066	1772	1753	391	502	420
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..... Public administration and defence; compulsory social security		2180	1456	1493	238	402	47
Edukacja ..... Education		1544	1233	1256	80	146	62
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.... Human health and social work activities		2070	1639	1513	237	281	39
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation		716	410	325	172	177	42
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities		125	84	47	35	24	19

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (86). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKwidOWANE W 2018 R.**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy w tys. Jobs in thousands						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies – newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies – newly created jobs	z liczby ogółem w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities em- ploying more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities em- ploying more than 9 persons
OGÓŁEM ..... TOTAL	33,7	8,3	26,8	151,7	93,0	55,9	32,0
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,6	0,2	0,3	0,1
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	6,0	1,2	5,4	21,9	13,6	7,1	4,0
Industry							
górnictwo i wydobywanie	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe ...	5,6	1,1	5,0	19,6	11,7	6,5	3,7
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	0,2	0,0	0,2	1,1	1,0	0,1	0,1
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	0,2	0,0	0,2	1,0	0,8	0,3	0,2
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo	3,0	1,2	1,5	20,3	10,8	5,8	2,4
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	6,6	1,4	4,9	28,0	15,1	15,2	8,5
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka maga- zynowa	3,0	0,5	2,4	9,9	6,1	4,0	1,9
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ	1,2	0,1	1,0	6,0	2,7	1,4	0,5
Accommodation and catering ^Δ							

^a W ciągu roku.
^a During the year.

TABLE 10 (86): **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2018 R. (dok.)**
 JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy w tys. Jobs in thousands						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies – newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies – newly created jobs	z liczby ogółem w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	2,7	0,9	2,1	12,2	9,6	4,8	3,6
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	1,4	0,3	1,3	5,6	4,8	2,3	1,8
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	0,3	0,1	0,3	2,5	1,7	1,2	0,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... Professional, scientific and technical activities	2,7	1,4	2,0	16,8	10,2	4,5	1,8
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	1,2	0,3	1,0	7,7	4,6	4,2	3,1
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..... Public administration and defence; compulsory social security	2,1	0,5	2,1	2,9	2,9	0,6	0,6
Edukacja ..... Education	1,4	0,4	1,2	10,6	7,8	2,3	2,1
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	1,4	0,0	1,3	3,3	1,9	0,6	0,3
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... Arts, entertainment and recreation	0,2	0,0	0,1	1,4	0,9	0,5	0,3
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities	0,4	0,0	0,1	1,8	0,3	1,3	0,3

^a W ciągu roku.
^a During the year.

Bezrobocie Unemployment

TABL. 11 (87). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
Stan w dniu 31 grudnia
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	238341	216527	154068	136545	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	115079	104684	78818	71105	of which women
Z liczby ogółem – bezrobotni:					Of total number – unemployed persons:
dotychczas niepracujący	53274	38674	24408	21042	previously not employed
absolwenci ^a	12621	8466	5038	4356	school-leavers ^a
bez kwalifikacji zawodowych	69256	72563	50487	44970	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	10764	12526	7967	6188	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^b	116806	127214	88151	75032	long-term unemployed ^b
posiadający prawo do zasiłku	39143	29518	23188	22138	possessing benefit rights
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	.	28501	26801	24963	with at least one child under 6 years of age
niepełnosprawni	8934	9576	7007	6667	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^c w %	9,7	8,3	5,6	4,9	Registered unemployment rate ^c in %
Oferty pracy	2164	5180	7978	5401	Job offers

a–c Patrz uwagi ogólne na str. 124: a – ust. 2, b – ust. 3, c – ust. 4.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a–c See general notes on page 124: a – item 2, b – item 3, c – item 4.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 12 (88). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI ^a**
NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED FROM
UNEMPLOYMENT ROLLS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani ogółem	319149	275822	225216	197733	Total newly registered unemployed persons
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	148958	129864	106326	94232	women
dotychczas niepracujący	86703	57414	40441	33133	previously not employed
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	11213	14318	9938	7179	terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani ogółem	304870	309072	260058	215256	Persons removed from unemployment rolls
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	141678	144689	121311	101945	women
z tytułu podjęcia pracy	121150	152444	129486	108787	received jobs

^a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13 (89). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAZU PRACY**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM TOTAL	238341	115079	216527	104684	154068	78818	136545	71105
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
24 lata i mniej..... and less	47359	23447	30315	15016	18032	9854	15625	8656
25—34.....	69527	37479	57021	31485	41036	25536	36256	23167
35—44.....	44334	22644	48040	25271	37080	20740	33703	19351
45—54.....	49130	23344	40215	19122	28532	13785	25292	12352
55 lat i więcej..... and more	27991	8165	40936	13790	29388	8903	25669	7579
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe..... Tertiary	28255	18494	32256	21083	24929	16827	22196	15122
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	52711	28888	47293	25812	33300	18962	29543	17083
Średnie ogólnokształcące..... General secondary	26885	16868	24323	14833	17913	11548	16082	10552
Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	63174	25213	53060	20675	36108	14733	31860	13286
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe..... Lower secondary, primary and incomplete primary	67316	25616	59595	22281	41818	16748	36864	15062

TABL. 13 (89). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{ab}								
3 miesiące i mniej..... months and less	70377	31218	52302	22827	39079	17182	36092	16186
3– 6.....	40739	20163	31588	15527	22510	11456	20206	10344
6–12.....	44856	21438	36593	17726	24210	12417	22123	11479
12–24.....	47568	22871	36391	18037	24941	13944	21229	11843
Powyżej 24 miesięcy..... More than 24 months	34801	19389	59653	30567	43328	23819	36895	21253
WEDŁUG STAŻU PRACY^b BY WORK SENIORITY^b								
Bez stażu pracy..... No work seniority	53274	28045	38674	19415	24408	13262	21042	11626
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej..... and less	36841	18658	36936	18902	28242	15403	25160	13939
1– 5.....	50338	24067	44987	21996	33987	18272	31483	17372
5–10.....	31548	15498	31447	15906	23984	12902	21652	11849
10–20.....	33856	16809	33437	16541	23979	11934	21135	10630
20–30.....	24721	9739	22881	9360	14682	5745	12198	4704
powyżej 30 lat..... more than 30 years	7763	2263	8165	2564	4786	1300	3875	985

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r. wśród bezrobotnych było 38143 osoby (w tym 13564 kobiety) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3–6, persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31st December 2018 among the unemployed were 38143 persons (of which 13564 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14 (90). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY**^a
 REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych.....	4941	5843	4956	4399	Undertook employment in intervention works
w tym kobiety	3049	3291	2665	2463	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	7432	3877	3786	3220	Undertook employment in public works
w tym kobiety	3470	1866	1941	1799	of which women
Rozpoczęli szkolenie i staż u pracodawcy	44349	30382	21286	16182	Started training and traineeship with the employer
w tym kobiety	26233	18073	12341	9899	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne.....	4114	4810	3916	2807	Started a social useful works
w tym kobiety	2450	2901	2365	1675	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	101854	158325	254983	213918	Number of submitted job offers

^a W ciągu roku.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15 (91). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY**^a
 EXPENDITURES OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	1047,6	870,0	841,5	685,7	100,0	T O T A L
w tym:						of which:
Zasiłki dla bezrobotnych	397,6	356,9	272,9	245,6	35,8	Unemployment benefits
Szkolenia.....	54,4	24,2	22,6	13,3	1,9	Training
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy.....	232,5	193,4	149,2	130,7	19,1	Means for starting of economic activity and equipping of work seat
Roboty publiczne	55,3	32,4	37,6	29,2	4,3	Public works
Prace interwencyjne.....	28,3	30,5	29,4	27,6	4,0	Intervention works
Stypendia za okres stażu.....	202,8	153,1	120,2	94,3	13,8	Scholarships for traineeship period

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 124.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes, item 5 on page 124.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy Work conditions

TABL. 16 (92). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**

PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b			SPECIFICATION
		śmier- telnych fatal	cięż- kich serious	z innym skut- kiem with other effect	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more	
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM 2010	12019	97	96	11826	180	3857	6945	TOTAL
2015	10410	34	52	10324	195	4051	5616	
2017	10761	38	63	10660	274	3915	6180	
2018	10154	29	58	10067	286	4157	5105	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	43	—	1	42	1	14	27	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....	2319	5	17	2297	48	898	1321	Industry
górnictwo i wydobywanie	8	1	1	6	—	1	6	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	1950	3	12	1935	42	768	1104	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	75	1	1	73	1	21	51	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	286	—	3	283	5	108	160	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	833	9	13	811	15	265	525	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1648	4	6	1638	37	756	804	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	1064	6	6	1052	30	407	606	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	190	1	—	189	7	100	77	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja.....	134	1	1	132	8	59	63	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	209	1	—	208	17	101	82	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	112	1	1	110	3	51	54	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	380	—	1	379	16	198	147	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	851	1	5	845	39	422	331	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	558	—	3	555	27	244	269	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja.....	427	—	2	425	10	182	231	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1219	—	2	1217	21	379	489	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	120	—	—	120	5	56	59	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	47	—	—	47	2	25	20	Other service activities

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents.

TABL. 16 (92). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b			SPECIFICATION	
		śmier- telnych fatal	cięż- kich serious	Z innym skut- kiem with other effect	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more		
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^c (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (incidence rate)									
O G Ó Ł E M	2010	5,46	0,04	0,04	5,38	0,08	1,75	3,16	TOTAL
	2015	5,00	0,02	0,02	4,96	0,09	1,95	2,70	
	2017	4,72	0,02	0,03	4,67	0,12	1,72	2,71	
	2018	4,33	0,01	0,02	4,30	0,12	1,77	2,18	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		4,47	—	0,10	4,37	0,10	1,45	2,81	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		6,54	0,01	0,05	6,48	0,14	2,53	3,73	Industry
górnictwo i wydobywanie		3,76	0,47	0,47	2,82	—	0,47	2,82	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe		6,20	0,01	0,04	6,15	0,13	2,44	3,51	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		4,33	0,06	0,06	4,21	0,06	1,21	2,95	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		14,19	—	0,15	14,04	0,25	5,36	7,94	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo		5,52	0,06	0,09	5,37	0,10	1,76	3,48	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		3,63	0,01	0,01	3,61	0,08	1,66	1,77	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa		6,31	0,04	0,04	6,23	0,18	2,41	3,59	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		3,48	0,02	—	3,46	0,13	1,83	1,41	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja		1,16	0,01	0,01	1,14	0,07	0,51	0,55	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		1,75	0,01	—	1,74	0,14	0,84	0,69	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1,95	0,02	0,02	1,91	0,05	0,89	0,94	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1,86	—	—	1,86	0,08	0,97	0,72	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		7,36	0,01	0,04	7,31	0,34	3,65	2,86	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		4,47	—	0,02	4,45	0,22	1,95	2,15	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja		2,21	—	0,01	2,20	0,05	0,94	1,20	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		9,18	—	0,02	9,16	0,16	2,86	3,68	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		3,94	—	—	3,94	0,16	1,84	1,94	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa		0,80	—	—	0,80	0,03	0,43	0,34	Other service activities

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych. ^c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

^a Registered in a given year. ^b Excluding persons injured in fatal accidents. ^c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 17 (93). WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY ^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)CONTACT-MODES OF INJURIES AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK ^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, for- estry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; napra- wa po- jazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor vehic- les ^Δ	transport i gospo- darka magazy- nowa transporta- tion and stor- age	opieka zdrowo- tna i pomoc spo- leczna human health and social work activi- ties
			razem total	w tym przetwó- rstwo przemys- łowe of which manu- facturing				
OGÓŁEM 2010	12019	51	2810	2398	1312	1667	1722	923
TOTAL 2015	10410	40	2336	1950	943	1803	1018	1040
..... 2017	10761	37	2523	2096	836	1793	1058	1090
..... 2018	10154	43	2319	1950	833	1648	1064	1219
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi sub- stancjami i preparatami chemicz- nymi 331	331	4	110	97	21	35	29	30
Contact with electrical voltage, tem- perature, hazardous substances and chemicals								
w tym z preparatami chemicznymi.. of which with chemicals 98	98	—	48	46	4	10	13	7
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie 14	14	—	4	3	7	1	1	—
Drowned, buried, enveloped								
Zderzenie z/uderzenie w nieruchomy obiekt 3434	3434	10	672	526	244	486	369	425
Horizontal or vertical impact with or against a stationary object								
Uderzenie przez obiekt w ruchu 2007	2007	12	511	452	242	402	223	89
Struck by object in motion, collision with								
w tym przez: of which by:								
spadający obiekt 722	722	5	194	169	91	163	71	34
falling object								
obracający się, poruszający się lub transportowany obiekt włą- czając pojazdy 480	480	1	138	127	53	102	65	16
moving or transported object								
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym 1613	1613	8	435	389	114	299	60	368
Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent								
w tym kontakt z przedmiotem ostrym 953	953	4	286	263	51	207	19	191
of which contact with sharp materi- al agent								
Uwięzienie, zmiżdżenie 652	652	7	258	236	63	120	50	28
Trapped, crushed, etc.								
Obciążenie psychiczne lub fizyczne .. 1800	1800	2	308	238	137	291	265	200
Physical or mental stress								
w tym obciążenie układu mięsni- owo-szkieletowego 1615	1615	2	277	215	124	267	249	175
of which physical stress on the musculoskeletal system								

a Zgłoszone w danym roku.
a Registered in a given year.

TABL. 17 (93). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, for- estry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	trans- port i gospo- darka maga- zynowa trans- porta- tion and storage	opieka zdrowot- na i pomoc społecz- na human health and so- cial work activities
			razem total	w tym prze- twórstwo przemys- łowe of which manu- facturing				
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY (dok.) CONTACT-MODES OF INJURIES (cont.)								
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia..... Bite, kick, etc. (human or animal)	296	—	19	7	5	14	66	78
Pozostałe ..... Other	7	—	2	2	—	—	1	1
PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS								
OGÓŁEM ..... TOTAL	2010 21446	112	5591	4681	2869	2886	2840	1328
	2015 19501	81	4536	3844	2211	3509	1692	1641
	2017 19519	86	4816	4048	1788	3436	1718	1636
	2018 18520	93	4578	3916	1656	3266	1700	1820
Niewłaściwy stan czynnika material- nego ..... Inappropriate condition of material objects/agents	1574	10	423	368	147	246	157	148
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organisation of:								
pracy..... work	647	7	222	194	76	94	46	55
stanowiska pracy..... work station	918	5	307	259	95	182	54	51
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym przez pracownika ..... Absence or inappropriate use of ma- terial objects/agents	1047	5	316	288	106	241	93	65
Nieuzywanie sprzętu ochronnego przez pracownika ..... Not using protective equipment	236	3	89	70	15	67	10	7
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika ..... Employee's inappropriate wilful ac- tion	934	3	274	248	99	202	89	27
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b ..... Employee's inappropriate mental and physical condition ^b	284	2	55	50	13	49	30	19
Nieprawidłowe zachowanie się pra- cownika ..... Employee's incorrect action	12005	55	2719	2303	1044	2021	1126	1342
Inne ..... Other	875	3	173	136	61	164	95	106

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

^a Registered in a given year. ^b Caused by sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse, etc.

TABL. 18 (94). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2111	1846	1738	1481	T O T A L
w tym wypadki śmiertelne	13	6	6	11	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Contact-modes of injuries:
upadek osób	1091	849	899	720	persons falling
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	136	135	102	88	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	48	39	30	31	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	254	243	195	204	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	296	285	217	158	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie skrajnych temperatur	9	9	8	4	impact of extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych	3	7	2	3	impact of harmful materials
inne wydarzenia	274	279	285	273	other contact-modes

^a Dotyczy wypadków, z tytułu których przyznano jednorazowe odszkodowania.

Ź r ó d ł o: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Concern accidents for which one-off compensations were granted.

S o u r c e: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (95). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**

Stan w dniu 31 grudnia

EXPOSURE TO RISK FACTORS AT WORK^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Zagrożenia Risks arising from								
	Ogółem Grand total		związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery		
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	
	na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey								
O G Ó Ł E M	2010	39,3	35,8	17,5	15,6	16,3	15,5	5,5	4,7
T O T A L	2015	41,0	35,5	15,6	12,0	15,6	14,7	9,8	8,9
	2017	34,5	30,1	14,3	11,8	10,7	9,4	9,5	8,9
	2018	36,9	32,2	15,6	12,8	12,1	10,8	9,2	8,6
sektor publiczny		38,5	36,9	17,8	16,7	16,1	15,9	4,6	4,3
public sector									
sektor prywatny		36,4	30,7	14,9	11,5	10,8	9,2	10,7	10,0
private sector									

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8, pkt 1) na str. 126.

^a Employees listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work station; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8, point 1) on page 126.

TABLE 19 (95). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)**
Stan w dniu 31 grudnia
EXPOSURE TO RISK FACTORS AT WORK^a (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenia Risks arising from					
			związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery	
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	49,0	42,0	26,0	19,4	12,4	12,1	10,7	10,4
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	81,2	67,5	45,1	36,8	27,1	22,9	9,0	7,8
Industry								
górnictwo i wydobywanie	90,6	70,1	52,6	32,0	38,1	38,1	—	—
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe	67,6	52,3	41,1	32,1	21,2	16,1	5,4	4,0
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	171,5	170,4	87,1	86,8	45,1	45,1	39,3	38,6
electricity, gas, steam and air conditioning supply								
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	113,8	100,4	25,2	12,1	81,3	81,3	7,3	7,0
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo	36,4	27,6	9,0	5,0	14,5	13,4	12,8	9,3
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	24,3	23,7	2,9	2,5	1,0	0,8	20,4	20,4
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa	22,1	21,7	2,5	2,1	18,3	18,3	1,3	1,3
Transportation and storage								
Informacja i komunikacja	5,8	5,8	3,6	3,6	1,2	1,2	1,0	1,0
Information and communication								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	11,0	10,2	7,0	6,9	3,3	2,7	0,6	0,6
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	14,3	8,5	9,7	3,9	1,7	1,7	2,9	2,9
Administrative and support service activities								
Edukacja	2,1	0,9	1,2	0,1	0,3	0,3	0,6	0,6
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	18,9	17,6	14,6	14,0	3,6	3,0	0,7	0,7
Human health and social work activities								
Pozostała działalność usługowa	28,9	28,9	—	—	28,9	28,9	—	—
Other service activities								

a Notka patrz na str. 148.
a See footnote on page 148.

TABL. 20 (96). ZATRUDNIENI^a NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^b W 2018 R.EMPLOYEES^a AT WORKSTATIONS ASSESSED FOR OCCUPATIONAL RISK^b IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego Assessment of occupational risk	Wyczerpanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego Elimination or reduction of occupational risk	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Measures taken to elimination or reduce the occupational risk		
			techniczne technical	organizacyjne organisational	ochrony indywidualnej personal protection
na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey					
OGÓŁEM	289,0	140,2	37,5	71,8	89,0
TOTAL					
sektor publiczny..... public sector	338,4	178,9	37,6	116,9	92,5
sektor prywatny	272,8	127,6	37,5	57,0	87,8
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	292,6	178,6	40,1	53,7	157,0
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł..... Industry	330,5	194,5	67,2	95,1	139,4
górnictwo i wydobywanie	160,7	100,7	51,1	45,6	79,6
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe	306,3	165,3	56,3	62,5	125,4
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	529,3	420,2	170,6	384,1	223,3
electricity, gas, steam and air conditioning supply					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	333,7	215,3	36,8	40,7	198,5
water supply; sewerage, waste management and remediation activities					
Budownictwo	269,6	178,1	49,0	65,2	135,0
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	256,2	94,0	17,0	43,5	60,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	406,1	174,1	34,6	125,2	71,8
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja..... Information and communication	225,6	51,9	16,8	36,6	6,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	133,7	137,8	25,0	20,8	114,4
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	313,0	150,0	64,3	74,5	128,6
Administrative and support service activities					
Edukacja..... Education	89,0	58,7	23,7	38,4	16,3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	200,6	126,6	28,3	40,7	111,7
Pozostała działalność usługowa	255,4	338,2	121,3	160,5	246,5
Other service activities					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8, pkt 1) na str. 126. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 127.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8, point 1) on page 126. ^b See general notes, item 9 on page 127.

TABL. 21 (97). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków Number of cases		SPECIFICATION
	w liczbach bezwzględ- nych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnionych per 100 thou- sand employ- ees	
O G Ó Ł E M 2010	216	9,7	T O T A L
..... 2015	193	8,3	
..... 2017	217	8,8	
..... 2018	233	9,1	
Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następ- stwa	1	0,0	Acute or chronic poisonings or their conse- quences
Pylice płuc	36	1,4	Pneumoconiosis
Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	6	0,2	Diseases of pleura or pericardium induced by asbestos dust
Astma oskrzelowa	6	0,2	Bronchial asthma
Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pę- cherzyków płucnych	4	0,2	Extrinsic allergic alveolitis
Alergiczny nieżyt nosa	2	0,1	Allergic rhinitis
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodo- wane nadmiernym wysiłkiem głosowym	20	0,8	Chronic voice disorders due to excessive vocal effort
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w śro- dowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi	15	0,6	Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environment
Choroby skóry	8	0,3	Skin diseases
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	21	0,8	Chronic diseases of locomotor system re- lated to the way the job is performed
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykony- wania pracy	26	1,0	Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is per- formed
Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem	9	0,4	Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear or sensoneural type
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	79	3,1	Infectious and parasitic diseases or their sequels

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

S o u r c e: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (98). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a**

Stan w dniu 15 grudnia

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR EXPOSURE TO PHYSICAL HEALTH RISK FACTORS

AT WORK^a

As of 15th December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilaktyczne Prophylactic meals	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short time work	Dodatki urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b Entitlements arising from work in special conditions ^b
O GÓŁEM	2010	87169	155516	10819	104309	6886	9205	3815
TOTAL	2015	86278	118008	6827	39017	2237	9348	963
	2017	92994	125465	6333	33736	1178	8805	1365
	2018	93398	115544	5606	32802	1771	8593	1507
sektor publiczny..... public sector		43081	54469	3495	23467	994	8391	1181
sektor prywatny		50317	61075	2111	9335	777	202	326
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybac- two		577	426	—	79	—	3	—
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł..... Industry		33553	37932	2834	11662	457	456	452
górnictwo i wydobywanie		215	162	51	51	2	2	—
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe		20635	25536	1098	5016	438	188	292
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w ener- gię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		8938	8615	1519	4390	11	265	144
electricity, gas, steam and air condi- tioning supply								
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste man- agement and remediation activities		3765	3619	166	2205	6	1	16
Budownictwo		17099	18608	635	1206	7	19	3
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		3799	7433	253	303	264	46	2
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa... Transportation and storage		34621	43856	1724	15597	664	7616	566
Informacja i komunikacja..... Information and communication		664	1585	100	1043	1	332	2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities		411	1231	45	1330	216	2	1
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ		1652	537	15	42	—	—	1
Administrative and support service activities								
Edukacja..... Education		162	1600	—	66	4	36	—
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna .. Human health and social work activi- ties		459	1759	—	628	158	83	480
Pozostała działalność usługowa		401	577	—	846	—	—	—
Other service activities								

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8, pkt 1) na str. 126. ^b Lub w szczególnym charakterze.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8, point 1) on page 126. ^b Or specific character.

DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

4. Dane w tabl. 2–5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2018 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

CHAPTER VII WAGES AND SALARIES. SOCIAL BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in cooperatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g. to journalists, film producers, radio and television programme producers.

3. Data regarding wages and salaries are given in gross terms, i.e. including deductions for personal income tax and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee.

4. Data in tables 2–5 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2018. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

Świadczenia społeczne

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2014 r. – w przypadku emerytur – ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z obu systemów.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) rolnicy indywidualni;
- 8) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatanci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

3. **Świadczenia emerytalne i rentowe** (renty wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

4. **Świadczenia emerytalne i rentowe** nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

5. **Świadczenia emerytalne i rentowe** obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych), uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

6. Dane dotyczące **przeciętnej miesięcznej emerytury i renty** obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

7. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

Social benefits

1. Information regarding **retirement and other pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) as well as in the period 1st January 2009 to 30th June 2014 from the sources gathered in the open pension funds (OFE).

Information regarding **retirement and other pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those systems simultaneously.

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement and other pensions:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) farmers;
- 8) war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons.

3. **Retirement and other pension benefits** (pensions also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:

- 1) retirement pensions;
- 2) disability pensions;
- 3) survivors pensions.

4. **Retirement and other pension benefits** do not include payments of retirement pays and pensions arising out of international agreements.

5. **Retirement and other pension benefits** include the amount of benefits due (current and compensatory), taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

6. Data regarding the **average monthly retirement and other pension** are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

7. Data regarding benefits are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income tax.

8. Świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” od 1 kwietnia 2016 r. przysługuje osobom uprawnionym na mocy ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 2134, z późn. zm.).

Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa.

9. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 1832, z późn. zm.) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

8. Since 1st April 2016 the child-raising benefit “**Family 500+**” has been designated to persons authorised on the basis of the Law on State Aid in Raising Children dated 11th February 2016 (unified text: Journal of Laws 2018 item 2134, with later amendments).

Benefit is financed from the state budget.

9. Large Family Card basis on the law dated 5th December 2014 of Large Family Card (unified text: Journal of Laws 2017 item 1832, with later amendments), can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18,
- 2) up to the age of 25 in the case when children learn at school or higher education institution,
- 3) without age limits in the case of children with legal confirmation of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

Wynagrodzenia Wages and salaries

TABL. 1 (99). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pra- cujących powyżej 9 osób of which entities employing more than 9 persons	
O G Ó Ł E M	4031,95	4801,53	5219,09	5601,44	5888,90	T O T A L
sektor publiczny.....	4141,38	4946,70	5338,63	5673,70	5673,70	public sector
sektor prywatny	3975,58	4739,53	5169,99	5571,98	5995,67	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	3594,46	4331,31	4606,21	4910,03	5157,03	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....	3706,08	4505,21	4863,31	5203,58	5377,72	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe.....	3541,56	4261,09	4623,36	4953,12	5125,85	of which manufacturing
Budownictwo	3850,49	4392,39	4703,94	5064,03	5868,06	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3602,90	4448,13	4935,86	5338,75	5832,52	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	3435,19	4095,61	4416,47	4690,23	4839,34	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2488,31	2986,23	3378,25	3565,56	3876,65	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja.....	6382,31	7553,71	8250,78	8792,29	9180,00	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	6719,47	7972,94	8465,62	9023,55	9206,13	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	4245,88	5060,64	5585,93	5967,64	6680,06	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	5327,36	6092,55	6671,91	7186,21	8001,82	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	2446,57	3197,73	3466,70	3809,91	3835,12	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4991,85	5616,70	6211,50	6413,66	6413,66	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja.....	3566,04	4266,70	4426,20	4671,92	4701,30	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3538,33	3940,49	4390,43	4833,47	4956,84	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3596,12	4149,58	4686,89	4988,19	5100,10	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa.....	2646,15	3874,28	4175,06	4650,63	4928,31	Other service activities

TABLE 2 (100). **ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.**
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
a – w tys. in thousands									
b – w odsetkach in percent									

OGÓŁEM
TOTAL

OGÓŁEM ..... a	1753,6	886,9	866,8	527,9	201,7	326,2	1225,7	685,2	540,5
TOTAL ..... b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ² USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI
PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (5003,78 zł) W KRAJU
BY RANGES OF WAGES AND SALARIES² ESTABLISHED ON THE BASIS OF THE PRODUCT
OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (PLN 5003,78) IN COUNTRY

2501,89 zł i mniej PLN and less	(50% i mniej and less)	a	228,2	127,6	100,6	13,6	3,1	10,5	214,7	124,5	90,1
		b	13,0	14,4	11,6	2,5	1,6	3,2	17,5	18,2	16,7
2501,90–3752,84	(50–75)	a	372,6	153	219,6	118,7	39,1	79,7	253,9	113,8	139,9
		b	21,3	17,3	25,3	22,4	19,4	24,4	20,7	16,6	25,9
3752,85–5003,78	(75–100)	a	355,2	168,7	186,5	134,6	47,3	87,4	220,6	121,5	99,1
		b	20,3	19,0	21,5	25,5	23,4	26,8	18,0	17,7	18,3
5003,79–6254,73	(100–125)	a	247,9	121,9	126,0	102,9	38,4	64,5	145,0	83,6	61,5
		b	14,1	13,7	14,5	19,5	19,0	19,8	11,8	12,2	11,4
6254,74–7505,67	(125–150)	a	157,7	79,2	78,5	59,0	23,4	35,5	98,7	55,8	43,0
		b	9,0	8,9	9,1	11,2	11,6	10,9	8,1	8,1	7,9
7505,68–8756,62	(150–175)	a	100,0	52,8	47,2	34,0	14,8	19,2	66,0	38,0	28,0
		b	5,7	6,0	5,4	6,4	7,3	5,9	5,4	5,5	5,2
8756,63–10007,56	(175–200)	a	67,1	37,9	29,2	19,3	9,4	9,9	47,8	28,5	19,3
		b	3,8	4,3	3,4	3,7	4,7	3,0	3,9	4,2	3,6
10007,57–11258,51	(200–225)	a	46,8	27,8	19,1	13,3	7,0	6,3	33,5	20,8	12,7
		b	2,7	3,1	2,2	2,5	3,5	1,9	2,7	3,0	2,4
11258,52–12509,45	(225–250)	a	36,1	22,4	13,6	9,3	5,2	4,1	26,7	17,2	9,5
		b	2,1	2,5	1,6	1,8	2,6	1,3	2,2	2,5	1,8
12509,46–13760,40	(250–275)	a	27,5	17,5	10,0	6,2	3,2	3,0	21,2	14,3	7,0
		b	1,6	2,0	1,2	1,2	1,6	0,9	1,7	2,1	1,3
13760,41–15011,34	(275–300)	a	22,6	14,8	7,8	4,4	2,6	1,8	18,3	12,2	6,0
		b	1,3	1,7	0,9	0,8	1,3	0,6	1,5	1,8	1,1
15011,35 zł i więcej PLN and more	(300% i więcej and more)	a	92,0	63,2	28,8	12,6	8,2	4,3	79,3	55,0	24,4
		b	5,3	7,1	3,3	2,4	4,1	1,3	6,5	8,0	4,5

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2501,90–3752,84 zł stanowi 50–75% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–75% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 75,00% przeciętnego wynagrodzenia).

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the PLN 2501,90–3752,84 range accounts for 50–75% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–75% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 75,00% of the average wage and salary).

TABL. 2 (100). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
		ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
a – w tys. in thousands										
b – w odsetkach in percent										
WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ ² USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO 6230,49 zł) W WOJEWÓDZTWIE BY RANGES OF WAGES AND SALARIES ² ESTABLISHED ON THE BASIS OF THE PRODUCT OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (PLN 6230,49) IN VOIVODSHIP										
3115,25 zł i mniej PLN and less	(50% i mniej and less)	a 405,9 b 23,1	194,7 22,0	211,2 24,4	64,9 12,3	17,0 8,5	47,8 14,7	341,0 27,8	177,6 25,9	163,4 30,2
3115,26–4672,87	(50– 75)	a 463,2 b 26,4	213,1 24,1	250,0 28,8	167,6 31,8	60,9 30,2	106,7 32,7	295,5 24,1	152,3 22,2	143,3 26,5
4672,88–6230,49	(75–100)	a 330,9 b 18,9	161,6 18,2	169,3 19,5	135,7 25,7	49,3 24,4	86,5 26,5	195,2 15,9	112,3 16,4	82,8 15,3
6230,50–7788,11	(100–125)	a 184,7 b 10,5	93,1 10,5	91,6 10,6	69,6 13,2	28,0 13,9	41,6 12,7	115,0 9,4	65,0 9,5	50,0 9,3
7788,12–9345,74	(125–150)	a 111,6 b 6,4	60,3 6,8	51,3 5,9	35,2 6,7	15,6 7,7	19,6 6,0	76,4 6,2	44,7 6,5	31,7 5,9
9345,75–10903,36	(150–175)	a 66,3 b 3,8	38,2 4,3	28,1 3,2	19,0 3,6	9,9 4,9	9,1 2,8	47,3 3,9	28,3 4,1	19,0 3,5
10903,37–12460,98	(175–200)	a 47,3 b 2,7	29,4 3,3	17,9 2,1	12,2 2,3	6,8 3,4	5,4 1,7	35,1 2,9	22,5 3,3	12,5 2,3
12460,99–14018,60	(200–225)	a 34,8 b 2,0	22,4 2,5	12,4 1,4	7,6 1,4	4,0 2,0	3,6 1,1	27,3 2,2	18,4 2,7	8,9 1,6
14018,61–15576,23	(225–250)	a 25,0 b 1,4	16,1 1,8	8,9 1,0	5,2 1,0	3,0 1,5	2,2 0,7	19,8 1,6	13,1 1,9	6,7 1,2
15576,24–17133,85	(250–275)	a 19,1 b 1,1	12,8 1,4	6,4 0,7	3,3 0,6	2,0 1,0	1,3 0,4	15,8 1,3	10,7 1,6	5,1 0,9
17133,86–18691,47	(275–300)	a 13,2 b 0,8	8,9 1,0	4,3 0,5	2,1 0,4	1,4 0,7	0,7 0,2	11,1 0,9	7,5 1,1	3,6 0,7
18691,48 zł i więcej PLN and more	(300% i więcej and more)	a 51,7 b 3,0	36,4 4,1	15,3 1,8	5,5 1,0	3,7 1,9	1,6 0,5	46,2 3,8	32,7 4,8	13,6 2,5

1, 2 Notki patrz na str. 157.

1, 2 See footnotes on page 157.

TABL. 3 (101). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.**PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	6230,49	6823,26	5623,95	T O T A L
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	11,4	12,2	10,5	12529,95	14220,86	10522,00	Managers
Specjaliści	32,5	26,6	38,5	7359,59	8629,66	6461,81	Professionals
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	3,4	4,8	2,0	7535,53	8114,88	6137,50	science and engineering professionals
specjaliści do spraw zdrowia	2,4	0,8	4,1	6815,13	8685,57	6456,34	health professionals
specjaliści nauczania i wychowania	6,2	2,7	9,8	5149,79	5610,49	5018,13	teaching professionals
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	15,1	11,3	19,0	7546,74	8515,25	6953,88	business and administration professionals
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych	3,6	5,7	1,4	10244,41	10697,91	8393,30	information and communications technology professionals
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	1,7	1,3	2,2	8105,76	8804,47	7693,52	legal, social and cultural professionals
Technicy i inny średni personel	11,5	10,7	12,3	5788,47	6542,54	5115,03	Technicians and associate professionals
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	2,5	3,8	1,1	6401,88	6744,50	5193,89	science and engineering associate professionals
średni personel do spraw zdrowia	0,7	0,4	1,1	4135,33	5017,70	3853,45	health associate professionals
średni personel do spraw biznesu i administracji	6,7	4,9	8,4	5762,73	6429,68	5364,72	business and administration associate professionals
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewne	0,8	0,3	1,3	4579,22	5222,73	4409,95	legal, social, cultural and related associate professionals
technicy informatycy	0,8	1,3	0,3	6849,58	7125,72	5634,05	information and communications technicians
Pracownicy biurowi	11,7	9,7	13,8	4348,87	4407,58	4306,89	Clerical support workers
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	2,3	1,0	3,7	4630,88	4858,62	4570,26	general and keyboard clerks
pracownicy obsługi klienta	2,9	1,2	4,7	4177,06	4992,19	3969,49	customer services clerks
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	3,4	4,5	2,2	4344,29	4268,55	4507,11	numerical and material recording clerks
pozostali pracownicy obsługi biura	3,1	3,0	3,3	4303,47	4243,95	4359,55	other clerical support workers

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 22.

^a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ^b See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 22.

TABL. 3 (101). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
Pracownicy usług i sprzedawcy	12,2	10,6	13,9	3484,57	3682,45	3329,83	Service and sales workers
pracownicy usług osobistych	1,4	1,3	1,4	3520,28	3665,17	3378,14	personal service workers
sprzedawcy i pokrewni	7,8	4,9	10,7	3682,04	4298,41	3391,43	sales workers
pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,6	0,1	1,1	3041,18	2950,83	3053,55	personal care workers
pracownicy usług ochrony	2,5	4,2	0,7	2945,76	2984,85	2708,42	protective services workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,1	0,1	0,0	2728,48	2733,90	2678,68	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	7,3	12,6	2,0	4204,75	4363,46	3193,57	Craft and related trades workers
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	2,1	4,1	0,1	4446,60	4459,68	3442,27	building and related trades workers, excluding electricians
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	2,1	4,0	0,1	4328,38	4364,42	3274,82	metal, machinery and related trades workers
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,3	0,5	0,2	4578,62	4866,56	3846,00	handicraft and printing workers
elektrycy i elektronicy	1,2	2,3	0,1	4828,39	4878,91	3476,87	electrical and electronic trades workers
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	1,6	1,7	1,5	3211,18	3323,77	3081,17	food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	8,2	13,5	2,7	4166,47	4299,72	3489,49	Plant and machine operators and assemblers
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	2,7	3,7	1,7	4286,69	4706,22	3357,49	stationary plant and machine operators
monterzy	0,8	0,9	0,6	3738,16	4042,32	3272,62	assemblers
kierowcy i operatorzy pojazdów	4,6	8,8	0,4	4167,75	4154,70	4491,93	drivers and mobile plant operators
Pracownicy wykonujący prace proste	5,1	4,0	6,3	3180,62	3535,85	2948,52	Elementary occupations
w tym:							of which:
robotnicy wykonujący prace proste w rolnictwie, leśnictwie i rybactwie	0,1	0,1	0,0	3532,41	3736,04	2415,07	agricultural, forestry and fishery labourers
robotnicy wykonujący prace proste w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	1,6	2,0	1,2	3795,43	4000,10	3457,63	labourers in mining, construction, manufacturing and transport

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 22.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 22.

TABL. 4 (102). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.** ¹
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018 ¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women

a – w zł
in PLN
b – ogółem=100
total=100

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM ..... a	6230,49	6823,26	5623,95	5843,90	6500,02	5438,26	6396,99	6918,41	5736,02
TOTAL ..... b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	a b	8490,10 136,3	10371,64 152,0	7167,11 127,4	6879,33 117,7	8268,54 127,2	6250,40 114,9	9535,11 149,1	11260,23 162,8	7952,15 138,6
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	a b	6963,82 111,8	8105,19 118,8	5890,98 104,7	6076,06 104,0	7060,20 108,6	5478,84 100,7	7276,94 113,8	8371,75 121,0	6080,32 106,0
Policealne..... Post-secondary	a b	4762,19 76,4	5241,55 76,8	4434,19 78,8	4719,88 80,8	5136,60 79,0	4558,96 83,8	4779,52 74,7	5267,65 76,1	4366,13 76,1
Średnie zawodowe..... Vocational secondary	a b	4640,14 74,5	4997,83 73,2	4099,15 72,9	4701,32 80,4	5168,31 79,5	4292,89 78,9	4618,38 72,2	4954,32 71,6	3994,08 69,6
Średnie ogólnokształcące General secondary	a b	4295,30 68,9	4773,63 70,0	3850,64 68,5	4465,51 76,4	5048,09 77,7	4067,85 74,8	4246,49 66,4	4710,23 68,1	3776,07 65,8
Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	a b	3632,22 58,3	3909,46 57,3	3029,81 53,9	3917,08 67,0	4403,22 67,7	3129,05 57,5	3556,58 55,6	3794,03 54,8	2996,02 52,2
Gimnazjalne ..... Lower secondary	a b	3232,67 51,9	3410,64 50,0	2915,99 51,8	3187,71 54,5	3349,25 51,5	2894,68 53,2	3238,11 50,6	3418,13 49,4	2918,53 50,9
Podstawowe i niepełne podstawowe ..... Primary and incomplete primary	a b	3591,68 57,6	3874,24 56,8	3053,28 54,3	3782,65 64,7	4305,02 66,2	3079,99 56,6	3541,60 55,4	3778,57 54,6	3044,03 53,1

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (102). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. ¹ (dok.)
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018 ¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
a – w zł in PLN									
b – ogółem=100 total=100									
WEDŁUG WIEKU BY AGE									
24 lata i mniej ..... a	3779,86	3986,07	3571,29	3685,49	3845,92	3571,52	3791,89	4000,51	3571,25
and less b	60,7	58,4	63,5	63,1	59,2	65,7	59,3	57,8	62,3
25–34..... a	5673,26	6103,30	5202,81	5115,09	5782,27	4673,43	5801,67	6156,69	5366,01
b	91,1	89,4	92,5	87,5	89,0	85,9	90,7	89,0	93,5
35–44..... a	7091,72	7909,05	6270,03	6196,70	7068,84	5702,84	7448,16	8126,24	6595,58
b	113,8	115,9	111,5	106,0	108,8	104,9	116,4	117,5	115,0
45–54..... a	6607,65	7438,38	5887,27	6008,49	6725,47	5627,79	7019,48	7750,06	6143,46
b	106,1	109,0	104,7	102,8	103,5	103,5	109,7	112,0	107,1
55–59..... a	5659,27	6297,00	5131,33	5647,10	6148,53	5376,20	5670,99	6387,99	4789,95
b	90,8	92,3	91,2	96,6	94,6	98,9	88,7	92,3	83,5
60–64..... a	6058,39	5952,19	6332,61	6320,49	6453,95	6123,12	5826,50	5633,40	6774,45
b	97,2	87,2	112,6	108,2	99,3	112,6	91,1	81,4	118,1
65 lat i więcej..... a	8596,04	8855,85	7398,68	8217,36	8255,71	8089,47	9114,17	9562,85	5351,97
and more b	138,0	129,8	131,6	140,6	127,0	148,8	142,5	138,2	93,3
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY									
Do 1,9 roku..... a	4447,71	4785,51	4099,55	3960,17	4324,12	3734,77	4542,13	4849,78	4192,73
and less b	71,4	70,1	72,9	67,8	66,5	68,7	71,0	70,1	73,1
2,0– 4,9..... a	5362,21	5825,71	4870,80	4697,53	5313,91	4295,21	5500,30	5903,55	5027,90
b	86,1	85,4	86,6	80,4	81,8	79,0	86,0	85,3	87,7
5,0– 9,9..... a	6324,82	7003,77	5551,67	5408,70	6175,15	4869,34	6569,39	7165,68	5797,07
b	101,5	102,6	98,7	92,6	95,0	89,5	102,7	103,6	101,1
10,0–14,9 ..... a	6922,51	7734,68	6044,01	5980,24	6923,01	5393,41	7235,51	7917,82	6350,07
b	111,1	113,4	107,5	102,3	106,5	99,2	113,1	114,4	110,7
15,0–19,9 ..... a	7220,85	7966,60	6474,48	6581,72	7585,85	6039,85	7496,00	8068,35	6753,63
b	115,9	116,8	115,1	112,6	116,7	111,1	117,2	116,6	117,7
20 lat i więcej..... a	6449,99	6975,31	5958,59	6123,90	6666,34	5789,97	6748,39	7162,05	6184,33
and more b	103,5	102,2	106,0	104,8	102,6	106,5	105,5	103,5	107,8

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABLE 5 (103). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.**

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment¹) BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)								
	pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (media- na) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziwiątej ninth
O G Ó Ł E M	2327,50	2940,00	3500,00	4082,52	4700,00	5446,92	6410,00	8000,00	11352,51
T O T A L	2262,22	2999,68	3650,00	4255,32	4973,24	5800,00	6995,64	8950,13	13000,00
	2436,00	2908,93	3400,00	3924,00	4489,56	5119,96	5963,60	7168,01	9661,80
a – ogółem total									
b – mężczyźni men									
c – kobiety women									
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierow- nicy Managers	3980,95	5250,00	6485,54	7800,00	9310,19	11189,04	13604,31	17000,00	23790,25
	4250,00	5900,00	7331,50	8861,44	10641,01	12737,72	15450,00	19069,30	26659,09
	3694,12	4797,41	5724,00	6821,00	8037,85	9550,00	11531,39	14500,00	19928,33
Specjaliści	3343,76	4200,80	4856,46	5485,31	6136,54	6963,58	8038,80	9709,60	12732,40
Professionals	3500,00	4639,67	5500,00	6345,20	7265,23	8418,75	9851,93	11845,74	15112,18
	3271,00	4000,00	4570,50	5081,25	5631,48	6218,87	7000,00	8156,39	10446,25
Technicy i inny średni personel	2706,93	3350,00	3856,38	4326,39	4843,52	5455,00	6248,40	7360,00	9449,86
Technicians and as- sociate profession- als	2800,00	3640,28	4210,18	4796,57	5420,00	6168,35	7080,33	8441,67	11137,81
	2660,13	3196,73	3600,00	4025,06	4463,17	4955,91	5541,66	6450,00	8000,00
Pracownicy biurowi	2608,00	3071,16	3391,58	3658,84	3931,00	4229,93	4641,06	5281,93	6426,67
Clerical support work- ers	2650,00	3126,26	3443,02	3681,78	3924,00	4229,78	4672,72	5359,69	6479,59
	2574,93	3040,58	3350,00	3639,20	3936,68	4229,93	4620,11	5214,90	6389,01
Pracownicy usług i sprzedawcy	2100,00	2255,04	2456,07	2690,61	2974,33	3280,33	3690,84	4269,42	5271,10
Service and sales workers	2113,33	2245,92	2386,03	2732,80	3133,71	3560,38	4037,52	4638,47	5662,24
	2100,00	2303,87	2500,00	2670,52	2895,50	3131,15	3449,12	3958,61	4801,82
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	2100,00	2100,00	2100,00	2100,00	2100,00	2330,00	2850,00	3598,80	4350,00
Skilled agricultural, forestry and fishery workers	2100,00	2100,00	2100,00	2100,00	2100,00	2150,00	2800,00	3588,80	4476,36
	2100,00	2100,00	2100,00	2150,00	2398,33	2565,00	2850,00	3620,93	3780,00
Robotnicy przemy- słowi i rzemieślnicy	2100,00	2371,02	2790,00	3296,56	3835,35	4329,60	4895,55	5527,13	6518,08
Craft and related trades workers	2100,00	2400,00	2970,00	3505,50	4023,30	4532,08	5061,02	5701,37	6736,75
	2100,00	2200,00	2517,64	2655,12	2800,76	3057,94	3418,00	4001,67	4730,00
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2100,00	2305,30	2760,00	3278,94	3825,15	4340,00	4937,23	5627,17	6644,03
Plant and machine operators and as- semblers	2100,00	2358,00	2800,00	3470,63	4000,00	4534,62	5119,63	5793,36	6837,28
	2100,00	2251,85	2511,44	2831,23	3151,09	3476,90	3898,56	4484,82	5485,91
Pracownicy wykonu- jący prace proste	2100,00	2200,00	2461,78	2689,52	2885,76	3114,60	3433,50	3900,00	4607,50
Elementary occupa- tions	2100,00	2175,34	2520,00	2914,32	3239,92	3600,04	4010,72	4528,04	5256,64
	2100,00	2202,50	2430,58	2621,77	2770,00	2926,25	3129,49	3450,00	3978,38

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 22.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 22.

Świadczenia społeczne Social benefits

TABL. 6 (104). **EMERYCI I RENCISCI**^a
RETIREES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1174508	1122391	1133447	1174667	T O T A L
Pobierający emerytury i renty wypłacone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	966945	939381	953759	996994	Persons receiving retirement and other pensions paid by the Social Insurance Institution
emerytury	701285	694932	720849	775241	retirement pensions
renty z tytułu niezdolności do pracy	122389	101725	91771	82051	disability pensions
renty rodzinne	143271	142724	141139	139702	survivors pensions
Rolnicy indywidualni	207563	183010	179688	177673	Farmers

^a Przeciętne w roku.

Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Annual averages.

Source: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7 (105). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO**
GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

O G Ó Ł E M GRAND TOTAL

Świadczenia w mln zł ..... | 21281,2 | 25589,8 | 27029,4 | 29344,2 | Benefits in million PLN

WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION

RAZEM TOTAL

Świadczenia w mln zł ..... | 19001,4 | 23076,8 | 24506,8 | 26789,4 | Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł ..... | 1637,58 | 2047,16 | 2141,25 | 2239,18 | Average monthly retirement and other pension in PLN

EMERYTURY RETIREMENT PENSIONS

Świadczenia w mln zł ..... | 14778,7 | 18165,0 | 19606,0 | 21886,1 | Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura w zł ..... | 1756,14 | 2178,27 | 2266,54 | 2352,61 | Average monthly retirement pension in PLN

RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY DISABILITY PENSIONS

Świadczenia w mln zł ..... | 1759,6 | 1843,3 | 1728,9 | 1622,3 | Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna renta w zł... | 1198,08 | 1510,07 | 1569,90 | 1647,64 | Average monthly pension in PLN

RENTY RODZINNE SURVIVORS PENSIONS

Świadczenia w mln zł ..... | 2463,1 | 3068,4 | 3172,0 | 3281,0 | Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna renta w zł... | 1432,69 | 1791,60 | 1872,84 | 1957,15 | Average monthly pension in PLN

ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH^a FARMERS^a

Świadczenia w mln zł ..... | 2279,8 | 2513,0 | 2522,6 | 2554,8 | Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł ..... | 915,29 | 1144,30 | 1169,88 | 1198,27 | Average monthly retirement and other pension in PLN

^a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 154.

Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 154.

Source: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 8 (106). **ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE „RODZINA 500+”**
CHILD-RAISING BENEFIT "FAMILY 500+"

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017	2018	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze:			Child-raising benefit:
przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie	377633	363051	average monthly number of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	551363	529369	average monthly number of children to which families receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	3356263,0	3244434,0	benefit payments in thousand PLN
Dodatek wychowawczy:			Child-raising supplement:
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek	4759	4616	average monthly number of children to which foster families and foster homes receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	28253,0	27542,1	benefit payments in thousand PLN
Dodatek do zryczałtowanej kwoty:			Lump sum supplement:
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego otrzymują dodatek	225	204	average monthly number of children to which family care and education centres receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	1343	1253,2	benefit payments in thousand PLN

U w a g a. W 2018 r. Kartę Dużej Rodziny posiadały 72682 rodziny.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

N o t e. In 2018, 72682 families had the Large Family Card.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

DZIAŁ VIII GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Gospodarstwa domowe

1. Przez **gospodarstwo domowe** rozumie się zespół osób spokrewnionych i niespokrewnionych zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się. Osoby utrzymujące się samodzielnie tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe.

2. **Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r.** została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników spisów z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań prorodzinnych i promażeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

Budżety gospodarstw domowych

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia, wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania oraz zagrożeniu ubóstwem jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujących w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujących się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

CHAPTER VIII HOUSEHOLDS. DWELLINGS

General notes

Households

1. The **household** is understood as a group of related or unrelated persons, living together and earning their living collectively. Persons who maintain themselves individually, constitute a one person households.

2. The **households projection until 2050** was calculated in 2016 on the basis of the results of censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behavior patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

Household budgets

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption, the equipment of households with durable goods as well as risk of poverty, is a representative **household budget survey**. Included in the survey there are all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish language participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one-person** household is understood as an individual independently maintaining himself/herself, i.e., income is not combined with the income of others, regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych. W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, dane od 2010 r. uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralka, lodówka itp.), na opłatę za usługi (lekarские, stomatologiczne itp.) oraz wywiad dotyczący wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów i rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura lub renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych (tabl. 2) ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

- 1) osoby **pracujące**, do których zalicza się:
  - a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa z agentem, umowa-zlecenie, umowa ustna itd.),
  - b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
  - c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie), w tym wynajem nieruchomości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz wykonywanie wolnego zawodu, a także członków spółdzielni produkcji rolniczej;
- 2) osoby **utrzymujące się ze świadczeń społecznych**, których głównym źródłem utrzymania jest m.in.: emerytura, renta, zasiłek dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy, świadczenia rodzinne, renta socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane

Survey results are based on declarations made by persons participating in the household budget survey. In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data since 2010 obtained from the household budget survey were weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming from the Population and Housing Census 2011.

2. The household budget survey is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that each month different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as survey on equipment the household with durable goods.

The survey included all households within randomly selected dwellings representing socio-economic groups of the population, i.e., households of: employees, farmers, self-employed, retirees and pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement or other pension).

3. The categories of persons who are members of households (table 2) were established on the basis of their main source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:

- 1) **employed** persons include:
  - a) hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, contract with agent, commission contracts, verbal contracts, etc.),
  - b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from work in private farm in agriculture,
  - c) self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture), including rental of real estate connected with conducting economic activity and practising a learned profession as well as members of agricultural production cooperatives;
- 2) persons **maintained from social benefits**, for whom the main source of maintenance is i.a.: retirement and other pension, unemployment benefit and other benefits from the Labour Fund, family allowances, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on

na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia oraz od II kwartału 2016 r. świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”;

- 3) osoby **pozostające na utrzymaniu** (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego. Do grupy tej nie zalicza się dzieci w wieku 15–18 lat otrzymujących świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”.

4. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie) bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych – z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika (patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia społeczne”, ust. 3 na str. 153) oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej – uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę – który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenie i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy) oraz dochód z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli

the basis of the Law on Social Assistance, scholarships as well as since the second quarter of 2016 child-raising benefit “Family 500+”;

- 3) **dependents** (without their own source of maintenance) are maintained by other persons being members of the same household. This group excludes children aged 15–18 receiving child-raising benefit “Family 500+”.

4. Available income includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge) excluding prepayments on personal income tax paid (with income from hired labour, from social benefits – from social security benefits and other social benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee (see general notes in the chapter “Wages and salaries. Social benefits”, item 3 on page 153) as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income comprises:

- 1) income from hired work – obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement – which includes: all income obtained from hired work, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sickness allowances (taken during the period of employment), compensatory and care allowances, income in a non-monetary form (paid by the employer);
- 2) income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and increased by subsidies for agriculture;
- 3) income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practising a learned profession, that was spent on consumer goods and services for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);
- 4) income from property (interests, shares in company profits including dividends) and income from rental of real estate (net income, i.e., revenues minus investments and taxes,

- przychody minus nakłady i ewentualne podatki, pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi);
- 5) dochód ze świadczeń społecznych, który obejmuje m.in.: emerytury, renty, zasiłki z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych oraz od II kwartału 2016 r. świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”;
  - 6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, jak również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory). Do wydatków nie zalicza się funduszu remontowego.

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne – jeśli nie zaznaczono inaczej – zagregowano zgodnie z odpowiednią, przyjętą w badaniu budżetów gospodarstw domowych na lata 2009–2012 lub od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

6. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, jak również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

7. Zasięg ubóstwa – gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spo-

from rental of dwellings, garages and other buildings not connected with conducting economic activity and from land leasing);

- 5) income from social benefits, which includes, i.a.: retirement and other pensions, social security allowances and other social benefits as well as since the second quarter of 2016 child-raising benefit “Family 500+”;
- 6) other income, which includes, i.a.: gifts from private persons (of which alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets). Expenditures do not include renovation fund.

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; private alimony; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate; monetary losses.

Expenditures on consumer goods and services – unless otherwise indicated – were aggregated in accordance with the respective nomenclature adopted in household budget survey for 2009–2012 or since 2013 on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

6. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

7. Poverty rates – a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called **original**

życia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych, jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tak zwaną **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 – każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 – każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z 2 osób dorosłych i 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych w kraju z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 668 zł, a dla 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dziećmi w wieku poniżej 14 lat) – 1802 zł, w IV kwartale 2015 r. było to 734 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1982 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2017 r. progi te wyniosły odpowiednio: 799 zł oraz 2157 zł, a w IV kwartale 2018 r. – 810 zł oraz 2187 zł.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 1769, z późn. zm.) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. Od 1 stycznia 2010 r. do 30 września 2012 r. obowiązywały następujące kwoty progowe – 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych, od 1 października 2012 r. do 30 września 2015 r. było to 542 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 456 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych, od 1 października 2015 r. do 30 września 2018 r. było to odpowiednio: 634 zł oraz 514 zł, natomiast od 1 października 2018 r. kwoty te zostały ustalone na poziomie odpowiednio: 701 zł oraz 528 zł.

Minimum egzystencji, uznawane za granicę ubóstwa skrajnego, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Podstawę do obliczania granic ubóstwa skrajnego stanowi poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego w kraju. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 466 zł, a dla 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dziećmi w wieku poniżej 14 lat) – 1257 zł, w IV kwartale 2015 r. było to 545 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1472 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2017 r. progi te wyniosły odpowiednio: 582 zł oraz 1571 zł, a w IV kwartale 2018 r. – 595 zł oraz 1606 zł.

OECD equivalence scale has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and subsistence minimum). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 – to any other person at that age and weight 0,5 – to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of 2 adult persons and 2 children under the age of 14 is 2,7 times as high as that for a 1-person household.

Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households in Poland estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010, the relative poverty threshold was PLN 668 for 1-person households and PLN 1802 for 4-person households (2 adults with 2 children under the age of 14), in the fourth quarter of 2015 the threshold was PLN 734 for 1-person households and PLN 1982 for 4-person households, in the fourth quarter of 2017 these thresholds were respectively: PLN 799 and PLN 2157, and in the fourth quarter of 2018 – PLN 810 and PLN 2187.

“Legal” poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance, dated 12th March 2004 (unified text: Journal of Laws 2017 item 1769, with later amendments), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance. Since 1st January 2010 to 30th September 2012, the following threshold amounts were in force – PLN 477 for 1-person households and PLN 351 per person for multi-person households, since 1st October 2012 to 30th September 2015 the threshold was PLN 542 for 1-person households and PLN 456 per person for multi-person households, since 1st October 2015 to 30th September 2018 the threshold was respectively: PLN 634 and PLN 514, and since 1st October 2018 these amounts were changed to: PLN 701 and PLN 528, respectively.

The **subsistence minimum**, regarded as the extreme poverty threshold, sets the level of the satisfaction of needs below which there is a threat to the biological existence and to psychophysical human development. The starting point adopted for calculation of the extreme poverty threshold is the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees' household in Poland. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the extreme poverty threshold was PLN 466 for 1-person households and PLN 1257 for 4-person households (2 adults with 2 children under the age of 14), in the fourth quarter of 2015 the threshold was PLN 545 for 1-person households and PLN 1472 for 4-person households, in the fourth quarter of 2017 these thresholds were respectively: PLN 582 and PLN 1571, and in the fourth quarter of 2018 – PLN 595 and PLN 1606.

Mieszkania. Infrastruktura

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hoteli pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych – według stanu w dniu 31 grudnia, w każdorazowym podziale administracyjnym.

3. **Bilanse zasobów mieszkaniowych** sporządza się dla okresów międzypisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002–2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 r. – wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

4. W zasobach mieszkaniowych za podstawę obliczenia przeciętnej liczby osób na mieszkanie i na izbę oraz przeciętnej powierzchni na osobę przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia.

5. Dane o **mieszkaniach, których budowę rozpoczęto** dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, użytkowanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

6. Informacje o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań oraz o izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach

Dwellings. Infrastructure

1. Information on **dwelling stocks and dwellings completed** concerns dwellings, rooms and useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

Dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

Room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if they are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

Useful floor area of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchens, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

2. Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31st December, in each administrative division.

3. **Balances of dwelling stocks** are estimated for the periods between censuses on the basis of results from the last census (for the years 2002–2009 the basis constituted the results of 2002 census, since 2010 – the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases in dwelling stocks.

4. In dwelling stocks as the basis for calculating the average number of persons per dwelling and per room as well as for average useful floor area per person the total number of population as of 31st December was used.

5. Data regarding **dwellings in which construction has begun** concern dwellings in new residential buildings, in non-residential buildings, dwellings created as a results of enlarging building (the enlarged portion), created as a results of adapting non-residential spaces.

6. Information on **dwellings, useful floor area of dwellings as well as rooms completed** concerns dwellings in new and expanded buildings

nowych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora,
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku,
- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni,
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym),
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego,
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów.

7. W związku ze **zmianą metodologiczną**, od 2018 r. dane o efektach budownictwa „indywidualnego” realizowanego z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku, zostały włączone do formy budownictwa „przeznaczone na sprzedaż lub wynajem”. Dane o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej oraz izbach oddanych do użytkowania przeliczono** zgodnie z nowo obowiązującą metodologią. Dane o **mieszkaniach, których budowę rozpoczęto**, ze względu na **brak możliwości dokonania przeliczeń wstecz** zgodnie ze zmienionym zakresem form budownictwa („indywidualne” oraz „na sprzedaż lub wynajem”), dla lat 2010–2017 zaprezentowano według metodologii obowiązującej do 2017 r.

8. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Definicję **metody przedsiębiorstw** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6, na str. 21.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

9. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów. Ponadto informacje o sieci gazowej uwzględniają dane o sieci przesyłowej.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

(the enlarged part) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the effects of:

- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons, foundations, churches and religious associations, intended for the own use of the investor,
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit,
- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing cooperatives, intended for persons being members of these cooperatives,
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realised entirely from the budget of gmina (primarily with a public assistance or intervention character),
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) using credit from the state bank BGK,
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), intended for meeting the residential needs of the employees of these companies.

7. Due to **methodological change**, since 2018, data regarding effects of „private construction” realised for sale or rent in order to achieve a profit, are included into the form of construction “for sale or rent”. Data on **dwellings, useful floor area and rooms completed are recalculated** according to the new methodology. Data on **dwellings in which construction has begun**, due to the **impossibility of recalculating data back**, according to the revised scope of forms of construction (“private” and “for sale or rent”), for the years 2010–2017 are presented according to methodology valid until 2017.

8. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind of activity method**, i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity.

The definition of the **enterprise method** is given in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

9. Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns distribution network excluding connections leading to residential buildings and other constructions. Moreover information regarding gas supply network includes data on the transmission (main) network.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water supply and sewage connections leading to residential buildings (including buildings with

Przez **przylączy wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) oraz **przylączy gazowe** prowadzące do budynków (łącznie z budynkami niemieszkalnymi) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

10. Źródło uliczne jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

11. Dane o korzystających z wodociągu i kanalizacji obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji – wpusty kanalizacyjne.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalację gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

12. Dane o liczbę odbiorców i zużyciu energii elektrycznej od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorowych.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Dane o **zużyciu energii elektrycznej i gazu z sieci** w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustalono w oparciu o zaliczkowy system opłat.

13. Informacje z zakresu ciepłownictwa obejmują budynki mieszkalne oraz budynki urzędów i instytucji ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służących do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejącego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 220).

Dane w tabl. 18 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) and **gas supply connections** leading to buildings (included non-residential buildings) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in case of the sewage system – with the main drainage system.

10. As street spring we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from water supply system by facilities installed in building.

11. Data regarding the users of water supply systems and sewage systems include the population living in residential buildings connected to a defined system as well as the population using a water supply system through a common courtyard or street outlet (equipment connected to the street water supply conduit), and in the case of sewage – sewage inlets.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding the population using the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

12. Data regarding the number of consumers and the consumption of electricity from 2005 include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Data regarding the **number of consumers using gas from gas supply** including consumers using collective gas-meters.

Data regarding the **consumption of gas from gas supply** concern all the households.

Data regarding the **consumption of electricity and gas from the gas supply system** in households (as is consumption in households conducting small-scale service activity) is established on the basis of an estimated system of payments.

13. Information within the range of heating regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line – which is considered as a system of connected and collaborating conduits leading heating medium to distribution line according to Law from 10th April 1997 Energetic law (unified text: Journal of Laws 2017 item 220).

Data in table 18 apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing cooperatives or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

Gospodarstwa domowe Households

TABL. 1 (107). **PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH**^a
Stan w dniu 31 grudnia
HOUSEHOLDS PROJECTION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
GOSPODARSTWA DOMOWE w tys. HOUSEHOLDS in thousands								
O G Ó Ł E M	2074,6	2156,4	2240,7	2223,9	2194,5	2174,3	2156,5	TOTAL
Miasta	1452,0	1473,0	1500,5	1505,1	1497,3	1482,9	1470,8	Urban areas
Wieś	622,5	683,4	740,2	718,9	697,1	691,4	685,7	Rural areas
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOUSEHOLD								
O G Ó Ł E M	2,577	2,492	2,399	2,409	2,430	2,440	2,447	TOTAL
Miasta	2,357	2,328	2,278	2,256	2,252	2,261	2,268	Urban areas
Wieś	3,089	2,844	2,645	2,730	2,811	2,823	2,830	Rural areas

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 166.
a See general notes, item 2 on page 166.

Budżety gospodarstw domowych Household budgets

TABL. 2 (108). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	5388	5612	5442	5352	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	2,74	2,65	2,60	2,59	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
pracujących.....	1,20	1,21	1,16	1,14	employed
pobierających świadczenia społeczne	0,68	0,65	1,04	1,08	receiving social benefits
w tym emeryturę lub rentę	0,60	0,56	0,59	0,62	of which retirement or other pension
pozostających na utrzymaniu.....	0,79	0,74	0,35	0,33	dependents

Uwaga do tablic 3–5

Dla danych za 2010 r. brak informacji o błędzie względnym szacunków.
Note to tables 3–5

For 2010 data, there is no information about relative error of estimates.

TABLE 3 (109). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Dochód rozporządzalny	1614,83	1756,15	1912,09	2031,59	Available income
w tym dochód do dyspozycji	1550,46	1691,00	1845,42	1967,62	of which disposable income
w tym:					of which:
z pracy najemnej	958,57	1042,68	1073,56	1123,30	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	68,85	53,46 ^a	75,87 ^b	98,05 ^c	from a private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek	179,41	201,80	200,48	234,20	from self-employment
ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych	301,54	329,83	353,20	374,99	from social security benefits
z pozostałych świadczeń społecznych	31,94	36,25	109,84	110,05	from other social benefits
pozostały dochód	x	73,51	87,23	72,99	other income
w tym dary od osób prywatnych	x	67,84	81,92	64,61	of which gifts from individuals

a-c Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 12,64%, b – 13,91%, c – 16,12%.

a-c Relative error of estimates exceeds 10% and equals: a – 12,64%, b – 13,91%, c – 16,12%.

TABLE 4 (110). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Wydatki ogółem ^a	1319,81	1370,71	1420,70	1421,13	Total expenditures ^a
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^{ab}	1255,45	1305,55	1354,03	1357,17	of which consumer goods and services ^{ab}
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	275,13	285,26	302,31	306,78	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	35,43	33,52	33,17	34,15	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	75,41	79,25	79,46	72,30	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	246,34	253,84	243,85	237,85	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	71,05	71,75	75,45	83,14	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie	72,15	77,28	87,93	75,72	health
w tym artykuły farmaceutyczne	34,12	36,85	39,20	40,77	of which pharmaceutical products
transport	143,67	128,59	132,95	171,30	transport
łączność ^c	55,22	63,86	60,05	47,07	communication ^c
rekreacja i kultura ^d	124,37	115,19	121,16	110,82	recreation and culture ^d
edukacja ^e	22,66	24,55	22,43	24,38	education ^e
restauracje i hotele	40,38	72,17	91,40	91,42	restaurants and hotels
pozostałe towary i usługi ^a	82,19	88,64	91,72	91,96	miscellaneous goods and services ^a
w tym higiena osobista	41,04	45,91	47,34	45,72	of which personal care

a Łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. b Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. c Od 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. d Od 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe. e Łącznie z wychowaniem przedszkolnym.

a Including expenditures on life insurance. b Including pocket money not considered in items by types of expenditures. c Since 2013 including expenditures for Internet services. d Since 2013 excluding expenditures for Internet services. e Including pre-school education.

TABL. 5 (111). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**

AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg....	6,64	5,76	5,55	5,43	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	4,26	3,37	3,13	3,05	of which bread ^b
Mięso ^c w kg.....	5,41	5,08	5,10	4,86	Meat ^c in kg
w tym:					of which:
mięso surowe ^c	x	2,85	2,84	2,70	raw meat ^c
w tym drób.....	x	1,35	1,41	1,34	of which poultry
wędliny i inne przetwory mięsne ^d	2,39	1,99	2,01	1,92	processed meat and other meat preparations ^d
Ryby i owoce morza ^e w kg.....	0,47	0,33	0,28	0,28	Fish and seafood ^e in kg
Mleko ^f w l.....	3,39	3,00	2,84	2,80	Milk ^f in l
Jogurty w kg.....	0,62	0,53	0,53	0,54	Yoghurt in kg
Sery i twarogi ^g w kg.....	1,09	0,86	0,85	0,85	Cheese and curd ^g in kg
Jaja w szt.	12,08	10,86	11,07	10,98	Eggs in units
Oleje i tłuszcze ^h w kg.....	1,22	1,03	0,99	0,93	Oils and fats ^h in kg
w tym masło.....	0,24	0,23	0,23	0,22	of which butter
Owoce ⁱ w kg.....	3,90	4,01	3,87	4,00	Fruit ⁱ in kg
Warzywa w kg.....	9,78	8,72	8,34	7,86	Vegetables in kg
w tym ziemniaki.....	4,39	3,40	3,00	2,71	of which potatoes
Cukier w kg.....	1,22	1,03	0,87	0,84	Sugar in kg
Kawa, herbata, kakao w kg.....	0,26	0,24	0,23	0,23	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l.....	4,69	5,31	5,63	6,26	Mineral or spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l.....	1,25	1,13	1,07	1,03	Fruit and vegetable juices in l

a Od 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. b Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. c Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”). d łącznie z wyrobami garnażeryjnymi; od 2013 r. bez przetworów podrobowych. e Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garnażeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych. f Bez zagęszczonego i w proszku. g Od 2013 r. bez serków słodkich. h Od 2013 r. bez boczku surowego. i łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

a Since 2013 excluding potato flour. b Since 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. c Since 2013 including raw bacon (until 2012, included in position “Oils and fats”). d Including ready-to-serve meat products; since 2013 excluding offal preparations. e Until 2012 defined as „Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products as well as since 2013 excluding canned fish. f Excluding condensed and powdered milk. g Since 2013 excluding sweet cottage cheese. h Since 2013 excluding raw bacon. i Including seeds and edible kernel.

TABLE 6 (112). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA**^a
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	99,0	99,3	98,9	x	Refrigerator, fridge-freezer
Zamrażarka	18,2	13,5	12,3	x	Freezer
Pralka automatyczna.....	89,4	95,4	95,9	94,7	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń.....	20,4	32,7	34,4	37,2	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa.....	49,6	58,2	56,3	59,0	Microwave oven
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną.....	x	14,0	15,5	17,9	Electric cooker with ceramic or induction cooktop
Samochód osobowy	61,0	64,7	65,8	65,6	Passenger car
Motocykl, skuter, motorower	x	6,4	5,4	5,6	Motorcycle, scooter, motorbike
Rower (bez dziecięcego).....	x	66,3	63,7	61,1	Bicycle (excluding children's)
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	x	74,4	66,8	67,0	Equipment for reception, recording and reproduction of sound ^b
Odbiornik telewizyjny.....	96,9	95,5	92,9	94,5	Television set
Odtwarzacz DVD.....	58,0	43,5	30,4	x	DVD player
Telefon komórkowy	90,4	96,7	97,0	97,3	Mobile phone
w tym smartfon.....	x	52,1	64,8	69,6	of which smartphone
Zestaw kina domowego	15,5	14,4	11,1	12,0	Home theatre system
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	58,7	66,1	54,4	59,6	Satellite or cable television equipment
Aparat fotograficzny cyfrowy.....	53,6	55,1	43,3	x	Digital camera
Komputer osobisty.....	68,7	78,5	79,4	76,6	Personal computer
w tym laptop, tablet	x	65,3	68,4	67,3	of which laptop, tablet
w tym z dostępem do Internetu	63,8	77,3	78,6	x	of which with access to the Internet
w tym z dostępem szerokopasmowym	x	64,5	48,5	x	of which broadband access
Drukarka.....	43,6	39,9	34,8	37,5	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna.....	x	25,8	22,4	26,1	of which multifunction printer

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes: radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system.

TABLE 7 (113). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM (zasięg ubóstwa) W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**^a
AT-RISK OF POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach domowych – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	11,7	10,3	10,0	12,2	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	5,3	8,3	7,6	9,1	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji.....	4,3	4,1	3,0	4,3	subsistence minimum

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 169.
a See general notes, item 7 on page 169.

Mieszkania. Infrastruktura Dwellings. Infrastructure

TABL. 8 (114). ZASOBY MIESZKANIOWE ^a

Stan w dniu 31 grudnia
DWELLING STOCKS ^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Mieszkania w tys.	2063,0	2193,8	2263,5	2302,9	1660,9	642,0	Dwellings in thousands
Izby w mieszkaniach w tys.	7476,8	7968,1	8208,4	8340,2	5627,7	2712,5	Rooms in dwellings in thousands
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	145588,8	157733,6	163421,9	166479,2	105778,3	60700,9	Useful floor area of dwellings in thousand m ²
Przeciętna w zasobach:							Dwelling stocks, average:
liczba izb w mieszkaniu.....	3,62	3,63	3,63	3,62	3,39	4,23	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :							useful floor area in m ² :
1 mieszkania.....	70,6	71,9	72,2	72,3	63,7	94,6	per dwelling
na 1 osobę.....	27,6	29,5	30,3	30,8	30,4	31,6	per person
liczba osób na:							number of persons:
1 mieszkanie.....	2,55	2,44	2,38	2,35	2,10	3,00	per dwelling
1 izbę.....	0,70	0,67	0,66	0,65	0,62	0,71	per room

^a Na podstawie bilansów.
^a Based on balances.

TABL. 9 (115). MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH ^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE

Stan w dniu 31 grudnia
DWELLINGS IN DWELLING STOCKS ^a FITTED WITH INSTALLATIONS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mieszkania – w % – wyposażone w Dwellings – in % – fitted with					
	wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating	
O G Ó Ł E M						
TOTAL	2010	95,4	92,8	90,6	59,1	85,0
	2015	95,7	93,3	91,2	58,1	86,0
	2017	95,8	93,5	91,5	57,4	86,5
	2018	95,9	93,7	91,7	57,0	86,8
Miasta.....	2010	98,6	97,7	96,1	75,2	91,9
Urban areas	2015	98,7	97,9	96,4	73,2	92,5
	2017	98,8	98,0	96,5	71,9	92,9
	2018	98,8	98,1	96,6	70,8	93,1
Wieś.....	2010	87,2	80,5	76,8	18,7	67,7
Rural areas	2015	88,0	81,6	78,1	19,8	69,5
	2017	88,3	82,0	78,7	20,4	70,2
	2018	88,4	82,3	79,0	21,2	70,6

^a Na podstawie bilansów.
^a Based on balances.

TABL. 10 (116). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2018 R.**
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Wypłacone użytkownikom lokali Paid out user to					innych others
			gminnych gminas	spółdziel- czych coopera- tives	wspólnot mieszka- niowych housing community	prywatnych private	towarzystw budownic- twa spo- łecznego public building society	
a – liczba dodatków number of allowances								
b – kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thousand PLN								
c – przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allowances in PLN								
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS								
OGÓŁEM	a	351310	161847	101349	46255	23460	8168	10231
TOTAL	b	68949,5	31494,8	18953,8	8979,7	5394,6	1880,4	2246,1
	c	196,26	194,60	187,02	194,13	229,95	230,22	219,54
Miasta.....	a	335896	157382	99620	42759	18591	7972	9572
Urban areas	b	66362,3	30684,1	18622,4	8343,5	4763,5	1837,4	2111,4
	c	197,57	194,97	186,93	195,13	256,23	230,49	220,59
Wieś.....	a	15414	4465	1729	3496	4869	196	659
Rural areas	b	2587,1	810,7	331,4	636,2	631,1	43,0	134,7
	c	167,84	181,57	191,69	181,98	129,62	219,32	204,36
W % OGÓŁEM IN % OF TOTAL								
OGÓŁEM	a	100,0	46,1	28,8	13,2	6,7	2,3	2,9
TOTAL	b	100,0	45,7	27,5	13,0	7,8	2,7	3,3
	c	100,0	46,9	29,7	12,7	5,5	2,4	2,8
Miasta.....	a	100,0	46,9	29,7	12,7	5,5	2,4	2,8
Urban areas	b	100,0	46,2	28,1	12,6	7,2	2,8	3,2
	c	100,0	46,2	28,1	12,6	7,2	2,8	3,2
Wieś.....	a	100,0	29,0	11,2	22,7	31,6	1,3	4,3
Rural areas	b	100,0	31,3	12,8	24,6	24,4	1,7	5,2

TABL. 11 (117). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo mieszaniowe			Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe (stan w dniu 31 XII)			
		Area of grounds transferred to investor for dwelling construction			Area of grounds in gminas stock for dwelling construction (as of 31 XII)			
		ogółem of total	w tym of which		wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family	
			spółdzielcze cooperatives	osób fizycznych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which developed	razem total	w tym uzbrojone of which developed
		w ha		in ha				
OGÓŁEM	2010	57,5	0,8	42,4	807,2	733,9	932,5	460,1
TOTAL	2015	57,7	0,5	50,1	680,6	249,1	1140,9	508,4
	2017	37,8	1,0	31,6	333,6	260,6	876,6	484,2
	2018	45,4	—	35,7	406,3	331,0	863,8	473,0
Miasta.....	2010	26,7	0,8	21,2	786,4	717,9	538,7	267,2
Urban areas	2015	34,7	0,5	27,5	654,3	224,0	502,5	267,1
	2017	17,4	1,0	13,6	311,0	239,1	472,5	271,2
	2018	35,2	—	25,8	379,8	305,1	451,9	259,6
Wieś.....	2010	30,8	—	21,2	20,8	16,0	393,8	192,9
Rural areas	2015	23,0	—	22,6	26,3	25,1	638,4	241,3
	2017	20,4	—	18,0	22,6	21,5	404,1	213,0
	2018	10,2	—	9,9	26,5	25,9	411,9	213,4

TABL. 12 (118). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	31802	34964	43243	46517	T O T A L
Indywidualne	13692	10717	13079	11985 ^a	Private
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	16570	24082	29812	33921 ^b	For sale or rent
Spółdzielcze	989	70	174	231	Cooperatives
Komunalne (gminne)	447	47	178	86	Municipal (gmina)
Spoleczne czynszowe	104	48	—	292	Public building society
Zakładowe	—	—	—	2	Company

a Przeznaczone na użytek własny inwestora. b Łącznie z budownictwem indywidualnym przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 172.

a Intended for the own use of the investor. b Including private construction intended for sale or rent; see general notes, item 7 on page 172.

TABL. 13 (119). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Mieszkania	28961	29227	37274	41078	Dwellings
miasta	21073	21240	28693	32628	urban areas
wieś	7888	7987	8581	8450	rural areas
Indywidualne ^a	10265	9749	9745	8740	Private ^a
miasta	3586	2926	2842	2421	urban areas
wieś	6679	6823	6903	6319	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b	16703	18521	26732	31326	For sale or rent ^b
Spółdzielcze	1166	528	460	416	Cooperative
Komunalne (gminne)	767	366	224	391	Municipal (gmina)
Spoleczne czynszowe	60	45	78	197	Public building society
Zakładowe	—	18	35	8	Company
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	950	1132	1373	1509	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	1100	1320	1653	1862	Urban areas
Wieś	696	821	877	872	Rural areas
Izby	115978	110885	132297	139044	Rooms
miasta	71333	68080	86958	95964	urban areas
wieś	44645	42805	45339	43080	rural areas
Indywidualne ^a	60071	55365	54926	48170	Private ^a
miasta	21163	16856	16270	13308	urban areas
wieś	38908	38509	38656	34862	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b	50781	53150	75344	88459	For sale or rent ^b
Spółdzielcze	3430	1437	1249	1301	Cooperative
Komunalne (gminne)	1540	808	457	650	Municipal (gmina)
Spoleczne czynszowe	156	80	228	425	Public building society
Zakładowe	—	45	93	39	Company

a Przeznaczone na użytek własny inwestora (dane za lata 2010, 2015 i 2017 zmieniono). b Łącznie z budownictwem indywidualnym przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (dane za lata 2010, 2015 i 2017 zmieniono); patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 172.

a Intended for the own use of the investor (data for 2010, 2015 and 2017 were changed). b Including private construction intended for sale or rent (data for 2010, 2015 and 2017 were changed); see general notes, item 7 on page 172.

TABL. 13 (119). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	2963333	2683114	3158076	3248870	Useful floor area of dwellings in m²
miasta.....	1749899	1576217	2005470	2137809	urban areas
wieś.....	1213434	1106897	1152606	1111061	rural areas
Indywidualne ^a	1657303	1485822	1464663	1312886	Private ^a
miasta.....	613626	482975	469485	396889	urban areas
wieś.....	1043677	1002847	995178	915997	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b	1208542	1147246	1647021	1885760	For sale or rent ^b
Spółdzielcze.....	69988	30181	30629	23564	Cooperative
Komunalne (gminne).....	24204	16928	9081	15405	Municipal (gmina)
Spoleczne czynszowe.....	3296	1957	3745	10073	Public building society
Zakładowe.....	—	980	2937	1182	Company
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	102,3	91,8	84,7	79,1	Average useful floor area per dwelling in m²
miasta.....	83,0	74,2	69,9	65,5	urban areas
wieś.....	153,8	138,6	134,3	131,5	rural areas
Indywidualne ^a	161,5	152,4	150,3	150,2	Private ^a
miasta.....	171,1	165,1	165,2	163,9	urban areas
wieś.....	156,3	147,0	144,2	145,0	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b	72,4	61,9	61,6	60,2	For sale or rent ^b
Spółdzielcze.....	60,0	57,2	66,6	56,6	Cooperative
Komunalne (gminne).....	31,6	46,3	40,5	39,4	Municipal (gmina)
Spoleczne czynszowe.....	54,9	43,5	48,0	51,1	Public building society
Zakładowe.....	—	54,4	83,9	147,8	Company

^a Przeznaczone na użytek własny inwestora (dane za lata 2010, 2015 i 2017 zmieniono). ^b Łącznie z budownictwem indywidualnym przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (dane za lata 2010, 2015 i 2017 zmieniono); patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 172.

^a Intended for the own use of the investor (data for 2010, 2015 and 2017 were changed). ^b Including private construction intended for sale or rent (data for 2010, 2015 and 2017 were changed); see general notes, item 7 on page 172.

TABL. 14 (120). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB**
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych ^a In private buildings ^a					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings				
		razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms			
			1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more
OGÓŁEM 2010	28961	10265	0,2	1,0	3,4	95,4	18696	7,0	31,0	36,0	26,1
TOTAL 2015	29227	9749	0,2	1,2	3,9	94,8	19478	6,4	37,3	32,8	23,5
..... 2017	37274	9745	0,1	1,2	3,7	95,0	27529	7,3	37,8	32,8	22,1
..... 2018	41078	8740	0,5	1,2	5,0	93,4	32338	7,9	35,3	35,2	21,6
Miasta..... 2010	21073	3586	0,4	0,9	3,3	95,4	17487	7,2	32,7	36,9	23,2
Urban areas..... 2015	21240	2926	0,3	1,7	3,6	94,4	18314	6,3	38,6	33,1	21,9
..... 2017	28693	2842	0,2	1,3	3,6	94,8	25851	7,7	38,9	33,5	19,9
..... 2018	32628	2421	1,0	1,2	6,5	91,3	30207	8,3	36,7	35,5	19,5
Wieś..... 2010	7888	6679	0,1	1,0	3,5	95,4	1209	3,0	6,0	22,7	68,3
Rural areas..... 2015	7987	6823	0,1	1,0	4,0	94,9	1164	7,9	16,1	28,0	48,0
..... 2017	8581	6903	0,1	1,1	3,8	95,0	1678	0,9	20,0	22,4	56,7
..... 2018	8450	6319	0,3	1,2	4,4	94,1	2131	3,2	15,3	30,2	51,3

^a Przeznaczonych na użytek własny inwestora (dane za lata 2010, 2015 i 2017 zmieniono).

^a Intended for the own use of the investor (data for 2010, 2015 and 2017 were changed).

TABL. 15 (121). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 grudnia
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km					Distribution network in km
Wodociągowa	40076,3	44016,3	45154,6	46107,3	Water supply
miasta	7508,9	8393,4	8845,0	9321,0	urban areas
wieś	32567,4	35622,9	36309,6	36786,3	rural areas
Kanalizacyjna ^a	10496,0	14680,0	15870,3	16438,1	Sewage ^a
miasta	6093,8	7442,5	8065,8	8178,4	urban areas
wieś	4402,2	7237,5	7804,5	8259,7	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.					Connections leading to residential buildings in pcs
Wodociągowe	675287	756649	806309	807725	Water supply system
miasta	240419	270640	302988	292729	urban areas
wieś	434868	486009	503321	514996	rural areas
Kanalizacyjne	260917	352092	404027	423180	Sewage system
miasta	168441	211550	245282	256448	urban areas
wieś	92476	140542	158745	166732	rural areas
Zdroje uliczne	828	701	692	666	Street outlets
Miasta	496	427	411	397	Urban areas
Wieś	332	274	281	269	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	188,8	202,4	202,4	213,4	Consumption of water from water supply systems in households (during the year) in hm³
Miasta:					Urban areas:
w hm ³	136,7	136,2	137,2	142,5	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	40,5	39,7	39,7	41,1	per capita in m ³
Wieś w hm ³	52,1	66,2	65,1	70,9	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	234,1	205,3	215,6	218,9	Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm³
W tym oczyszczane	183,6	202,4	215,6	218,9	Of which treated

a Łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

TABL. 16 (122). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	2089,0	2188,9	2260,6	2352,7	Consumers (as of 31 XII) in thousands
Miasta.....	1490,6	1554,9	1611,6	1686,8	Urban areas
Wieś	598,4	634,0	649,0	665,9	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku)					Consumption (during the year)
W GWh.....	4678,3	4550,3	4682,3	5029,8	In GWh
miasta.....	3102,2	2929,8	2960,9	3246,1	urban areas
wieś	1576,1	1620,5	1721,3	1783,7	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	919,2	853,6	857,1	935,1	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	2081,2	1884,2	1837,3	1924,4	per consumer ^a
wieś – na 1 odbiorcę ^a	2634,0	2556,0	2652,3	2678,8	rural areas – per consumer ^a

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Energii.

^a The number of consumers as of 31st December was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Energy.

TABL. 17 (123). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 grudnia
GAS SUPPLY NETWORK AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS
SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km..	14336,2	15937,9	16817,8	17089,4	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa.....	1875,0	2017,2	2067,4	2069,2	of which transmission
miasta.....	148,1	147,0	147,7	147,8	urban areas
wieś	1726,9	1870,2	1919,8	1921,4	rural areas
Miasta.....	6784,0	7368,4	7658,5	7781,1	Urban areas
Wieś	7552,2	8569,5	9159,3	9308,3	Rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieskalnych w szt.	352403	394560	402100	411141	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta.....	233965	258785	254253	258899	Urban areas
Wieś	118438	135775	147847	152242	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	1158,2	1189,1	1204,4	1209,2	Consumers of gas from gas supply system^a in thousands
Miasta.....	1051,6	1063,3	1073,0	1072,2	Urban areas
Wieś	106,7	125,9	131,4	137,0	Rural areas
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku)					Consumption of gas from gas supply system (during the year)
W GWh ^b	851,6	8378,5	9716,6	9480,2	In GWh ^b
miasta.....	671,7	6276,1	7229,9	7096,2	urban areas
wieś	179,8	2102,4	2486,7	2383,9	rural areas
Na 1 mieszkańca w kWh ^c	162,0	1568,8	1808,6	1758,3	Per capita in kWh ^c
miasta.....	199,0	1828,5	2092,9	2044,1	urban areas
wieś	95,6	1101,7	1296,4	1241,4	rural areas

^a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b, c W 2010 r. w jednostkach naturalnych: b – hm³, c – m³.

^a Including consumers using collective gas-meter. b, c In 2010 in natural units: b – hm³, c – m³.

TABL. 18 (124). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 grudnia
HOUSE-HEATING
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła w km.....	3338,0	3500,0	3558,3	3577,7	3418,8	158,9	Heating network in km
w tym przesyłowa	2048,6	2177,6	2224,6	2229,8	2127,8	102,0	of which transmission
Kotłownie	1196	2131	2235	2174	1628	546	Boiler rooms
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	44405,0	35027,5	39161,6	38352,3	38189,8	162,5	Sale of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrzewa- nych centralnie w dam ³	368802	450527	471396	473562	461896	11666	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków mieszkal- nych	247508	287564	295905	299468	298573	895	of which residential buildings

TABL. 19 (125). **LUДНОŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Luđność w tys. – korzystająca ^a z:					Population in thousands – using ^a :
wodociągu	4397,0	4795,0	4862,0	4879,4	water supply system
miasta	3083,2	3207,0	3253,6	3262,6	urban areas
wieś	1313,8	1588,0	1608,5	1616,8	rural areas
kanalizacji	3237,3	3610,8	3710,1	3749,4	sewage system
miasta	2901,8	3074,2	3133,4	3157,7	urban areas
wieś	335,5	536,5	576,7	591,6	rural areas
gazu	2878,2	2862,5	2853,8	2848,2	gas supply system
miasta	2547,0	2486,4	2461,2	2439,5	urban areas
wieś	331,2	376,1	392,6	408,7	rural areas
Luđność – w % ogółu luđności ^b – korzystająca ^a z:					Population – in % of total popu- lation ^b – using ^a :
wodociągu	83,5	89,6	90,3	90,3	water supply system
miasta	91,2	93,3	93,9	93,8	urban areas
wieś	69,7	83,1	83,7	84,1	rural areas
kanalizacji	61,5	67,5	68,9	69,4	sewage system
miasta	85,8	89,4	90,5	90,7	urban areas
wieś	17,8	28,1	30,0	30,8	rural areas
gazu	54,6	53,5	53,0	52,7	gas supply system
miasta	75,3	72,3	71,1	70,1	urban areas
wieś	17,6	19,7	20,4	21,2	rural areas

^a Dane szacunkowe; od 2014 r. dane dotyczące luđności korzystającej z wodociągu i kanalizacji nieporównywalne ze względu na zmianę metody szacowania. ^b Na podstawie bilansów.

^a Estimated data; since 2014 data concerning population using water supply and sewage systems are incomparable due to change of estimation method. ^b Based on balances.

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1457) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm.).

W roku szkolnym 2018/19 dzieci 6-letnie są objęte obowiązkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego, zaś dzieci 7-letnie obowiązkiem szkolnym. Nauka jest obowiązkowa do ukończenia 18 roku życia.

Od 1 września 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza: 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19:

- 1) w szkołach podstawowych kształci się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy ósmej, co skutkuje brakiem absolwentów z lat szkolnych 2016/17 i 2017/18 (przejście z 6- na 8-letnią szkołę podstawową);
- 2) nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji;
- 3) w szkołach branżowych I stopnia pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

2. Prezentowane w dziale dane dotyczą:

- 1) placówek wychowania przedszkolnego;
- 2) szkół dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
  - a) podstawowych,
  - b) gimnazjów,
  - c) ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych;
- 3) szkół policealnych;
- 4) uczelni;
- 5) specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych;
- 6) placówek pozaszkolnych.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Law on School Education, dated 14th December 2016 (unified text: Journal of Laws 2018 item 996, with later amendments), the Education System Law, dated 7th September 1991 (unified text: Journal of Laws 2018 item 1457) and the Higher Education and Science Law, dated 20th July 2018 (unified text: Journal of Laws 2018 item 1668, with later amendments).

In the 2018/19 school year, 1 year pre-primary education in pre-primary education establishments is compulsory for children aged 6, while children aged 7 have been subjected to full-time compulsory education which lasts until the age of 18.

Since 1st September 2017 the new school system has been implemented which ultimately will introduce: 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school, and will abolish lower secondary schools.

As a result of implementing the new education system in the 2018/19 school year:

- 1) in primary schools, the first year of pupils conducting the eighth grade curriculum is included, which results in the lack of the 2016/17 and 2017/2018 school years graduates (change from the 6- to 8-year primary school);
- 2) there was no recruitment to the first grade of lower secondary schools, which are gradually being phased out;
- 3) in stage I sectoral vocational schools, there are still pupils of basic vocational school sections.

2. Data presented in the chapter concern:

- 1) pre-primary education establishments;
- 2) schools for children, youth and adults:
  - a) primary schools,
  - b) lower secondary schools,
  - c) upper secondary and post-primary schools;
- 3) post-secondary schools;
- 4) higher education institutions;
- 5) special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres;
- 6) extracurricular institutions.

3. Data include schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodships), as well as by other legal and private persons.

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public,

4. Szkoły (z wyjątkiem uczelni) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Uczelnie mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) szkoły podstawowe, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) gimnazja;
- 3) szkoły ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe:
  - a) 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy,
  - b) 3-letnie branżowe szkoły I stopnia (do roku szkolnego 2016/17 – 2–3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe),
  - c) 3-letnie licea ogólnokształcące, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
  - d) 4-letnie technika,
  - e) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne,
  - f) funkcjonujące do roku szkolnego 2013/14 3-letnie licea profilowane oraz 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

6. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej i stacjonarnej – obejmują:

- 1) szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie);
- 3) funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 3-letnie: nauczycielskie kolegia języków obcych, kolegia nauczycielskie, w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

7. Uczelnie realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu uczelni:

- 1) do roku akademickiego 2015/16 podaje się łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano tytuł licencjata;

non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum programme as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

5. Schools for children and youth (including special schools) include:

- 1) primary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school programme;
- 2) lower secondary schools;
- 3) upper secondary and post-primary schools:
  - a) 3-year special job-training schools,
  - b) 3-year stage I sectoral vocational schools (until the 2016/17 school year 2–3-year basic vocational schools),
  - c) 3-year general secondary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools),
  - d) 4-year technical secondary schools,
  - e) general art schools leading to professional certification (excluding special schools) excluding schools providing art education only,
  - f) functioning until the 2013/14 school year – 3-year specialised secondary schools as well as 2-year supplementary general secondary schools and 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

6. Post-secondary schools – educating in day, evening, weekend and full-time programmes form – include:

- 1) post-secondary schools (1-, 1,5- or 2-year), including special schools;
- 2) colleges of social work (3-year);
- 3) functioning until the 2015/16 school year 3-year: foreign language teacher training colleges, teacher training colleges, in which graduates did not receive the title of licentiate.

7. Higher education institutions (university level) includes full-time and part-time programmes. Data regarding higher education institutions:

- 1) until the 2015/16 academic year include foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates receive the title of licentiate;
- 2) include foreigners studying in Poland (of which studying at organizational units of Polish higher education institutions operating aboard);

- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 4) obejmują uczelnie resortów obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych i administracji.

Studentów, absolwentów i nauczycieli wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych uczelni łącznie z filiami oraz zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi.

W latach akademickich 2017/18 i 2018/19 dane o studentach, absolwentach i nauczycielach uwzględniają tylko te uczelnie, które wypełniły sprawozdania w systemie POL-on administrowanym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Podział uczelni według **typów uczelni** opracowano na podstawie grupowania stosowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla uczelni publicznych. W podziale tym do typu „uczelnie” zaliczono zarówno szkoły mające w nazwie własnej „uczelnia”, jak też „wyższa szkoła”, „uniwersytet”, „politechnika” lub „akademia”: rolnicza, ekonomiczna, pedagogiczna, artystyczna i teologiczna.

8. Szkoły dla dorosłych – kształcące w formie stacjonarnej, zaocznej i na odległość – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) szkoły ponadgimnazjalne:
  - a) 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych;
  - b) funkcjonujące do roku szkolnego:
    - 2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
    - 2014/15 – 2–3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych oraz 3-letnie licea profilowane dla dorosłych,
    - 2015/16 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej oraz 4-letnie technika dla dorosłych.

9. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

10. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

11. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej spo-

- 3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at organizational units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 4) include higher schools of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration.

Data on students, graduates and teachers is given according to the seats of higher education institutions including branch sections and organizational units in another location.

In the 2017/18 and 2018/19 academic year data on students, graduates and teachers include only those higher education institutions that completed the reports in the POL-on system administered by the Ministry of Science and Higher Education.

The division of higher education institutions by **type of institution** was based on the grouping applied by the Ministry of Science and Higher Education with regard to public schools. In this division, the category of "higher education institutions" comprises both the schools whose proper name includes the phrase "higher education institutions" and those containing in their proper name the word "higher school", "university" or "academy" – of: agriculture, economics, pedagogy, arts, and theology.

8. Schools for adults – educating in full-time, in weekend and in distance from – include:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) upper secondary schools:
  - a) 3-year general secondary schools for adults;
  - b) functioning until the school year:
    - 2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools for adults for graduates of basic vocational school,
    - 2014/15 – 2–3-year basic vocational schools for adults and 3-year specialized secondary schools for adults,
    - 2015/16 – 3-year supplementary technical schools for adults based on the programme of basic vocational school and 4-year technical secondary schools for adults.

9. Special schools are organized for disabled children and youth with special educational needs. Education may be conducted within the school system or individually. Education occurs in mainstream schools (in which special or integrational and mainstream sections are established), in special schools operating independently as well as in special educational care centres, other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resorts treatment).

10. Special education care centres are facilities for disabled children and youth, aged 3 and more who, for reasons of their disability cannot attend regular nursery schools or schools.

11. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres

łecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

12. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

13. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

14. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o nauczycielach akademickich dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

15. Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola (łącznie ze specjalnymi), oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne. Od roku szkolnego 2004/05 dzieci 6-letnie są objęte obowiązkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego, z wyjątkiem lat szkolnych 2011/12–2015/16, w których dotyczyło to dzieci 5-letnich.

16. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza uczelniami) oraz specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;
- 2) uczelni – prezentuje się według stanu w dniu 31 grudnia (do roku akademickiego 2017/18 – w dniu 30 listopada); studenci są wykazywani tyle razy, na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą osób, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. (do roku akademickiego 2017/18 absolwenci wykazywani byli z danego roku akademickiego).

is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.

12. Youth social therapy centres are centres intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

13. Rehabilitation-education centres are facilities making it possible for children and youth with a profound intellectual disability to meet their obligation to receive an education through participating in rehabilitation-education classes.

14. Data regarding teachers, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed in obligatory teaching programmes, i.e., excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Data regarding academic teachers concern the positions of: professor, assistant professor, tutor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, lector, instructor, qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers full-time and part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

15. Pre-primary education establishments are facilities for children from age 3 years until primary school enrolment, providing care and preparing for learning at school. Pre-primary establishments include: nursery schools (including special nursery schools), pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points. Since the 2004/05 school year 6-year old children have been covered by compulsory 1 year introductory pre-primary education in pre-primary education establishments, with the exception of the 2011/12–2015/16 school years when it concerned children aged 5.

16. Data regarding:

- 1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres, extracurricular education as well as boarding-school and dormitories concern the beginning of the school year; data concerning graduates – the end of the school year;
- 2) higher education institutions – are presented as of 31st December (until the 2017/18 academic year – as of 30th November); students are indicated correspondingly on the number of fields of education which they study; data regarding graduates concern persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018 (until the 2017/18 academic year, graduates were shown as of a given academic year).

17. Absolwenci eksterni występują wyłącznie w szkołach dla dorosłych.

18. Współczynnik skolaryzacji:

- **brutto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania;
- **netto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

19. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

20. Zadaniem **wychowania pozaszkolnego** jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, ogrody jordanowskie, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki o charakterze specjalistycznym, jak np. stacje młodego technika, planetaria itp.

21. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, od roku szkolnego 2007/08 (a w przypadku absolwentów – od roku szkolnego 2006/07) opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Od roku akademickiego 2017/18 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych, opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

17. Extramural graduates occur only in schools for adults.

18. Enrolment rate:

- **gross** – is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (regardless of age) to the population (as of 31st December) in the age group defined as corresponding to this educational level;
- **net** – is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (within a given age group) to the population (as of 31st December) in the age group defined as corresponding to this educational level.

19. A **boarding school** is a foster and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A **dormitory** is an interschool facility serving as a boarding school.

20. The mission of **extracurricular education** is to provide children and youth with conditions for development of interests and skills, as well as recreation and leisure in their leisure time.

Extracurricular education institutions include youth centres, youth community centres, extracurricular interest groups, Jordan's gardens, interschool sport centres and other specialist institutions such as young technicians' centres, planetaria, etc.

21. The information presented, excluding the data on higher education institutions, since the 2007/08 school year (in the case of graduates – since the 2006/07 school year) has been completed on the basis of the Educational Information System, administered by the Ministry of National Education.

Since the 2017/18 academic year data on higher education institutions, excluding the data on some higher schools of theology, have been compiled on the basis of the Integrated System of Information on Science and Higher Education POL-on administered by the Ministry of Science and Higher Education.

TABL. 1 (126). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA**
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe.....	1787*	1774	1945	1942	primary
gimnazja	963	1020	257	225	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy.....	54	64	65	67	special job-training
branżowe I stopnia ^a	189	184	153	163	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące ^b	465	362	374	377	general secondary ^b
technika ^c	227	217	216	215	technical secondary ^c
artystyczne ogólnokształcące ^d	15	13	12	12	general art ^d
policealne	315	281	278	255	post-secondary
dla dorosłych	425 ^e	212	185	174	for adults
podstawowe.....	—	—	9	11	primary
gimnazja	17	18	5	3	lower secondary
licea ogólnokształcące ^b	300	191	171	160	general secondary ^b
technika ^c	98	3	x	x	technical secondary ^c
Uczelnie.....	110 ^f	102 ^f	96 ^g	97 ^g	Higher education institutions
NAUCZYCIELE ^{hi} TEACHERS ^{hi}					
Szkoły:					Schools:
podstawowe.....	24261	27935	33143	38169	primary
gimnazja	14482	13989	9589	5015	lower secondary
branżowe I stopnia ^{ak}	1803	1729	1660	1615	stage I sectoral vocational ^{ak}
licea ogólnokształcące ^b	8281	6796	6894	6900	general secondary ^b
technika ^{cl}	5125	5372	5498	5496	technical secondary ^{cl}
policealne	1030	923	912	717	post-secondary
Uczelnie ^m	19011	17428	17111	16768	Higher education institutions ^m

a Do roku szkolnego 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe. b, c W roku szkolnym 2010/11 łącznie z: b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, c – technikami uzupełniającymi (w przypadku szkół dla dorosłych również w roku szkolnym 2015/16). d Dające uprawnienia zawodowe; ponadto funkcjonowały szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne – w roku szkolnym: 2010/11 – 25, 2015/16 – 21, 2017/18 – 20, 2018/19 – 19. e Łącznie z 10 zasadniczymi szkołami zawodowymi nieuwzględnionymi w dalszym podziale. f Łącznie z uczelniami, w których wykazano wyłącznie absolwentów. g Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 186. h Patrz uwagi ogólne, ust. 14 na str. 188. i–l Łącznie ze szkołami: i – dla dorosłych, k – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, l – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. m Nauczyciele akademicy.

a Until the 2015/16 school year, basic vocational schools. b, c In the 2010/11 school year including: b – supplementary general secondary and specialized secondary, c – supplementary technical secondary (in case of schools for adults also in the 2015/16 school year). d Leading to professional certification; moreover, in the school year: 2010/11 – 25, 2015/16 – 21, 2017/18 – 20, 2018/19 – 19 schools art schools giving only artistic education. e Including 10 basic vocational schools, not included in further division. f Including higher education institutions, which reported only graduates. g See general notes, item 7 on page 186. h See general notes, item 14 on page 188. i–l Including: i – schools for adults, k – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, l – general art schools leading to professional certification. m Academic teachers.

TABLE 1 (126): **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^a	43369	63012	55688	58159	Pre-primary education ^a
Szkoły:					Schools:
podstawowe	304882	369931	403189	462886	primary
gimnazja	165869	152379	104268	52502	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	1213	1452	1442	1383	special job-training
branżowe I stopnia ^b	21116	16311	14213	13587	stage I sectoral vocational ^b
licea ogólnokształcące ^c	103938	83082	81218	82799	general secondary ^c
technika ^d	58692	59621	60438	61541	technical secondary ^d
artystyczne ogólnokształcące ^e	1316	1215	1271	1271	general art ^e
policealne	32238	32443	30645	31855	post-secondary
dla dorosłych	36398 ^f	25080	22278	20599	for adults
podstawowe	—	—	88	338	primary
gimnazja	1920	1461	902	482	lower secondary
licea ogólnokształcące ^c	28854	23537	21288	19779	general secondary ^c
technika ^d	5215	82	x	x	technical secondary ^d
Uczelnie ^g	350187	280732	262948	250344	Higher education institutions ^g
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	50921	51598	—	—	primary
gimnazja	54200	49053	50114	—	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	246	304	360	—	special job-training
zasadnicze zawodowe	6907	4862	4090	—	basic vocational
licea ogólnokształcące ^c	34009	26387	25347	—	general secondary ^c
technika ^d	12359	12828	12625	—	technical secondary ^d
artystyczne ogólnokształcące ^e	233	176	208	—	general art ^e
policealne	9375	9423	8166	—	post-secondary
dla dorosłych	8897 ^f	6314	6469	—	for adults
podstawowe	—	—	—	—	primary
gimnazja	316	305	224	—	lower secondary
licea ogólnokształcące ^c	7303	6009	6245	—	general secondary ^c
technika ^d	1176	—	x	—	technical secondary ^d
Uczelnie ^g	88727	68008	61083	—	Higher education institutions ^g

a Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, a w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 31 na str. 211. b Do roku szkolnego 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe; od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c, d W roku szkolnym 2010/11 łącznie z: c – liceami uzupełniającymi i liceami profilowanymi, d – technikami uzupełniającymi (w przypadku szkół dla dorosłych również w roku szkolnym 2015/16). e Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne odpowiednio w roku szkolnym: 2010/11 – 1285 uczniów i 169 absolwentów, 2015/16 – 1295 i 137, 2017/18 – 1391 i 150, 2018/19 – 1400 uczniów. f łącznie z zasadniczymi szkołami zawodowymi nieuwzględnionymi w dalszym podziale, odpowiednio 409 uczniów i 102 absolwentów. g Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 186 i ust. 16, pkt. 2) na str. 188.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

a Concerns children aged 6, in the 2015/16 school year – aged 5 attending pre-primary education establishments also included in the table 31 on page 211. b Until the 2015/16 school year, basic vocational schools; in the 2017/18 school year including basic vocational school sections. c, d In the 2010/11 school year including: c – supplementary general secondary and specialized secondary, d – supplementary technical secondary (in case of schools for adults also in the 2015/16 school year). e Leading to professional certification; moreover, in art schools giving only artistic education respectively in the school year: 2010/11 – 1285 students and 169 graduates, 2015/16 – 1295 and 137, 2017/18 – 1391 and 150, 2018/19 – 1400 students. f Including basic vocational schools not included in further division respectively: 409 students and 102 graduates. g See general notes, item 7 on page 186 and item 16, point 2) on page 188.

Source: data of the Ministry of National Education and of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 2 (127). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły podstawowe Primary schools	1787	1774	1945	1942	304882	369931	403189	462886	50921	51598	—
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	8	7	9	9	783	956	805	829	185	121	—
Central (government) administration units											
Jednostki samorządu terytorialnego	1609	1463	1569	1567	289161	343713	370912	425199	48297	48278	—
Local government units											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	93	142	150	146	6699	9795	11245	12990	1168	1308	—
Social organizations and associations											
Organizacje wyznaniowe	11	13	26	26	1701	2095	3374	4242	233	337	—
Religious organizations											
Pozostałe	66	149	191	194	6538	13372	16853	19626	1038	1554	—
Others											
Gimnazja	963	1020	257	225	165869	152379	104268	52502	54200	49053	50114
Lower secondary schools											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	5	7	2	3	111	173	42	17	135	27	20
Central (government) administration units											
Jednostki samorządu terytorialnego	827	834	157	140	157593	141720	95866	48033	51488	45839	46215
Local government units											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	63	73	43	42	3790	4523	3340	1837	1252	1368	1659
Social organizations and associations											
Organizacje wyznaniowe	20	20	5	2	2271	2405	1923	938	679	719	833
Religious organizations											
Pozostałe	48	86	50	38	2104	3558	3097	1677	646	1100	1387
Others											
Branżowe szkoły I stopnia^{ab}	243	248	218	230	22329	17763	15655	14970	7153	5166	4450
Stage I sectoral vocational^{ab}											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	9	9	8	9	356	272	245	218	145	76	83
Central (government) administration units											
Jednostki samorządu terytorialnego	216	213	189	199	21377	16823	14816	14160	6792	4909	4216
Local government units											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	10	16	13	15	409	454	371	399	155	109	87
Social organizations and associations											
Organizacje wyznaniowe	3	1	1	1	62	36	21	17	26	13	10
Religious organizations											
Pozostałe	5	9	7	6	125	178	202	176	35	59	54
Others											

a Do roku szkolnego 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe. b Łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych; absolwenci zasadniczych szkół zawodowych.

a Until the 2015/16 school year, basic vocational schools. b Including special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections; graduates of basic vocational schools.

TABLE 2 (127). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Licea ogólnokształcące^c..... General secondary schools^c	465	362	374	377	103938	83082	81218	82799	34009	26387	25347
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration units	—	1	—	—	—	62	—	—	46	—	—
Jednostki samorządu terytorialnego	368	268	270	266	96954	76278	73197	73677	31617	24226	22791
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	41	40	41	42	3029	2604	3104	3334	1028	786	930
Organizacje wyznaniowe	14	12	13	12	1076	882	1050	1105	324	260	330
Pozostałe	42	41	50	57	2879	3256	3867	4683	994	1115	1296
Technika^d..... Technical secondary schools^d	242	230	228	227	60008	60836	61709	62812	12592	13004	12833
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration units	12	12	11	11	1890	1993	2025	2036	418	380	394
Jednostki samorządu terytorialnego	206	190	190	190	56235	56855	57584	58550	11752	12295	11973
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	12	11	11	11	1182	1279	1307	1277	259	219	311
Organizacje wyznaniowe	1	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—
Pozostałe	11	17	16	15	690	709	793	949	163	110	155
Szkoły policealne ..... Post-secondary schools	315	281	278	255	32238	32443	30645	31855	9375	9423	8166
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration units	4	3	2	2	252	88	29	31	84	37	7
Jednostki samorządu terytorialnego	73	52	46	44	8051	4541	3574	3396	2880	1603	1389
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	39	34	24	19	1973	1964	1173	946	977	683	444
Pozostałe	199	192	206	190	21962	25850	25869	27482	5434	7100	6326

c, d Łącznie ze szkołami: c – w roku szkolnym 2010/11 liceami uzupełniającymi i liceami profilowanymi, d – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe oraz w roku szkolnym 2010/11 technikami uzupełniającymi.

c, d Including schools: c – in the 2010/11 school year supplementary general secondary and specialized secondary, d – general art schools leading to professional certification as well as in the 2010/11 school years supplementary technical secondary.

TABL. 2 (127). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Uczelnie^e..... Higher education institutions^e	110^f	102^f	96	97	350187	280732	262948	250344	88727	68008	61083
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration units	19	19	19	19	202536	188162	171760	156792	49230	44827	42106
Organizacje wyzna- niowe..... Religious organiza- tions	8	9	7	7	2281	2195	2226	2146	999	418	400
Pozostałe..... Others	83 ^f	74 ^f	70	71	145370	90375	88962	91406	38498	22763	18577
Szkoły dla dorosłych Schools for adults	425	212	185	174	36398	25080	22278	20599	8897	6314	6469
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration units	11	3	3	3	484	236	93	69	124	45	28
Jednostki samorządu terytorialnego..... Local government units	116	64	56	56	12704	7307	5854	5178	3064	1908	1699
Organizacje społeczne i stowarzyszenia..... Social organizations and associations	67	25	20	17	3055	1757	1448	1290	989	596	528
Pozostałe..... Others	231	120	106	98	20155	15780	14883	14062	4720	3765	4214

^e Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 186 i ust. 16, pkt. 2) na str. 188. ^f Łącznie z uczelniami, w których wykazano wyłącznie absolwentów.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

^e See general notes, item 7 on page 186 and item 16, point 2) on page 188. ^f Including higher education institutions, which reported only graduates.

Source: data of the Ministry of National Education and of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 3 (128). UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

GRUPY WIEKU AGE GROUPS	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group			
7–14 lat ^a	98,8	94,0	98,4	98,8
15 ^b	98,9	98,2	98,5	98,6
16–18.....	95,8	96,6	96,9	96,9
19–21 lat.....	23,1	24,6	23,8	22,7

^a W roku szkolnym 2010/11 w grupie wieku 7–12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – 6–12 lat, a w roku szkolnym 2017/18 – 7–13 lat. ^b W roku szkolnym 2010/11 i 2015/16 w grupie wieku 13–15 lat, a w roku szkolnym 2017/18 – w wieku 14–15 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In the 2010/11 school year in the age group 7–12, in the 2015/16 school year – 6–12 and in the 2017/18 school year – 7–13. ^b In the 2010/11 and 2015/16 school year in the age group 13–15 and in the 2017/18 – 14–15.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (129). **WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI**
ENROLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Gru- py wieku Age gro- ups	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
		ogó- łem total	męż- czyźni males	kobie- ty fe- males	ogó- łem total	męż- czyźni males	kobie- ty fe- males	ogó- łem total	męż- czyźni males	kobie- ty fe- males	ogó- łem total	męż- czyźni males	kobie- ty fe- males
		w %						in %					
BRUTTO GROSS													
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^a ..... primary ^a	7–14	101,9	101,9	101,9	93,9	93,5	94,3	98,8	99,3	98,4	99,0	99,4	98,5
gimnazja ^b ..... lower secondary ^b	15	102,3	103,8	100,7	102,8	103,7	101,9	106,9	106,5	107,3	107,4	106,7	108,2
branżowe szkoły I stopnia ^{cd} ..... stage I sectoral vocational ^{cd}	16–18	12,3	16,8	7,6	11,5	15,5	7,3	10,3	14,1	6,5	10,0	13,6	6,2
licea ogólnokształ- cące ^e ..... general secondary ^e	16–18	71,7	61,9	81,9	68,9	59,5	78,9	67,7	57,9	78,1	68,4	57,7	79,6
technika ^f ..... technical second- ary ^f	16–18	35,2	43,1	27,1	39,4	47,3	31,1	40,8	49,8	31,3	41,9	51,4	31,9
policealne ..... post-secondary	19–21	15,5	11,6	19,6	19,0	12,1	26,3	19,3	11,7	27,4	20,6	13,5	28,2
NETTO NET													
Wychowanie przed- szkolne ^g ..... Pre-primary educa- tion ^g	6	85,4	87,6	83,1	101,1	101,4	100,7	93,7	94,8	92,4	99,0	99,9	98,0
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^a ..... primary ^a	7–14	98,6	98,7	98,6	93,2	92,6	93,8	96,8	97,1	96,5	97,3	97,6	97,0
gimnazja ^b ..... lower secondary ^b	15	96,3	96,0	96,7	95,8	95,4	96,2	94,0	93,0	95,0	86,1	85,6	86,6
branżowe szkoły I stopnia ^{cd} ..... stage I sectoral vocational ^{cd}	16–18	10,5	14,3	6,5	9,2	12,4	5,7	8,2	11,2	5,0	7,9	10,9	4,7
licea ogólnokształ- cące ^e ..... general second- ary ^e	16–18	56,0	44,7	67,8	53,5	42,1	65,5	53,5	41,8	65,7	53,9	41,9	66,5
technika ^f ..... technical second- ary ^f	16–18	24,5	29,7	19,1	29,4	35,6	22,8	30,9	37,8	23,6	31,3	38,7	23,6
policealne ..... post-secondary	19–21	6,0	4,2	7,9	6,3	3,9	8,8	5,7	3,4	8,2	4,9	2,8	7,1

a W roku szkolnym 2010/11 dotyczy dzieci w wieku 7–12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – 6–12 lat, a w roku szkolnym 2017/18 – 7–13 lat. b W roku szkolnym 2010/11 i 2015/16 dotyczy dzieci w wieku 13–15 lat, a w roku szkolnym 2017/18 – w wieku 14–15 lat. c Do roku szkolnego 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe. d–f Łącznie ze szkołami: d – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, e – w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, f – artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe oraz w roku szkolnym 2010/11 technikami uzupełniającymi. g Dotyczy dzieci objętych obowiązkową edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego; w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year concern children at the age group 7–12, in the 2015/16 school year – 6–12 and in the 2017/18 school year – 7–13. b In the 2010/11 and 2015/16 school year concern children at the age group 13–15 and in the 2017/18 school year – 14–15. c Until the 2015/16 school year, basic vocational schools. d–f Including: d – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, e – in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools and specialized secondary schools, f – general art schools leading to professional certification as well as in the 2010/11 school year supplementary technical secondary schools. g Concerns children covered by compulsory education attending pre-primary education establishments; in the 2015/16 school year at the age of 5.

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 5 i 6

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 5 and 6

In the division by foreign languages one person may be indicated more than once.

TABL. 5 (130). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH
PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

L A T A Y E A R S JĘZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total pupils and students in schools					
		podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^a stage I sectoral vocational ^a	liceach ogólnokształcących ^b general secondary ^b	technikach ^c technical secondary ^c	policealnych ^d post- secondary ^d	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas						
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION										
Angielski .... English	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	613862 668460 652430 660577	93,8 98,0 98,1 98,1	93,9 97,8 97,8 97,8	93,6 98,4 98,9 98,7	93,5 98,0 98,1 97,3	56,3 76,0 77,2 76,2	98,4 99,2 99,7 98,1	96,5 98,6 98,7 98,8	14,1 45,1 49,3 54,4
Francuski ... French	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	22969 22441 21508 22283	0,6 0,5 1,0 1,4	0,9 0,8 1,4 1,8	— 0,1 0,2 0,4	3,3 4,7 5,2 5,4	— — — —	12,8 13,2 12,4 13,4	3,9 3,6 3,3 3,2	1,8 1,6 1,1 0,3
Niemiecki ... German	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	166585 168131 169905 176617	3,6 2,0 8,9 14,8	4,9 2,5 9,2 14,6	1,5 1,2 8,2 15,1	38,1 52,6 53,2 53,2	12,3 11,8 12,9 12,0	50,4 47,1 44,8 46,3	62,6 64,8 65,4 64,3	0,7 — — —
Rosyjski ..... Russian	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	64351 49513 43195 41923	1,7 0,3 1,6 2,6	0,3 0,1 0,6 1,3	4,0 0,5 3,3 5,2	13,4 15,2 13,7 13,3	26,0 13,1 10,4 10,3	16,7 14,3 12,8 12,8	23,6 18,8 17,4 17,4	0,4 0,1 — 0,1
Hiszpański ..... Spanish	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	7297 22768 31929 36992	0,2 0,8 2,5 3,7	0,3 1,1 3,6 5,1	— 0,1 0,4 1,0	1,6 6,8 8,3 9,1	— — — —	3,7 10,1 14,3 15,7	0,4 2,1 2,2 3,2	— — — —
Włoski ..... Italian	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	2672 3154 2978 3058	— 0,0 0,1 0,1	— 0,0 0,1 0,1	— — 0,3 0,0	0,2 0,3 — 0,3	— — — —	2,2 3,0 2,6 2,7	0,0 0,2 0,5 0,6	— — — —
Inne ..... Others	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	2877 1915 2592 2764	0,0 0,1 0,1 0,1	0,0 0,1 0,1 0,1	— — 0,0 0,1	0,0 0,0 0,1 0,1	— 0,1 — —	2,7 1,8 2,0 2,8	0,0 0,1 1,0 0,1	0,7 1,0 0,3 —
NAUCZANIE DODATKOWE^e ADDITIONAL EDUCATION^e										
Angielski .... English	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	16297 4407 2088 2825	3,5 0,7 0,3 0,3	2,9 0,7 0,4 0,3	4,5 0,7 0,1 0,3	3,0 0,9 0,6 0,6	— — 0,0 —	0,5 0,3 0,1 1,4	0,1 0,2 — 0,0	1,4 1,6 0,5 2,0
Francuski ... French	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	7411 5719 5000 4367	0,8 0,6 0,6 0,7	1,2 0,8 0,8 0,9	0,1 0,1 0,1 0,2	2,1 1,4 1,1 1,0	0,3 — — —	1,3 1,7 1,8 0,6	0,2 0,3 0,2 0,1	— — — —
Niemiecki ... German	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	48973 37611 36343 34122	5,2 4,0 5,1 5,1	5,5 3,5 4,5 4,8	4,5 4,9 6,1 5,7	16,3 10,4 8,5 8,0	0,0 — 0,1 —	4,8 5,5 5,7 3,6	2,2 4,0 3,9 5,2	— 0,3 — —
Inne ..... Others	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	43587 26237 27109 29097	5,3 2,8 3,6 4,3	2,4 1,5 2,8 3,9	10,1 5,4 5,3 5,1	10,6 5,7 5,6 5,1	0,2 — 0,2 0,1	7,2 5,8 5,2 4,9	3,5 3,6 3,6 4,1	1,8 0,8 0,7 —

a Do roku szkolnego 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe; od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b, c łącznie ze szkołami: b – w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, c – artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe oraz w roku szkolnym 2010/11 technikami uzupełniającymi. d Dla młodzieży; bez kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych (funkcjonujących do roku szkolnego 2015/16) oraz kolegiów pracowników służb społecznych. e Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2015/16 school year, basic vocational schools; since the 2017/18 school year including basic vocational school sections. b, c Including: b – in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools and specialized secondary schools, c – general art schools leading to professional certification as well as in the 2010/11 school year supplementary technical secondary schools. d For youth; excluding teacher training colleges, foreign language teacher training colleges (operating until the 2015/16 school years) and colleges of social work. e Conducted during the hours which are at the disposal of headperson.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6 (131). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

L A T A Y E A R S JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students in schools					
		podstawowych primary	gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational	liceach ogólnokształcących ^b general secondary ^b	technikach ^c technical secondary ^c	policealnych post-secondary
Angielski..... 2010/11	42706	—	96,0	88,0	82,6	71,0	52,2
English 2015/16	37630	—	98,9	x	89,6	97,6	53,1
2017/18	33384	100,0	87,2	x	86,9	x	54,2
2018/19	35623	99,7	94,8	x	93,0	x	58,2
Niemiecki..... 2010/11	1477	—	3,5	—	1,6	7,6	2,2
German 2015/16	1312	—	24,1	x	1,8	—	1,9
2017/18	605	—	—	x	1,4	x	1,1
2018/19	393	—	—	x	1,4	x	0,4
Rosyjski..... 2010/11	5846	—	4,0	12,0	15,0	20,3	1,4
Russian 2015/16	1749	—	1,1	x	6,9	2,4	0,4
2017/18	1092	—	9,0	x	5,0	x	—
2018/19	961	—	2,3	x	4,7	x	0,1
Inne 2010/11	19	—	—	—	—	0,4	—
Others 2015/16	129	—	—	x	—	—	0,5
2017/18	84	—	—	x	0,0	x	0,3
2018/19	109	—	—	x	0,1	x	0,3

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. b, c Łącznie ze szkołami: b – w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi. c – do roku szkolnego 2015/16 technikami uzupełniającymi.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Data concern obligatory education. b, c Including: b – in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools and specialized secondary schools, c – until the 2015/16 school year supplementary technical secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (132). KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a
EDUCATION OF PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	SPECIFICATION
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates			
Szkoły podstawowe	8209	10422	14844	18866	1480	1772	—	Primary schools
w tym specjalne.....	3235	3486	4545	5914	579	601	—	of which special
Gimnazja	6896	6845	5429	2906	2074	2231	2498	Lower secondary schools
w tym specjalne.....	4078	3717	2791	1485	1218	1214	1240	of which special
Specjalne szkoły przysposabiające do pracy.....	1213	1452	1442	1383	246	304	360	Special job-training schools
Branżowe szkoły I stopnia ^b ...	1595	1828	1693	1717	520	408 ^c	351 ^c	Stage I sectoral vocational schools ^b
w tym specjalne.....	1426	1496	1337	1329	484	392	315	of which special
Licea ogólnokształcące ^d	1226	1180	1394	1599	389	351	408	General secondary schools ^d
w tym specjalne.....	574	402	449	491	165	120	124	of which special
Technika ^e	192	452	609	704	46	38 ^c	60 ^c	Technical secondary schools ^e
w tym specjalne.....	108	89	97	99	27	17	20	of which special
Szkoły policealne	117	69	28	34	65	40 ^c	19 ^c	Post-secondary schools
w tym specjalne.....	80	66	28	28	47	40	19	of which special

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 187. b Do roku szkolnego 2015/16 uczniowie zasadniczych szkół zawodowych; od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych; absolwenci zasadniczych szkół zawodowych. c W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe, kwalifikacje w zawodzie lub egzamin dyplomowy. d, e Łącznie z: d – w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, e – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe oraz w roku szkolnym 2010/11 technikami uzupełniającymi.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item 9 on page 187. b Until the 2015/16 school year, students of basic vocational schools; since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections; graduates of basic vocational schools. c In mainstream schools data concern graduates with a medical certificate on a need for special education, who passed exam certifying professional qualification, qualification to perform a job or graduation exam. d, e Including: d – in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools and specialized secondary schools, e – general art schools leading to professional certification as well as in the 2010/11 school year supplementary technical secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (133). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**
SPECIAL EDUCATION CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES AND REHABILITATION-EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE^a SPECIAL EDUCATION CENTRES^a					
Ośrodki	56	54	54	54	Centres
Miejsca	3546	2976	2756	2701	Places
Wychowankowie.....	2666	2227	1935	1844	Residents
w tym:					of which:
niewidomi i słabo widzący	167	136	122	108	blind and sight impaired
niesłyszący i słabo słyszący	224	183	166	152	deaf and hearing impaired
z niepełnosprawnością ruchową i afazją ^b	56	45	39	38	motor-skill impaired and with aphasia ^b
z niepełnosprawnością intelektualną	1673	1310	1129	1048	mentally disabled
zagrożeni niedostosowaniem społecznym.....	5	63	45	49	socially maladjusted
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE YOUTH EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	10	19	19	19	Centres
Miejsca	645	1007	1071	1027	Places
Wychowankowie.....	633	859	866	849	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES					
Ośrodki	14	16	17	17	Centres
Miejsca	1136	1510	1624	1703	Places
Wychowankowie.....	1041	1350	1510	1497	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE REHABILITATION-EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	5	6	7	7	Centres
Miejsca	191	268	293	292	Places
Wychowankowie.....	184	186	193	187	Residents
w tym:					of which:
z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim.....	158	153	170	161	mental retardation-profound
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	26	33	23	26	with multiple disability

^a Łącznie ze specjalnymi ośrodkami wychowawczymi (w 2018 r. – 9 ośrodków z 515 miejscami i 365 wychowankami).
^b W 2010 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including special educational centres (in 2018 there were 9 centres with 515 places and with 365 residents). ^b In 2010 concerns motor-skill impaired residents.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (134). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

RODZAJE PLACÓWEK KIND OF INSTITUTIONS	Pla- cówki Institu- tions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants of permanent and temporary forms of activity ^a								
		ogółem total	informa- tycznych compu- ting	tech- nicznych technical	przed- miot- wych subjects	artysty- cznych arts	sporto- wych sports	turystyczno- krajoznawczych tourism and sight-seeing	innych others	
OGÓŁEM 2010	79	95169	1594	1054	9538	38121	23026	601	21235	
TOTAL	2015	80	84936	1690	1198	6530	44362	1147	12576	
	2017	84	111342	1588	941	6775	52748	536	29334	
	2018	79	124213	1552	1128	6767	65868	18372	746	29780
Pałace młodzieży..... Youth centres	1	3979	552	260	332	1422	1233	16	164	
Młodzieżowe domy kultury Youth community centres	15	55731	499	275	843	47092	1068	78	5876	
Ogniska pracy pozaszkol- nej..... Extracurricular interest groups	14	32109	390	203	1049	7902	2105	386	20074	
Międzyszkolne ośrodki sportowe..... Inter-school sports centres	6	12547	—	—	—	—	12547	—	—	
Ogrody jordanowskie..... Jordans gardens (play- grounds)	7	4413	50	268	207	861	867	227	1933	
Pozostałe placówki..... Other institutions	36	15434	61	122	4336	8591	552	39	1733	

^a Biorąc systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 września roku poprzedzającego rok badany do 31 sierpnia roku badanego.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1st September of the year preceding the surveyed year to 31st August of the surveyed year.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (135). **INTERNATY I BURSY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING-SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2018/19		2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATIONS	
	placówki estab- lishments	miejsca beds	korzystający boarders					
			ogółem total			na 100 miejsc per 100 beds		
OGÓŁEM	88	7427	5852	5425	5748	5697	76,7	TOTAL
Internaty.....	64	4993	3922	3524	3701	3630	72,7	Boarding schools
szkoły podstawowe i gimnazja.....	1	12	31	12	44	12	100,0	primary and lower secondary schools
branżowe szkoły I stopnia ^a i techni- ka ^b	31	2592	1713	1639	1777	1709	65,9	I sectoral vocational schools ^a and technical second- ary schools ^b
licea ogólnokształ- cące ^c	32	2389	2178	1873	1880	1909	79,9	general secondary schools ^c
Bursy.....	24	2434	1930	1901	2047	2067	84,9	Dormitories

^a Do roku szkolnego 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe. ^{b, c} Łącznie ze szkołami: ^b – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe, szkołami policealnymi oraz w roku szkolnym 2010/11 technikami uzupełniającymi, ^c – w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Until the 2015/16 school year, basic vocational schools. ^{b, c} Including: ^b – general art schools leading to professional certification, post-secondary schools as well as in the 2010/11 school year supplementary technical secondary schools, ^c – in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools and specialized secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (136). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18 ^a	2018/19 ^a	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	84	101	96	95	Dormitories
Miejsca	21339	20710	20617	20109	Beds
Korzystający:					Boarding:
studenci	19130	16716	15439	14034	students
w % ogółu studentów	5,5	6,0	5,9	5,6	in % of total students
uczestnicy studiów doktoran- kich ^b	613	531	255	226	students of doctoral studies ^b
w % ogółu uczestników	7,1	5,8	2,9	2,7	in % of total students of doctoral studies
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	21	18	14	15	Canteens
Miejsca	2016	1700	1136	1136	Places

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 186. ^b Bez uczestników studiów doktoranckich w Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego, placówkach naukowych Polskiej Akademii Nauk oraz instytutów naukowo-badawczych.

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

^a See general notes, item 7 on page 186. ^b Excluding doctoral students of the Medical Centre for Postgraduate Education, scientific facilities of the Polish Academy of Sciences as well as research institutes.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 12 (137). **STUDENCI UCZELNI OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS^a

SZKOŁY	2010/11	2015/16	2017/18 ^b	2018/19 ^b				SCHOOLS
				ogółem ^c total ^c	w tym otrzymujący stypendia of which scholar- ships recipients		otrzymu- jący stypendia w % ogółu studentów danej grupy szkół scholar- ships recipients in % of total students of a given group of schools	
					socjalne social	rektora dla naj- lepszych studen- tów vice-chan- cellor to the best students		
OGÓŁEM	68629	46847	41051	37133	20108	16327	14,8	TOTAL
w tym:								of which:
Uniwersytety	11942	7532	6833	6446	2825	3112	12,3	Universities
Uczelnie techniczne	10295	9429	7933	6843	3968	2932	16,3	Higher schools of tech- nology
Uczelnie rolnicze	5278	5059	4429	3662	2386	1381	22,3	Higher schools of agri- culture
Uczelnie ekonomiczne ...	11826	4377	4630	4462	1698	2429	10,9	Higher schools of eco- nomics
Uczelnie pedagogiczne ..	6343	4302	3323	3116	2201	996	25,6	Higher schools of peda- gogy
Uniwersytety medyczne	2118	1862	1783	1615	796	792	16,5	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego	1593	1118	1021	994	699	349	23,3	Higher schools of sport
Uczelnie artystyczne	855	673	676	632	298	347	16,3	Higher schools of arts

^a Łącznie z cudzoziemcami; bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 186. ^c W podziale według rodzajów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

^a Including foreigners; excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. ^b See general notes, item 7 on page 186. ^c In the division by type of scholarships one person may be included more than once.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABLE 13 (138). SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Szkoły..... Schools	1675	524	1151	1655	597	1058	1792	736	1056	1785	738	1047
w tym: of which:												
sportowe i mistrzostwa sportowego..... sports and athletic	9	9	—	8	8	—	9	9	—	10	10	—
filialne..... branch	43	—	43	33	2	31	34	8	26	35	8	27
artystyczne ^a ..... arts ^a	9	9	—	8	8	—	7	7	—	7	7	—
Oddziały..... Sections	16491	8800	7691	19283	11265	8018	21728	12809	8919	24993	14828	10165
Uczniowie..... Pupils	301647	186544	115103	366445	240487	125958	398644	263685	134959	456972	303601	153371
w tym kobiety..... of which females	147522	91417	56105	180089	118306	61783	194038	128432	65606	222368	147807	74561
w tym I klasa..... of which 1st grade	52333	33924	18409	80373	54155	26218	53981	35528	18453	58121	39155	18966
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego..... sports and athletic	3948	3948	—	5152	5152	—	5372	5372	—	6978	6978	—
filialne..... branch	631	—	631	1414	684	730	2022	1482	540	1839	1315	524
artystyczne ^a ..... arts ^a	1327	1327	—	1601	1601	—	1424	1424	—	1475	1475	—
Absolwenci..... Graduates	50342	30278	20064	50997	32927	18070	—	—	—	.	.	.
w tym kobiety..... of which females	24420	14733	9687	25328	16423	8905	—	—	—	.	.	.
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego..... sports and athletic	690	690	—	898	898	—	—	—	—	.	.	.
filialne..... branch	57	—	57	86	38	48	—	—	—	.	.	.
artystyczne ^a ..... arts ^a	183	183	—	235	235	—	—	—	—	.	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę..... school	180	356	100	221	403	119	222	358	128	256	411	146
1 oddział..... section	18	21	15	19	21	16	18	21	15	18	20	15

^a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (139). GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)

LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
	ogół- tem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogół- tem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogół- tem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogół- tem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	843	418	425	890	454	436	209	119	90	186	108	78
Lower secondary												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	9	9	—	12	11	1	x	x	x	x	x	x
sports and athletic												
z oddziałami przyspo- sabiającymi do prar- cy ^a	3	2	1	5	4	1	5	4	1	4	3	1
with job-training sec- tions ^a												
Oddziały	7228	4363	2865	6712	4193	2519	4554	2918	1636	2285	1484	801
Sections												
Uczniowie	161791	101741	60050	148662	98086	50576	101477	68876	32601	51017	35060	15957
Pupils												
w tym kobiety	78482	49642	28840	72478	48004	24474	50138	34218	15920	25378	17564	7814
of which females												
w tym I klasa	53219	33569	19650	51180	34286	16894	x	x	x	x	x	x
of which 1st grade												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	2608	2608	—	3743	3392	351	x	x	x	x	x	x
sports and athletic												
z oddziałami przyspo- sabiającymi do prar- cy ^a	742	712	30	727	715	12	536	523	13	255	252	3
with job-training sec- tions ^a												
Absolwenci	52982	32973	20009	47839	31039	16800	48874	32719	16155	.	.	.
Graduates												
w tym kobiety	26137	16308	9829	23552	15346	8206	24140	16222	7918	.	.	.
of which females												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	931	931	—	1127	1074	53	x	x	x	.	.	.
sports and athletic												
z oddziałami przyspo- sabiającymi do prar- cy ^a	256	233	23	229	219	10	238	230	8	.	.	.
with job-training sec- tions ^a												
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę	192	243	141	167	216	116	.	.	.	.	.	.
school												
1 oddział	22	23	21	22	23	20	22	24	20	22	24	20
section												

^a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Based on 6th grade primary school.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABLE 15 (140). **BRANŻOWE SZKOŁY I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły.....	148	138	116	120	Schools
Oddziały ^b	817	723	620	609	Sections ^b
Uczniowie ^b	19690	14815	12876	12258	Students ^b
w tym kobiety.....	5654	4209	3592	3376	of which females
w tym I klasa.....	8054	5211	4455	4563	of which 1st grade
Absolwenci ^c	6423	4470	3775	.	Graduates ^c
w tym kobiety.....	2072	1293	1080	.	of which females

a W latach szkolnych 2010/11 i 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe. b Od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c Absolwenci zasadniczych szkół zawodowych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 and 2015/16 school years, basic vocational schools. b Since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c Graduates of basic vocational schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABLE 16 (141). **UCZNIOWIE BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS OF STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2017/18	2018/19	2014/15	2015/16	2017/18	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie ^b students ^b			absolwenci ^c graduates ^c			
O G Ó Ł E M.....	14815	12876	12258	4884	4470	3775	T O T A L
Artystyczna.....	86	113	115	25	13	11	Arts
Biznesu i administracji.....	912	712	749	246	202	131	Business and administration
Inżynierijno-techniczna.....	6645	6033	5833	634	553	706	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa.....	1522	1293	1152	157	140	172	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa.....	1308	1089	1040	201	216	160	Architecture and construction
Rolnicza.....	78	52	56	23	9	13	Agriculture
Leśna.....	—	—	4	—	—	—	Forestry
Usług dla ludności.....	4264	3584	3309	511	610	552	Personal services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W roku szkolnym 2015/16 uczniowie zasadniczych szkół zawodowych; od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In the 2015/16 school year, students of basic vocational schools; since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c In division by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABLE 17 (142). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły.....	443	349	359	360	Schools
Oddziały.....	3835	3086	3093	3168	Sections
Uczniowie.....	103364	82680	80769	82308	Students
w tym kobiety.....	61384	49345	48467	49588	of which females
w tym I klasa.....	34641	27700	27506	28958	of which 1st grade
Absolwenci.....	33844	26267	25223	.	Graduates
w tym kobiety.....	20448	15804	15236	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi; patrz uwagi ogólne, ust. 5, pkt 3) na str. 186.

Źródło: Dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year including supplementary general secondary schools and specialized secondary schools; see general notes, item 5, point 3) on page 186.

Source: Data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (143). **TECHNIKA^a I OGÓLNOKSZTAŁCĄCE SZKOŁY ARTYSTYCZNE^b DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a AS WELL AS GENERAL ART SCHOOLS^b FOR YOUTH
 (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	234	225	223	222	Schools
Oddziały.....	2639	2677	2711	2769	Sections
Uczniowie	59900	60747	61612	62713	Students
w tym kobiety.....	23084	23328	23106	23309	of which females
w tym I klasa.....	17645	17719	17828	18283	of which 1st grade
Absolwenci	12565	12987	12813	.	Graduates
w tym kobiety.....	4959	5255	4864	.	of which females

^a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z technikami uzupełniającymi; patrz uwagi ogólne, ust. 5, pkt. 3) na str. 186. ^b Dające uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In the 2010/11 school year including supplementary technical secondary schools; see general notes, item 5, point 3) on page 186. ^b Leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (144). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW I OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH SZKÓŁ ARTYSTYCZNYCH^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
 STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS AS WELL AS GENERAL ART SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2015/16	2017/18	2018/19	2014/15	2015/16	2017/18	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students			absolwenci ^c graduates ^c			
OGÓŁEM	60747	61612	62713	12608	12987	12813	TOTAL
Artystyczna.....	1351	1301	1643	185	202	210	Arts
Spoleczna.....	4616	4506	4560	693	801	730	Social and behavioural sciences
Biznesu i administracji.....	6052	6938	7461	627	722	955	Business and administration
Nauk o środowisku	297	—	—	52	—	—	Environment
Fizyczna ^d	35	23	21	6	8	—	Physical sciences ^d
Technologii teleinformacyjnych...	10218	11945	12786	1097	947	1452	Information and communication technologies
Inżynieryjno-techniczna.....	13187	13129	12967	1241	1578	2014	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	841	874	828	87	65	102	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa.....	4609	4172	4152	888	675	684	Architecture and construction
Rolnicza.....	1940	1777	1689	233	221	293	Agriculture
Leśna	125	121	116	6	11	8	Forestry
Weterynaryjna	607	845	916	41	65	94	Veterinary
Medyczna	108	154	162	2	11	15	Health
Usług dla ludności	15042	13399	12858	2003	1882	2108	Personal services
Ochrony i bezpieczeństwa	—	45	70	—	—	—	Security services
Usług transportowych.....	1719	2147	2450	148	177	175	Transport services
Pozostałe podgrupy	—	236	34	—	—	—	Other narrow fields

^a Dających uprawnienia zawodowe. ^b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). ^c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. ^d Między innymi: fizyka, chemia, geologia.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Leading to professional certification. ^b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). ^c In division by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job. ^d Among others: physics, chemistry, geology.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (145). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
LEVEL ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIEDAJĄCE UPRAWNIENIŃ ZAWODOWYCH LEVEL ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły.....	75	81	86	81	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych.....	66	73	79	74	of which schooling only in the art subjects
Uczniowie.....	5499	6077	7854	7715	Pupils
w tym kobiety	3357	3982	5125	4971	of which females
Absolwenci.....	609	784	778	.	Graduates
w tym kobiety	368	488	520	.	of which females

SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE LEVEL ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły.....	40	34	32	31	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych.....	25	21	20	19	of which schooling only in the art subjects
Uczniowie.....	2601	2510	2662	2671	Students
w tym kobiety	1705	1623	1741	1762	of which females
Absolwenci.....	402	313	358	.	Graduates
w tym kobiety	270	217	242	.	of which females

w tym OGÓLNOKSZTAŁCĄCE SZKOŁY ARTYSTYCZNE
of which GENERAL ART SCHOOL

Szkoły.....	15	13	12	12	Schools
Uczniowie.....	1316	1215	1271	1271	Students
w tym kobiety	973	876	922	937	of which females
Absolwenci.....	233	176	208	.	Graduates
w tym kobiety	168	133	153	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (146). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły.....	312	278	275	253	Schools
Oddziały	1434	1500	1497	1509	Sections
Uczniowie.....	32158	32377	30617	31827	Students
w tym kobiety	19894	21889	21123	21085	of which females
Absolwenci.....	9328	9383	8147	.	Graduates
w tym kobiety	6408	6838	6161	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (147). **UCZNIOWIE I ABSLOWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych) WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)
BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2017/18	2018/19	2014/15	2015/16	2017/18	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci ^b graduates ^b			
O G Ó Ł E M	32377	30617	31827	9666	9383	8147	T O T A L
Pedagogiczna.....	—	—	—	58	—	—	Education
Artystyczna.....	2194	1932	2384	559	631	335	Arts
Społeczna.....	632	709	550	88	151	117	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	230	169	86	20	1	7	Journalism and information
Biznesu i administracji.....	7053	6251	6546	963	643	409	Business and administration
Technologii teleinformacyjnych...	2256	2177	2475	268	201	102	Information and communication technologies
Inżynieryjno-techniczna.....	137	67	10	79	23	1	Engineering and engineering trade
Architektury i budownictwa.....	79	9	—	41	7	—	Architecture and building
Weterynaryjna	614	819	811	165	167	155	Veterinary
Medyczna	5984	7498	8662	2099	1645	1881	Health
Opieki społecznej	967	499	586	313	156	104	Social services
Usług dla ludności	4909	4499	4629	991	779	867	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy..	4374	3690	3921	623	400	154	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	990	410	317	143	112	32	Security services
Usług transportowych.....	380	223	208	60	12	11	Transport services
Pozostałe podgrupy	1578	1665	642	217	340	324	Other narrow fields

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe, kwalifikacje w zawodzie lub egzamin dyplomowy.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In division by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification, qualification to perform a job or graduation exam.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23 (148). **UCZELNIE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Uczelnie Higher education institutions	Nauczyciele akademicy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	SPECIFICATION	
O G Ó Ł E M	2010/11	110 ^c	19011	350187	88727	T O T A L
	2015/16	102 ^c	17428	280732	68008	
	2017/18 ^d	96	17111	262948	61083	
	2018/19^d	97	16768	250344	.	
Uniwersytety	2	4285	52436	11977	Universities	
Uczelnie techniczne	5	2991	41883	9412	Higher schools of technology	
Uczelnie rolnicze	1	1285	16443	5088	Higher schools of agricultural	
Uczelnie ekonomiczne	15	1495	40907	9492	Higher schools of economics	
Uczelnie pedagogiczne	4	811	12151	4156	Higher schools of pedagogy	
Uniwersytety medyczne	1	1548	9773	2109	Medical universities	
Akademie wychowania fizycz- nego.....	1	347	4267	1371	Higher schools of sport	
Uczelnie artystyczne	5	897	3883	877	Higher schools of arts	
Uczelnie teologiczne	8	146	2473	507	Higher schools of theology	
Uczelnie resortu obrony nardo- wej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji...	3	1309	13899	4416	Higher schools of the Ministry of National Defence as well as of the Ministry of the Interior and Administration	
Pozostałe uczelnie	52	1653	52229	11678	Other higher education institu- tions	

a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej uczelni wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 14 na str. 188. b W podziale według typów szkół – w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.; patrz uwagi ogólne, ust. 16, pkt. 2) na str. 188. c Łącznie z uczelniami, w których wykazano wyłącznie absolwentów. d Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 186.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 14 on page 188. b According to type of higher education institutions – between 1st December 2017 and 31st December 2018; see general notes, item 16, point 2) on page 188. c Including higher education institutions, which reported only graduates. d See general notes, item 7 on page 186.

S o u r c e: data of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 24 (149). **STUDENCI UCZELNI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of grand total in				TYPES OF SCHOOLS
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
			OGÓŁEM 2010/11	350187	200572	157057	
2015/16	280732	158646	162551	91336	118181	67310	
2017/18 ^a	262948	147206	155561	86362	107387	60844	
2018/19^a	250344	140067	148313	82109	102031	57958	
Uniwersytety.....	52436	34306	39515	25308	12921	8998	Universities
Uczelnie techniczne.....	41883	15089	28778	11304	13105	3785	Higher schools of technology
Uczelnie rolnicze.....	16443	9913	11923	7531	4520	2382	Higher schools of agricultural
Uczelnie ekonomiczne.....	40907	21403	17137	8358	23770	13045	Higher schools of economics
Uczelnie pedagogiczne.....	12151	9596	6514	5075	5637	4521	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne.....	9773	7217	8519	6272	1254	945	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego	4267	1988	4006	1899	261	89	Higher schools of sport
Uczelnie artystyczne.....	3883	2498	3109	2027	774	471	Higher schools of arts
Uczelnie teologiczne.....	2473	1030	830	250	1643	780	Higher schools of theology
Uczelnie resortu obrony nardo- wej oraz resortu spraw we- wnętrznych i administracji.....	13899	3728	9910	2853	3989	875	Higher schools of the Ministry of National Defence as well as of the Ministry of the Interior and Administration
Pozostałe uczelnie.....	52229	33299	18072	11232	34157	22067	Other higher education institu- tions

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 186.

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

^a See general notes, item 7 on page 186.

S o u r c e: data of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 25 (150). **ABSOLWENCI^a UCZELNI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI**
GRADUATES^a OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of grand total in				TYPES OF SCHOOLS
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
			OGÓŁEM 2010/11	88727	56572	37296	
2015/16	68008	42937	37902	23483	30106	19454	
2017/18 ^b	61083	37758	36817	22307	24266	15451	
Uniwersytety.....	11977	8572	8964	6282	3013	2290	Universities
Uczelnie techniczne.....	9412	4174	7337	3352	2075	822	Higher schools of technology
Uczelnie rolnicze.....	5088	3355	3570	2449	1518	906	Higher schools of agricultural
Uczelnie ekonomiczne.....	9492	5562	4302	2344	5190	3218	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne.....	4156	3453	2199	1805	1957	1648	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne.....	2109	1688	1924	1534	185	154	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego	1371	663	1249	634	122	29	Higher schools of sport
Uczelnie artystyczne.....	877	578	714	468	163	110	Higher schools of arts
Uczelnie teologiczne.....	507	218	179	62	328	156	Higher schools of theology
Uczelnie resortu obrony nardo- wej oraz resortu spraw we- wnętrznych i administracji.....	4416	1551	3200	1171	1216	380	Higher schools of the Ministry of National Defence as well as of the Ministry of the Interior and Administration
Pozostałe uczelnie.....	11678	7944	3179	2206	8499	5738	Other higher education institu- tions

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 16, pkt. 2) na str. 188. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 186.

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

^a See general notes, item 16, point 2) on page 188. ^b See general notes, item 7 on page 186.

S o u r c e: data of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 26 (151). NAUCZYCIELE AKADEMICKI^a W UCZELNIACH
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18 ^b	2018/19 ^b	2010/11	2015/16	2017/18 ^b	2018/19 ^b	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym kobiety of which females				
O G Ó Ł E M	19011	17428	17111	16768	7378	7210	7154	7267	T O T A L
Profesorowie	5022	4679	4351	3957	1182	1205	1160	1093	Professors
w tym z tytułem naukowym	2424	2357	2122	1903	467	518	452	431	of which titled only Associate professors (docents)
Docenci.....	438	209	151	130	122	60	39	36	of which with degree of habilitated doctor ^c
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	13	7	6	5	3	3	2	2	
Adiunkci	8054	7518	7138	6787	3250	3324	3149	3112	Assistant professors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	594	1054	1281	1360	203	409	521	567	of which with degree of habilitated doctor ^c
Asystenci	1863	1650	1959	1940	857	776	923	951	Assistant lecturers
Pozostali	3634	3372	3512	3954	1967	1846	1882	2076	Others

^a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin na więcej niż jednej uczelni wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 14 na str. 188. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 186.

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

^a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 14 on page 188. ^b See general notes, item 7 on page 186. ^c The habilitated doctor's degree (second doctorate), which is higher than a doctorate, is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 27 (152). CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI
FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY MODE OF STUDY AND TYPE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE		Studenci	Students	Absolwenci ^b	Graduates ^b	SPECIFICATION
		ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
O G Ó Ł E M	2010/11	6298	3334	886	507	T O T A L
	2015/16	17413	8976	2728	1634	
	2017/18 ^c	22211	11032	3987	2304	
	2018/19^c	24266	12072	.	.	
studia: stacjonarne		20441	9776	3549	2009	full-time programmes
niestacjonarne		3825	2296	438	295	part-time programmes
Uniwersytety		3284	2035	516	343	Universities
Uczelnie techniczne		3269	1010	393	130	Higher schools of technology
Uczelnie rolnicze		797	480	107	61	Higher schools of agricultural
Uczelnie ekonomiczne		8544	4251	1537	878	Higher schools of economics
Uczelnie pedagogiczne		137	83	24	17	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne		851	471	119	73	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego		155	83	26	18	Higher schools of sport
Uczelnie artystyczne		235	150	49	33	Higher schools of arts
Uczelnie teologiczne		121	35	30	6	Higher schools of theology
Uczelnie resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji...		63	15	14	4	Higher schools of the Ministry of National Defence as well as of the Ministry of the Interior and Administration
Pozostałe uczelnie		6810	3459	1172	741	Other higher education institutions

^a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. ^b W podziale według form studiów i typów uczelni – w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.; patrz uwagi ogólne, ust. 16, pkt. 2) na str. 188. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 186.

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

^a Also shown in the other tables regarding students and graduates. ^b According to mode of study and type of higher education institutions – between 1st December 2017 and 31st December 2018; see general notes, item 16, point 2) on page 188. ^c See general notes, item 7 on page 186.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 28 (153). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL STUDIES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18 ^a	2018/19 ^a	2010/11	2015/16	2017/18 ^a	2010/11	2015/16	2017/18 ^a	2018/19 ^a
	słuchacze studiów podyplomowych ^b postgraduate students ^b				wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych certificates issued to postgraduate students			uczestnicy studiów doktoranckich doctoral students			
O G Ó Ł E M	58535	57235	59507	61200	50622	48939	53588	10417	10884	10424	10034
TOTAL											
w tym kobiety	38856	37784	38370	39822	31526	32334	34073	5158	5584	5346	5139
of which females											
Uniwersytety	8354	4172	3799	3272	5186	2570	2654	3620	4009	3649	3424
Universities											
Uczelnie techniczne	3272	1920	2096	1907	2446	1622	1736	1015	1438	1486	1472
Higher schools of technology											
Uczelnie rolnicze	1750	2042	2265	1655	1646	1382	1463	521	491	422	395
Higher schools of agricultural											
Uczelnie ekonomiczne	10495	8539	9345	9214	8371	6781	7390	1559	907	980	884
Higher schools of economics											
Uczelnie pedagogiczne	2936	1799	1504	2107	1366	930	1876	109	352	376	382
Higher schools of pedagogy											
Uniwersytety medyczne	555	258	230	243	255	202	198	386	512	530	546
Medical universities											
Akademie wychowania fizycznego	421	198	166	130	147	161	125	158	72	47	42
Higher schools of sport											
Uczelnie artystyczne	101	139	173	177	13	52	114	60	80	100	97
Higher schools of arts											
Uczelnie teologiczne	146	285	296	542	86	96	117	205	148	143	131
Higher schools of theology											
Uczelnie resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i ad- ministracji	876	1284	922	897	697	1197	967	731	797	692	633
Higher schools of the Ministry of National Defence as well as of the Ministry of the Interior and Admin- istration											
Pozostałe uczelnie	9307	12709	11124	11339	7654	11469	8661	216	328	329	275
Other higher education institutions											
Centrum Medyczne Kształcenia Pody- plomowego	19346	23111	26848	28928	22095	21924	27797	39	39	46	50
Medical Center for Postgraduate Educa- tion											
Instytuty naukowo- badawcze; placówki naukowe PAN	870	705	668	789	589	518	490	1798	1711	1624	1703
Research institutes; scientific units of the Polish Academy of Sciences											
Krajowa Szkoła Admi- nistracji Publicznej	106	74	71	.	71	35	.	—	—	—	—
National School of Public Administration											

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 186. b W roku akademickim 2010/11 dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 grudnia; w latach akademickich 2015/16–2018/19 – stan w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

a See general notes, item 7 on page 186. b In the 2010/11 academic year for studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31st December; in the 2015/16–2018/19 academic year – as of 31st December.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 29 (154). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA W ROKU AKADEMICKIM 2018/19^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 POSTGRADUATE STUDIES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION IN THE 2018/19 ACADEMIC YEAR^a
 As of 31st December

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	Słuchacze Students		Wydane świadectwa ^c Certificates issued ^c		NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
O G Ó Ł E M	61200	39822	53588	34073	T O T A L
Pedagogiczna.....	35762	23266	34022	21746	Education
Artystyczna	369	281	277	231	Arts
Humanistyczna (z wyłączeniem języków).....	820	596	280	205	Humanities (except languages)
Językowa.....	520	472	419	386	Languages
Spoleczna.....	4228	3465	2487	2035	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji.....	185	154	121	101	Journalism and information
Biznesu i administracji.....	10240	5959	8514	5049	Business and administration
Prawna	2045	1447	1769	1209	Law
Biologiczna	68	64	—	—	Biological and related sciences
Nauk o środowisku	177	140	117	89	Environment
Fizyczna	104	84	83	66	Physical sciences
Matematyczna i statystyczna	139	47	60	23	Mathematics and statistics
Technologii teleinformatycznych	1409	735	1492	876	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynierjno-techniczna.....	397	88	406	73	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	146	87	74	45	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa.....	376	200	440	224	Architecture and construction
Rolnicza.....	393	239	374	239	Agriculture
Leśna	20	5	20	5	Forestry
Weterynaryjna	223	167	63	39	Veterinary
Medyczna	926	798	465	390	Health
Opieki społecznej	51	49	85	80	Welfare
Usług dla ludności	280	227	253	197	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	275	146	274	149	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	882	271	890	250	Security services
Usług transportowych.....	86	28	63	27	Transport services
Interdyscyplinarne programy i kwalifikacje	760	567	343	206	Interdisciplinary programmes and qualifications
Programy i kwalifikacje nieokre- ślone	319	240	197	133	Programmes and qualifications not specified

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 186. ^b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). ^c W poprzednim roku akademickim.

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

^a See general notes, item 7 on page 186. ^b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). ^c In the previous academic year.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 30 (155). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates	
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Szkoły podstawowe ..... 2010/11 Primary schools	—	—	—	—	—	—
	2015/16	—	—	—	—	—
	2017/18	9	5	88	21	—
	2018/19	11	22	338	105	.
Gimnazja ..... 2010/11 Lower secondary schools	17	76	1920	568	316	100
	2015/16	18	69	1461	470	305
	2017/18	5	49	902	319	224
	2018/19	3	23	482	171	.
Zasadnicze szkoły zawodowe .. 2010/11 Basic vocational schools	10	26	409	114	102	26
Licea ogólnokształcące ^a ..... 2010/11 General secondary schools ^a	300	1076	28854	12697	7303	3713
	2015/16	191	854	23537	9821	6009
	2017/18	171	787	21288	8991	6245
	2018/19	160	720	19779	8377	.
Technika ^b ..... 2010/11 Technical secondary schools ^b	98	311	5215	1432	1176	378
	2015/16	3	4	82	—	—

a, b łącznie z: a – w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, b – technikami uzupełniającymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a, b Including: a – in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools, b – supplementary technical secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 31 (156). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Placówki	2892	3371	3631	3665	Establishments
miasta	1487	1866	2124	2160	urban areas
wieś	1405	1505	1507	1505	rural areas
Przedszkola	1372	1856	1996	2050	Nursery schools
w tym specjalne	18	27	36	39	of which special
miasta	1022	1353	1469	1514	urban areas
wieś	350	503	527	536	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	1341	1152	1299	1295	Pre-primary sections of primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego	8	9	5	4	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	171	354	331	316	Pre-primary points

a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities.

TABL. 31 (156). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE (dok.)**
PRE-PRIMARY EDUCATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Miejsca:					Places:
Przedszkola	123834	164041	190220	198289	Nursery schools
w tym specjalne	451	573	779	857	of which special
miasta	102148	131224	151224	157549	urban areas
wieś	21686	32817	38996	40740	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego	172	156	76	57	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	3820	8185	7913	7584	Pre-primary points
Dzieci	161328	182219	219560	225865	Children
miasta	119670	130928	157872	162816	urban areas
wieś	41658	51291	61688	63049	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	43369	15609	55688	58159	of which: aged 6
5 lat	43301	63012	57878	56230	aged 5
Przedszkola	120574	143313	171290	177259	Nursery schools
w tym specjalne	386	458	613	692	of which special
miasta	99501	115470	136220	141187	urban areas
wieś	21073	27843	35070	36072	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	15960	6171 ^b	29208	31537	of which: aged 6
5 lat	34337	44340	48059	47004	aged 5
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	37834	33252	42339	42910	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku: 6 lat	27409	9286 ^b	26118	26175	of which: aged 6
5 lat	8280	17826	8519	8019	aged 5
Zespoły wychowania przedszkolnego	119	114	56	39	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	2801	5540	5875	5657	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3–6 lat	723	.	921	949	3–6
3–5	683	896	916	935	3–5
6 lat	854	.	937	990	6
5 lat	824	1011	988	997	5
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3–6 lat	539	.	719	746	3–6
3–5	607	738	798	818	3–5
1 przedszkole	88	77	86	86	Nursery school
100 miejsc	97	87	90	89	100 places

a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą. b Dotyczy dzieci, którym odroczono spełnianie obowiązku szkolnego po zasięgnięciu opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities. b Concerns children obliged to attend the primary school who received opinion of the psychological and educational clinic about lack of school readiness.

Source: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ X OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Prezentowane w dziale dane o opiece zdrowotnej nie obejmują informacji dotyczących ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Dane o ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. – Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

3. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

- 1) ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 2190), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, sanatoria i od 2014 r. oddziały opieki paliatywnej).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych;

- 2) ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnictwa (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 123, z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 617, z późn. zm.);
- 4) ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (Dz.U. z 2018 r. poz. 505);
- 5) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1510, z późn. zm.), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowot-

CHAPTER X HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. Data presented in the chapter do not include information concerning health care in prisons.

2. Data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration and until 2011 – the Internal Security Agency.

3. Data regarding the health care presented in this chapter are based on:

- 1) the Law on Health Care Activities, dated 15th April 2011 (unified text: Journal of Laws 2018 item 2190), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies, among others, the rules of performing health care activities and the functioning of health care units.

Data presented in the chapter concern the entities performing health care activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patients departments including: health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals – general, psychiatric and health resorts, detoxification centres, addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, sanatoria and since 2014 palliative care wards).

Under that law, health care activity can be carried out also by professional practices (individual or group) – doctors, dentists and nurses or midwives;

- 2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15th July 2011 (unified text: Journal of Laws 2018 item 123, with later amendments);
- 3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5th December 1996 (unified text: Journal of Laws 2018 item 617, with later amendments);
- 4) the Law on the Physiotherapist Profession, dated 25th September 2015 (Journal of Laws 2018 item 505);
- 5) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27th August 2004 (unified text: Journal of Laws 2018 item 1510, with later amendments), governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financ-

- nych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ);
- 6) ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 1056);
  - 7) ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 2195), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne;
  - 8) ustawa z dnia 6 września 2001 r. prawo farmaceutyczne (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 2211, z późn. zm.).

4. Dane o **pracownikach medycznych** dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach i zakładach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze przekraczającym pełny etat oraz niepełnozatrudnione w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż. Osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz.

Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarza, a przez położną – również położnego.

5. Dane o **specjalistach** dotyczą lekarzy i lekarzy dentyistów ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 stycznia 2013 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentyistów (Dz.U. poz. 26).

6. **Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyistów** podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

7. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

8. Dane o **stacjonarnej opiece zdrowotnej** nie obejmują opieki dziennej (dotyczy: szpitali, łóżek i leczonych).

Dane o **łóżkach** w placówkach stacjonarnych dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla pacjentów, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

9. Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** do 2007 r. nie obejmują miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

Rodzaje oddziałów w szpitalach ogólnych (tabl. 5) opracowano w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2012 r. (Dz.U. poz. 594, z późn. zm.). Do **oddziałów chirurgicznych** zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą, urazowo-ortopedyczną, szcękową, neurochirurgię, kardiocirurgię, urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym; do **oddziałów zakaźnych** – oddziały

ing and the activities of the National Health Fund (NFZ);

- 6) the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of Health Resort Protection and Health Resort Gminas, dated 28th July 2005 (unified text: Journal of Laws 2017 item 1056);
- 7) the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8th September 2006 (unified text: Journal of Laws 2017 item 2195), specifying the organisational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services;
- 8) the Pharmaceutical Law, dated 6th September 2001 (unified text: Journal of Laws 2017 item 2211, with later amendments).

4. Data regarding **medical personnel** concerns persons employed in: units engaged in health care activities, professional practices, pharmacies and social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern persons working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, central or local government administration unit and the National Health Fund.

Data include full-time employed persons, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including trainees. These people regardless of their working hours are counted once.

A nurse should be understood also as a male nurse and midwife – also as a male midwife.

5. Data on **doctor specialists and dental specialists** concerns doctors with grade II specialisation and since 2005 with specialists title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 2nd January 2013 on Doctors and Dentist Specialisations (Journal of Laws item 26).

6. **Consultations provided by doctors and dentists** are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

7. Data on hospitals comprise health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.

8. Data on **in-patient health care** do not include day-care (concerns: hospitals, beds and in-patients).

Data regarding **beds** in in-patient units concern permanent beds in-patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

9. Data regarding **beds in general hospitals** do not include places (beds and incubators) for newborns until 2007.

Types of wards in general hospitals (table 5), are compiled in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17th May 2012 (Journal of Laws item 594, with later amendments). **Surgi-**

obserwacyjno-zakaźne; do **oddziałów gruźlicy i chorób płuc** – oddziały pulmonologiczne; do **oddziałów psychiatrycznych** – oddziały leczenia uzależnień.

10. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze udzielają całodobowych świadczeń zdrowotnych w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

11. Lecznictwo uzdrowiskowe obejmuje szpitale i sanatoria, działające na obszarze uzdrowiska, wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim właściwości naturalnych surowców leczniczych oraz właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

Dane o **szpitalach psychiatrycznych** nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

12. Dane dotyczące ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 listopada 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 listopada 2011 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 979); wcześniej, będąc komórkami organizacyjnymi szpitali, działały na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

13. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony i są głównie usytuowane na terenach wiejskich.

14. Dane o zachorowaniach podaje się według Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja), obowiązującej od 1997 r.

Informacje o zachorowaniach na choroby zakaźne obejmują wszystkie przypadki zarejestrowane w województwie.

15. Dane o opiece nad dziećmi do lat 3 prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 603, z późn. zm.), na podstawie której opieka może być organizowana w formie **żłobka** oraz od 2011 r. – **klubu dziecięcego**, sprawowana przez dziennego opiekuna lub nianię.

16. Dane dotyczące wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 998, z późn. zm.).

Wspieranie rodziny może być prowadzone w formie usług asystenta rodziny, udzielającego pomocy rodzinom m.in. w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi i w poszukiwaniu pracy zarobkowej przez rodzinę wspierającą, placówkę wsparcia dziennego lub w formie poradnictwa specjalistycznego.

cal wards include: general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, urology, maxillo-facial and cardiosurgery as well as other surgical wards; **in communicable diseases wards** – observation communicable diseases wards; **in tubercular and pulmonary wards** – pulmonology wards; **in psychiatric wards** – addiction recovery wards.

10. Chronic medical care homes and nursing homes provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalisation, providing them with medicinal products and medical devices.

11. Health resort treatment includes hospitals and sanatoria, operating in the areas of health resort protection, using in the rehabilitation and preventive therapy primarily natural materials and the healing properties of the climate in the areas where the facility is located.

Data regarding **psychiatric hospitals** do not include psychiatric wards in general hospitals.

12. Data on emergency medical services and first-aid concerns units covered by the State Emergency Medical Services system (emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).

Hospital emergency wards since 8th November 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of Health, dated 3rd November 2011 (unified text: Journal of Laws 2018 item 979); earlier operated on the basis of the regulation on health care facilities.

13. Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined and which are mainly in rural areas.

14. Data regarding disease incidence are presented according to the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision), valid since 1997.

Information concerning incidents of infectious diseases includes all cases registered in the voivodship.

15. Data on childcare for children up to the age of 3 are presented according to the law dated 4th February 2011 (unified text: Journal of Laws 2018 item 603, with later amendments), childcare can be organised in the form of a **nurseries** as well as since 2011 – **children's clubs**, provided by day carer or nanny.

16. Data concerning family support and foster care are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System, dated 9th June 2011 (unified text: Journal of Laws 2018 item 998, with later amendments).

Family support shall be provided in the form of family assistant's services, who assists in: improvement of family life situation, resolution of psychological and social issues and problems with

17. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych – zapewnia dziecku: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań;
- 2) **specjalistycznej** – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię;
- 3) **pracy podwórkowej** (od 2012 r.) – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych;
- 4) **w połączonych formach** (od 2012 r.) tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

18. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) **rodziny zastępcze**:
  - a) spokrewnione,
  - b) niezawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa),
  - c) zawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa) – wśród których funkcjonują również:
    - zawodowe specjalistyczne – umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 969, z późn. zm.), małoletnie matki z dziećmi,
    - zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity: Dz.U. z 2015 r. poz. 1390, z późn. zm.),
- 2) **rodzinne domy dziecka** – w tym samym czasie może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

upbringing children and searching for a job, as a supporting family, day-support centre or specialists guidance .

17. Day-support centre – supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **general care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres – provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests;
- 2) **specialised centre** – organises sociotherapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy;
- 3) **street work** (since 2012) – carries out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a street-worker;
- 4) **mixed forms** (since 2012) i.e. combining tasks of the general care, specialised and street work centres.

18. Family foster care is exercised in the case when it is impossible for parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possible for a child to return to the family, or when it is impossible – efforts aimed at child's adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life; satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture, recreation and religion.

The forms of family foster care are the following:

- 1) **foster families**:
  - a) related,
  - b) not-professional – in which not more than 3 children may be placed at the same time (except for numerous siblings),
  - c) professional – in which not more than 3 children may be placed at the same time (except for numerous siblings) – among which there are also:
    - professional specialised – shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26th October 1982 (unified text: Journal of Laws 2018 item 969, with later amendments), underage mothers with children,
    - professional performing the function of a family emergency house – shall receive a child on the basis of a court ruling, in the case when a child was escorted by the Police or the Polish Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Art. 12a of the Law on Counteracting Domestic

19. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:
  - a) **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
  - b) **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
  - c) **socjalizacyjnego** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
  - d) **specjalistyczno-terapeutycznego** (od 2012 r.) – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** (od 2012 r.) – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** (od 2012 r.) – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku, w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

Violence, dated 29th July 2005 (unified text: Journal of Laws 2015 item 1390, with later amendments),

- 2) **foster home** – in which not more than 8 children may be placed at the same time (except for numerous siblings).

19. Institutional foster care is exercised in the form of:

- 1) **care and education centre** run as:
  - a) an **intervention** – provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,
  - b) a **family** – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperates with a family foster care coordinator and a family assistant,
  - c) a **socialisation** – provides a child with full-time care and education, and fulfils his or her essential needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs; implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant; enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court; takes actions aimed at the child's return to a family; provides a child with access to education adjusted to the age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible health benefits,
  - d) a **specialist therapy** (since 2012) – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a legal confirmation of disability or a legal confirmation of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with developmental and emotional retardation. The centre provides educational, sociotherapeutic, corrective, compensating, speech therapy and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;
- 2) **regional care and therapy centre** (since 2012) – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;
- 3) **pre-adoptive intervention centre** (since 2012) – a centre where children up to the 1 year old shall be placed, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster care. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

20. Dane o placówkach i świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1508, z późn. zm.).

21. Świadczeniami pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne, m.in.: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki.

Zasiłek stały – przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy – przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy – przyznawany jest w celu m. in.: zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej;

2) świadczenia niepieniężne, m.in.: praca socjalna, bilet kredytowany, schronienie, posiłek, ubranie, sprawienie pogrzebu, mieszkanie chronione.

20. Data concerning social welfare facilities and social assistance benefits are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12th March 2004 (unified text: Journal of Laws 2018 item 1508, with later amendments).

21. Social assistance benefits are:

1) monetary benefits, among others: permanent benefit, temporary benefit, appropriated benefit, assistance to reach financial self-dependence and continue education.

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to **permanent benefit**.

A person or a family is entitled to a **temporary benefit** due to the long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other social security systems.

Appropriated benefit is offered to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, covering burial costs. It may be given to a person or a family which incurred losses as a result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

2) non-monetary benefits, among others: social work, credited ticket, shelter, meal, clothing, burial, dwelling protected.

TABLE 1 (157). **PRACOWNICY MEDYCZNI**^a
 Stan w dniu 31 grudnia
 MEDICAL PERSONNEL^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS				
Lekarze	14497	14299	14631	Doctors
w tym kobiety	8790	8748	8947	of which women
Lekarze dentyści	1408	1568	1522	Dentists
w tym kobiety	1078	1204	1171	of which women
Farmaceuci	4329	4422	4350	Pharmacists
w tym kobiety	3719	3802	3682	of which women
Pielęgniarki.....	28624	28063	28667 ^b	Nurses
Położne	3085	3071	3248 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci.....	3416	3746	3883 ^d	Physiotherapists
Diagności laboratoryjni ^e	1907	1639	2007	Laboratory diagnosticians ^e
NA 10 tys. LUDNOŚCI PER 10 thousand POPULATION				
Lekarze	27,1	26,6	27,1	Doctors
Lekarze dentyści	2,6	2,9	2,8	Dentists
Farmaceuci	8,1	8,2	8,1	Pharmacists
Pielęgniarki.....	53,5	52,1	53,1	Nurses
Położne ^f	11,1	10,9	11,5	Midwives ^f
Fizjoterapeuci.....	6,4	7,0	7,2	Physiotherapists
Diagności laboratoryjni ^e	3,6	3,0	3,7	Laboratory diagnosticians ^e

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 214; w 2015 r. bez stażystów. b–d W tym magistrzy: b – pielęgniarstwa – 4881, c – położnictwa – 624, d – fizjoterapii i rehabilitacji – 3251. e Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy. f Na 10 tys. kobiet.

^z r ó d Ź: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

^a See general notes, item 4 on page 214; in 2015 excluding trainees. b–d Of which masters: b – of nursing – 4881, c – of midwifery – 624, d – of physiotherapy and rehabilitation – 3251. e Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists. f Per 10 thousand females.

^S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration, in regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed in hospital's pharmacies.

TABLE 2 (158). **LEKARZE SPECJALIŚCI**^a
 Stan w dniu 31 grudnia
 DOCTORS SPECIALISTS^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
LEKARZE	9814	9182	9323	DOCTORS
w tym specjaliści w zakresie:				of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii	555	526	569	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	1387	1208	1240	Surgery ^b
Chorób płuc.....	196	186	174	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych	1017	902	912	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii.....	140	127	106	Dermatology ^c and venereology

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 i 5 na str. 214. b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii i neurotraumatologii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szcękowej, szcękowo-twarzowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi.

^a See general notes, item 4 and 5 on page 214. b General surgery, paediatric, thoracic surgery, trauma and orthopaedic surgery, orthopaedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery and neurotraumatological surgery, oncological, plastic, maxillary, maxillo-facial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. c Including children's specialists.

TABL. 2 (158). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 DOCTORS SPECIALISTS^a (cont.)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Kardiologii ^c	542	574	605	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej.....	848	905	899	General practitioners
Neurologii ^{cd}	430	392	378	Neurology ^{cd}
Okulistyki.....	338	343	309	Ophthalmology
Onkologii ^e	158	165	179	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{cf}	187	181	177	Otolaryngology ^{cf}
Pediatrici.....	537	573	567	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii.....	588	528	546	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	503	447	433	Psychiatry ^c
Radiologii i diagnostyki obrazowej ^g	379	319	326	Radiology and diagnostic imaging ^g
LEKARZE SPECJALIŚCI W % OGÓŁU LEKARZY.....	67,7	64,2	63,7	SPECIALISTS IN % OF TOTAL DOCTORS
LEKARZE DENTYŚCI.....	366	386	380	DENTISTS
w tym lekarze dentyści ze specjali- zacją:				of which dentists with specializa- tion:
Chirurgii stomatologicznej.....	54	63	62	Dental surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej.....	21	14	14	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji.....	82	80	85	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii).....	29	26	26	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej.....	77	84	81	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej (pedodoncji).....	29	37	31	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej.....	69	80	79	Restorative dentistry
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ W % OGÓŁU LEKARZY DENTYSTÓW.....	26,0	24,6	25,0	DENTAL SPECIALISTS IN % OF TOTAL DENTIST

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 i 5 na str. 214. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. d-g Także: d – neuropatologii, e – patologii onkologicznej, onkologii i hematologii dziecięcej, f – otorynolaryngologii, g – radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

^a See general notes, item 4 and 5 on page 214. c Including children's specialists. d-g Also: d – neuropathology, e – oncological pathology, children's oncology and haematology, f – otorynolaryngology. g – oncological radiotherapy and children's radiology.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 3 (159). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
 OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII).....	2741	3028	3046	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta.....	2169	2427	2449	urban areas
wieś.....	572	601	597	rural areas
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII).....	320	307	293	Doctors and dentists practices ^b (as of 31 XII)
miasta.....	186	180	168	urban areas
wieś.....	134	127	125	rural areas
Porady udzielone ^c w tys.	46306,8	49022,0	49604,8	Consultations provided ^c in thousands
lekarskie ^d	41130,9	43587,6	44015,0	doctors ^d
w tym specjalistyczne.....	20192,5	21190,3	21416,7	of which specialised
stomatologiczne.....	5175,9	5434,4	5589,8	stomatological

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 213. b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. c Łącznie z poradami opłacanymi w przychodniach przez pacjentów. d Łącznie z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych (w 2018 r. – 946,6 tys.) nieuwzględnionymi w specjalistycznej opiece lekarskiej.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

^a See general notes, item 2 on page 213. b Data concern medical practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patients departments. c Including consultations paid by patients in out-patient departments. d Including doctors consultations provided in admission rooms of general hospitals (in 2018 – 946,6 thousand) not included in specialised doctors care.

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration and Statistics Poland.

TABLE 4 (160). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
ZAKŁADY – stan w dniu 31 XII FACILITIES – as of 31 XII				
Szpital ogólny ^b	112	118	121	General hospitals ^b
Szpital psychiatryczny	9	9	9	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	2	1	1	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów...	11	11	11	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej.....	3	3	3	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	51	51	51	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	24	27	27	Nursing homes ^c
Hospicja	12	13	14	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej.....	6	5	2	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe	3	3	3	Health resort treatment
sanatoria	2	2	2	sanatoria
szpitale	1	1	1	hospitals
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH – stan w dniu 31 XII BEDS IN FACILITIES – as of 31 XII				
Szpital ogólny	25929	26049	25770 ^d	General hospitals
Szpital psychiatryczny	2952	2884	2813	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	34	26	26	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów...	411	400	411	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej.....	94	100	105	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	4265	4742	4747	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	1096	1271	1467	Nursing homes ^c
Hospicja	234	290	303	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej.....	65	52	26	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe	122	125	248	Health resort treatment
sanatoria	94	96	80	sanatoria
szpitale	28	29	168	hospitals
LECZENI IN-PATIENTS				
Szpital ogólny ^e	1165888	1164200	1155852 ^f	General hospitals ^e
Szpital psychiatryczny	38853	35796	35703	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	685	137	139	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów...	1865	1611	1641	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej.....	137	126	145	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	7222	7318	7481	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	1860	2160	2503	Nursing homes ^c
Hospicja	2966	3016	3126	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej.....	1126	869	449	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe — kuracjusze ..	1116	944	3669 ^g	Health resort treatment patients
w sanatoriach	840	672	1241	in sanatoria
w szpitalach	276	272	2428	in hospitals

a Patrz uwagi ogólne ust. 2 na str. 213. b Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 214. c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. d Ponadto 498 miejsc dziennych. e Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. f, g Ponadto leczonych było: f – w trybie dziennym 652,3 tys. pacjentów, g – w systemie ambulatoryjnym 566 kuracjuszy.

Ź r ó d ł o: w zakresie szpitali ogólnych, zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie hospicjów i zakładów opieki paliatywnej – dane Ministerstwa Zdrowia, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 2 on page 213. b See general notes, item 7 on page 214. c Including psychiatric types facilities. d Moreover 498 day care places. e Excluding inter-ward patient transfer. f, g Moreover, patient were treated: f – in day-care system, 652,3 thousand patients, g – as out-patient 566 health resort patients.

S o u r c e: in regard to general hospitals, chronic medical care homes and nursing homes – data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration, in regard to hospices and palliative care wards – data of the Ministry of Health, in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 5 (161). SZPITALA OGÓLNE^a
GENERAL HOSPITALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Szpitala ogólne (stan w dniu 31 XII)	112	118	121	Hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	25929	26049	25770	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	48,5	48,4	47,7	per 10 thousand population
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
Chorób wewnętrznych	3353	2984	2888	Internal diseases
Kardiologicznych ^b	1695	1567	1573	Cardiological ^b
Chirurgicznych	6215	6144	5931	Surgical
Pediatrycznych	1188	1258	1206	Paediatric
Ginekologiczno-położniczych	2467	2626	2579	Gynaecological-obstetric
Onkologicznych	850	903	967	Oncological
Intensywnej terapii	552	615	625	Intensive therapy
Zakaźnych	495	487	459	Communicable
Gruźlicy i chorób płuc	943	910	840	Tubercular and pulmonary
Dermatologicznych	200	193	181	Dermatological
Neurologicznych	1014	1070	1040	Neurological
Psychiatrycznych	568	555	595	Psychiatric
Neonatologicznych	1366	1377	1433	Neonatological
Rehabilitacyjnych	1961	2097	2174	Rehabilitation
Leczeni stacjonarnie w tys.	1292,3	1288,2	1268,0	In-patients in thousands
w tym na oddziałach:				of which in specific wards:
chorób wewnętrznych	144,9	120,3	115,6	internal diseases
kardiologicznych ^b	100,9	105,6	104,4	cardiological ^b
chirurgicznych	327,9	314,8	312,8	surgical
pediatrycznych	60,2	64,4	62,6	paediatric
ginekologiczno-położniczych	172,0	168,6	161,7	gynaecological-obstetric
onkologicznych	55,4	56,9	58,9	oncological
intensywnej terapii	15,8	26,9	27,2	intensive therapy
zakaźnych	22,2	22,6	23,6	communicable
gruźlicy i chorób płuc	28,8	28,9	27,8	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	10,3	10,7	11,5	dermatological
neurologicznych	41,1	38,9	41,0	neurological
psychiatrycznych	9,4	9,0	8,9	psychiatric
neonatologicznych	67,3	73,0	68,6	neonatological
rehabilitacyjnych	24,9	24,3	23,4	rehabilitation
Wypisani w tys.	1126,3	1123,5	1114,8	Discharges in thousands
Zmarli w tys.	27,3	28,2	28,2	Deaths in thousands
Leczeni ^c na: 10 tys. ludności	2183	2167	2144	In-patients ^c per:10 thousand population
1 łóżko ^d	47,0	47,2	47,3	bed ^d
Przeciętny pobyt chorego w dniach ..	5,1	5,1	5,0	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	253	250	247	Average bed use in days

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 i 9 na str. 214. ^b Łącznie z oddziałami intensywnej nadzoru kardiologicznego. ^c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. ^d Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną miesięczną liczbę łóżek w roku.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

^a See general notes, item 7 and 9 on page 214. ^b Including intensive cardiological care wards. ^c Excluding inter-ward patient transfer. ^d Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards; for calculating of indice was used the average monthly number of beds in year.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 6 (162). RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a
Stan w dniu 31 grudnia
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	187	185	193	196	Emergency rescue teams
podstawowe	89	106	130	139	basic
specjalistyczne	98	79	63	57	specialists
Szpitalne oddziały ratunkowe	27	29	30	30	Hospital emergency wards
lżby przyjęć ^b	5	11	12	12	Admission rooms ^b

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 215. ^b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym.

^a See general notes, item 12 on page 215. ^b Organization cells of hospitals applied to cooperate with emergency medical system.

TABLE 6 (162). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a (dok.)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a (cont.)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	4	3	4	4	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach.....	416,4	465,9	477,5	458,2	in thousands
na 1000 ludności.....	79,2	87,2	88,9	85,0	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :					Persons who received health care benefits in the place of occurrence ^d :
w tysiącach.....	419,9	468,0	479,3	459,8	in thousands
w tym w wieku:					of which aged:
do 18 lat.....	24,6	28,1	26,4	27,5	up to 18
65 lat i więcej.....	150,5	192,9	201,3	207,7	65 and more
na 1000 ludności.....	79,9	87,6	89,2	85,3	per 1000 population

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 215. ^c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratownicze. ^d W ciągu roku.

^a See general notes, item 12 on page 215. ^c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. ^d During the year.

TABLE 7 (163). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Apteki.....	1485	1738	1795	1738	Pharmacies
w tym prywatne.....	1472	1722	1786	1733	of which private
w tym na wsi.....	226	262	273	267	of which in rural areas
Punkty apteczne.....	149	144	143	143	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi.....	148	144	143	143	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Population per:
1 aptekę i punkt apteczny.....	3223	2842	2778	2873	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi.....	5043	4707	4618	4691	of which in rural areas
1 aptekę.....	3547	3078	3000	3109	pharmacy
w tym na wsi.....	8346	7293	7037	7204	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych.....	3563	3943	4026	3934	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 215.
^a See general notes, item 13 on page 215.

TABLE 8 (164). **KRWIODAWSTWO^a**
 BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII).....	2	2	2	2	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII).....	19	12	12	12	Local collection sites (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	76	72	69	73	Blood donors in thousands
w tym honorowi.....	76	72	69	73	of which voluntary
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys.	131	132	127	132	Number of collected donations ^b of whole blood in thousands
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c w tys.	134	133	128	137	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c in thousands

^a Bez danych resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji. ^b Donacja to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. ^c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Z r ó d ł o: dane Narodowego Centrum Krwi.

^a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration. ^b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. ^c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

S o u r c e: data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (165). ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA^a
INCIDENCE OF SELECTED INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS^a

CHOROBY	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thousand population				
Gruźlica	992	794	1038	954	18,9	14,9	19,3	17,7	Tuberculosis
Tęžec.....	—	1	2	—	—	0,0	0,0	—	Tetanus
Krzusiec.....	156	1128	491	221	3,0	21,1	9,1	4,1	Whooping cough
Odra.....	2	8	11	127	0,0	0,1	0,2	2,4	Measles
Wirusowe zapalenie wątroby:									Viral hepatitis:
typ A	37	8	692*	134	0,7	0,1	12,9*	2,5	type A
typ B	282	243	408	464	5,4	4,5	7,6	8,6	type B
typ C	322	418	485	413	6,1	7,8	9,0	7,7	type C
Różyczka	297	329	77	65	5,7	6,2	1,4	1,2	Rubella
AIDS ^b	9	9	9	9	0,2	0,2	0,2	0,2	AIDS ^b
Salmonellozy	1794	1394	2012	1792	34,1	26,1	37,4	33,2	Other salmonella infections
Czerwonka bakteryjna.....	3	1	4	25	0,1	0,0	0,1	0,5	Shigellosis
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe.....	102	142	34	23	1,9	2,7	0,6	0,4	Other bacterial foodborne intoxications
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^c	3683	7129	5993	5658	296,6	640,4	508,1	467,1	Acute diarrhoea in children up to the age of 2 ^c
Szkarlatyna (pionica).....	2485	5381	3792	4040	47,3	100,8	70,6	74,9	Scarlet fever
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu..	109	68	83	80	2,1	1,3	1,5	1,5	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych.....	156	65	80	78	3,0	1,2	1,5	1,4	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu.....	57	26	38*	39	1,1	0,5	0,7	0,7	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przy- uszniczy nagminne)	335	319	212	242	6,4	6,0	3,9	4,5	Mumps
Włośnica	2	14	—	—	0,0	0,3	—	—	Trichinellosis
Grypa ^d	141498	678957	974235	1008288	2691,8	12712,6	18133,5	18700,4	Influenza ^d
Choroby weneryczne ^e	389	784	902	788	7,4	14,7	16,8	14,6	Venereal diseases ^e
Szczepieni przeciw wście- kliźnie	900	1021	972	862	17,1	19,1	18,1	16,0	Rabies vaccinations

^a Dane dotyczą przypadków zgłoszonych przez lekarzy do inspekcji sanitarnej. ^b Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. ^c Wskaźnik obliczony na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. ^d Łącznie z podejrzeniami zachorowań. ^e Dotyczy przypadków nowo zarejestrowanych; bez danych resortu obrony narodowej, resortu spraw wewnętrznych i administracji oraz Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

^{Ź r ó d ł o}: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH, Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

^a Data cover cases reported by doctors to the sanitary inspection. ^b Preliminary data because of specific features of the disease. ^c Ratio calculated per 10 thousand children up to the age of 2. ^d Including influenza-like illness. ^e Concerns newly registered cases; excluding data of the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration and the Internal Security Agency.

^{S o u r c e}: data of the National Institute of Public Health – National Institute of Hygiene, the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABLE 10 (166). **ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE**
 Stan w dniu 31 grudnia
NURSERIES^a AND CHILDREN'S CLUBS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Żłobki.....	68	373	476	579 ^b	Nurseries
w tym publiczne.....	61	88	97	120	of which public
Oddziały żłobkowe.....	4	2	14	1	Nursery wards
Kluby dziecięce.....	x	70	102	106	Children's clubs
w tym publiczne.....	x	3	3	9	of which public
Miejsca w tys.					Places in thousands
w żłobkach.....	5,4	13,3	16,8	21,4	in nurseries
w klubach dziecięcych.....	x	1,0	1,6	1,7	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.					Children staying (during the year) in thousands
w żłobkach.....	9,0	18,9	23,8	28,8	in nurseries
w klubach dziecięcych.....	x	1,2	2,8	2,2	in children's clubs
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych:					Children staying in nurseries and children's clubs:
na 1000 dzieci w wieku do lat 3.....	x	77,5	94,8	111,1	per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc.....	x	91,9	91,9	87,4	per 100 places

a Miejsca i dzieci w żłobkach łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2017 i 2018 ze żłobkami przykładowymi. b W tym 5 żłobków przykładowych.

a Places and children staying in nurseries including nursery wards and 2017 in 2018 including workplace nurseries. b Of which 5 workplace nurseries.

TABLE 11 (167). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
 DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	placówki (stan w dniu 31 XII) centres (as of 31 XII)				wychowankowie w tys. residents in thousands				
OGÓŁEM.....	352	268	296	290	16,8	11,3	12,1	11,7	TOTAL
Opiekuńcze.....	318	220	210	208	14,2	9,2	8,5	8,3	General care
Specjalistyczne.....	34	32	44	40	2,6	1,3	1,6	1,3	Specialized
Pracy podwórkowej.....	x	4	3	5	x	0,2	0,1	0,1	Street work
W połączonych formach.....	x	12	39	37	x	0,7	2,0	1,9	In a combination of the forms

TABLE 12 (168). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA**
 Stan w dniu 31 grudnia
FAMILY FOSTER CARE
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze.....	4012	4387	4215	4140	Foster families
Spokrewnione.....	3381	2951	2791	2780	Related
dzieci ^a	4385	3793	3600	3517	children ^a
Niezawodowe.....	512	1281	1261	1198	Not-professional
dzieci ^a	673	1653	1638	1565	children ^a
Zawodowe ^b	119	155	163	162	Professional ^b
dzieci ^a	465	503	515	509	children ^a
Rodzinne domy dziecka.....	.	36	43	49	Foster homes
Dzieci ^c	.	230	277	319	Children ^c

a W wieku do 25 lat, w 2010 r. w wieku do 18 lat. b W 2010 r. rodziny zawodowe niespokrewnione z dzieckiem wielodzietne. c W wieku do 25 lat.

a Up to the age of 25, in 2010 up to the age of 18. b In 2010 professional families, not related to the child with many children. c Up to the age of 25.

TABL. 13 (169). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA**^a
 INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers				
	stan w dniu 31 XII				as of 31 XII								
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	90	115	130	126	2143	1945	1751	1752 ^b	287	381	283	117	Care and education centres
interwencyjne	6	6	5	5	192	119	125	106	9	10	7	8	intervention
rodzinne	43	32	41	39	336	288	242	232	19	18	8	3	family
socjalizacyjne	25	70	76	75	796	1322	1213	1222	138	322	239	89	socialisation
specjalistyczno-terapeutyczne ...	x	2	2	2	x	38	34	34	x	15	16	10	specialist therapy
inne ^c	16	5	6	5	819	178	137	158	121	16	13	7	others ^c
Interwencyjne ośrodki preadopcyjne	x	1	1	1	x	22 ^d	18 ^d	14 ^d	x	49	90	48	Pre-adoptive intervention centres

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 19 na str. 217. ^b W tym 76 wychowanków w wieku 0–3 lata i 132 w wieku 4–6 lat oraz 49 sierot i 223 niepełnosprawnych. ^c Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; w 2010 r. – placówki wielofunkcyjne. ^d Do ukończenia 1 roku życia.

^a See general notes, item 19 on page 217. ^b Of which 76 residents at age 0–3 and 132 at age 4–6, 49 orphans and 223 disabled. ^c Combining tasks of the intervention, specialisation and specialist therapy centres; in 2010 – multi-functional centres. ^d Up to the age of 1.

TABL. 14 (170). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA**^a
 Stan w dniu 31 grudnia
 STATIONARY SOCIAL WELFARE^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	215	252	264	294	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca ^b :					Places ^b :
ogółem	14548	16136	16940	17633	total
na 10 tys. ludności	27,6	30,2	31,5	32,6	per 10 thousand population
Mieszkańcy ^b :					Residents ^b :
ogółem	14125	14805	15704	16658	total
w tym kobiety	6773	7365	7676	8483	of which women
w tym do 18 lat	309	285	269	256	of which up to the age of 18
w tym umieszczeni w ciągu roku	4413	4544	5671	5525	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	26,8	27,7	29,2	30,8	per 10 thousand population
Osoby oczekujące na umieszczenie	908	1295	1564	1768	Persons awaiting a place

^a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. ^b Łącznie z filiami.
^a Including community self-help homes. ^b Including branches.

TABL. 15 (171). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ**^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW
 Stan w dniu 31 grudnia
 STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^b	215	252	264	294	Homes and facilities (excluding branches)^b
w których mogą przebywać:					in which may be:
Osoby w podeszłym wieku	93	114	121	152	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorzy	34	40	40	40	Chronically ill with somatic disorders
Dorośli niepełnosprawni intelektualnie	24	27	28	27	Mentally retarded
Dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	10	11	12	12	Children and youth mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorzy	18	26	28	27	Chronically mentally ill
Niepełnosprawni fizycznie	5	7	7	5	Physically handicapped
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	11	9	9	9	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomni	34	43	47	48	Homeless
Inne osoby	5	9	10	12	Other persons

^a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. ^b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców.

^a Including community self-help homes. ^b In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few groups of residents.

TABLE 15 (171). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW (dok.)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS (cont.)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Mieszkańcy w domach i zakładach^c	14125	14805	15704	16658	Residents in homes and facilities^c
dla:					for:
Osób w podeszłym wieku	3647	3819	4389	5805	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorych.....	2420	2521	2529	2355	Chronically ill with somatic disorders
Dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	2012	2217	2291	2298	Mentally retarded
Dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	787	612	586	477	Children and youth mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorych	2419	2814	3029	3098	Chronically mentally ill
Niepełnosprawnych fizycznie.....	246	147	117	95	Physically handicapped
Matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	190	198	223	179	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomnych	2371	2344	2450	2203	Homeless
Innych osób	33	133	90	148	Other persons

^a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. ^c Łącznie z filiami.
^a Including community self-help homes. ^c Including branches.

TABLE 16 (172). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a**
 SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający Beneficiaries	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	SPECIFICATION
OGÓŁEM			TOTAL
2010	238600	424132,9	
2015	205504	390651,5	
2017	169509	402894,8	
2018	156723^b	398997,6	
Świadczenia pieniężne	123722	261884,5	Monetary benefits
w tym:			of which:
Zasiłek stały	26446	137259,2	Permanent benefit
Zasiłek okresowy	22347	37816,6	Temporary benefit
Zasiłek celowy.....	74573	85434,8	Appropriated benefit
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	199	762,2	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Świadczenia niepieniężne	82599	137113,1	Non-monetary benefits
w tym:			of which:
Schronienie	1125	5790,1	Shelter
Posiłek.....	63662	45477,0	Meal
Ubranie.....	398	42,0	Clothing
Sprawienie pogrzebu	954	2753,5	Burial
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	16149	82847,3	Attendance services and specialized attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie	232	141,1	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 21 na str. 218. ^b W podziale według form świadczeń korzystający może być wykazany więcej niż jeden raz.

Źródło: dane Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego.

^a See general notes, item 21 on page 218. ^b In the division by benefits granted one recipient may be indicated more than once.

Source: data of Mazovian Voivodship Office.

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) to użytkownik zarejestrowany w bibliotece, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

4. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

5. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** oraz **przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**,
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów,
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**,
- działalność sceniczną **zespołów pieśni i tańca**; dane dotyczą Państwowego Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca „Mazowsze” oraz Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego,
- działalność **rozrywkową estradową**.

6. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego

General notes

Culture

1. A **book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while a **pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

Reader/borrower (user actively borrowing books) – a person registered in the library, who borrowed at least one volume in reported year.

4. Information concerning **art galleries** includes entities in which exhibiting is the basic type of activity.

5. Information regarding **theatres and music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, distinguished in terms of their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances,
- the concert activity of **philharmonic halls, orchestras and choirs**,
- the performing activity of song and **dance ensembles**; data include the “Mazowsze” National Song and Dance Folk Ensemble as well as the Representative Artistic Ensemble of the Polish Army,
- **entertainment** activities.

6. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the

udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy). Wśród kin stałych wyróżnia się: **minipleksy** – posiadające od 3 do 7 sal i **multipleksy** – posiadające 8 sal i więcej.

Zwraca się uwagę, że do kin na wsi zalicza się również mini- i multipleksy otwierane w centrach handlowych zlokalizowanych na obrzeżach wielkich miast.

7. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających – na mocy szczególnych przepisów – z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive, magnetic tape and digital). Among fixed cinemas one can distinguish **miniplexes** – equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** – equipped with 8 screens and more.

Please pay attention that cinemas in rural areas include also mini- and multiplexes opened in shopping centres located on outskirts of large cities.

7. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in their vehicles.

Turystyka

1. Termin **turystyka** – zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. – oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż 1 rok, w dowolnym głównym celu (służbowym lub osobistym, w tym wypoczynkowym) innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

2. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi typowe dla hoteli (np. zajazdy, gościńce),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

3. W informacjach o **obiekтах i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. **Turyści zagraniczni** korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagra-

Tourism

1. **Tourism**, in accordance with the Regulation No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council (EU) in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a 1 year, for any main purpose (business or personal purpose, including leisure) other than to be employed by a resident entity in the place visited.

2. **Tourist accommodation establishments** include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places).

Within:

- hotels and similar facilities, the group “other hotel facilities” has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns),
- other facilities, the group “miscellaneous facilities” includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).

3. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists**.

4. **Foreign tourists** using tourist accommodation establishments are registered according to the country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a

niczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli podczas jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

5. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub **pokoji** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

6. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych obejmują wszystkie zakłady i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu. Do barów zaliczono także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadalnie itp.; do punktów gastronomicznych – także smażalnie, pialnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Dane o organizacjach kultury fizycznej obejmują wybrane organizacje o ogólnokrajowym zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku Polskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych „Start” – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

2. Dane o klubach sportowych publikowane są łącznie z uczniowskimi i wyznaniowymi klubami sportowymi.

3. W kategoriach ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych w klubach sportowych (tabl. 15) osoba uprawiająca lub prowadząca zajęcia w kilku rodzajach sportu jest wykazywana tylko jeden raz.

W kategoriach ćwiczących w organizacjach kultury fizycznej (tabl. 15) oraz ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych według dziedzin i rodzajów sportu (tabl. 16) jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia lub prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

4. Informacje o organizacjach kultury fizycznej oraz klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

5. Informacje o wybranych obiektach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co cztery lata.

6. W ramach obiektów sportowych:

– boiska znajdujące się w tyłce głównej stadionu nie są wykazywane ponownie jako boiska do gier wielkich,

single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

5. Occupancy rate of bed places or rooms is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

6. Catering establishments in collective tourist accommodation establishments include all catering facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment. Catering facilities also include: cafes, wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice cream parlours, snack bars, etc.

Sport

1. Data regarding physical education organizations include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled “Start”, the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of “Rural Sports Clubs”) and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled “Start” – rehabilitation activity for persons with disabilities.

2. Data regarding sports clubs are published including student and religious sports clubs.

3. In the category of persons practising sports, coaches and sports instructors in sports clubs (table 15) a person practising or conducting training in several kinds of sports is recognized only once, instead of many times, as before.

In the category of persons practising sports in physical education organizations (table 15) as well as persons practising sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports (table 16) one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports practiced or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

4. Information on physical education organizations as well as sports clubs has been compiled on the basis of periodic survey conducted every two years.

5. Information on selected sport facilities has been compiled on the basis of periodic survey conducted every four years.

- boiska, na których można przeprowadzić kilka różnych gier (np. koszykówkę, siatkówkę, piłkę ręczną) wykazywane są raz, jako boiska uniwersalne (wielozadaniowe),
- boiska kryte znajdujące się w halach sportowych lub salach gimnastycznych nie są wykazywane oddzielnie, lecz traktowane jako hale sportowe lub sale gimnastyczne w zależności od typu obiektu, w którym się znajdują.

Informacje o obiektach dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych dotyczą obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo lub o innym niż ruchowy rodzaju niepełnosprawności.

Ścieżka rowerowa (droga dla rowerów) jest to droga lub jej część przeznaczona do ruchu rowerów jednośladowych, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi. Dane dotyczące ścieżek rowerowych obejmują samodzielne drogi dla rowerów (położone w pasie drogi), drogi wydzielone z jezdni, drogi wydzielone z chodnika oraz drogi zawarte w ciągach pieszo-rowerowych. W danych uwzględniono łączną długość ścieżek będących w zarządzie gminy, starostwa powiatowego i urzędu marszałkowskiego (bez długości szlaków rowerowych położonych np. w lesie).

6. Within sports facilities:

- sports fields located on the main surface of the stadium are not recognized again as sports fields for big games,
- sports fields on which several different games can be played (e.g. basketball, volleyball, handball) are recognized once as universal and multi-purpose sports fields,
- indoor sports fields located in sports halls or gyms are not recognized separately but treated as sports halls or gyms, depending on the type of facility where they are located.

Information on sports facilities adapted to the needs of the disabled refer to facilities adapted to the needs of people with physical disability and other than physical type of disability.

Cycle path (bikeway) is a path or its part dedicated to cycling, marked with appropriate traffic signs. Data concerning cycle paths include separated in-roadway bikeways, physically separated in-road bikeways, shared-use paths, shared in-road bikeways. Data include a total length of cycle paths being managed by gmina, powiat and marshal's office (excluding length of cycle routes located e.g. in forests).

Kultura
Culture

 TABL. 1 (173). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE**^a
 BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Tytuły ogółem	11948	13367	14309	12901	Titles total
Wydawnictwa naukowe	3819	3410	3250	3139	Scientific publications
Podręczniki dla szkół wyższych	746	339	543	467	University textbooks
Wydawnictwa zawodowe	774	1160	1177	1276	Professional publications
Podręczniki szkolne	1001	817	600	574	School textbooks
Wydawnictwa popularne	2828	3277	4072	3371	Popular science
Literatura piękna.....	2780	4364	4667	4074	Belles-lettres
w tym dla dzieci i młodzieży	700	1128	1484	1192	of which for children and youth

^a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

^a According to published place.

Source: data of the National Library.

 TABL. 2 (174). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE**^a
 NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Tytuły ukazujące się ogółem	2757	2450	2508	2445	Titles published as specified total
W tygodniu:					Weekly:
6–2 razy	15	15	16	22	6–2 times
1 raz	104	111	102	107	once
W miesiącu:					Monthly:
3–2 razy	88	79	71	69	3–2 times
1 raz	861	726	751	735	once
1 raz:					Once:
na 2 miesiące	336	266	256	259	bimonthly
w kwartale.....	688	679	666	666	quarterly
w półroczu	137	105	123	112	half-yearly
w roku	231	180	229	217	yearly
Nieregularnie	297	289	294	258	Irregularly

^a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

^a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 3 (175). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	987	961	953	953	Libraries (as of 31 XII)
w tym na wsi.....	593	560	552	550	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII).....	135	114	120	108	Library service points (as of 31 XII)
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	17230,4	17693,0	17742,1	17699,4	Collection (as of 31 XII) in thousand volumes
w tym na wsi.....	6141,5	5958,7	5875,7	5815,6	of which in rural areas
Czytelnicy ^a w tys.	954,8	947,5	929,2	925,7	Borrowers ^a in thousands
w tym na wsi.....	187,2	185,5	179,1	177,5	of which in rural areas
Wypożyczenia ^{ab} :					Loans ^{ab} :
w tysiącach woluminów.....	14872,3	14818,2	14355,8	14180,6	in thousand volumes
w tym na wsi.....	3475,9	3320,0	3087,8	3032,8	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	15,6	15,6	15,5	15,3	per borrower in volumes
w tym na wsi.....	18,6	17,9	17,2	17,1	of which in rural areas

a Łącznie z punktami bibliotecznymi, dane od 2015 r. przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b W 2010 r. bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points, data since 2015 assigned with division into urban areas and rural areas according to the location of the main unit. b In 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (176). **MUZEJA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	115	136	135	136	Museums with branches ^a
Muzealia ^a w tys.	2834,4	3036,8	3421,8	3502,9	Museum exhibits ^a in thousands
Wystawy czasowe:					Temporary exhibitions:
własne ^b	494	530	475	509	own ^b
obce ^c	159	217	158	136	exterior ^c
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	4685,5	9474,4	10936,4	11370,1	Museum and exhibition visitors in thousands
w tym młodzież szkolna ^d	813,2	990,3	833,5	781,8	of which primary and secondary school students ^d

a Stan w dniu 31 grudnia. b W kraju. c Krajowe i z zagranicy. d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31st December. b In Poland. c Domestic and foreign. d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5 (177). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	
Galerie (stan w dniu 31 XII) ..	64	50	56	51	24	27	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	798	645	643	601	379	222	Exhibitions ^a
w tym z zagranicy	40	38	37	27	18	9	of which foreign
Ekspozycje ^a	938	666	666	614	392	222	Expositions ^a
Zwiedzający w tys.	1021,8	1034,3	937,6	1079,2	874,2	205,0	Visitors in thousands

a W kraju.
a In Poland.

TABL. 6 (178). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Instytucje ^a Institutions ^a	Miejsca na widowni w stałej sali ^a Seats in fixed halls ^a	Przedstawienia i koncerty ^b Performances and concerts ^b	Widzowie i słuchacze ^b w tys. Audience ^b in thousands	SPECIFICATION
Teatry i instytucje muzyczne	2010 41	18235	10838	2841,6	Theatres and music institutions
2015	34	18402	12074	3071,7	
2017	37	18584	13284	3283,5	
2018	35	20063	15123	4049,7	
Teatry	21	12572	10446	2494,9	Theatres dramatic puppet
dramatyczne	17	12072	9055	2335,2	
lalkowe	4	500	1391	159,7	Music theatres Philharmonic halls
Teatry muzyczne	6	4455	2046	793,3	
Filharmonie	1	1397	1550	330,5	Symphonic and chamber orchestras, choirs
Orkiestry symfoniczne i kameralne, chóry	5	1079	779	231,7	
Zespoły pieśni i tańca	2	560	302	199,3	Song and dance ensembles
Przedsiębiorstwa estradowe	2010 2	x	394	356,1	Entertainment enterprises
2015	1	x	302	1219,6	
2017	1	x	268	1409,2	
2018	2	x	337	1402,8	

^a Stan w dniu 31 grudnia. ^b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

^a As of 31st December. ^b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 7 (179). **CENTRA KULTURY^a, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**
Stan w dniu 31 grudnia
CENTRES OF CULTURE^a, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS
AND COMMUNITY CENTRES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Instytucje	256	282	284	307	170	137	Institutions
centra kultury	.	37	48	50	27	23	centres of culture
domy kultury	71	62	61	61	52	9	cultural establishments
ośrodki kultury	127	128	129	131	61	70	cultural centres
kluby	31	28	27	35	28	7	clubs
świetlice	27	27	19	30	2	28	community centres
Pracownie specjalistyczne	572	803	930	1011	689	322	Specialized workshops
Imprezy (w ciągu roku)	23671	23353	25391	28549	22784	5765	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	3180,1	3452,0	3629,8	4915,7	4293,0	622,8	Event participants (during the year) in thousands
Kursy (w ciągu roku)	971	788	616	682	543	139	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	15263	10752	9504	12183	9304	2879	Course graduates (during the year)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	7104	6202	5934	8169	6003	2166	of which primary and secondary school students ^b
Grupy (zespoły) artystyczne	1658	1449	1561	1563	1077	486	Artistic groups (ensembles)
Członkowie grup (zespołów) artystycznych	28504	25825	28072	28432	21475	6957	Members of artistic groups (ensembles)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	16433	18580	20065	19604	14896	4708	of which primary and secondary school students ^b
Koła (kluby/sekcje)	1140	2789	3651	3983	3050	933	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/sekcji)	35224	60586	77586	86786	69733	17053	Members of groups (clubs/sections)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	12814	30980	40860	44988	35885	9103	of which primary and secondary school students ^b

^a W latach 2005–2014 ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury. ^b Do 2013 r. dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat.

U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

^a In 2005–2014 presented among cultural establishments or cultural centres. ^b Until 2013 children and youth below the age of 15.

N o t e. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 8 (180). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym multiplexy of which multiplexes	
Kina (stan w dniu 31 XII).....	56	59	75	81 ^a	11	Cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	55	58	70	76	10	of which urban areas
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	193	203	237	254	127	Screens (as of 31 XII)
w tym miasta	183	193	223	240	117	of which urban areas
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	43274	43887	48225	50769	27370	Seats (as of 31 XII)
w tym miasta	41277	41890	46128	48692	25373	of which urban areas
Seanse	308931	303754	341818	388651	252819	Screenings
w tym miasta	291671	286975	323686	370737	235381	of which urban areas
na 1 kino.....	5517	5148	4558	4798	22984	per cinema
Widzowie.....	8114081	8960162	10896041	11258558	7103329	Audience
w tym miasta	7684356	8523392	10346107	10733719	6583171	of which urban areas
na 1 kino.....	144894	151867	145281	138995	645757	per cinema
na 1 seans.....	26	29	32	29	28	per screening

a W tym 14 miniplexów.
a Of which 14 miniplexes.

TABL. 9 (181). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
Stan w dniu 31 grudnia
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	778247	812884	812146	718602	T O T A L
Na 1000 ludności ^a	148	152	151	133	Per 1000 population ^a

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 13 na str. 23.
Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.
a See general notes to the Yearbook, item 13 on page 23.
Source: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 10 (182). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 grudnia
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. in thousands				na 1000 ludności ^a per 1000 population ^a				
Abonenci radiowi.....	927,3	926,8	923,0	913,9	176	173	171	169	Radio subscribers
miasta.....	702,5	701,1	698,1	690,9	208	204	202	199	urban areas
wieś	224,8	225,7	224,9	223,0	119	118	117	116	rural areas
Abonenci telewizyjni.....	893,2	886,3	881,3	872,0	170	166	164	161	Television subscribers
miasta.....	674,8	667,6	663,4	656,0	200	194	192	188	urban areas
wieś	218,4	218,7	217,9	216,0	116	114	113	112	rural areas

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 13 na str. 23.
Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.
a See general notes to the Yearbook, item 13 on page 23.
Source: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka Tourism

TABL. 11 (183). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI**^a
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	405	486	554	614	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne.....	372	445	514	575	of which open all year
Obiekty hotelowe.....	251	308	345	360	Hotels and similar facilities
hotele.....	156	220	258	265	hotels
motele.....	14	11	11	13	motels
pensjonaty	4	6	7	9	boarding houses
inne obiekty hotelowe.....	77	71	69	73	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	154	178	209	254	Other facilities
domy wycieczkowe.....	4	1	1	1	excursion hostels
schroniska młodzieżowe	11	12	10	10	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzie- żowe	10	11	9	9	of which school youth hostels
kempingi	3	1	2	2	camping sites
poła biwakowe	5	4	4	4	tent camp sites
ośrodki wczasowe	12	12	13	12	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	31	21	24	23	training-recreational centres
domy pracy twórczej.....	6	5	4	4	creative arts centres
zespoły domków turystycznych.....	12	9	8	7	complexes of tourist cottages
hostele	5	10	24	26	hostels
pokoje gościnne	.	28	36	64	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	41	42	42	agrotourism lodgings
inne obiekty	65	34	41	59	miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	43366	48982	56704	62745	Bed places (as of 31 VII)
w tym całoroczne.....	39433	45312	52635	58925	of which open all year
Obiekty hotelowe.....	30198	37539	42963	46356	Hotels and similar facilities
hotele.....	25834	33509	38313	41228	hotels
motele.....	571	417	411	534	motels
pensjonaty	147	246	276	342	boarding houses
inne obiekty hotelowe.....	3646	3367	3963	4252	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	13168	11443	13741	16389	Other facilities
domy wycieczkowe.....	295	90	90	90	excursion hostels
schroniska młodzieżowe	771	912	764	773	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzie- żowe	695	833	685	685	of which school youth hostels
kempingi	230	100	124	124	camping sites
poła biwakowe	800	600	600	600	tent camp sites
ośrodki wczasowe	1276	1355	1220	1178	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	3978	2558	3019	2948	training-recreational centres
domy pracy twórczej.....	275	257	188	188	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	856	455	451	407	complexes of tourist cottages ^b
hostele	417	983	2177	2294	hostels
pokoje gościnne	.	643	963	1766	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	689	741	708	agrotourism lodgings
inne obiekty	4270	2801	3404	5313	miscellaneous facilities

^a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2015 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; od 2016 r. z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. ^b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2015 concern establishments possessing 10 and more bed places; since 2016 with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. ^b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABLE 11 (183). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	3187278	4106961	5091968	5336963	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	894554	1258234	1547305	1588719	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	2760639	3742193	4640296	4777121	Hotels and similar facilities
hotele.....	2544387	3528069	4348630	4480433	hotels
motele.....	26659	16415	20374	26188	motels
pensjonaty.....	8739	7781	8158	9506	boarding houses
inne obiekty hotelowe	180854	189928	263134	260994	other hotel facilities
Pozostałe obiekty.....	426639	364768	451672	559842	Other facilities
domy wycieczkowe	12296	1638	1522	#	excursion hostels
schroniska młodzieżowe	51954	41338	30782	31687	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	46041	36517	25324	25604	of which school youth hostels
kempingi.....	1150	773	1116	#	camping sites
poła biwakowe.....	455	407	302	328	tent camp sites
ośrodki wczasowe	20324	12040	15264	16701	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	183384	98428	118731	121186	training-recreational centres
domy pracy twórczej	8632	7807	5984	6205	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	11892	5181	6093	4500	complexes of tourist cottages ^b
hostele.....	39932	123541	159694	180900	hostels
pokoje gościnne	.	15958	32969	42974	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	7437	10726	10516	agrotourism lodgings
inne obiekty	96620	50220	68489	142053	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	5572996	7069596	8879952	9398882	Nights spent
w tym turystom zagranicznym	1623229	2357348	3016383	3143832	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	4453412	6153386	7681527	7891732	Hotels and similar facilities
hotele.....	4052321	5756756	7144492	7326290	hotels
motele.....	36976	23161	35166	47893	motels
pensjonaty.....	20323	26878	29859	33229	boarding houses
inne obiekty hotelowe	343792	346591	472010	484320	other hotel facilities
Pozostałe obiekty.....	1119584	916210	1198425	1507150	Other facilities
domy wycieczkowe	38217	7830	8294	#	excursion hostels
schroniska młodzieżowe	111294	89422	85769	79672	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	100581	79879	74890	68464	of which school youth hostels
kempingi.....	2472	1615	2245	#	camping sites
poła biwakowe.....	1145	1326	902	1128	tent camp sites
ośrodki wczasowe	64445	41581	56467	66534	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	417722	205316	251250	260627	training-recreational centres
domy pracy twórczej	32836	30038	23943	23208	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	28527	20596	17071	18536	complexes of tourist cottages ^b
hostele.....	60077	262087	347118	445701	hostels
pokoje gościnne	.	33971	69759	99413	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	22556	35387	33272	agrotourism lodgings
inne obiekty	362849	199872	300220	468911	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2015 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; od 2016 r. z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2015 concern establishments possessing 10 and more bed places; since 2016 with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 12 (184). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
 FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów.....	894554	1258234	1547305	1588719	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe.....	860589	1192603	1451203	1480802	Hotels and similar facilities
hotele.....	840397	1166120	1412691	1440320	hotels
motele.....	2127	1875	2946	2551	motels
pensjonaty.....	124	252	285	192	boarding houses
inne obiekty hotelowe.....	17941	24356	35281	37739	other hotel facilities
Pozostałe obiekty.....	33965	65631	96102	107917	Other facilities
domy wycieczkowe.....	318	172	419	#	excursion hostels
schroniska młodzieżowe.....	3500	2889	3575	3343	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe.....	2217	2185	2747	2730	of which school youth hostels
kempingi.....	791	146	164	#	camping sites
pola biwakowe.....	9	—	8	14	tent camp sites
ośrodki wczasowe.....	268	187	140	164	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe.....	677	839	1184	1444	training-recreational centres
domy pracy twórczej.....	220	290	358	356	creative arts centres
zespół domków turystycznych ^b	421	93	221	299	complexes of tourist cottages ^b
hostele.....	20979	55317	79536	88039	hostels
pokoje gościnne.....	.	2984	5066	4945	rooms for rent
kwatery agroturystyczne.....	.	107	373	376	agrotourism lodgings
inne obiekty.....	6782	2607	5058	8460	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi.....	1623229	2357348	3016383	3143832	Nights spent
Obiekty hotelowe.....	1551378	2219052	2751135	2796952	Hotels and similar facilities
hotele.....	1517076	2165937	2669072	2706954	hotels
motele.....	2986	2617	3834	2970	motels
pensjonaty.....	163	536	442	610	boarding houses
inne obiekty hotelowe.....	31153	49962	77787	86418	other hotel facilities
Pozostałe obiekty.....	71851	138296	265248	346880	Other facilities
domy wycieczkowe.....	1014	857	3367	#	excursion hostels
schroniska młodzieżowe.....	8677	12352	31453	25536	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe.....	5658	9582	27953	22802	of which school youth hostels
kempingi.....	1763	305	299	#	camping sites
pola biwakowe.....	9	—	8	14	tent camp sites
ośrodki wczasowe.....	1109	193	626	1217	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe.....	2306	6536	5133	15850	training-recreational centres
domy pracy twórczej.....	1760	1714	1862	2001	creative arts centres
zespół domków turystycznych ^b	1559	132	2718	5185	complexes of tourist cottages ^b
hostele.....	35192	100059	164309	196793	hostels
pokoje gościnne.....	.	4361	7764	13159	rooms for rent
kwatery agroturystyczne.....	.	250	797	2134	agrotourism lodgings
inne obiekty.....	18462	11537	46912	81822	miscellaneous facilities

^a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2015 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; od 2016 r. z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. ^b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2015 concern establishments possessing 10 and more bed places; since 2016 with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. ^b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (185). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**^{ab}
OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^{ab}

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms				
Obiekty hotelowe	41,1	46,1	49,3	47,8	52,0	58,0	62,0	60,4	Hotels and similar facilities
hotele.....	43,5	48,3	51,0	49,5	54,7	60,8	64,7	62,6	hotels
motele.....	21,0	15,0	23,0	27,9	28,0	20,0	27,9	32,6	motels
pensjonaty.....	33,9	33,2	33,8	33,2	33,3	40,9	37,8	38,2	boarding houses
inne obiekty hotelowe	26,9	29,2	34,8	34,3	32,5	32,7	38,3	39,8	other hotel facilities
Pozostałe obiekty.....	32,8	29,7	32,1	33,1	x	x	x	x	Other facilities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 230. b W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwatery agroturystycznych; od 2015 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; od 2016 r. z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a See general notes, item 5 on page 230. b In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2015 concern establishments possessing 10 and more bed places; since 2016 with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 14 (186). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
Stan w dniu 31 lipca
CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
As of 31st July

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restauracje Restaurants	Bary Bars	Stołówki Canteens	Punkty gastro- nomiczne Food stands	SPECIFICATION	
OGÓŁEM	2010	223	169	62	30	TOTAL
	2015	277	152	58	20	
	2017	277	172	64	34	
	2018	295	175	55	42	
Obiekty hotelowe	271	145	19	30	Hotels and similar facilities	
hotele.....	229	125	14	26	hotels	
motele.....	6	3	—	—	motels	
pensjonaty.....	4	2	2	1	boarding houses	
inne obiekty hotelowe	32	15	3	3	other hotel facilities	
Pozostałe obiekty.....	24	30	36	12	Other facilities	
domy wycieczkowe	—	—	—	—	excursion hostels	
schroniska młodzieżowe	—	1	2	—	youth hostels	
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	—	—	2	—	of which school youth hostels	
kempingi.....	—	1	—	—	camping sites	
pola biwakowe.....	—	—	—	—	tent camp sites	
ośrodki wczasowe	3	2	5	1	holiday centres	
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	8	10	13	2	training-recreational centres	
domy pracy twórczej	1	3	4	1	creative arts centres	
zespoły domków turystycznych	2	1	—	—	complexes of tourist cottages	
hostele.....	—	1	1	—	hostels	
pokoje gościnne	2	5	1	2	rooms for rent	
kwatery agroturystyczne	—	1	1	—	agrotourism lodgings	
inne obiekty	8	5	9	6	miscellaneous facilities	

Sport Sport

TABL. 15 (187). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 grudnia
PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2018	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS				
Jednostki organizacyjne.....	109	88	88	Organizational entities
Członkowie	19727	10731	19261	Members
Ćwiczący ^a	36790	8805	15509	Persons practising sports ^a
KLUBY SPORTOWE SPORTS CLUBS				
Jednostki organizacyjne.....	1319	1495	1515	Organizational entities
Członkowie	101934	134199	139872	Members
Ćwiczący	95932	131869	139459	Persons practising sports
w tym w wieku do 18 lat	70499	97574	100882	of which aged up to 18 years
mężczyźni.....	67746	94698	99077	males
kobiety	28186	37171	40382	females
Sekcje sportowe	2970	2684	2651	Sports sections
Trenerzy	1487	2964	3268	Coaches
Instruktorzy sportowi	2474	2568	2393	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	1295	985	927	Other persons conducting sports activities
a Dane szacunkowe. a Estimated data.				

TABL. 16 (188). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2018 R.**
Stan w dniu 31 grudnia
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2018
As of 31st December

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Akrobatyka sportowa.....	21	1454	1290	1364	52	14	Sports acrobatics
Badminton	23	819	328	534	15	20	Badminton
Boks.....	25	957	193	535	37	27	Boxing
Gimnastyka artystyczna	19	1865	1865	1829	39	39	Rhythmic gymnastics
Gimnastyka sportowa.....	25	1028	746	982	17	15	Artistic gymnastics

TABLE 16 (188). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2018 R. (dok.)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2018 (cont.)
 As of 31st December

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Hokej ^a	61	2097	780	1924	29	27	Hockey ^a
Jeździectwo ^a	56	1799	1293	793	37	108	Equestrian sport ^a
Judo	65	6493	1693	5997	119	66	Judo
Jujitsu	13	341	60	201	8	15	Jujitsu
Karate ^a	83	7268	2221	6148	66	153	Karate ^a
Kick-boxing.....	31	1439	404	1012	16	41	Kick-boxing
Kolarstwo ^a	37	617	114	301	16	22	Cycling ^a
Koszykówka	147	6225	2185	5042	170	93	Basketball
Lekkoatletyka	169	5651	2815	4699	125	116	Athletics
Łucznictwo	13	323	122	197	13	20	Archery
Łyżwiarstwo ^a	12	616	418	518	13	66	Skating ^a
Narciarstwo ^a	12	832	306	544	8	31	Skiing ^a
Orientacja sportowa	9	382	156	195	6	15	Orienteering
Pięciobój nowoczesny ^a	8	355	158	346	10	6	Modern pentathlon ^a
Piłka nożna.....	638	48968	3386	39791	1593	367	Football
Piłka nożna halowa (futsal)	35	1078	283	665	24	11	Indoor football
Piłka ręczna.....	143	5424	2439	4732	128	91	Handball
Piłka siatkowa	269	9328	4877	7747	220	198	Volleyball
Pływanie	101	7813	3542	6956	163	183	Swimming
Rugby.....	11	619	94	329	22	13	Rugby
Sport motorowy ^a	12	492	51	113	3	37	Motorsport ^a
Strzelectwo sportowe ^a	36	13485	1296	372	58	230	Sport shooting ^a
Sumo	3	374	110	336	—	8	Sumo
Szachy	29	1236	290	947	15	44	Chess
Szermierka	11	634	240	564	19	15	Fencing
Taekwon-do ITF	9	884	445	514	10	11	Taekwon-do ITF
Taekwon-do WTF	7	415	155	397	8	8	Taekwon-do WTF
Taniec sportowy	23	2342	2076	2114	21	48	Dance sport
Taniec towarzyski	14	491	347	335	13	11	Ballroom dancing
Tenis	42	3662	1437	2012	69	51	Tennis
Tenis stołowy	146	3473	1151	2732	54	87	Table tennis
Wioślarstwo.....	7	489	160	391	17	6	Rowing
Wrotkarstwo	12	460	263	413	6	18	Skating
Wspinaczka sportowa	5	1398	377	137	5	33	Sport climbing
Wspinaczka wysokogórska	2	688	160	18	—	12	Mountaineering
Zapasy w stylu klasycznym	9	470	92	437	16	10	Greco-Roman wrestling
Zapasy w stylu wolnym	14	461	170	439	12	12	Free style wrestling
Żeglarstwo ^a	22	836	281	491	12	60	Sailing ^a

^a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).
^a A sports field (consists of a number of related kinds of sports).

TABL. 17 (189). **WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE^a W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

SELECTED SPORTS FACILITIES^a IN 2018

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym dostosowane do potrzeb niepełno- sprawnych osób ćwiczących Of which adapted for the disabled persons practising sports	SPECIFICATION
Stadiony ogółem ^b	175	75	Stadiums total ^b
tym piłkarskie.....	80	25	of which football
Boiska do gier wielkich ^c	433	129	Fields for big games ^c
w tym piłkarskie.....	432	128	of which football
Boiska do gier małych ^c	267	110	Fields for small games ^c
w tym:			of which:
koszykówki.....	89	48	basketball
piłki ręcznej.....	16	10	handball
piłki siatkowej.....	66	25	volleyball
Boiska uniwersalne (wielozadaniowe)	313	143	Universal and multipurpose sports fields
Korty tenisowe.....	197	59	Tennis courts
Hale sportowe.....	138	104	Sports halls
Sale gimnastyczne ^d	173	81	Gyms ^d
Pływalnie kryte.....	84	69	Indoor swimming pools
Pływalnie otwarte.....	14	4	Outdoor swimming pools
Tory sportowe.....	16	5	Sports tracks
Lodowiska sztucznie mrożone.....	47	10	Artificial ice rinks
Ścieżki rowerowe ^e w km.....	1995,6	.	. Bicycle paths ^e in km

a Bez obiektów przyszkolnych. b Łącznie z deklarowanymi obiektami nie spełniającymi wymogów przewidzianych dla stadionów, np. widowni. c Łącznie z niepełnowymiarowymi. d Łącznie z salami pomocniczymi. e Bez szlaków rowerowych.

a Excluding schools facilities. b Including declared facilities not satisfying the requirements for stadiums, e.g. the seating. c Including non-full-size facilities. d Including auxiliary gym. e Excluding bicycle trails.

DZIAŁ XIII NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Działalność ta obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- **badania stosowane** (aplikacyjne), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce;
- **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej (B+R) prezentuje się zgodnie z metodologią stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 995/2012 z dnia 26 października 2012 r. statystyki dotyczące działalności badawczo-rozwojowej (B+R) na poziomie regionalnym od 2012 r. są opracowywane na podstawie danych jednostek lokalnych.

1. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej (B+R) obejmują:

- 1) **podmioty wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:
  - a) instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk; działające na podstawie ustawy z dnia 30

CHAPTER XIII SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

Research and experimental development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge, including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge.

It includes:

- **basic research**, i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;
- **applied research**, i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice;
- **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and experimental development (R&D) are presented in accordance with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.

According to Commission Implementing Regulation (EU) No. 995/2012 of 26th October 2012 statistics on Research and Development (R&D) at regional level since 2012 have been compiled on the basis of local units data.

1. Information regarding research and experimental development (R&D) covers:

- 1) **dedicated research entities**, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include:
  - a) scientific institutes of the Polish Academy of Sciences, operating on the basis of the Law

kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1475, z późn. zm.),

- b) instytuty badawcze, działające na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 736, z późn. zm.),
  - c) uczelnie, działające zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668, z późniejszymi zmianami); w prezentowanych statystykach B+R termin „uczelnie” obejmuje wszystkie uniwersytety, uczelnie techniczne itp., ale nie obejmuje innych instytucji szkolnictwa wyższego, uniwersyteckich instytutów lub ośrodków badawczych, szpitali i klinik uniwersyteckich oraz organizacji badawczych, których działalność B+R jest kontrolowana przez sektor szkolnictwa wyższego;
  - d) pozostałe, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”;
- 2) **podmioty gospodarcze** (niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”), które obok swojej podstawowej działalności prowadzą lub finansują prace badawczo-rozwojowe.

2. Do **pracujących** w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:

- 1) **badaczy**, tj. osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne;
- 2) **techników i pracowników równorzędnych**, tj. pracowników, którzy uczestniczą w działalności B+R wykonując zadania naukowe i techniczne związane z zastosowaniem pojęć i metod operacyjnych oraz wykorzystaniem sprzętu badawczego, zazwyczaj pod kierunkiem badaczy;
- 3) **pozostały personel pomocniczy**, do którego należą wykwalifikowani i niewykwalifikowani pracownicy na stanowiskach robotniczych oraz pracownicy administracji, sekretariatów i biur, zaangażowani w projekty B+R lub bezpośrednio związani z takimi projektami.

3. Dane o **personelu B+R** dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2) i w tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (ECP) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność B+R.

Dane o **pracujących – personelu wewnętrznym** obejmują zatrudnionych w danej jednostce na podstawie stosunku pracy lub stosunku służbowego (tj. umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania) oraz pracodawców i pracujących na własny rachunek, agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych, osoby wykonujące pracę nakładczą i członków spółdzielni produkcji rolniczej.

on the Polish Academy of Sciences, dated 30th April 2010 (unified text: Journal of Laws 2018 item 1475, with later amendments),

- b) research institutes, operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30th April 2010 (unified text: Journal of Laws 2018 item 736, with later amendments),
  - c) higher education institutions, operating under the Law on Higher Education and Science (Journal of Laws 2018 item 1668, with later amendments); in presented R&D statistics the term "higher education institutions" comprises all universities, colleges of technology etc., but it does not include other tertiary level education institutions, university research institutes or centres, university hospitals or clinics and research organisations, the R&D of which is controlled by the higher education sector;
  - d) others, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 "Scientific research and development" as well as other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into division 72 "Scientific research and development";
- 2) **economic entities** (not classified into NACE Rev. 2 division 72 "Scientific research and development") which apart from their main activity perform or fund research and development.

2. **Employed persons** in R&D include:

- 1) **researchers (RSE)**, i.e. persons conducting research and improving or developing concepts, theories, models, techniques, instrumentation, software or operational methods;
- 2) **technicians and equivalent staff**, i.e. persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks involving the application of concepts and operational methods and the use of research equipment, normally under the supervision of researchers;
- 3) **other supporting staff**, including skilled and unskilled craftsmen, as well as administrative, secretarial and clerical staff, participating in R&D projects or directly associated with such projects.

3. Data on **R&D personnel** cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two approaches, i.e. in persons (table 2) and full-time equivalents (table 1).

Full-time equivalents (FTE) is a conversion unit used to determine the number of persons actually engaged in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

Data on **employed persons – internal personnel** cover persons employed in a given entity under employment relationship (i.e. under a contract of employment, election or appointment) as well as employers and self-employed, agents employed under agency contracts, home workers (outwork) and members of agricultural production cooperatives.

Osoby niezaliczone do pracujących w danej jednostce, a zaangażowane w jej projekty B+R zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

4. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową obejmują:

- **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania; do nakładów wewnętrznych zalicza się nakłady bieżące oraz nakłady inwestycyjne;
- **nakłady zewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. Od 2016 r. zawierają także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe, wykorzystywane w działalności B+R przez okres dłuższy niż 1 rok, które do 2015 r. zaliczono do nakładów bieżących.

5. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin B+R, zgodnie z klasyfikacją badań naukowych i prac rozwojowych OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

6. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową (tabl. 5) prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbliżonych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonane**, obejmujące krajowe grupy podmiotów, prowadzące B+R i wydające środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

- 1) **sektor rządowy** – podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych instytucji wchodzących w skład sektora szkolnictwa wyższego;
- 2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych instytucji wchodzących w skład sektora szkolnictwa wyższego;
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe uczelnie: publiczne i prywatne (w tym organizacji wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty naukowe PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;

Persons not employed in a given entity but engaged in its R&D projects are included in **external personnel**.

4. Expenditures on research and experimental development include:

- **intermural expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by its own research facilities, regardless of their sources of financing; intermural expenditures include current expenditures as well as capital expenditures;
- **extramural expenditures**, including the value of research and development works of a given entity purchased from other (national and foreign) entities.

Capital R&D expenditures include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. Since 2016 they included also, i.a. expenditures on intangible assets and computer software used in the performance of R&D for more than one year, which up to 2015 were included in current expenditures.

5. Six main fields of R&D were listed in the chapter tables according to the fields of research and development classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural and veterinary sciences, social sciences as well as humanities including the arts.

6. Data on expenditures on research and development (table 5) are presented in a breakdown by **institutional sectors**, on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as **performance sectors** covering domestic groups of entities conducting R&D and spending funds on this activity and **financing sectors** which provide outlays on R&D. The following institutional sectors are distinguished:

- 1) **government sector** – entities of general government sector in the system of national accounts; excluding public institutions included in higher education sector;
- 2) **business enterprise sector** – domestic economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding private institutions included in higher education sector;
- 3) **higher education sector** – domestic universities and other institutions providing formal tertiary education programmes: public and private (including the ones of religious organisations) and institutes, research centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector has included institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes running doctoral studies;

- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe podmioty klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem tych, które w statystyce B+R są zaliczane do sektora szkolnictwa wyższego (np. uczelni, organizacji wyznaniowych);
- 5) **zagranica** – wyróżniana wyłącznie wśród sektorów finansujących; obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami. Włączone są tu instytucje i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

7. Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowania i wprowadzania na rynek nowych lub ulepszonych produktów (wyrobów, usług) – **innowacja produktowa** oraz wprowadzenia nowych lub ulepszenia procesów biznesowych w przedsiębiorstwie – **innowacja procesów biznesowych**.

Innowacja produktowa to wprowadzenie na rynek nowego lub ulepszanego produktu (wyrobu lub usługi), znacznie różniących się od poprzednio oferowanych przez przedsiębiorstwo wyrobów lub usług.

Innowacja procesów biznesowych to wprowadzenie nowych lub ulepszenie procesów biznesowych w przedsiębiorstwie, w ramach jednej lub wielu funkcji biznesowych, które znacząco zmieniają dotychczas stosowane procesy biznesowe.

Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: działalność badawczą i rozwojową (B+R), własny personel pracujący nad innowacjami, materiały oraz usługi obce zakupione w celu realizacji działalności innowacyjnej, nakłady inwestycyjne na środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne (w tym na zakup i rozwój oprogramowania oraz własności intelektualnej) oraz pozostałe przygotowania do wdrożenia innowacji (w tym projektowanie produktu, definiowanie sposobu świadczenia usług, przygotowanie produkcji i dystrybucji dla realizacji innowacji, szkolenie i rozwój zawodowy personelu, marketing).

Produkt nowy lub ulepszony to wyrób lub usługa, który znacząco różni się od poprzednich produktów przedsiębiorstwa jedną lub wieloma cechami lub parametrami technicznymi. Zmiany te obejmują dodanie nowych lub ulepszenie istniejących funkcji bądź użyteczności. Istotne cechy funkcjonalne obejmują jakość, parametry techniczne, niezawodność, trwałość, wydajność w użytkowaniu, przystępność, wygodę, użyteczność oraz łatwość obsługi.

8. Wynalazek podlegający opatentowaniu – bez względu na dziedzinę techniki – jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

- 4) **private non-profit sector** – domestic entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households sector; excluding those classified in R&D statistics into the higher education sector (e.g. higher education institutions of religious organisations);

- 5) **abroad** – only distinguished among financing sectors; covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents. European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included in this sector.

7. Innovation activity includes all developmental, financial and commercial activities undertaken intentionally by the enterprise to result in an innovation. Data presented in the chapter include innovation activity in industry and concern the development and introduction on the market of new or improved products (goods, services) – **product innovation** and bringing into use in the enterprise new or improved business process – **business process innovation**.

Product innovation is the introduction of a new or improved good or service that that differs significantly from the enterprise's previous goods or services.

Business process innovation is a new or improved business process for one or more business functions that differs significantly from the firm's previous business processes and that has been brought into use in the enterprise.

Expenditures on innovation activity include expenditures on: research and experimental development (R&D), own personnel working on innovation, services, materials and supplies purchased from other parties for innovation, capital expenditures on tangible and intangible fixed assets (including acquisition and development of software and intellectual property rights) and other preparations for introducing innovation (including product or service design, preparation of production or distribution for innovation activities, training and professional development for innovation activities, marketing of innovations).

A **new or improved product** is a new or improved good or service that differs significantly from the enterprise's previous goods or services with one or more characteristics or performance specifications. This includes the addition of new functions, or improvements to existing functions or user utility. Relevant functional characteristics include quality, technical specifications, reliability, durability, economic efficiency during use, affordability, convenience, usability, and user friendliness.

8. A patentable invention – regardless of the field of technology – is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.

9. Wzór użytkowy podlegający ochronie jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

9. An utility model eligible for protection – a new and useful solution of a technical character related to the shape, structure or assembly of an object permanent form.

Spółeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych, według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), do wybranych sekcji: „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja”, „Budownictwo”, „Handel; naprawa pojazdów samochodowych”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Zakwaterowanie i gastronomia”, „Informacja i komunikacja”, „Obsługa rynku nieruchomości”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), „Administrowanie i działalność wspierająca”, „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i sprzętu komunikacyjnego). W 2018 r. w kraju badaniem objęto 19,1 tys. przedsiębiorstw (tj. 18,4% ich ogólnej liczby).

3. Pojęcie **administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. Sprzedaż prowadzona przez przedsiębiorstwa w ramach **handlu elektronicznego** dotyczy zamówień przyjmowanych za pośrednictwem sklepu internetowego, formularzy elektronicznych na stronie internetowej przedsiębiorstwa, sieci extranet innego przedsiębiorstwa lub wiadomości typu EDI (wiadomości w uzgodnionym formacie, np. EDIFACT, XML posiadające strukturę umożliwiającą ich automatyczne przetwarzanie). Nie uwzględnia się zamówień przyjmowanych za pośrednictwem zwykłej poczty elektronicznej.

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalized results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonized methodology.

2. Data on **enterprises** concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev. 2: “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply”, “Water supply; sewerage and waste management and remediation activities”, “Construction”, “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”, “Transportation and storage”, “Accommodation and food service activities”, “Information and communication”, “Real estate activities”, “Professional, scientific and technical activities” (excluding veterinary activities), “Administrative and support service activities”, “Other service activities” (repair of computers and communication equipment). In 2018 the survey in country covered 19,1 thousand enterprises (i.e. 18,4% of the total enterprises).

3. **Public authorities** refer to both public services and administration activities, e.g. tax, customs, business registration, social security, public health, environment of commune administrations. Public authorities can be at local, regional or national level.

4. Sale conducted by enterprises within the frames of **e-commerce** concerns orders received by the enterprise via web shop, web forms on an enterprises website, an extranet of another enterprise or via EDI-type messages (which means messages in an agreed format, e.g. EDIFACT, XML, with structure allowing for their automatic processing). Orders received by e-mail messages typed manually are not taken into account.

Nauka i technika Science and technology

TABL. 1 (190). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY (personel wewnętrzny) W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**

ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT

A. PODMIOTY ^a

ENTITIES ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	439	1103	1274	1404	T O T A L
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	210	287	289	306	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	41	37	37	37	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	70	70	69	68	research institutes
uczelnie ^b	40	43	43	42	higher education institutions ^b
pozostałe	59	137	140	159	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	#	#	4	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	128	325	392	434	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	121	298	371	405	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	#	24	Construction
Usługi ^c	307	759	857	942	Services ^c

B. PRACUJĄCY (personel wewnętrzny) ^d

INTERNAL PERSONNEL ^d

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017	2018			SPECIFICATION
	ogółem total	badacze researchers	technicy i pracownicy równorzędni technicians and equivalent staff	pozostały personel pomocniczy other supporting staff	
O G Ó Ł E M	40538	43716	31336	7968	4412 T O T A L
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	22286	22776	16595	3790	2391 of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	3618	3712	2755	569	388 scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	7950	8774	4854	2502	1418 research institutes
uczelnie ^b	8142	8010	6985	588	436 higher education institutions ^b
pozostałe	2577	2280	2001	130	149 others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	#	10	#	# Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	3775	5904	3065	2425	415 Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	3715	5750	3017	2336	397 of which manufacturing
Budownictwo	#	#	106	#	# Construction
Usługi ^c	36586	37636	28156	5504	3976 Services ^c

^a Stan w dniu 31 grudnia. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 243. ^c Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U). ^d W tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC).

^a As of 31st December. ^b See general notes, item 1 on page 243. ^c Other kinds of activity (sections G–U). ^d In full-time equivalents (FTE).

TABLE 2 (191). **PRACUJĄCY (personal wewnętrzny) ^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**
INTERNAL PERSONNEL ^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT BY EDUCATIONAL LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z wykształceniem With level of education					pozostałym other
		z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of		innym others		
			doktora habilitowa- nego habilitated doctor ^b (HD)	doktora doctor (PhD)			
OGÓŁEM 2017	57253	2928	4255	11066	31902	7102	
TOTAL							
	2018	2948	4568	11602	36675	6788	
w tym podmioty wyspecjalizowane ba- dawczo ..... of which R&D dedicated entities	34437	2816	4439	10493	13420	3269	
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk ..... scientific institutes of the Polish Acade- my of Sciences	4617	543	660	1572	1442	400	
instytuty badawcze ..... research institutes	11795	399	551	2181	6697	1967	
uczelnie ^c ..... higher education institutions ^c	15379	1839	3194	6350	3210	786	
pozostałe ..... others	2646	35	34	390	2071	116	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo .. Agriculture, forestry and fishing	50	#	—	#	17	31	
Przemysł ..... Industry	7458	#	#	#	5499	1539	
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	7243	#	#	341	5335	1509	
Budownictwo ..... Construction	271	#	#	14	198	56	
Usługi ^d ..... Services ^d	54802	2904	4548	11227	30961	5162	

^a W osobach; w 2017 r. – stan w dniu 31 grudnia; w 2018 r. – wszystkie osoby, które przeznaczyły na działalność B+R minimum 10% całkowitego czasu pracy lub ich wkład w działalność B+R był bardzo istotny. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 243. ^d Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

^a In persons; in 2017 – as of 31st December; in 2018 – all persons who allocated a minimum 10% of their total working to R&D or their contribution to the R&D was very significant. ^b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions. ^c See general notes, item 1 on page 243. ^d Other kinds of activity (sections G–U).

TABL. 3 (192). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
 EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018				
	ogółem grand total				nakłady bieżące current expenditures		nakłady inwestycyjne ^b capital expenditures ^b	
					razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total	w tym maszyny i wyposa- żenie ^c of which machinery and equip- ment ^c
w mln zł in million PLN								
O G Ó Ł E M ..... TOTAL	4248,7	6946,1	7965,9	9497,8	7854,4	4328,6	1643,3	869,3
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo ..... of which R&D dedicated entities	3256,8	4269,9	3878,9	4325,4	3925,6	1937,3	399,7	272,3
instytuty naukowe Polskiej Aka- demii Nauk..... scientific institutes of the Polish Academy of Sciences	657,3	776,3	728,5	778,4	720,0	369,4	58,3	41,2
instytuty badawcze ..... research institutes	1651,3	1703,4	1355,7	1595,8	1378,3	669,5	217,5	148,4
uczelnie ^d ..... higher education institutions ^d	#	1431,9	1195,6	1438,3	1342,8	586,7	95,5	71,1
pozostałe ..... others	#	358,2	599,1	513,0	484,5	311,7	28,5	11,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... Agriculture, forestry and fishing	#	#	#	4,9	#	#	#	#
Przemysł..... Industry	442,8	779,3	907,2	1510,4	1016,1	557,0	494,4	#
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	438,2	642,1	899,0	1481,7	991,4	544,2	490,3	282,2
Budownictwo ..... Construction	#	#	#	23,7	#	#	#	0,7
Usługi ^e ..... Services ^e	3798,5	6139,8	6997,0	7958,7	6811,9	3757,0	1146,8	584,0

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 245. ^c Dotyczy maszyn i urządzeń technicznych, narzędzi, przyrządów, ruchomości, wyposażenia oraz środków transportu (grupy 3–8 KŚT). ^d Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 243. ^e Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

^a Intramural, excluding depreciation of fixed assets. ^b See general notes, item 4 on page 245. ^c Concerns machinery and technical equipment, tools, instruments, movable properties, equipment not elsewhere classified and means of transport (groups 3–8 according to Classification of Fixed Assets). ^d See general notes, item 1 on page 243. ^e Other kinds of activity (sections G–U).

TABL. 4 (193). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG DZIEDZIN NAUK (ceny bieżące)**EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY FIELD OF SCIENCE (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN				
O G Ó Ł E M	4248,7	6946,1	7965,9	9497,8	T O T A L
Nauki przyrodnicze	1201,0	1523,9	1962,0	2494,0	Natural sciences
Nauki inżynieryjne i techniczne..	2052,9	3772,2	4023,1	4862,8	Engineering and technology
Nauki medyczne i nauki o zdrowiu	480,6	858,4	954,8	1077,7	Medical and health sciences
Nauki rolnicze i weterynaryjne ...	186,8	218,1	275,2	203,9	Agricultural and veterinary sciences
Nauki społeczne	229,4	378,1	506,1	613,9	Social sciences
Nauki humanistyczne i sztuki	98,0	195,4	244,6	245,6	Humanities and the art

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.
a Intramural, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (194). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent				
O G Ó Ł E M	4248,7	6946,1	7965,9	9497,8	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
sektor:									sector:
Rządowy	2760,7	3133,1	2803,8	3121,8	65,0	45,1	35,2	32,9	Government
Przedsiębiorstw	962,3	2631,2	4381,6	5230,7	22,7	37,9	55,0	55,1	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego	49,6	76,4	128,7	287,5	1,2	1,1	1,6	3,0	Higher education institutions
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	10,2	20,8	29,2	37,2	0,2	0,3	0,4	0,4	Private non-profit
Zagranica	465,9	1084,6	622,7	820,6	11,0	15,6	7,8	8,6	Abroad

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 245.
a Intramural, excluding depreciation of fixed assets; see general notes, item 6 on page 245.

TABL. 6 (195). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI B+R (ceny bieżące)**
EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY TYPE OF R&D (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwojowe	SPECIFICATION
		podsta- wowe basic	stosowane applied	Exper- imental devel- opment	
		w mln zł in million zł			
OGÓŁEM					TOTAL
2010	4248,7	.	.	.	
2015	6946,1	2195,9	1516,7	3233,5	
2017	7965,9	2028,7	1436,1	4501,1	
2018	9497,8	2655,1	1383,0	5459,7	
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	4325,4	2074,8	873,2	1377,4	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk.....	778,4	588,1	140,0	50,3	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	1595,8	289,9	553,4	752,4	research institutes
uczelnie ^b	1438,3	1138,4	144,8	155,1	higher education institutions ^b
pozostałe	513,0	58,4	35,0	419,6	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4,9	#	#	2,6	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....	1510,4	112,3	287,3	1110,8	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	1481,7	110,2	276,2	1095,2	of which manufacturing
Budownictwo	23,7	#	#	20,0	Construction
Usługi ^c	7958,7	2539,0	1093,5	4326,2	Services ^c

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 243. ^c Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

^a Intramural, depreciation of fixed assets. ^b See general notes, item 1 on page 243. ^c Other kinds of activity (sections G–U).

TABL. 7 (196). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
Stan w dniu 31 grudnia
DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % in %				
OGÓŁEM	78,9	74,7	82,4	82,1	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	80,4	78,6	86,4	87,3	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk.....	84,5	81,5	89,4	88,0	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	79,2	77,4	83,4	84,8	research institutes
uczelnie ^a	80,5	79,9	89,3	91,0	higher education institutions ^a
pozostałe	75,6	36,7	43,9	43,4	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....	69,3	33,8	59,9	58,0	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	68,7	33,7	60,1	58,1	of which manufacturing
Budownictwo	#	37,5	#	#	Construction
Usługi ^b	79,3	77,8	83,8	83,3	Services ^b

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 243. ^b Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

^a See general notes, item 1 on page 243. ^b Other kinds of activity (sections G–U).

TABL. 8 (197). UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY OGÓŁEM W PRZEMYSŁE ^a W 2018 R.SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY ^a IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2016–2018 Products – in % – introduced into the market during 2016–2018			
	ogółem grand total	z tego produkty nowe lub ulepszone of which new or improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
OGÓŁEM	11,1	3,3	7,8	3,2
TOTAL				
sektor publiczny	1,2	1,1	0,1	0,1
public sector				
sektor prywatny	13,1	3,8	9,3	3,8
private sector				
w tym: of which:				
Przetwórstwo przemysłowe	14,3	4,3	10,0	4,2
Manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	7,4	3,3	4,1	2,5
Manufacture of food products				
Produkcja napojów	10,9	0,1	10,8	0,6
Manufacture of beverages				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	32,7	8,2	24,5	7,4
Manufacture of paper and paper products				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	14,9	13,0	2,0	0,5
Printing and reproduction of recorded media				
Produkcja chemikaliów i wyrobów che- micznych	6,4	2,3	4,1	4,2
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ ..	7,6	5,2	2,4	2,8
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	3,3	1,5	1,8	1,5
Manufacture of rubber and plastic prod- ucts				
Produkcja wyrobów z pozostałych mine- ralnych surowców niemetalicznych	3,8	1,7	2,1	1,1
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	12,3	3,4	8,9	1,5
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja komputerów, wyrobów elektro- nicznych i optycznych	22,9	5,2	17,7	12,9
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	35,2	33,7	1,5	31,2
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	20,2	15,6	4,6	14,7
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	6,8	0,2	6,5	6,3
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	0,9	0,1	0,8	—
Electricity, gas, steam and air condi- tioning supply				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta; dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2016–2018.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices; apply to products introduced into the market during 2016–2018.

TABL. 9 (198). **PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2016–2018**
 INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2016–2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesy biznesowe w % ogółu przedsiębiorstw Enterprises, which introduced product or business process innovation in % of total enterprises			
	ogółem grand total	nowe lub ulepszone produkty new or improved products		nowe lub ulepszone procesy biznesowe new or improved business processes
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market	
OGÓŁEM	45,4	35,4	15,6	38,7
TOTAL				
sektor publiczny.....	41,7	22,6	11,9	38,1
public sector				
sektor prywatny	45,7	36,5	15,9	38,8
private sector				
w tym: of which:				
Przetwórstwo przemysłowe	47,4	38,5	16,9	40,3
Manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych.....	47,1	41,3	13,1	39,8
Manufacture of food products				
Produkcja napojów.....	47,1	41,2	11,8	23,5
Manufacture of beverages				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	44,4	22,2	3,7	37,0
Manufacture of paper and paper products				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	31,0	14,3	7,1	28,6
Printing and reproduction of recorded media				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych.....	68,3	58,3	25,0	60,0
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ ..	70,0	65,0	35,0	40,0
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	43,7	35,0	15,5	37,9
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	44,4	33,3	15,6	35,6
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja metali.....	21,4	21,4	14,3	14,3
Manufacture of basic metals				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	40,5	32,8	9,5	34,5
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych.....	75,0	71,9	43,8	68,8
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	71,4	60,0	45,7	68,6
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	59,7	53,7	34,3	50,7
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	64,0	44,0	16,0	56,0
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	50,0	18,8	9,4	46,9
Electricity, gas, steam and air conditioning supply				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
 a Data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (199). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
 EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym nakłady na Of which expenditures on		SPECIFICATION
		działalność badawczą i rozwojową ^b research and development activity ^b	inwestycje w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne ^c capital on tangible and intangible fixed assets ^c	
		w tys. zł	in thousand PLN	
OGÓŁEM 2010	6031164	780003	.	
TOTAL				
	2015	#	825652	.
	2017	4944487	1327522	.
	2018	3517521	1496675	1586634
w tym:				of which:
Przetwórstwo przemysłowe	#	#	#	Manufacturing
w tym:				of which:
Produkcja artykułów spożywczych	453985	92375	293589	Manufacture of food products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji.....	#	14667	#	Printing and reproduction of record- ed media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	96144	#	13680	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów farmaceutycz- nych ^Δ	217514	166633	35690	Manufacture of pharmaceutical products ^Δ
Produkcja wyrobów z gumy i two- rzyw sztucznych	#	47662	#	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemeta- licznych.....	#	11535	#	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali	20461	#	#	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	340794	89023	#	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja pojazdów samochod- owych, przyczep i naczep ^Δ	105272	#	#	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ.....	193281	32557	143648	Electricity, gas, steam and air conditioning supply

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. ^b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. ^c Na środki trwałe (grupy 0–8 KŚT), oprogramowanie, ochronę własności intelektualnej oraz zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych.

^a Data concern economic entities employing more than 49 persons. ^b Intramural and extramural expenditures. ^c On fixed assets (groups 0–8 according to Classification of Fixed Assets), software, intellectual property rights and acquisition of external knowledge.

TABL. 11 (200). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym środki Of which funds		kredyty, pożyczki i inne zobowią- zania finansowe od instytucji finansowych credits, loans and other financial liabilities from financial institutions	krajowe od instytucji dysponują- cych środ- kami publicz- nymi domestic from institu- tions dispos- ing of public funds	
		własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not repayable)			
w tys. zł in thousand PLN						
O G Ó Ł E M	2010	6031164	4884081	620359	.	.
T O T A L	2015	#	4216575	280129	.	.
	2017	4944487	4125899	104137	.	.
	2018	3517521	2862728	136676	400665	78815
W tym przetwórstwo przemysłowe		#	2666635	135973	#	#
Of which manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych.....		453985	323177	#	96939	#
Manufacture of food products						
Produkcja napojów		#	133727	#	—	#
Manufacture of beverages						
Produkcja papieru i wyrobów z papieru		#	109904	#	—	—
Manufacture of paper and paper products						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych		96144	#	#	—	1471
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ		217514	209053	#	—	#
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ						
Produkcja metali		20461	16693	#	—	#
Manufacture of basic metals						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ		340794	169042	#	#	#
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych.....		#	541710	16209	#	#
Manufacture of computer, electronic and optical products						
Produkcja urządzeń elektrycznych		#	#	6072	#	#
Manufacture of electrical equipment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ		#	#	9375	#	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ		105272	#	4829	11816	#
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi- trailers						

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 12 (201). **WYNAŁAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE^a**
DOMESTIC INVENTIONS AND UTILITY MODELS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Wynalazki:					Inventions:
zgłoszone	701	983	715	756	patent applications
udzielone patenty	326	492	624	534	patents granted
Wzory użytkowe:					Utility models:
zgłoszone	158	142	183	170	utility model applications
udzielone prawa ochronne	116	88	103	107	rights of protection granted

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.
^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.
S o u r c e: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Społeczeństwo informacyjne Information society

TABL. 13 (202). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE**
Stan w styczniu
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				SPECIFICATION
	2010	2015	2017	2018	
Komputery ^b	97,0	95,1	96,0	97,7	Computers ^b
Dostęp do Internetu	96,2	94,1	95,0	96,9	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe	74,5	93,9	94,5	96,0	Internet access via broadband connection
w tym mobilne łącze szerokopa- smowe	30,0	75,2	75,3	74,2	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	73,7	71,9	71,2	71,8	Own Website

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Stacjonarne i przenośne np. laptopy (notebooki); od 2015 r. również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych z innymi urządzeniami na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); since 2015 also smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes.

TABL. 14 (203). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				SPECIFICATION
	2010	2015	2017	2018	
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z admini- stracją publiczną ^b	94,1	94,5	96,3	95,6	Enterprises using the Internet to contact public administration ^b
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe	11,7	17,5	17,5	19,4	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa korzystające z mediów społecznościowych ^c	.	28,9	33,5	37,7	Enterprises using social media ^c

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Przedsiębiorstwa wykorzystują Internet (e-administrację) m.in. w celu: składania wypełnionych formularzy, obsługi procedur administracyjnych oraz składania ofert dotyczących zamówień publicznych; od 2017 r. z wyłączeniem pozyskiwania informacji i pobierania formularzy ze stron administracji publicznej. c Serwisy społecznościowe, blogi, strony umożliwiające udostępnianie multimediów i narzędzi wymiany informacji Wiki.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Enterprises use the Internet (e-administration) among others in order to: submit completed forms, handle administrative procedures and submit public tender offers; since 2017 excluding obtaining information and downloading forms from public administration websites. c Social networks, blogs, multimedia content sharing websites, Wiki based knowledge sharing tools.

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług (ok. 1400–1800 w różnych latach).

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.

System wag opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP, do 2013 r. – COICOP/HICP).

2. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

- towarów i usług konsumpcyjnych,
- towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

Źródłem informacji o cenach detalicznych towarów i usług są:

- notowania cen dokonywane przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen,
- cenniki, zarządzenia i decyzje w zakresie cen jednolitych na terenie całego kraju lub jego części,
- notowania cen towarów i usług zakupywanych przez Internet.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług – VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankierów na celowo wytypowanych ok. 410 targowiskach na terenie całego kraju, w tym na 46 targowiskach w województwie mazowieckim.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

General notes

1. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services (about 1400–1800 in various years).

Price indices of consumer goods and services have been calculated applying the system of weights from the year preceding the one under the survey.

The weight system was based on the structure of households' expenditure (excluding own consumption) on purchasing consumer goods and services, derived from the household budgets survey. The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP, until 2013 – COICOP/HICP).

2. Information about **retail prices** comes from the following price surveys:

- consumer goods and services,
- non-consumer goods and services purchased for production and investment purposes, mainly with agriculture.

The sources of information on retail prices of goods and services are the following:

- quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions,
- price lists, regulations and decisions applicable as the uniform prices ruling throughout the country or its part,
- collected prices of goods and services purchased online.

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of selected goods, which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

3. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers.

Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products provided every month by a network of interviewers collecting it on about 410 selected marketplaces throughout the country, of which 46 marketplaces in Mazowieckie Voivodship.

Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABLE 1 (204). **WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH**
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	rok poprzedni=100	previous year=100			
O G Ó Ł E M	102,4	99,1	101,9	101,6	T O T A L
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,9	98,4	104,2	102,4	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	104,9	101,3	101,2	101,7	Alcoholic beverages and tobacco
Odzież i obuwie	98,2	95,4	95,1	96,4	Clothing and footwear
Mieszkanie	102,2	100,4	101,2	101,6	Dwelling
Zdrowie	103,0	101,4	100,9	102,4	Health
Transport	105,2	91,7	103,7	103,2	Transport
Rekreacja i kultura	100,9	100,8	102,7	102,3	Recreation and culture
Edukacja	101,6	101,5	101,1	102,5	Education

TABLE 2 (205). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ryż – za 1 kg	4,73	4,03	3,97	3,94	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,81	2,07	2,10	2,19	Wheat-rye bread – per 0,5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	3,72	3,91	3,96	4,09	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	1,95	2,78	2,76	2,59	Wheat flour – per kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) – za 1 kg	18,86	23,82	25,04	27,52	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe bez kości ^a (schab środkowy) – za 1 kg	14,00	14,80	17,33	16,62	Pork meat, boneless ^a (centre loin) – per kg
Kurczęta patroszone – za 1 kg	6,60	7,21	7,21	7,59	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	22,45	23,71	24,69	25,97	Pork ham, boiled – per kg
Kiełbasa wędzona ^b – za 1 kg	14,26	16,67	16,38	16,54	Sausage smoked ^b – per kg
Filety z morszczuka mrożone – za 1 kg	18,18	20,85	22,28	21,42	Fillets of hake, frozen – per kg
Karp świeży – za 1 kg	13,67	14,09	14,67	15,50	Fresh carp – per kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	9,27	12,43	12,85	12,58	Salted herring, headless – per kg
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3–3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,91	2,92	2,83	2,83	Cows' milk, fat content 3–3,5%, sterilized – per l
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	12,23	14,80	14,57	14,78	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	17,64	18,07	20,72	20,03	Ripening cheese – per kg
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% – za 200 g ^c	1,73	1,61	1,62	1,70	Sour cream, fat content 18% – per 200 g ^c
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,50	0,54	0,60	0,70	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g	4,31	4,24	5,78	6,42	Fresh butter, fat content about 82,5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	6,01	6,18	6,32	6,26	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze – za 1 kg	6,29	5,31	6,26	6,11	Oranges – per kg
Jabłka ^d – za 1 kg	2,50	2,45	2,91	3,33	Apples ^d – per kg
Buraki ^d – za 1 kg	1,64	1,59	1,71	1,87	Beetroots ^d – per kg
Marchew ^d – za 1 kg	1,97	2,30	1,78	2,70	Carrots ^d – per kg
Ziemniaki ^d – za 1 kg	1,47	1,25	1,29	1,46	Potatoes ^d – per kg

a W latach 2010 i 2015 – z kością. b Dane za lata 2017 i 2018 nie w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z uwagi na zmianę w 2016 r. reprezentanta objętego badaniem cen. c W 2010 r. – za 200 ml. d Średnie ceny roczne obliczone przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

a In 2010 and 2015 – bone in. b Data for 2017 and 2018 not fully comparable to those for previous years due to the change in 2016 of the representative item covered by the price survey. c In 2010 – per 200 ml. d Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

TABL. 2 (205). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
 RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,86	2,33	3,07	2,11	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna mielona – za 250 g ...	6,37	6,98	7,24	7,44	Natural coffee, ground – per 250 g
Herbata czarna, liściasta – za 100 g...	3,70	3,86	4,21	4,46	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% – za 0,5 l.....	20,13 ^e	25,46	24,70	24,68	Vodka pure 40% – per 0,5 l
Papierosy – za 20 szt.	9,10	12,78	13,70	14,09	Cigarettes – per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny – za 1 kpl.	489,35 ^e	625,64	619,57	597,37	Men's suit fabrics of wool – per set
Półbuty męskie skórzane, na podszwie nieskórzanej – za 1 parę	165,58	202,12	207,24	214,17	Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane, na podszwie nieskórzanej – za 1 parę	167,70	192,91	195,52	196,76	Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę.....	32,73	40,93	40,73	41,68	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej – za 1 m ³	2,88	3,58	3,70	3,64	Cold water by municipal water-system – per 1 m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^f – za 1 kWh.....	0,57	0,66	0,66	0,66	Electricity for households (all-day tariff) ^f – per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych – za 1 kWh ^g	2,38	0,23	0,20	0,20	Natural net-gas, high-methanated for households – per kWh ^g
Węgiel kamienny – za 1 t.....	744,73	809,35	822,15	891,91	Hard coal – per t
Ciepła woda – za 1 m ³	19,01	22,92	22,40	22,85	Hot water – per 1 m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m ² p u	2,94	3,32	3,48	3,32	Heating of dwellings – per m ² of useful floor area
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 340 l ^h	1330	1097	1652	1663	Fridge-freezer, capacity about 340 l ^h
Pralka automatyczna typu domowego, na 5–7 kg suchej bielizny ⁱ	1134	1264	1251	1237	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5–7 kg ⁱ
Odkurzacz typu domowego	380,46	366,10	332,82	354,86	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	176,38	208,13	198,53	207,78	Iron with duschsystem
Proszek do prania – za 300 g ^k	4,56	5,21	5,30	5,29	Washing powder – per 300 g ^k
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa – za 1 l.....	4,63	4,66	4,66	4,97	Unleaded 95 octane motor petrol – per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy.....	2,59	3,29	3,16	3,27	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km.....	15,15	16,14	16,63	16,66	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina.....	16,18	19,71	21,44	21,92	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	74,85	83,86	88,12	88,75	Women's cold wave
Ciągnik rolniczy	76354	173083	176041	180991	Farm tractor
Kopaczka do ziemniaków ciągnikowa 2-rzędowa, zawieszana	13608	14281	15496	16454	Tractor potato elevator digger 2-row, mounted
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg	32,39	41,83	39,83	38,24	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Przemiał pszenicy – za 1 dt	14,00	27,67	27,67	29,06	Grinding of wheat – per dt
Badanie kliniczne krowy.....	28,76	30,78	36,53	36,71	Cow's clinical examination

^e Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata 2015, 2017 i 2018. ^f Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi. ^g W 2010 r. – za 1 m³. ^h W 2010 r. – poj. ok. 300 l. ⁱ W 2010 r. – na 5 kg suchej bielizny. ^k W 2010 r. – za 400 g, w 2015 r. – za 280 g.

^e Due to the change of the representative included in the price survey, data not fully comparable with the data for the years 2015, 2017 and 2018. ^f Including standing and variable charges. ^g In 2010 – per 1 m³. ^h In 2010 – capacity about 300 l. ⁱ In 2010 – dry-linen capacity not exceeding 5 kg. ^k In 2010 – per 400 g, in 2015 – per 280 g.

TABLE 3 (206). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					Consumer and for feeds cereal grain – per dt:
pszenicy	60,86	67,52	66,65	73,15	wheat
żyta	42,41	50,10	54,60	58,41	rye
jęczmienia	50,47	59,36	60,40	66,24	barley
owsa i mieszanek zbożowych	42,15	48,39	54,54	55,88	oats and cereal mixed
pszenżyta	47,45	54,02	58,85	63,79	triticale
Ziemniaki – za 1 dt	56,90	52,98	50,61	35,40	Potatoes – per dt
w tym jadalne (bez wczesnych)	66,19	56,16	57,26	66,37	of which edible (excluding early kinds)
Buraki cukrowe – za 1 dt	11,12	11,92	10,39	10,97	Sugar beets – per dt
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt	133,58	147,70	159,48	156,57	Industrial rape and turnip rape – per dt
Liście tytoniu – za 1 dt	635,46	577,47	777,64	902,41	Raw tobacco – per dt
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
bydło (bez cieląt)	4,35	5,56	6,11	6,32	cattle (excluding calves)
cielęta	8,66	9,60	8,76	8,94	calves
trzoda chlewna	3,92	4,29	5,11	4,49	pigs
drób	3,21	3,64	3,45	3,58	poultry
Mleko krowie – za 1 l	1,06	1,12	1,38	1,35	Cows' milk – per l
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt.	0,19	0,24	0,28	0,21	Consumer hen eggs – per piece

TABLE 4 (207). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ziarno zbóż – za 1 dt:					Cereal grain – per dt:
pszenicy	63,54	75,44	81,39	84,80	wheat
żyta	41,09	53,67	61,65	65,00	rye
jęczmienia	55,69	70,25	72,66	77,47	barley
owsa	44,18	55,54	61,72	64,16	oats
pszenżyta	48,68	61,16	68,10	72,28	triticale
Ziemniaki (bez jadalnych wczesnych) – za 1 dt	97,76	84,73	77,87	92,19	Potatoes (excluding edible early kinds) – per dt
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt.:					Livestock – per head:
krowa dojna	2356	2831	2759	2963	dairy cow
jałówka 1-rocza	1428	1814	1682	1755	one-year heifer
prosię na chów	123,15	135,48	162,79	149,89	piglet
koń roboczy	2265	3142	2794	2931	farm horse
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
cielęta	8,15	9,48	9,53	10,04	calves
trzoda chlewna	3,76	4,36	5,04	4,65	pigs
Jaja kurze – za 1 szt.	0,55	0,71	0,73	0,79	Hen eggs – per piece

DZIAŁ XIV ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD 2007, do której są zaliczane.

2. Gospodarstwo rolne to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej – określonej odpowiednimi progami – skali, w tym działy specjalnej produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, danielę) i pszczół, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmują się posiadacze użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadacze poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

4. Powierzchnia użytków rolnych obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej – utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst

CHAPTER XIV AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

General notes

Agriculture

1. The information presented was compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.

2. Agricultural holding is a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and **conducts agricultural activity**.

Private farm is an agricultural holding used by a natural person.

Private farms include:

- 1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant – determined by the appropriate thresholds – scale, of which special branches of agricultural activities.

Agricultural activity includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nurseries, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. The agricultural land area includes an area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law, dated 5th February 2015 on payments under direct support schemes

jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1312, z późn. zm.) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze rolnej.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem od 2010 r. powierzchni upraw zaliczanych do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych oraz upraw na przyzioranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek są szacowane wyłącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyzioranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkótek (**sady**), szkótek drzew i krzewów ozdobnych, szkótek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach plodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu oraz na targowiskach.

(unified text: Journal of Laws 2018 item 1312, with later amendments) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and not maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except since 2010 for the area of crops which were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries include also organic cultivation of this species.

Since 2014 the area of vegetables, fruit and strawberries have been estimated only by the field location.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (**orchards**), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (production for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2017 r. – z lat 2016 i 2017.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie** zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (peluszką, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. mieszanki strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorie).

Uprawy **pastewne** obejmują: okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.), motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna, esparceta, seradela, komornica, nostryk i inne na zielonkę) z innymi pastewnymi i trawami, a także kukurydzę na zielonkę oraz strączkowe pastewne na zielonkę.

8. Dane o produkcji **żywca rzeźnego** obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), ubój przemysłowy oraz ubój z przeznaczeniem na sprzedaż i samozaopatrzenie. Produkcja żywca rzeźnego zbilansowana jest importem i eksportem zwierząt żywych.

9. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

10. **Skup produktów rolnych** dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

11. Dane o atestowanych gospodarstwach ekologicznych zostały opracowane na podstawie wykazów producentów przekazanych przez upoważnione jednostki certyfikujące Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zgodnie z art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz.U. Nr 116, poz. 975).

12. **Lata gospodarcze** obejmują okres od 1 lipca do 30 czerwca (np. rok gospodarczy 2017/18 oznacza okres od 1 lipca 2017 r. do 30 czerwca 2018 r.).

In agricultural output (gross, final and market) the presented data do not include supplementary area crop payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

6. The average national current prices for the year preceding surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year, e.g. for 2017 – the prices from 2016 and 2017, are assumed.

7. Data regarding the **production, yields and procurement** of cereals, pulses and oilseeds plants concerns grain. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e., wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise indicated, do not include cereal mixed.

Pulses for grain include consumer (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g. pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory).

Feed plants include: fodder root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip), small-seed legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne sainfoin, serradella, trefoil, melilot and others for green forage) with other legumes for fodder and fodder grass, as well as maize for green forage and pulses for green forage.

8. Data regarding the production of **animals for slaughter** concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), livestock slaughter in slaughterhouses and slaughter intended for sales and own consumption. Production of animals for slaughter is balanced by import and export of live animals.

9. Data regarding **agricultural tractors** concern 4-wheeled and tracked tractors.

10. **Procurement of agricultural products** includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

11. Data on certified organic farms have been elaborated on the basis of producers registers delivered by authorized certifying bodies to the Main Inspector of Agricultural and Food Quality according to Article 9 point 2 of Legal Act of 25th June 2009 on organic farming (Journal of Laws No. 116, item 975).

12. **Farming years** cover the period from 1st July to 30th June (e.g. the 2017/18 farming year covers the period from 1st July 2017 to 30th June 2018).

13. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu, a w 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 czerwca.

14. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

15. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

13. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated, in 2010 on the basis of the Agricultural Census conducted in September 2010 – as of 30th June.

14. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

15. Data – unless otherwise stated – are presented by the official residence of the land user.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

- 1) **lasów publicznych** stanowiących własność:
  - a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub wieczyste przez:
    - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie Lasy Państwowe), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
    - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
    - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (do 31 sierpnia 2017 r. – Agencja Nieruchomości Rolnych),
  - b) gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu),
  - c) innych jednostek publicznych;
- 2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:
  - a) osób fizycznych,
  - b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
  - c) spółdzielni produkcji rolnej,
  - d) innych osób prawnych.

2. **Powierzchnia gruntów leśnych** obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestru zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

- 1) **public forests** owned by:
  - a) the State Treasury – managed and utilized temporarily or perpetually by:
    - the State Forests National Forest Holding (abbreviated as State Forests) supervised by the Minister of the Environment,
    - nature protection units (national parks),
    - organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the National Support Centre for Agriculture (until 31st August 2017 – Agricultural Property Agency),
  - b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status),
  - c) other public units;
- 2) **private forests** owned by:
  - a) natural persons,
  - b) land held in common by all or part of the residents of a village,
  - c) agricultural production cooperatives,
  - d) other legal persons.

2. **Forest land** includes area of forest as well as land connected with silviculture.

Forest area includes land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management, such as: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1–20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21–40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszłorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębiami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszłorębne użytkowane rębiami złożonymi, które wymagają poprzedniego odnowienia jako bezwzględnie warunku kontynuacji cięć tymi rębiami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na gruntach leśnych z samosiewu i odrosli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkótek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni w miastach i wsiach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Lesistość (wskaźnik lesistości) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years as well as crops and greenwoods in age category I (1–20 years), with plantings at less than 0,5 (full planting at 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in age category II (21–40 years) with plantings of up to 0,3 inclusive, or planted with trees in age category III or higher (41 years or more) with plantings of up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.

Tree stands in the restocking class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilized and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilized through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands in the class for restocking include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilized through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilization, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are new tree stands formed in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes: orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities and rural, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. Forest cover (the forest cover indicator) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total geodesic area of the voivodship.

Share of forest land in land area of the voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area (including land connected with silviculture) to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. surface flowing waters and

(obejmujące powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 1034, z późn. zm.) – do powierzchni lądowej kraju zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o **pozyskaniu drewna** w podziale według sortymentów drzewnych opracowano na podstawie klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

surface standing waters). According to the decree of the Minister of Regional Development and Construction, dated 29th March 2001 in regard to the registration of land and buildings (unified text: Journal of Laws 2016 item 1034, with later amendments) – since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. Data on **removals** in the rows according to wood assortments were compiled on the basis of the quality-size classification defined by the Polish Norms.

Rolnictwo Agriculture

TABL. 1 (208). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE
W ROLNICTWIE^a**
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	228,8	.	.	.	Agricultural holdings ^b in thousands
w tym gospodarstwa indywidualne	228,5	.	.	.	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	1944,2	1931,2	1939,6	2148,2	Agricultural land area (as of June) ^b in thousands ha
w tym gospodarstwa indywidualne	1904,1	1894,0	1908,8	2116,6	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zbóż podstawowych	57,5	56,6	55,2	55,6	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne ..	57,8	56,8	55,4	55,7	of which private farms
ziemniaków ^c	4,4	2,8	3,2	2,3	of potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne ..	4,5	2,8	3,2	2,3	of which private farms
roślin przemysłowych	5,3	4,6	5,5	4,4	of industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne ..	5,0	4,3	5,3	4,2	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zbóż podstawowych	27,5	27,5	31,1	26,9	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne ..	27,3	27,1	30,8	26,7	of which private farms
ziemniaków ^c	222	180	281	261	of potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne ..	221	179	280	260	of which private farms
rzepaku i rzepiku	18,8	23,0	25,1	34,6	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne ..	18,0	21,8	24,2	35,5	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bde} na 100 ha użytków rolnych.....	57,1	56,3	56,0	53,5	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bde} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	57,5	56,7	56,3	53,8	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %.....	51,3	45,0	43,7	44,8	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	51,3	45,1	43,7	44,9	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^b w %.....	9,3	7,4	6,2	5,5	Share of sows in pig stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	9,0	7,0	5,6	5,1	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^e na 1 ha użytków rolnych w kg.....	275,3	425,2	537,5	536,7	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^e per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l:					Production of cows' milk in l:
na 1 ha użytków rolnych.....	1426	1447	1457	1408	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne ..	1448	1468	1473	1422	of which private farms
na 1 krowę	5216	5549	5795	5932	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne ..	5217	5553	5798	5933	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	10,9	.	.	.	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	11,0	.	.	.	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^{bf} na 1 ha użytków rolnych w kg.....	100,2	87,3	117,3	128,9	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^{bf} per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	99,4	86,6	117,0	129,0	of which private farms

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 262. ^b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^c Bez ogrodów przydomowych. ^d Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 274. ^e Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej cieplej. ^f Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18.

^a See general notes, item 3 on page 262. ^b In 2010 data of the Agricultural Census. ^c Excluding kitchen gardens. ^d See note to the table 11 on page 274. ^e Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. ^f Concerns respectively the: 2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18 farming years.

TABLE 2 (209). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW^a**
 Stan w czerwcu
 AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE^a
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem	W tym gospodar-	SPECIFICATION	
		Total	stwa indywidualne		
		w ha	in ha		
OGÓŁEM	2010	1944180	1904096	TOTAL	
	2015	1931190	1893959		
	2017	1939628	1908779		
	2018	2148222	2116603		
W dobrej kulturze rolnej		2131198	2101208	In good agricultural condition	
Pod zasiewami		1394183	1371036	Sown area	
Grunty ugorowane		23106	22372	Fallow land	
Uprawy trwałe		117725	117501	Permanent crops	
w tym sady		112493	112304	of which orchards	
Ogrody przydomowe		3907	3903	Kitchen gardens	
Łąki trwałe		536441	531797	Permanent meadows	
Pastwiska trwałe		55837	54598	Permanent pastures	
Pozostałe		17024	15395	Other	

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 262.

a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 262.

TABLE 3 (210). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH^a**
 Stan w czerwcu
 FARMS BY AREA GROUPS^a
 As of June

LATA YEARS	w tys. in thousands	Gospodarstwa Farms									Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	
		o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach with agricultural land area of – in percent									ogółem total	w tym użytki rolne of which agricultural land
		do 1,00 ha up to	1,01– –1,99	2,00– –4,99	5,00– –9,99	10,00– –14,99	15,00– –19,99	20,00– –49,99	50,00 ha i więcej and more			
2010	228,8	1,3	14,0	30,5	29,0	12,7	5,6	6,1	0,8	9,91	8,50	
2013	212,2	1,7	15,2	28,9	27,6	12,4	5,7	7,3	1,2	10,41	8,96	
2016	212,9	0,5	14,2	31,0	27,9	12,6	5,4	7,2	1,3	10,39	9,02	

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 262; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a See general notes, item 2 on page 262; in 2010 data of the Agricultural Census.

N o t e. Since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years.

TABLE 4 (211). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
 INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
	rok poprzedni=100				previous year=100				
Produkcja globalna	101,2	100,2	107,8	106,1	101,3	99,3	104,5	109,5	Gross output
roślinna	90,4	91,3	108,1	101,3	90,4	91,2	107,7	100,2	crop
zwierzęca	112,4	107,5	107,5	110,2	112,8	105,9	102,0	117,6	animal
Produkcja końcowa	102,2	101,2	107,2	107,1	102,4	100,2	103,5	110,9	Final output
roślinna	91,5	90,6	105,0	102,1	91,6	90,5	104,7	100,3	crop
zwierzęca	110,5	108,0	108,5	110,2	110,8	106,3	102,9	117,7	animal
Produkcja towarowa	99,9	103,1	104,2	108,6	99,8	102,3	100,3	111,8	Market output
roślinna	92,1	95,9	92,3	107,7	92,0	96,1	92,0	103,3	crop
zwierzęca	106,5	107,8	111,6	109,1	106,4	106,2	105,4	116,7	animal

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 264.

a See general notes, item 6 on page 264.

TABL. 5 (212). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w odsetkach		in percent		
PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	45,5	41,1	43,2	43,1	Crop output
Zboża	9,0	8,7	8,5	8,7	Cereals
w tym zboża podstawowe	6,8	6,9	6,4	6,4	of which basic cereals
w tym: pszenica	1,8	2,4	2,1	2,0	of which: wheat
żyto	1,4	1,0	1,0	1,2	rye
jęczmień	0,6	0,5	0,6	0,5	barley
Ziemniaki	6,8	3,4	3,9	4,9	Potatoes
Przemysłowe	1,5	1,3	1,3	2,0	Industrial
w tym buraki cukrowe	0,5	0,5	0,6	0,7	of which sugar beets
Warzywa	9,2	10,0	9,8	11,2	Vegetables
Owoce	9,0	10,4	11,9	8,4	Fruit
Siano łąkowe	3,3	1,4	2,1	2,0	Meadow hay
Pozostałe	6,7	5,9	5,7	5,9	Others
Produkcja zwierzęca	54,5	58,9	56,8	56,9	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	26,3	29,8	32,8	32,8	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	4,7	5,6	6,6	7,1	cattle (excluding calves)
cielęta	1,2	0,3	0,1	0,0	calves
trzoda chlewna	9,8	6,8	5,5	5,8	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	10,2	16,9	20,3	19,6	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	0,2	0,4	0,5	1,1	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	20,9	22,2	17,6	17,0	Cows' milk
Jaja kurze	5,4	5,3	4,8	5,9	Hen eggs
Obornik	1,4	1,0	0,9	0,0	Manure
Pozostałe	0,2	0,3	0,2	0,1	Others
PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	41,9	36,1	33,7	34,6	Crop output
Zboża	7,3	4,9	4,8	4,8	Cereals
w tym zboża podstawowe	6,4	4,2	3,8	3,8	of which basic cereals
w tym: pszenica	2,2	2,4	2,3	2,3	of which: wheat
żyto	1,0	0,7	0,6	0,7	rye
jęczmień	0,6	0,2	0,2	0,2	barley
Ziemniaki	6,4	3,7	2,5	2,5	Potatoes
Przemysłowe	2,0	1,6	1,4	2,4	Industrial
w tym buraki cukrowe	0,7	0,7	0,8	0,8	of which sugar beets
Warzywa	10,7	10,6	9,1	11,9	Vegetables
Owoce	11,5	11,3	12,0	9,3	Fruit
Pozostałe	4,1	4,0	3,9	3,8	Others
Produkcja zwierzęca	58,1	63,9	66,3	65,4	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	33,5	35,7	41,0	40,0	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	6,3	6,6	8,1	8,5	cattle (excluding calves)
cielęta	1,5	0,3	0,2	0,1	calves
trzoda chlewna	11,5	8,0	6,9	7,4	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	13,6	20,4	25,5	23,8	poultry
Mleko krowie	18,9	22,5	20,0	18,9	Cows' milk
Jaja kurze	5,6	5,4	5,0	6,5	Hen eggs
Pozostałe	0,2	0,3	0,3	0,1	Others

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 264. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.
a See general notes, item 6 on page 264. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABLE 6 (213). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW**
 Stan w czerwcu
 SOWN AREA
 As of June

ZIEMIOPŁODY	2010 ^a	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
w ha in ha						
O G Ó Ł E M	1205579	1259848	1242980	1394183	1371036	T O T A L
Zboża	922454	920430	910948	1064554	1050725	Cereals
zboża podstawowe	693793	713530	685622	774850	764223	basic cereals
pszenica	126756	180387	171758	172193	166405	wheat
żyto	198645	141227	153346	183402	182373	rye
jęczmień	58426	51455	57641	83315	81835	barley
owies	109896	102580	96931	100179	99340	oats
pszenżyto	200069	237881	205946	235761	234270	triticale
mieszanki zbożowe	185184	148212	159413	198957	198761	cereal mixed
gryka, proso i pozostałe zbożowe	9339	5948	9681	8797	8554	buckwheat, millet and other cereals
kukurydza na ziarno	34137	52741	56232	81950	79187	maize for grain
Strączkowe	18754	33557	24374	20749	20190	Pulses
konsumpcyjne	1980	7621	2508	2469	2302	edible
pastewne ^b	16774	25936	21866	18280	17888	feed ^b
Ziemniaki	53628	35662	39790	32304	31866	Potatoes
Przemysłowe	64327	57497	68839	62014	58216	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	11756	11049	18064	19285	18401	sugar beets
oleiste	52196	46100	50059	39711	36797	oilseeds
w tym rzepak i rzepik	47491	42763	46141	34064	31212	of which rape and tur- nip rape
Pastewne	100102	157048	150258	161607	159667	Feed
w tym:						of which:
okopowe	932	1072	817	409	407	root plants
kukurydza na pasze	61458	107812	110596	125336	123613	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^c	46314	55654	48771	52955	50372	Other crops ^c

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 262. b Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. c Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a Data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 262. b Including cereal and pulse mixed for grain. c Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABLE 7 (214). **ZBIORY I PŁONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW**
 SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPŁODY	2011–2015 ^a	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Zboża	2678969	2594657	2988048	3073966	3005553	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	1915676	1959926	2133981	2085674	2038995	basic cereals
pszenica	527249	584977	631620	550364	520103	wheat
żyto	399898	317510	402419	412946	410339	rye
jęczmień	163650	137250	184448	230723	224030	barley
owies	220108	232997	246610	221711	219541	oats
pszenżyto	604771	687193	668884	669930	664981	triticale
mieszanki zbożowe	491315	373417	468722	502196	501681	cereal mixed
Ziemniaki	893216	641261	1116046	841578	828516	Potatoes
Buraki cukrowe	620842	620810	1157214	1172874	1120595	Sugar beets
Rzepak i rzepik	110572	98518	115609	117709	110778	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	2370647	1794576	2855674	2757731	2742783	Meadow hay

a Przeciętne roczne.
 a Annual averages.

ZBIORY w t PRODUCTION in t

TABL. 7 (214). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPLÓDÓW (dok.)**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS (cont.)

ZIEMIOPLÓDY	2011–2015 ^a	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem total	w tym gospodar- stwa indywi- dualne of which private farms	
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt						
Zboża.....	29,6	28,2	32,8	28,9	28,6	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe.....	28,6	27,5	31,1	26,9	26,7	basic cereals
pszenica.....	35,2	32,4	36,8	32,0	31,3	wheat
żyto.....	22,7	22,5	26,2	22,5	22,5	rye
jęczmień.....	30,2	26,7	32,0	27,7	27,4	barley
owies.....	24,0	22,7	25,4	22,1	22,1	oats
pszenżyto.....	30,6	28,9	32,5	28,4	28,4	triticale
mieszanki zbożowe.....	27,1	25,2	29,4	25,2	25,2	cereal mixed
Ziemniaki.....	212	180	281	261	260	Potatoes
Buraki cukrowe.....	552	562	641	608	609	Sugar beets
Rzepak i rzepik.....	25,2	23,0	25,1	34,6	35,5	Rape and turnip rape
Siano łąkowe.....	54,3	40,9	60,4	51,4	51,6	Meadow hay

a Przeciętne roczne.
a Annual averages.

TABL. 8 (215). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2015	2017	2018		VEGETABLES
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – as of June					
OGÓŁEM.....	25633	26151	28339	26331	TOTAL
Kapusta.....	4558	3450	3342	3339	Cabbages
Kalafior.....	1771	1075	1009	1008	Cauliflowers
Cebula.....	3273	3570	3620	3561	Onions
Marchew jadalna.....	3236	3241	3732	3676	Carrots
Buraki ćwikłowe.....	2024	1826	1951	1950	Beetroots
Ogórki.....	2782	2970	3439	3439	Cucumbers
Pomidory.....	1791	1165	1432	1412	Tomatoes
Pozostałe ^b	6198	8852	9814	7946	Others ^b

ZBIORY w t PRODUCTION in t

OGÓŁEM.....	490667	695813	695029	671031	TOTAL
Kapusta.....	138354	182089	172030	171967	Cabbages
Kalafior.....	25564	27755	24716	24696	Cauliflowers
Cebula.....	57932	91425	87048	85451	Onions
Marchew jadalna.....	73924	109736	117276	115728	Carrots
Buraki ćwikłowe.....	52868	57172	56522	56492	Beetroots
Ogórki.....	36737	54055	59496	59495	Cucumbers
Pomidory.....	26506	27192	32158	31123	Tomatoes
Pozostałe ^b	78782	146388	145783	126079	Others ^b

PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt

Kapusta.....	304	528	515	515	Cabbages
Kalafior.....	144	258	245	245	Cauliflowers
Cebula.....	177	256	240	240	Onions
Marchew jadalna.....	228	339	314	315	Carrots
Buraki ćwikłowe.....	261	313	290	290	Beetroots
Ogórki.....	132	182	173	173	Cucumbers
Pomidory.....	148	233	225	220	Tomatoes
Pozostałe ^b	127	165	149	159	Others ^b

a Łącznie z ogrodami przydomowymi; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 262. b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

a Including kitchen gardens; see general notes, item 4 on page 262. b Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABLE 9 (216). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW W SADACH**^a
AREA AND PRODUCTION OF TREE FRUIT IN ORCHARDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – as of June

OGÓŁEM	93950	91806	90819	90753	TOTAL
Jabłonie	75075	73627	72605	72551	Apples
Grusze	4113	3021	2974	2970	Pears
Śliwy	2703	3038	3026	3024	Plums
Wiśnie	8579	8548	8460	8457	Cherries
Czereśnie	2977	3140	3322	3320	Sweet cherries
Pozostałe ^b	504	432	431	431	Others ^b

ZBIORY^c w t PRODUCTION^c in t

OGÓŁEM	1608816	1238528	1982288	1981587	TOTAL
Jabłka	1482361	1177640	1821688	1821023	Apples
Gruszki	30356	26564	40256	40247	Pears
Śliwki	23457	12517	32428	32413	Plums
Wiśnie	56473	18159	62592	62584	Cherries
Czereśnie	14479	3331	23244	23239	Sweet cherries
Pozostałe ^b	1689	317	2081	2081	Others ^b

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 262. ^b Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. ^c W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

^a See general notes, item 4 on page 262. ^b Peaches, apricots, walnuts. ^c In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABLE 10 (217). **POWIERZCHNIA I ZBIORY Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH W SADACH**^a
AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT IN ORCHARDS^a

OWOCE	2015	2017	2018		FRUIT
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – as of June

Truskawki ^b	18164	17424	17671	17670	Strawberries ^b
Maliny ^c	3155	2991	3228	3225	Raspberries ^c
Porzeczki	9306	8509	8211	8209	Currants
Agrest	336	351	351	351	Gooseberries
Pozostałe ^d	2318	5170	5927	5819	Others ^d

ZBIORY^e w t PRODUCTION^e in t

OGÓŁEM	83874	89089	109041	108862	TOTAL
Truskawki ^b	50854	48443	53016	53009	Strawberries ^b
Maliny ^c	3580	6343	9035	9031	Raspberries ^c
Porzeczki	16928	13439	15819	15814	Currants
Agrest	1595	1028	1492	1492	Gooseberries
Pozostałe ^d	10918	19837	29679	29516	Others ^d

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 262. ^b Łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. ^c Łącznie z jeżyną bezkolcową. ^d Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. ^e W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

^a See general notes, item 4 on page 262. ^b Including wild strawberries; including kitchen gardens. ^c Including thornless blackberry. ^d Chokeberry, highbush blueberry, vine, hazel and others. ^e In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 11 (218). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA I OWCE** ^a

Stan w czerwcu

CATTLE, PIGS AND SHEEP ^a

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
W SZTUKACH IN HEADS									
Bydło.....	1057957	1135245	1123307	1152959	1050153	1127620	1116885	1146619	Cattle
w tym krowy.....	542415	511242	490528	516957	538935	508167	487869	514308	of which cows
Trzoda chlewna.....	1438016	973631	999243	1256138	1386135	931856	960800	1223862	Pigs
w tym lochy.....	134096	71742	61935	69644	124327	65320	53332	62335	of which sows
Owce.....	9282	5630	6187	7632	8982	5547	6068	7549	Sheep
w tym maciorki.....	6711	2844	3737	3852	6524	2813	3665	3808	of which ewes
W przeliczeniowych sztukach dużych ^b (bydło, trzoda chlewna, owce i konie).....	1110040	1086456	1086424	1148796	1095417	1073671	1075086	1138451	In terms of large heads ^b (cattle, pigs, sheep and horses)

NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt. PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND in heads

Bydło.....	54,4	58,8	57,9	53,7	55,2	59,5	58,5	54,2	Cattle
w tym krowy.....	27,9	26,5	25,3	24,1	28,3	26,8	25,6	24,3	of which cows
Trzoda chlewna.....	74,0	50,4	51,5	58,5	72,8	49,2	50,3	57,8	Pigs
w tym lochy.....	6,9	3,7	3,2	3,2	6,5	3,4	2,8	2,9	of which sows
Owce.....	0,5	0,3	0,3	0,4	0,5	0,3	0,3	0,4	Sheep
w tym maciorki.....	0,3	0,1	0,2	0,2	0,3	0,1	0,2	0,2	of which ewes
W przeliczeniowych sztukach dużych ^b (bydło, trzoda chlewna, owce i konie).....	57,1	56,3	56,0	53,5	57,5	56,7	56,3	53,8	In terms of large heads ^b (cattle, pigs, sheep and horses)

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 262; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^b W 2015 r. do przeliczeń przyjęto stan koni z 2013 r., w latach 2017 i 2018 – stan z 2016 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników): dla bydła – 0,8, dla trzody chlewnej – 0,15, dla owiec – 0,08, dla koni – 1,0.

^a See general notes, item 3 on page 262; in 2010 data of the Agricultural Census. ^b In 2015 for calculations horses stocks of 2013 were adopted, in 2017 and 2018 – as of 2016.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle – 0,8, for pigs – 0,15, for sheep – 0,08, for horses – 1,0.

TABL. 12 (219). **DRÓB** ^a

Stan w końcu roku

POULTRY ^a

End of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Kury w tys. szt.	18788,2	25015,9	37960,3	44817,6	39266,4	Hens in thousand heads
w tym nioski.....	7401,3	8799,9	10627,3	13422,2	13154,9	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	23,6	59,0	101,6	302,6	294,7	Geese in thousand heads
Indyki w tys. szt.	503,1	897,5	1827,9	2462,3	2452,2	Turkeys in thousand heads
Kaczki ^b w tys. szt.	187,2	305,4	162,6	217,5	217,5	Ducks ^b in thousand heads
Kury na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	966	1295	1957	2086	1855	Hens per 100 ha of agricul- tural land ^c in heads
w tym nioski.....	381	456	548	625	622	of which laying hens

^a W latach 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni. ^b Łącznie z drobiem pozostałym. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 262.

^a In 2010 and 2015 aged more than 2 weeks. ^b Including other poultry. ^c See general notes, item 3 on page 262.

TABL. 13 (220). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO**
PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gos- podarstwa indywidual- ne of which private farms	
W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS						
Bydło (bez cieląt)	226,2	303,6	385,3	} 373,5	} 371,8	Cattle (excluding calves)
Cielęta	232,9	35,4	6,7			Calves
Trzoda chlewna.....	2038,2	1616,4	1404,0	1534,8	1491,4	Pigs
Owce	2,2	3,6	4,4	7,1	7,1	Sheep
Konie	13,4	9,1	9,3	5,8	5,8	Horses
W TYSIĄCACH TON ŻYWEJ WAGI IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT						
Bydło (bez cieląt)	122,2	162,2	219,7	} 213,6	} 212,7	Cattle (excluding calves)
Cielęta	16,2	2,6	0,6			Calves
Trzoda chlewna.....	252,4	243,7	228,6	277,2	272,0	Pigs
Owce	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	Sheep
Konie	7,8	5,4	5,3	3,5	3,5	Horses
Drób.....	326,4	702,7	976,7	1001,5	811,3	Poultry
Kozy i króliki	0,4	0,2	0,0	0,0	0,0	Goats and rabbits

TABL. 14 (221). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES					
Produkcja żywca rzeżnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podro- bami)	535,2	821,1	1042,7	1152,9	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze.....	504,2	773,2	980,1	1085,3	meat and fats
wołowe	64,3	85,3	113,2	} 110,6	beef
cielęce	9,7	1,6	0,3		veal
wieprzowe	196,8	190,0	178,3	216,2	pork
baranie	0,1	0,1	0,1	0,1	mutton
końskie.....	4,1	2,9	2,9	2,1	horseflesh
drobiowe.....	228,5	491,9	683,7	754,6	poultry
kozie i królicze ^b	0,7	1,4	1,6	1,6	goat and rabbit ^b
podroby	31,0	47,9	62,6	67,7	pluck
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^c w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^c in kg					
OGÓŁEM	275,3	425,2	537,5	536,7	TOTAL

^a W wadze poubojowej ciepłej. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeżnego na wagę poubojową ciepłą (wbc); dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie. ^b Łącznie z dziczyzną. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 262.

^a In post-slaughter warm weight. Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are not comparable with data for previous years. ^b Including game. ^c See general notes, item 3 on page 262.

TABL. 15 (222). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka: w milionach litrów ..... na 100 ha użytków rolnych ^a w tys. l	2772,9	2794,3	2826,2	3024,8	3010,1	Milk production: in million litres per 100 ha agricultural land ^a in thousand litres
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	5216	5549	5795	5932	5933	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	1608,0	1977,4	2307,7	2381,8	2317,0	Egg production in million units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury noski w szt.	211	219	220	208	207	Average annual number of eggs per laying hen in units

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 262.
a See general notes, item 3 on page 262.

TABL. 16 (223). **CIĄGNIKI ROLNICZE^a**
Stan w czerwcu
AGRICULTURAL TRACTORS^a
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W sztukach	2010 2013 2016	210991 213177 226133	209983 212428 225312
Powierzchnia użytków rolnych na 1 ciągnik w ha	2010 2013 2016	9,21 8,92 8,49	9,07 8,77 8,32

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 262.
U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.
a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 262.
N o t e. Since 2010 data on the basis of period survey conducted every three years.

TABL. 17 (224). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU
NA CZYSTY SKŁADNIK^a**
CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS OF PURE
INGREDIENT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009/10	2014/15	2016/17	2017/18		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

W TONACH IN TONNES

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	194729	168601	227516	276891	272965	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	113119	94340	130747	162451	160304	nitrogenous
fosforowe	39296	28647	36689	42266	41676	phosphatic
potasowe	42314	45614	60080	72173	70985	potassic
Nawozy wapniowe ^c	45884	34389	63394	99749	84014	Lime fertilizers ^c

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND in kg

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	100,2	87,3	117,3	128,9	129,0	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	58,2	48,9	67,4	75,6	75,7	nitrogenous
fosforowe	20,2	14,8	18,9	19,7	19,7	phosphatic
potasowe	21,8	23,6	31,0	33,6	33,5	potassic
Nawozy wapniowe ^c	23,6	17,8	32,7	46,4	39,7	Lime fertilizers ^c

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 262. b Łącznie z wieloskładnikowymi.
c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.

a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 262. b Including mixed fertilizers. c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime.

TABLE 18 (225). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)**
 VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2017	2018		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND PLN						
O G Ó Ł E M	6053518,9	9497307,3	12287905,8	12782510,2	12095991,5	T O T A L
Produkty roślinne	1611243,5	2459372,8	3094735,7	3170733,0	3119967,3	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	314886,4	469921,3	546177,0	574784,3	567080,1	Cereals
w tym zboża podstawowe	256022,9	373524,2	412979,6	392324,9	388449,1	of which basic cereals
pszenica	183758,6	279393,3	327312,4	297692,7	297252,3	wheat
żyto	30671,1	27441,9	38776,7	41497,6	41463,4	rye
jęczmień	15280,3	10360,5	11802,7	9519,2	8558,3	barley
owies i mieszanki zbożowe	796,5	2016,1	4364,0	4780,0	4724,9	oats and cereal mixed
pszenżyto	25516,3	54312,4	30723,9	38835,4	36450,2	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	313898,3	467345,0	543236,3	572227,1	565000,0	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	255053,3	370956,0	410039,0	389815,8	386417,1	of which basic cereals
pszenica	183391,6	278307,2	326570,8	297046,8	296685,3	wheat
żyto	30618,9	27327,1	38582,7	41310,1	41296,3	rye
jęczmień	15036,1	10043,3	11547,0	8837,6	8106,9	barley
owies i mieszanki zbożowe	746,5	1808,2	3973,4	4492,5	4437,4	oats and cereal mixed
pszenżyto	25260,2	53470,1	29365,1	38128,8	35891,2	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	506,2	132,7	1842,2	607,3	607,3	Edible pulses ^b
Ziemniaki	31326,2	25337,1	11825,9	40831,7	40284,8	Potatoes
Buraki cukrowe	55434,6	83671,5	108885,0	135546,4	129794,3	Sugar beets
Rzepak i rzepik	119024,9	121435,8	206565,2	341974,4	331732,8	Rape and turnip rape
Warzywa	218909,5	245434,1	333830,6	373968,1	364918,2	Vegetables
Owoce	655585,9	1192352,5	1511458,2	1334261,6	1333131,5	Fruit
Produkty zwierzęce	4442275,4	7037934,5	9193170,1	9611777,2	8976024,2	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	2314681,2	4225730,3	5518335,9	5869968,5	5262118,7	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	430677,7	814499,8	1131064,1	1097803,2	1094495,5	cattle (excluding calves)
cielęta	37512,7	46022,9	7555,8	7653,4	7653,4	calves
trzoda chlewna	821785,6	966942,7	1165225,6	1235921,4	1212607,1	pigs
owce	411,3	439,9	1089,3	1348,2	1348,2	sheep
konie	23353,5	29518,7	34815,3	27558,5	27558,5	horses
drób	1000940,5	2368306,3	3178585,8	3499683,8	2918455,9	poultry
Mleko krowie	1874334,2	2503289,7	3384042,3	3443857,4	3423877,5	Cows' milk
Jaja kurze konsumpcyjne	57622,6	31761,5	12477,9	7989,8	4321,6	Consumer hen eggs

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^d w zł PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND^d in PLN

O G Ó Ł E M	3114	4918	6335	5950	5715	T O T A L
Produkty: roślinne	829	1274	1596	1476	1474	Products: crop
zwierzęce	2285	3644	4740	4474	4241	animal

^a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. ^b Bez materiału siewnego. ^c W wadze żywej. ^d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 262.

^a Paid to suppliers; excluding VAT. ^b Excluding sowing. ^c In live weight. ^d See general notes, item 3 on page 262.

TABL. 19 (226). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2017	2018		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Zboża w t.....	554521	752172	863617	847278	834736	Cereals in t
w tym zboża podstawowe	459962	589920	641041	560828	555024	of which basic cereals
pszenica	301818	413595	490935	406774	406200	wheat
żyto	72304	54725	70959	70961	70907	rye
jęczmień	30237	17354	19467	14109	12684	barley
owies i mieszanki zbożowe	1918	4042	7863	8380	8274	oats and cereal mixed
pszenżyto	53685	100204	51817	60604	56959	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe.....	552864	748636	859539	844391	832438	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	458325	586387	636963	557971	552756	of which basic cereals
pszenica	301324	412213	489991	406092	405607	wheat
żyto	72202	54543	70666	70721	70698	rye
jęczmień	29792	16920	19119	13341	12199	barley
owies i mieszanki zbożowe	1771	3737	7285	8040	7934	oats and cereal mixed
pszenżyto	53236	98974	49902	59777	56318	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t.....	150	24	807	361	361	Edible pulses ^a in t
Ziemniaki w t	55054	47825	23368	115344	114611	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t.....	498452	701996	1048509	1236127	1183848	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik w t.....	89109	82217	129518	218417	211831	Rape and turnip rape in t
Warzywa w t.....	175066	158387	240927	251595	245448	Vegetables in t
Owoce w t.....	693168	1143074	1094211	1516726	1516017	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t.....	628093	1031217	1338683	1431340	1253320	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	99083	146406	185031	173592	172914	cattle (excluding calves)
cielęta	4333	4794	863	856	856	calves
trzoda chlewna	209373	225310	228179	275391	270238	pigs
owce	57	92	212	282	282	sheep
konie	3690	3755	3474	2700	2700	horses
drób	311557	650860	920924	978519	806330	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t.....	438407	713674	920831	1044386	910185	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l	1770083	2241385	2444302	2559482	2545118	Cows' milk in thousand litres
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	300681	134541	44533	38261	19519	Consumer hen eggs in thousand units

^a Bez materiału siewnego. ^b W wadze żywej. ^c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poobojowej ciepłej.

^a Excluding sowing. ^b In live weight. ^c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 20 (227). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha
2010.....	1232	25026	703	21203
2015.....	1860	44827	287	8963
2017.....	1507	33883	708	10465
2018.....	1593	32064	691	9985

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo Hunting

TABL. 21 (228). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE**^a

Stan w dniu 10 marca
MAJOR GAME SPECIES^a
As of 10th March

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010 ^b	2015	2017	2018	GAME SPECIES
W SZTUKACH IN HEADS					
Łosie.....	1411	3324	3955	4360	Moose
Daniele.....	222	837	849	967	Fallow deer
W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS					
Jelenie.....	4,4	7,5	9,1	9,2	Deer
Sarny.....	48,4	66,2	72,8	73,7	Roe deer
Dziki.....	14,6	19,7	15,9	5,3	Wild boars
Lisy.....	19,9	20,6	20,2	19,6	Foxes
Zajęce.....	90,3	125,3	144,1	148,4	Hares
Bażanty.....	59,7	83,5	86,5	83,9	Pheasants
Kuropatwy.....	67,0	49,4	53,1	51,9	Partridges

a W łowieckim roku gospodarczym liczonym od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego; dane szacunkowe. b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Z r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

a In hunting economic year defined from 1st April of a given year to 31st March of the following year; estimated data. b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 22 (229). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**SHOOT^a OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010/11 ^b	2015/16	2017/18	2018/19	GAME SPECIES
Jelenie.....	922	2438	2859	3102	Deer
Daniele.....	27	149	166	169	Fallow deer
Sarny.....	7029	13700	15278	15736	Roe deer
Dziki.....	11017	21539	20530	11035	Wild boars
Lisy.....	13334	15721	14860	14872	Foxes
Zajęce.....	4648	3640	2577	3310	Hares
Bażanty.....	12317	16039	16478	13283	Pheasants
Kuropatwy.....	895	1938	1571	1546	Partridges

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego. b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Z r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

a Data concern the hunting economic year defined from 1st April of a given year to 31st March of the following year. b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 23 (230). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE** ^a
Stan w dniu 10 marca
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS ^a
As of 10th March

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^b	351	362	367	365	number ^b
członkowie ^c	13880	14766	15505	15862	members ^c
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba.....	598	586	584	584	number
powierzchnia w tys. ha.....	3009,2	3010,0	3001,1	3002,3	area in thousand ha
w tym na gruntach leśnych....	712,3	715,5	747,7	751,2	of which on forest land

^a W łowieckim roku gospodarczym liczonym od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego. ^b, ^c Dane grupowane według siedziby: ^b – koła łowieckie, ^c – zamieszkania członka koła.

Źródło: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

^a In hunting economic year defined from 1st April of a given year to 31st March of the following year. ^b, ^c Data grouped according to the seat: ^b – of hunting club, ^c – of member of hunting club.

Source: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo Forestry

TABL. 24 (231). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
Stan w dniu 31 grudnia
FOREST LAND
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w ha	820663	839556	841723	843019	T O T A L in ha
Lasy	808772	827496	829670	830937	Forests
Publiczne.....	455370	456304	456889	457077	Public
zalesione.....	449675	449197	449170	449131	wooded
niezalesione.....	5694	7106	7719	7946	non-wooded
własność Skarbu Państwa.....	453105	453646	454257	454431	owned by the State Treasury
zalesione.....	447467	446606	446609	446557	wooded
niezalesione.....	5638	7041	7647	7874	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwowych	417303	418991	419709	419832	managed by the State Forests
zalesione.....	412948	412589	412830	412751	wooded
niezalesione.....	4355	6402	6879	7080	non-wooded
parki narodowe.....	26906	26864	26866	26872	national parks
zalesione.....	26138	26515	26517	26524	wooded
niezalesione.....	769	349	349	349	non-wooded
własność gmin ^a	2265	2354	2330	2340	gmina ^a owned
zalesione.....	2208	2292	2261	2270	wooded
niezalesione.....	57	63	69	70	non-wooded
pozostałe.....	.	303	303	307	other
zalesione.....	.	300	300	304	wooded
niezalesione.....	.	3	3	3	non-wooded
Prywatne.....	353402	371192	372781	373859	Private
zalesione.....	346584	363323	365298	365668	wooded
niezalesione.....	6818	7869	7484	8192	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	11892	12060	12053	12082	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	22,7	23,3	23,3	23,4	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI LĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA w %	23,3	23,9	24,0	24,0	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOIVODSHIP in %

^a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a It is also concerning gminas which are also cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25 i 26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2014–2018 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej.

Note to tables 25 and 26

Data prepared on the basis of the large-scale forest inventory in the country conducted in 2014–2018 by the Bureau for Forest Management and Geodesy.

TABL. 25 (232). **POWIERZCHNIA LASÓW**

FOREST AREAS

A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW

BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which	
		w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests
OGÓŁEM w ha ..... TOTAL in ha	829671	419709	372782
W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona ..... Of which wooded area in % of total area	95,8	98,0	93,6
drzewostany w klasie wieku: tree stands in age group:			
I (1–20 lat)..... I (1–20 years)	10,5	11,7	9,8
II (21–40).....	15,8	12,1	19,9
III (41–60).....	25,9	19,2	34,3
IV (61–80).....	24,4	27,2	21,3
V (81–100).....	13,5	19,8	6,5
VI i wyższe (101 lat i więcej)..... VI and higher (101 years and older)	4,6	6,3	1,3
drzewostany w klasie odnowienia ^a i o budowie przerębowej tree stands in restocking class ^a with a selection structure	1,1	1,7	0,5

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (PRZEWAŻAJĄCYCH) W DRZEWOSTANIE

BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w ha in ha	w odsetkach in percent			
OGÓŁEM	829671	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste.....	602202	72,6	77,3	68,4	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna.....	584501	70,5	74,0	67,3	pine
świerk.....	9074	1,1	1,4	0,9	spruce
jodła.....	4904	0,6	1,2	—	fir
Drzewa liściaste.....	227469	27,4	22,7	31,6	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk.....	3572	0,4	0,9	—	beech
dąb.....	65532	7,9	9,6	5,5	oak
grab.....	8607	1,0	0,9	1,3	hornbeam
brzoza.....	69614	8,4	5,5	11,5	birch
olsza.....	60614	7,3	4,5	9,8	alder
osika.....	12189	1,5	0,6	2,6	aspens

^a Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

^a Including class for restocking.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 26 (233). ZASOBY DRZEWNE NA PNIU
GROWING STOCK OF STANDING WOOD
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which	
		w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests
Grubizna brutto^a w dam³..... Gross ^a timber in dam ³	211186	112269	88296
W tym na powierzchni zalesionej w %..... Of which on wooded area in %	99,6	99,8	99,3
drzewostany w klasie wieku: tree stands in age group:			
I (1–20 lat)..... I (1–20 years)	1,2	0,7	2,0
II (21–40).....	10,0	7,5	13,5
III (41–60).....	28,9	18,7	43,4
IV (61–80).....	30,5	32,1	28,2
V (81–100).....	20,0	28,6	9,7
VI i wyższe (101 lat i więcej)..... VI and higher (101 years and older)	7,4	9,8	1,8
drzewostany w klasie odnowienia ^b i o budowie przerębowej tree stands in restocking class ^b with a selection structure	1,2	2,1	0,2
przestoje ^c ..... hold-over trees ^c	0,4	0,3	0,4

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (PRZEWAŻAJĄCYCH) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross ^a total timber		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w dam ³ in dam ³	w odsetkach in percent			
OGÓŁEM.....	211186	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste.....	162856	77,0	82,5	71,5	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna.....	158667	75,0	79,4	70,7	pine
świerk.....	1630	0,8	0,9	0,7	spruce
jodła.....	1538	0,7	1,4	—	fir
Drzewa liściaste.....	48330	23,0	17,5	28,5	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk.....	443	0,2	0,4	—	beech
dąb.....	13007	6,2	6,9	4,7	oak
grab.....	1646	0,8	0,5	1,2	hornbeam
brzoza.....	12170	5,8	4,0	7,9	birch
olsza.....	16393	7,8	4,4	11,5	alder
osika.....	2795	1,3	0,4	2,7	aspens

a W korze. b Łącznie z klasą do odnowienia. c Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Overbark. b Including class for restocking. c Trees not felled in the assumed throughfall order.

S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests.

TABLE 27 (234). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018			
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy prywatne ^a private forests ^a
					razem total	w tym własność Państwa of which owned by the State Treasury	
w ha in ha							
Powierzchnia produkcyjna szkólek leśnych (stan w dniu 31 XII)..... Production area of forest nurseries (as of 31 XII)	201	152	146	143	143	143	.
Odnowienia i zalesienia	3150	4014	3959	3790	3386	3386	404
Renewals and afforestations							
odnowienia	2434	3739	3829	3650	3379	3379	271
renewals							
szuczne	2289	3003	3189	2901	2811	2811	90
artificial							
zrębów ^b	2252	2919	3113	2862	2806	2806	56
felling sites ^b							
halizn i płazowin	37	84	77	39	5	5	34
blanks and irregularly stocked open stands							
naturalne	145	736	640	749	568	568	181
natural							
zalesienia ^c	716	275	130	140	7	7	133
afforestations ^c							
Poprawki i uzupełnienia ^d	337	343	441	347	285	284	62
Corrections and supplements ^d							
Pielęgnowanie ^e	16661	19436	21305	21459	20187	20184	1272
Tending ^e							
w tym: of which:							
upraw ^f	13313	15257	17028	17056	16039	16036	1017
crops ^f							
młodników	3178	4164	4224	4002	4002	4002	.
greenwoods							
wprowadzanie podszytów ^g	159	14	53	146	146	146	.
introduction of undergrowth ^g							
Melioracje	3055	4293	4477	4758	4758	4758	.
Drainage							

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f W lasach gminnych i prywatnych łącznie z pielęgnowaniem młodników. g Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinning's. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f In gmina and private forests including tending of greenwoods. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (235). **POZYSKANIE DREWNA** ^a
REMOVALS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018			
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy prywatne private forests
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury	
O G Ó Ł E M w dam³..... T O T A L in dam³	1932,9	2429,6	2470,3	2482,0	2338,6	2338,0	143,4
Grubizna..... Timber	1867,6	2337,3	2387,6	2398,5	2255,0	2254,5	143,4
Grubizna iglasta..... Coniferous	1443,2	1775,3	1841,2	1865,0	1757,2	1756,9	107,9
w tym drewno: of which:							
wielkowymiarowe..... large-size wood	636,5	778,4	792,1	819,3	765,7	765,6	53,5
średniowymiarowe do prze- robu przemysłowego..... medium-size wood for in- dustrial uses	672,5	832,5	897,9	899,0	866,7	866,6	32,2
Grubizna liściasta..... Non-coniferous	424,4	562,0	546,4	533,4	497,9	497,6	35,6
w tym drewno: of which:							
wielkowymiarowe..... large-size wood	104,3	120,6	109,3	104,2	91,3	91,2	12,9
średniowymiarowe do prze- robu przemysłowego..... medium-size wood for in- dustrial uses	226,3	280,7	275,6	288,7	278,8	278,8	9,9
Drewno małowymiarowe..... Slash	65,3	92,3	82,7	83,6	83,6	83,6	.
Do przerobu przemysłowego Slash for industrial uses	3,5	3,2	3,0	2,2	2,2	2,2	.
Opałowe..... Slash for fuel	61,9	89,1	79,7	81,4	81,4	81,4	.
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m³..... TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREAS in m³	230,9	282,5	287,8	288,6	493,4	496,1	38,4

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień, patrz tabl. 29.
a Excluding logging (large timber) from plantings, see table 29.

TABLE 29 (236). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIEM**
TREES AND SHRUBS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywatnych of which on private land	
Sadzenie w szt.:						Plantings in units of:
drzew	28860	34692	32528	26940	7539	trees
krzewów	61296	132183	62217	33513	10992	bushes
Pozyskanie drewna (grubizny) ^a w m ³	132947	152720	125039	162518	70335	Removals (timber) ^a in m ³
grubizna iglasta	52880	36464	32289	57016	20388	coniferous
w tym drewno wielkomiarowe ogólnego przeznaczenia	28889	20306	16511	28475	11214	of which large-size general purpose wood
grubizna liściasta.....	80067	116256	92750	105502	49947	non-coniferous
w tym drewno wielkomiarowe ogólnego przeznaczenia	29711	39602	32947	38901	17481	of which large-size general purpose wood

a Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

a Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

TABLE 30 (237). **POŻARY W LASACH^a**
FOREST FIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Pożary	1058	3559	1016	2110	Number of fires
w tym:					of which:
podpalenia.....	506	1830	606	1055	arsons
nieostrożność dorosłych	283	703	174	429	negligence of adults
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha.....	281,31	1531,48	277,08	502,47	Area of forest burned in ha
w tym:					of which:
podpalenia.....	112,98	863,59	175,27	298,12	arsons
nieostrożność dorosłych	64,96	258,18	35,77	76,47	negligence of adults
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha....	0,27	0,43	0,27	0,24	Average forest areas burned by fire in ha

a Od 2010 r. łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.

Z r ó d ł o: dane Instytutu Badawczego Leśnictwa.

a Since 2010 including fires extinguished without the participation of fire service units.

S o u r c e: data of the Forest Research Institute.

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych, według PKD 2007, do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Ponadto w tabl. 3 dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6 na str. 21.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług – PKWiU 2015 oraz nomenklaturą PRODPOL (stosowaną w badaniach produkcji wyrobów przemysłowych) zharmonizowaną z Listą PRODCOM, rekomendowaną przez Eurostat do badań produktowych w krajach członkowskich UE.

W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących sumę niektórych pozycji PKWiU/PRODPOL.

Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano skrócone nazwy.

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply", as well as "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities", as an additional grouping.

Moreover, data in table 3 show industrial products manufactured by entities, irrespective of their kind of activity as classified according to NACE Rev. 2.

2. Data were compiled using the **enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Goods and Services – PKWiU 2015 and PRODPOL nomenclature (used in surveys of manufacturing industrial products) which is harmonised with PRODCOM List, recommended by the Eurostat for product surveys in EU member states.

In some cases products are presented according to additional groupings, comprising the sum of some PKWiU/PRODPOL headings.

Moreover, for some products abbreviated names are used.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether payments due were received for them or not), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, both industrial and non-industrial;
- 3) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;

- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 10 na str. 22.

Jako **cenę stałą** w 2018 r. przyjęto cenę stałą 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne – na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) – czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych – na terenie kraju – w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented at basic prices. The definition of **basic price** are given in the general notes to the Yearbook, item 10 on page 22.

Constant prices in 2018 (2015 average current prices) were adopted as constant prices 2015.

5. In data concerning production, the value of outwork is included.

Outwork in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (work provides) – of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

6. Data regarding **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e. persons employed on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation) and includes full- and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time employees.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności – PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Podmioty gospodarcze zwie się dalej podmiotami budowlanymi.

2. Dane według działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6 na str. 21.

3. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów – wykonane siłami własnymi systemem zleceń (tj. na rzecz obcych zleceńodawców) przez podmioty budowlane.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Informacje o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów):

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowe,

Construction

1. Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2 in the section “Construction”. Economic entities are referred to hereafter as construction entities.

2. Data according to NACE Rev. 2 divisions were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

3. **Construction and assembly production** concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration – conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system (i.e. for outside clients).

4. The division of construction and assembly production by type of constructions as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Types of Constructions (PKOB).

5. Information **regarding buildings completed** (by all investors):

- within the scope of the number of buildings includes only new buildings,

– w zakresie kubatury budynków obejmują budynki nowe i rozbudowane (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

6. Dane o przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych – na terenie kraju – w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

– within the scope of the cubic volume of buildings includes new and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

6. Data regarding average paid employment and average monthly gross wages and salaries concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation) and includes full- and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time employees.

Przemysł Industry

TABLE 1 (238): **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU**^a
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		2017=100 (ceny stałe) (constant prices)
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent	
	ceny bieżące		current prices			
OGÓŁEM ..... TOTAL	185470,3	228329,0	249961,9	285121,0	100,0	110,9
sektor publiczny ..... public sector	36308,4	40160,2	40682,6	48428,2	17,0	x
sektor prywatny ..... private sector	149161,9	188168,8	209279,3	236692,8	83,0	x
Górnictwo i wydobywanie ..... Mining and quarrying	1060,8	1014,6	783,5	959,8	0,3	117,2
Przetwórstwo przemysłowe ..... Manufacturing	144448,0	179595,0	199324,4	229282,8	80,4	111,4
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych ..... Manufacture of food products	32451,3	39629,3	47355,5	50800,7	17,8	107,7
Produkcja napojów..... Manufacture of beverages	5166,9	5808,7	5268,7	6041,5	2,1	108,6
Produkcja wyrobów tekstylnych..... Manufacture of textiles	309,1	249,1	301,2	391,6	0,1	126,7
Produkcja odzieży..... Manufacture of wearing apparel	870,4	1122,5	1080,4	1336,1	0,5	121,4
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ ..... Manufacture of leather and related products	348,9	404,6	516,3	457,6	0,2	83,2
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ ..... Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ	803,6	1064,1	1180,5	1371,9	0,5	117,5
Produkcja papieru i wyrobów z papieru..... Manufacture of paper and paper products	4009,7	6547,8	7502,1	7890,2	2,8	95,7
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji..... Printing and reproduction of recorded media	1908,6	3186,3	3509,1	3397,1	1,2	92,5
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	12359,3	15557,7	15390,2	15829,7	5,6	100,6
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ ..... Manufacture of pharmaceutical products ^Δ	2701,2	3310,8	3578,6	4656,1	1,6	144,0
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucz- nych..... Manufacture of rubber and plastic products	6148,9	9313,4	9950,7	10784,7	3,8	113,2

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (238). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)**
 SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		2017=100 (ceny stałe) (constant prices)
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent	
	ceny bieżące		current prices			
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych..... Manufacture of other non-metallic mineral products	6353,7	6659,7	7026,7	8381,2	2,9	113,7
Produkcja metali..... Manufacture of basic metals	1909,0	4452,5	4353,9	5010,3	1,8	106,1
Produkcja wyrobów z metali ^Δ ..... Manufacture of metal products ^Δ	5354,7	7658,1	9569,0	10869,8	3,8	114,2
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych..... Manufacture of computer, electronic and optical products	9151,2	8150,2	11969,7	12373,2	4,3	105,6
Produkcja urządzeń elektrycznych..... Manufacture of electrical equipment	7909,9	10805,3	12865,2	14863,3	5,2	115,9
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ ..... Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	5542,4	7628,6	8672,4	8131,4	2,9	97,7
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ ..... Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	1954,9	3417,7	4152,8	5385,7	1,9	133,5
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego... Manufacture of other transport equipment	446,2	1700,3	1847,1	2275,7	0,8	122,1
Produkcja mebli..... Manufacture of furniture	984,6	2189,5	2626,1	3136,8	1,1	119,3
Pozostała produkcja wyrobów..... Other manufacturing	879,1	941,6	1437,9	1668,2	0,6	117,9
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń..... Repair and installation of machinery and equipment	3505,0	5211,1	5107,1	5679,5	2,0	112,4
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ Electricity, gas, steam and air conditioning supply	36055,3	42929,8	44430,7	49090,0	17,2	109,5
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	3906,2	4789,6	5423,3	5788,4	2,0	106,1
w tym: of which:						
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody..... Water collection, treatment and supply	307,5	431,6	493,5	548,3	0,2	108,3
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ ..... Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery	2168,8	2530,5	2927,7	3219,8	1,1	108,8

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABLE 2 (239). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSLE^a (ceny bieżące)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
OGÓŁEM	185470,3	228329,0	249961,9	285121,0	TOTAL
podmioty o liczbie zatrudnionych:					entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej	13364,5	18748,4	20462,1	23906,4	49 persons and less
50–249	27595,3	37255,8	41135,5	40719,8	50–249
250–499	18922,1	26290,6	30575,8	34828,7	250–499
500–999	23885,7	23626,8	23331,1	27532,3	500–999
1000 osób i więcej	101702,7	122407,4	134457,4	158133,8	1000 persons and more

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABLE 3 (240). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY	2010	2015	2017	2018		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Produkty uboju ^b wliczane do wydajności poubojowej w tys. t:						Slaughter products ^b included in post-slaughter capacity in thousand tonnes:
bydła i cieląt	66,1	66,6	67,0	68,2	31,5	cattle and calves
trzody chlewnej	217,0	208,4	210,6	221,1	15,6	pigs
Mięso drobiowe w tys. t	271,9	538,7	816,7	893,5	29,2	Poultry meat in thousand tonnes
Wędliny ^c (w tym kielbasy) w tys. t	154,6	149,0	144,6	158,7	19,4	Cured meat products ^c (including sausages) in thousand tonnes
Soki z owoców i warzyw w tys. hl	3480,7	3515,5	3301,2	4240,1	37,2	Fruit and vegetable juice in thousand hectolitres
Mleko płynne przetworzone ^d w tys. hl	5605,8	6917,8	8118,1	8448,1	25,0	Processed liquid milk ^d in thousand hectolitres
Masło i pozostałe tłuszcze do smarowania w tys. t	19,5	17,1	17,9	16,5	7,4	Butter and dairy spreads in thousand tonnes
Sery i twarogi w tys. t	202,8	268,8	283,6	308,8	33,3	Cheese and curd in thousand tonnes

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Obejmują mięso, tłuszcze, podroby oraz części niejadalne (odpadki); ubój przemysłowy; w wadze poubojowej ciepłej. ^c Bez drobiowych. ^d Łącznie z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Including meat, fats, offal and non-edible parts (waste); industrial slaughter; in post-slaughter warm weight. ^c Excluding cured poultry meat. ^d Including milk for further processing.

TABL. 3 (240). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a (dok.)**
 PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a (cont.)

WYROBY	2010	2015	2017	2018		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Mąka pszenna w tys. t.....	406,8	416,8	424,8	431,7	17,6	Wheat flour in thousand tonnes
Mąka żytnia w tys. t.....	47,8	70,5	71,8	73,8	29,2	Rye flour in thousand tonnes
Makaron w tys. t.....	45,3	24,7	23,1	23,1	12,8	Pasta in thousand tonnes
Okrycia i ubiory z tkanin w tys. szt.:						Clothes and garments in thousand units:
garnitury i komplety męskie lub chłopięce.....	349	34	49	57	4,0	men's or boys' suits and ensembles
kostiumy i komplety damskie lub dziewczęce.....	254	131	127	100	17,6	women's or girls' suits and ensembles
żakiety damskie lub dziewczęce.....	288	171	191	137	14,9	women's or girls' jackets
sukienki, spódnice i spódnico-spodnie damskie lub dziewczęce.....	480	382	394	318	8,4	women's or girls' dresses, skirts and culottes
Bielizna osobista w tys. szt.:						Clothing in thousand units:
bluzki, koszule i bluzy damskie lub dziewczęce z dzianin.....	987	702	621	490	12,5	women's or girls' blouses, shirts and shirt-blouses, knitted or crocheted
bluzki, bluzki koszulowe damskie lub dziewczęce z tkanin.....	388	154	177	172	7,0	women's or girls' textile blouses and shirt-blouses
Blezery, pulowery, swetry, kamizelki i podobne wyroby dziane w tys. szt.	935	519	566	638	17,1	Jerseys, pullovers, cardigans, waistcoats and similar articles, knitted or crocheted in thousand units
Obuwie z wierzchami wykonanymi ze skóry ⁶ w tys. par.....	1467	1244	1412	1560	13,6	Footwear with leather uppers ^e in thousand pairs
Tarcica w dam ³	166,2	176,8	182,2	195,2	3,9	Sawnwood in dam ³
w tym iglasta.....	153,8	156,2	170,5	185,0	4,2	of which coniferous sawnwood
Okna i drzwi, ościeżnice i progi z drewna w tys. m ²	976,7	1184,2	1220,9	1026,6	5,1	Windows and doors their frames and thresholds, of wood in thousand m ²
Cegła w mln ceg.....	114,6	138,0	194,2	227,1	33,6	Bricks in million bricks
Pustaki ścienne ceramiczne w mln ceg.....	809,7	874,2	967,4	985,9	58,5	Structural-wall clay hollow bricks in million bricks

^a Notka patrz na str. 291. ^e Bez obuwia sportowego, obuwia z metalowym noskiem ochronnym oraz obuwia specjalnego różnego typu; łącznie z obuwem ze spodem drewnianym.

^a See footnote on page 291. ^e Excluding sports footwear, footwear incorporating a protective metal toe-cap and miscellaneous special footwear; including footwear with a wooden outer soles.

TABL. 4 (241). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE**^a
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
O G Ó Ł E M	327469	353032	367888	378305
T O T A L				
sektor publiczny	51035	51633	42010	45069
public sector				
sektor prywatny	276434	301399	325878	333237
private sector				
Górnictwo i wydobywanie	1921	2295	1684	1725
Mining and quarrying				
Przetwórstwo przemysłowe	274261	293050	310328	320988
Manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	74704	79583	83440	84666
Manufacture of food products				
Produkcja napojów	9024	7043	5704	5486
Manufacture of beverages				
Produkcja wyrobów tekstylnych	1606	1658	1910	1955
Manufacture of textiles				
Produkcja odzieży	10926	8645	8542	8124
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	2631	2481	2757	2741
Manufacture of leather and related products				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	4676	4478	4447	4647
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	10141	9563	10054	10049
Manufacture of paper and paper products				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji ..	7318	9768	9626	9839
Printing and reproduction of recorded media				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	18452	19711	17578	17428
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	8106	8016	7335	8965
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	17512	18315	19168	19997
Manufacture of rubber and plastic products				

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 4 (241). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	14249	13727	13670	14062
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja metali	3159	6199	5557	5638
Manufacture of basic metals				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	19816	22333	27299	28216
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	10946	9900	11318	11598
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	12945	15289	18819	20857
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	13635	13688	13870	13909
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	7415	6457	9445	10987
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	2354	2371	2556	3308
Manufacture of other transport equipment				
Produkcja mebli	5210	8117	9258	9728
Manufacture of furniture				
Pozostała produkcja wyrobów	3830	3649	4609	5013
Other manufacturing				
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	9740	15895	17094	17218
Repair and installation of machinery and equipment				
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	32939	39213	36234	35735
Electricity, gas, steam and air conditioning supply				
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	18348	18473	19642	19857
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
w tym: of which:				
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	3101	3258	3394	3434
Water collection, treatment and supply				
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	8890	10005	10532	10559
Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery				

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABLE 5 (242). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE** ^a
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w zł in PLN			
O G Ó Ł E M ..... T O T A L	3867,06	4669,99	5036,31	5377,72
sektor publiczny ..... public sector	4594,33	5652,82	6450,02	7053,73
sektor prywatny ..... private sector	3732,79	4501,62	4854,07	5151,03
Górnictwo i wydobywanie ..... Mining and quarrying	5134,89	5821,13	5740,90	5867,65
Przetwórstwo przemysłowe ..... Manufacturing	3709,69	4428,76	4799,03	5125,85
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych ..... Manufacture of food products	3339,54	3964,25	4389,93	4724,33
Produkcja napojów ..... Manufacture of beverages	4757,41	5626,86	6251,40	6737,42
Produkcja wyrobów tekstylnych ..... Manufacture of textiles	2103,77	2520,49	2792,31	3023,63
Produkcja odzieży ..... Manufacture of wearing apparel	1919,20	2479,76	2871,82	3010,38
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ ..... Manufacture of leather and related products	1761,28	1998,54	2317,90	2415,19
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ ..... Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ	2202,65	2331,27	2667,23	2758,01
Produkcja papieru i wyrobów z papieru ..... Manufacture of paper and paper products	3946,43	4915,81	5351,26	5716,05
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji ... Printing and reproduction of recorded media	4167,76	4663,17	5117,71	5495,53
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych ..... Manufacture of chemicals and chemical products	4484,30	5022,89	5067,32	5308,28
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ ..... Manufacture of pharmaceutical products ^Δ	5656,77	6660,37	7048,56	7448,25
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych ..... Manufacture of rubber and plastic products	3112,49	3620,01	4075,03	4526,72

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (242). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w zł in PLN			
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	3643,29	4186,52	4655,41	5073,12
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja metali	3138,08	4038,71	4371,90	4722,88
Manufacture of basic metals				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	3059,84	3642,33	4066,78	4363,45
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	4551,53	5567,64	6503,93	6620,02
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	4314,71	5251,28	5462,16	5845,45
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	4454,74	5432,12	5718,53	5928,12
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i nacze ^Δ	3265,91	4486,66	4795,00	5129,52
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	3169,36	3846,71	4487,21	5674,05
Manufacture of other transport equipment				
Produkcja mebli	2415,27	2915,97	3267,98	3601,17
Manufacture of furniture				
Pozostała produkcja wyrobów	3452,27	4316,46	4686,08	4952,01
Other manufacturing				
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	4259,98	5477,32	5680,31	5732,00
Repair and installation of machinery and equipment				
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	5194,54	6617,90	7314,98	7916,92
Electricity, gas, steam and air conditioning supply				
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	3703,72	4219,22	4521,28	4837,04
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
w tym: of which:				
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	3381,19	4162,21	4538,04	4707,51
Water collection, treatment and supply				
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	3464,00	3810,38	4092,67	4489,73
Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery				

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo Construction

TABLE 6 (243). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	w odsetkach in percent	SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN					
O G Ó Ł E M	41349,4	34711,1	44229,1	44820,5	100,0	T O T A L
W tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób	21130,7	19795,3	21741,3	23680,0	52,8	Of which entities employing more than 9 persons
budowa budynków ^Δ	12811,6	5995,2	6016,9	6389,5	14,3	construction of buildings
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	4300,5	9035,2	10445,0	11242,7	25,1	civil engineering
roboty budowlane specjalistyczne	4018,6	4765,0	5279,3	6047,8	13,5	specialised construction activities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa mazowieckiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Mazowieckie Voivodship without subcontractors participation.

TABLE 7 (244). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyjnym	Roboty o charakterze remontowym	SPECIFICATION	
		Works with an investment character	Works with a renovation (restoration) character		
w mln zł in million PLN					
O G Ó Ł E M	2010	21130,7	13677,8	7452,9	T O T A L
	2015	19795,3	16513,5	3281,8	
	2017	21741,3	18723,5	3017,8	
	2018	23680,0	20754,1	2925,8	
Budynki		11663,3	10382,7	1280,5	Buildings
Budynki mieszkalne		3437,8	3072,1	365,7	Residential buildings
budynki mieszkalne jednorodzinne (jednomieszkanie) ^b		220,9	186,9	33,9	one-dwelling residential buildings ^b
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkanie		3077,6	2767,3	310,3	two- and more dwelling residential buildings
budynki zbiorowego zamieszkania		139,3	117,8	21,4	residences for communities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa mazowieckiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Budynki jednorodzinne o jednym mieszkaniu oraz domy letnie, domki wypoczynkowe i rezydencje wiejskie nieprzystosowane do stałego zamieszkania.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Mazowieckie Voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Residential buildings with one dwelling as well as summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence.

TABL. 7 (244). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyjnym	Roboty o charakterze remontowym	SPECIFICATION
		Works with an investment character	Works with a renovation (restoration) character	
w mln zł in million PLN				
Budynki (dok.)				Buildings (cont.)
Budynki niemieszkalne.....	8225,5	7310,6	914,9	Non-residential buildings
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	274,4	244,8	29,7	hotels and similar buildings
budynki biurowe	2111,0	1928,3	182,7	office buildings
budynki handlowo-usługowe	1490,4	1236,6	253,8	wholesale and retail trade build- ings
budynki transportu i łączności	123,9	85,3	38,6	traffic and communication build- ings
budynki przemysłowe i magazy- nowe	2352,6	2207,0	145,7	industrial buildings and ware- houses
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyj- nym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	1507,4	1324,6	182,8	public entertainment, education, hospital or institutional care buildings
pozostałe budynki niemieszkalne ..	365,7	284,0	81,6	other non-residential buildings
Obiekty inżynierii lądowej i wod- nej.....	12016,7	10371,4	1645,3	Civil engineering works
Infrastruktura transportu.....	8877,7	8017,7	860,0	Transport infrastructures
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe.....	6155,4	5448,9	706,5	highways, streets and roads
drogi szynowe, drogi kolei napo- wietrznych lub podwieszanych....	1815,8	1727,2	88,6	railways, suspension and elevated railways
drogi lotniskowe.....	80,8	#	#	airfield runways
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziem- ne.....	559,1	#	#	bridges, elevated highways, tun- nels and subways
budowle wodne	266,5	#	#	harbours, waterways, dams and other water works
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	1853,7	1438,7	415,0	Pipelines, communication and electricity lines
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe.....	869,7	676,7	193,0	long-distance pipelines, communi- cation and electricity power lines
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	984,0	762,0	222,0	local pipelines and cables
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych.....	989,6	696,8	292,8	Complex constructions on industrial sites
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	295,7	218,2	77,4	Other civil engineering works

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa mazowieckiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Mazowieckie Voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABLE 8 (245): **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW**
BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
BUDYNKI^b BUILDINGS^b					
O G Ó Ł E M	14258	14556	14752	13846	TOTAL
Miasta.....	5288	5201	4987	4766	Urban areas
Wieś	8970	9355	9765	9080	Rural areas
Budynki mieszkalne.....	12004	11681	11883	11266	Residential buildings
Jednorodzinne ^c	11267	11043	11212	10506	Single-family ^c
Wielorodzinne ^d	349	373	432	595	Multi-family ^d
Domy letnie, domki wypoczynkowe i rezydencje wiejskie ^e	377	253	231	161	Summer homes, holiday cottages and rural residences ^e
Budynki zbiorowego zamieszkania....	11	12	8	4	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	2254	2875	2869	2580	Non-residential buildings
Budynki hoteli.....	29	28	29	36	Hotel buildings
Budynki zakwaterowania turystycznego pozostałe.....	2	7	18	7	Other short-stay accommodation buildings
Budynki biurowe.....	86	97	72	74	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	404	419	318	334	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali.....	4	17	8	—	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	595	621	635	483	Garage buildings
Budynki przemysłowe	100	115	86	80	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe.....	241	322	326	240	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne ...	20	18	13	31	Public entertainment buildings
Budynki muzeów i bibliotek.....	2	8	2	1	Museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	24	40	42	28	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki zdrowotnej.....	21	28	14	24	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej.....	45	21	12	11	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych	655	1097	1086	1003	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	5	17	10	20	Buildings used as places of worship and for religious activities
Pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej nie wymienione	21	20	198	208	Other non-residential buildings not elsewhere classified

KUBATURA^f w dam³ CUBIC VOLUME^f in dam³

O G Ó Ł E M	26490,8	30406,4	35867,8	32797,7	TOTAL
Miasta.....	15779,3	17265,4	18590,0	18231,0	Urban areas
Wieś	10711,5	13141,0	17277,8	14566,8	Rural areas
Budynki mieszkalne.....	14552,4	14335,5	17156,1	16596,3	Residential buildings
Jednorodzinne ^c	8557,3	8422,7	8611,4	7890,8	Single-family ^c
Wielorodzinne ^d	5757,5	5745,8	8380,3	8580,9	Multi-family ^d
Domy letnie, domki wypoczynkowe i rezydencje wiejskie ^e	148,5	99,3	85,6	62,1	Summer homes, holiday cottages and rural residences ^e
Budynki zbiorowego zamieszkania....	89,0	67,7	78,8	62,5	Residences for communities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 287. b Nowe. c Budynki mieszkalne o jednym lub dwóch mieszkaniach; bez domów letnich, domków wypoczynkowych i rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania. d Budynki mieszkalne o trzech lub więcej mieszkaniach. e Nieprzystosowane do stałego zamieszkania (budynki te są zaliczane do mieszkalnych, jednak nie ma w nich mieszkań). f Budynków nowych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 287. b New. c Residential buildings with one or two dwellings; excluding summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence. d Residential buildings with three or more dwellings. e Not adapted for permanent residence (these buildings are classified as residential, however there are no dwellings in them). f Of new and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 8 (245). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)**
BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
KUBATURA ^f w dam ³ (dok.) CUBIC VOLUME ^f in dam ³ (cont.)					
Budynki niemieszkalne	11938,5	16070,9	18711,7	16201,4	Non-residential buildings
Budynki hoteli	145,4	145,6	205,7	354,7	Hotel buildings
Budynki zakwaterowania turystycznego pozostałe	17,6	5,3	9,9	24,4	Other short-stay accommodation buildings
Budynki biurowe	992,5	1286,0	1748,8	1498,8	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe.....	3020,3	2270,7	2132,7	1975,6	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	36,4	477,5	80,7	—	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	174,1	334,0	214,2	153,2	Garage buildings
Budynki przemysłowe	1546,6	2148,5	1713,8	1660,7	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	2937,5	4004,0	6912,4	5706,9	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne...	151,0	179,0	30,7	53,5	Public entertainment buildings
Budynki muzeów i bibliotek	121,1	77,9	17,0	47,7	Museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	244,5	683,8	518,7	456,2	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki zdrowotnej	246,2	623,2	177,9	265,2	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	558,2	307,5	155,9	137,5	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych	1631,2	3382,7	4649,3	3649,5	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych.....	77,2	129,7	59,2	77,3	Buildings used as places of worship and for religious activities
Pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej nie wymienione.....	38,8	15,6	84,8	140,2	Other non-residential buildings not elsewhere classified

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 287. f Budynków nowych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).
a See general notes, item 5 on page 287. f Of new and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9 (246). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	91306	81814	84238	88513	Average paid employment
sektor publiczny.....	2836	2926	3156	2999	public sector
sektor prywatny	88470	78888	81082	85514	private sector
Budowa budynków ^Δ	47090	32314	30592	30990	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	19725	25349	27789	29735	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne...	24491	24151	25856	27787	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	4489,95	5158,12	5477,24	5868,06	Average monthly gross wages and salaries in PLN
sektor publiczny.....	4196,10	4758,13	5067,15	5082,83	public sector
sektor prywatny	4499,37	5172,96	5493,20	5895,60	private sector
Budowa budynków ^Δ	5023,10	5234,39	5467,85	5979,30	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	4101,94	5943,53	6230,63	6699,47	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne...	3774,92	4231,70	4678,83	4854,52	Specialised construction activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Uwagi ogólne

General notes

Transport

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 grudnia ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. **Linia kolejowa** jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31st December were established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and large gauge railway lines (data concerning the length of these lines are given in terms of standard gauge lines) operating on that day. The **railway line** is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. **Drogi publiczne** ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 2068) na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

2. On account of functions in a road network **public roads** are divided, according to the Law on Public Roads dated 21st March 1985 (unified text: Journal of Laws 2018 item 2068), into following categories: national, regional, district and communal roads.

Do **dróg krajowych** zalicza się:

National roads include:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Regional roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads of military significance not included among national roads.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wcześniej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

District roads include roads other than those mentioned earlier, which link district capital cities with commune capital cities and commune capital cities with other such cities.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Communal roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

3. Informacje o **pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych** w latach 2002–2008 prezentowane są według ewidencji prowadzonej przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji; do 26 listopada 2015 r. – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Do 2010 r. dane nie obejmują pojazdów posiadających pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu danego roku.

4. **Linia autobusowa** jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od liczby kursów autobusów odbywających się na tej linii.

5. **Transport samochodowy zarobkowy**, zarówno w zakresie przewozu ładunków, jak i pasażerów, obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą; ponadto w zakresie przewozu pasażerów obejmuje również usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy.

6. Informacje o **komunikacji miejskiej naziemnej** dotyczą **komunikacji autobusowej, tramwajowej i trolejbusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych.

Komunikacja miejska – gminne przewozy pasażerskie wykonywane w granicach administracyjnych miasta albo miasta i gminy lub miast i gmin sąsiadujących (jeśli zawarły porozumienie lub utworzyły związek międzygminny w celu wspólnej realizacji publicznego transportu zbiorowego); w przypadku gmin miejsko-wiejskich łącznie z obsługą strefy wiejskiej w tych gminach; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamieszkłą, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych, trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

7. Informacje o **komunikacji miejskiej podziemnej** dotyczą dwóch linii **metra** w Warszawie; uruchomienie pierwszej z nich nastąpiło w kwietniu 1995 r., a drugiej – w marcu 2015 r.

8. Dane dotyczące **transportu lotniczego** obejmują przewoźników transportu lotniczego rozkładowego (transport pasażerów lub ładunków na stałych trasach i według stałych rozkładów lotów). Informacje o przewozach ładunków transportem lotniczym obejmują przewozy przesyłek towarowych, pocztowych oraz bagażu płatnego.

3. Information on **registered vehicles and tractors** in 2002–2008 has been presented according to the evidence maintained by starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 according to central vehicle register maintained by the Ministry of Digital Affairs; until 26th November 2015 – the Ministry of Interior. Until 2010 data does not include vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the reference year.

4. A **bus line** is a permanent road connection between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses regularly running between these locations according to a defined schedule.

The **length of a bus line** is the length of the route in km between the two terminal locations regardless of the number of journeys carried out by buses on that line.

5. **Road transport for hire or reward** with respect to transport of goods as well as transport of passengers includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity; moreover, in regard to transport of passengers includes also services for remuneration carried out by entities with basic economic other than road transport.

6. Information regarding **urban ground transport** concerns **bus, tram and trolley-bus communication** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies.

Urban transport – gmina transport of passengers carried out within the administrative borders of city or city and gmina or neighboring cities and gminas (if they signed agreement or association between gminas in order to implement together collective public transport); including service for rural area in urban-rural gminas; data do not include the activity of enterprises operating mainly in the scope of non-urban transport, but rendering also the services in the scope of urban transport in some cities as well as transport lines exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles marked with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolley bus lines over which vehicles marked with separate numbers or letters travel.

7. Information regarding **urban underground transport** concerns two lines of the **metro** in Warsaw; first of them was launched in April 1995 and second – in March 2015.

8. Data concerning **air transport** include carriers of scheduled air transport (the transport of passengers or freight on permanent routes and according to established flight schedules). Information regarding transports of freight by air transport includes transports of cargo, mail and paid baggage.

9. Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób. Każdy wypadek drogowy jest wynikiem najczęściej kilku przyczyn (przyjęto maksymalnie 5), w związku z czym suma przyczyn może być większa od liczby wypadków.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Telekomunikacja

Dane o łączach abonenckich obejmują łącza, do których tytuł prawny posiada przedsiębiorca telekomunikacyjny (niedzierżawione od innego przedsiębiorcy, ani niebędące własnością abonenta), za pomocą których świadczy abonentom usługi telefoniczne w stacjonarnej publicznej sieci telekomunikacyjnej.

9. Data regarding **road accidents** cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred. Every traffic accident has usually several causes (a maximum of 5 was adopted) in connection with which the sum of causes can be greater than the number of accidents.

A **road accident fatality** is a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road accident injury** is a person who incurred injuries and received medical attention.

Telecommunications

Data regarding subscriber lines include lines to which the telecommunications undertaking has legal title (not leased from another undertaking, or not owned by the subscriber), through which it provides subscribers with telephone services in the fixed public telecommunications network.

Transport Transport

TABL. 1 (247). **LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE^a**

Stan w dniu 31 grudnia
RAILWAY LINES OPERATED^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w km		in km		
O G Ó Ł E M^b	1683	1702	1713	1716	TOTAL^b
Normalnotorowe	1683	1702	1713	1716	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	1412	1402	1412	1412	of which electrified
jednotorowe	667	688	687	691	single track
dwu- i więcej torowe	1016	1014	1026	1025	double and more tracks
Wąskotorowe	—	—	—	—	Narrow gauge
Na 100 km² powierzchni ogólnej ...	4,7	4,8	4,8	4,8	Per 100 km² of total area

^a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami infrastruktury kolejowej. ^b Nie wystąpiły linie kolejowe szerokotorowe.

^a Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP) as well as other entities which are administrators of railway infrastructure. ^b Broad gauge lines have not existed.

TABL. 2 (248). **DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI**

Stan w dniu 31 grudnia
HARD SURFACE PUBLIC ROADS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o na- wierzchni ulepszonej of which improved	
		w km		in km		
O G Ó Ł E M	33700	36506	37978	38669	36873	TOTAL
miejskie	6576	7169	7417	7526	7287	urban
zamiejskie	27123	29337	30562	31142	29587	non-urban
Krajowe	2361	2423	2429	2437	2437	National
miejskie	471	452	454	454	454	urban
zamiejskie	1890	1971	1975	1984	1984	non-urban
Wojewódzkie	2985	3000	2993	3007	3006	Regional
miejskie	523	535	535	547	547	urban
zamiejskie	2462	2465	2459	2460	2459	non-urban
Powiatowe	13590	13872	13988	14034	13792	District
miejskie	1339	1405	1410	1421	1412	urban
zamiejskie	12251	12467	12578	12613	12380	non-urban
Gminne	14764	17210	18568	19191	17639	Communal
miejskie	4243	4777	5018	5104	4874	urban
zamiejskie	10521	12434	13550	14087	12764	non-urban

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABLE 3 (249). **POJAZDY SAMOCHODOWE^a I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE**
 Stan w dniu 31 grudnia
 REGISTERED ROAD VEHICLES^a AND TRACTORS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	3541034	4236478^b	4640156^b	4856282^b	T O T A L
w tym:					of which:
Samochody osobowe.....	2619414	3170356	3491493	3663452	Passenger cars
Autobusy.....	14410	16673	18252	19018	Buses
Samochody ciężarowe ^c i ciągniki siodłowe.....	547585	615445	659649	684045	Lorries ^c and road tractors
Ciągniki balastowe i rolnicze.....	215108	243385	253660	259402	Ballast and agricultural tractors
Motocykle.....	122946	161743	184390	195699	Motorcycles

^a Bez trolejbusów. ^b Łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku. ^c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

Źródło: dane Ministerstwa Cyfryzacji.

^a Excluding trolleybuses. ^b Including road vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year. ^c Including vans.

Source: data of the Ministry of Digital Affairs.

TABLE 4 (250). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 REGULAR BUS TRANSPORT LINES^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Krajowe: liczba.....	2540	2348	2104	1335	National: number
długość w km.....	140568	143882	122768	78718	length in km
dalekobieżne: liczba.....	129	134	85	74	long distance: number
długość w km.....	44331	56908	33052	31434	length in km
regionalne: liczba.....	431	361	268	118	regional: number
długość w km.....	34734	30436	24860	9630	length in km
podmiejskie: liczba.....	1976	1810	1740	1130	suburban: number
długość w km.....	61425	56062	64688	37498	length in km
miejskie: liczba.....	4	43	11	13	urban: number
długość w km.....	78	476	168	156	length in km
Międzynarodowe: liczba.....	16	26	21	53	International: number
długość w km.....	19797	23144	14197	39049	length in km

^a Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

^a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABLE 5 (251). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**
 HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					National transport
Przewozy ładunków w tys. t.....	24389,9	28372,8	30159,8	.	Transport of goods in thousand tonnes
Srednia odległość przewozu 1 t ładunku w km.....	198,8	203,9	191,5	.	Average transport distance per 1 t of goods in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób... Srednia odległość przewozu 1 pasażera w km.....	62171,1 48,4	59782,8 80,2	48230,3 70,0	37692,5 56,9	Transport of passengers ^b in thousands Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa					International transport
Przewozy ładunków w tys. t.....	10513,8	19137,6	17580,6	.	Transport of goods in thousand tonnes
Srednia odległość przewozu 1 t ładunku w km.....	1053,9	919,9	932,6	.	Average transport distance per 1 t of goods in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób... Srednia odległość przewozu 1 pasażera w km.....	324,4 1249,8	1733,6 1389,8	2010,0 787,4	3080,3 542,0	Transport of passengers ^b in thousands Average transport distance per passenger in km

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. ^b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

^a Data concern enterprises employing more than 9 persons. ^b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).

TABL. 6 (252). **KOMUNIKACJA MIEJSKA**^a
Stan w dniu 31 grudnia
URBAN TRANSPORT^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie w km	8162	6657	7138	6585	Transport network – lines in km
autobusowe	7775	6250	6749	6201	bus
tramwajowe	364	378	360	355	tram
metro	23	29	29	29	metro
Tabor:					Fleet of:
autobusy: w sztukach	2735	2577	2734	2634	buses: in units
liczba miejsc w tys.	315,1	306,4	302,2	292,8	number of seats in thousands
tramwaje: w sztukach	869	760	729	727	trams: in units
liczba miejsc w tys.	114,1	117,3	113,4	113,2	number of seats in thousands
metro: wagony	240	450	450	450	metro: wagons
liczba miejsc w tys.	62,4	117,4	117,4	117,4	number of seats in thousands
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) w mln:					Transport of passengers ^b (during the year) in millions:
komunikacja naziemna	1117	930	938	975	ground transport
komunikacja podziemna – metro	140	171	187	190	underground transport – metro

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^b Dane szacunkowe.

^a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. ^b Estimated data.

TABL. 7 (253). **RUCH PASAŻERÓW**^a **W PORTACH LOTNICZYCH**^b
PASSENGER TRAFFIC^a AT AIRPORTS^b

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pasażerowie przybyli ^c z portów Passenger arrivals ^c from airports		Pasażerowie odprawieni ^d do portów Passenger departures ^d to airports		
	krajowych domestic	zagranicznych foreign	krajowych domestic	zagranicznych foreign	
	w tys. in thousands				
O G Ó Ł E M	2010	455,2	3865,9	464,2	3904,4
T O T A L	2015	773,8	6143,9	752,5	6139,9
	2017	1062,5	8299,9	1041,8	8301,7
	2018	887,8	9560,1	874,2	9542,3
Port Lotniczy im. Fryderyka Chopina w Warszawie		887,7	8017,4	873,8	8003,6
Warsaw Fryderyk Chopin Airport					
Port Lotniczy Warszawa-Modlin		0,1	1542,7	0,4	1538,7
Warsaw Modlin Airport					
Port Lotniczy Radom		—	—	—	—
Radom Airport					

^a Dane nie obejmują dzieci w wieku do 2 lat. ^b W 2010 r. dane dotyczą wyłącznie Portu Lotniczego im. Fryderyka Chopina w Warszawie. ^c, ^d Pasażerowie, dla których dany port jest: ^c – portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym, ^d – portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym.

^a Data do not include children below the age of 2. ^b In 2010 data concern only Warsaw Fryderyk Chopin Airport. ^c, ^d Passengers for whom given airport is a place: ^c – the final destination of journey begun at a domestic or foreign airport, ^d – the point of departure for a journey terminating at a domestic or foreign airport.

TABLE 8 (254). **PRZELADUNEK^a ŁADUNKÓW W PORCIE LOTNICZYM IM. FRYDERYKA CHOPINA W WARSZAWIE**
FREIGHT LOADED AND UNLOADED^a AT WARSAW FRYDERYK CHOPIN AIRPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tonach		in tonnes		
Ładunki przybyłe z portów:					Freight arrivals from airports:
krajowych	3234	992	187	252	domestic
zagranicznych	28928	38330	41696	55804	foreign
Ładunki odprawione do portów:					Freight departures to airports:
krajowych	3502	1084	330	306	domestic
zagranicznych	21451	31949	43150	51973	foreign

a W lotach komunikacyjnych.
a In transport flights.

TABLE 9 (255). **WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY**
ROAD ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018 ^b	SPECIFICATION
Wypadki	5190	4006	4048	4034	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^c	14,7	9,5	8,7	8,3	Per 10 thousand registered motor vehicles and tractors ^c
Ofiary wypadków	6994	5234	5218	5130	Road casualties
Śmiertelne	655	487	464	448	Fatalities
na 100 tys. ludności	12,5	9,1	8,6	8,3	per 100 thousand population
Ranni	6339	4747	4754	4682	Injured
na 100 tys. ludności	120,6	88,9	88,5	86,8	per 100 thousand population

a Zarejestrowane przez Policję. b Dane z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWIK) według stanu na dzień 25 lutego 2019 r. c Pojazdy według stanu w dniu 31 grudnia; patrz notka b do tabl. 3 na str. 305.

Z r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Data from Accident and Collision Register System as of 25th February 2019. c Vehicles as of 31st December; see footnote b to the table 3 on page 305.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABLE 10 (256). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓW**
ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018 ^b	SPECIFICATION
Wypadki	4006	4048	4034	Accidents
Ważniejsze przyczyny wypadków				Major causes of accidents
Z winy kierujących pojazdami	3427	3562	3609	Guilt of drivers
w tym:				of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	904	898	846	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	878	953	1071	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie	189	180	174	incorrectly overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	594	573	510	incorrectly behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	194	188	189	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	344	346	275	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	203	203	161	of which carelessly entering to the roadway

a Zarejestrowane przez Policję. b Dane z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWIK) według stanu na dzień 25 lutego 2019 r.

a Registered by the Police. b Data from Accident and Collision Register System as of 25th February 2019.

TABL. 10 (256). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYN I RODZAJÓW POJAZDÓW (dok.)**ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018 ^b	SPECIFICATION
Wypadki według pojazdu sprawcy	3427	3562	3609	Accidents by culprit's vehicles
Samochody osobowe	2671	2751	2842	Passenger cars
Motocykle	83	112	115	Motorcycles
Rowery	182	184	209	Bicycles
Motorowery	66	48	51	Motor-bicycles
Samochody ciężarowe	251	263	250	Lorries
Inne pojazdy ^c	174	204	142	Other vehicles ^c
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	363	304	305	Accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:				of which caused by intoxicated:
Kierujących	216	193	189	Drivers
samochodami osobowymi	157	147	131	of passenger cars
motocyklami	6	11	13	of motorcycles
rowerami	19	11	22	of bicycles
motorowerami	18	8	10	of motor-bicycles
samochodami ciężarowymi	10	8	8	of lorries
innymi pojazdami	6	8	5	of other vehicles
Piesznych	63	52	54	Pedestrians

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Dane z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWIK) według stanu na dzień 25 lutego 2019 r. ^c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

^{Z r ó d ł o:} dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Data from Accident and Collision Register System as of 25th February 2019. ^c Including unidentified vehicles.

^{S o u r c e:} data of the National Police Headquarters.

Telekomunikacja Telecommunications

TABL. 11 (257). **ŁĄCZA ABONENCKIE^a, DOSTĘP DO SIECI INTERNET^b**

Stan w dniu 31 grudnia

SUBSCRIBER LINES^a, ACCESS TO INTERNET NETWORK^b

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Łącza abonenckie ^b :					Subscriber lines ^b :
w tysiącach	1397,5	1068,1	904,0	797,3	in thousands
konsumenci	900,4	719,2	577,6	506,3	consumers
biznes	497,0	348,6	326,4	291,0	business
na 1000 ludności	265,3	199,7	167,9	147,6	per 1000 population
Dostęp do sieci Internet w tys. km poprzez linie:					Access to Internet network in thousands km by lines:
światłowodowe	.	8,1	60,6	59,5	fiber optic
kablowe ^c	.	61,9	68,7	65,9	cable ^c

^a Własne; dane częściowo szacunkowe. ^b Na podstawie Systemu Informacyjnego Internetu Szerokopasmowego (SIIS). ^c Dane częściowo szacunkowe.

^{Z r ó d ł o:} dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

^a Own; partly estimated data. ^b Based on the Broadband Internet Information System. ^c Partly estimated data.

^{S o u r c e:} data of the Office of Electronic Communication.

DZIAŁ XVII HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których przeważającym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana według PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

- 1) sprzedaż towarów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców w:
  - punktach sprzedaży detalicznej, tj. w sklepach (łącznie z aptekami ogólnodostępnymi), składach, składnicach, stacjach paliw, punktach sprzedaży drobnodetalicznej (straganach i ruchomych punktach sprzedaży, punktach aptecznych),
  - hurtowniach oraz u producentów;
- 2) sprzedaż towarów handlowych i produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej nie uwzględniono sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej w zakresie sprzedaży towarów konsumpcyjnych prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP). W odróżnieniu od grupowań występujących w klasyfikacji COICOP wyodrębnia się „towary nieżywnościowe”.

Podziału towarów na żywność i napoje bezalkoholowe, napoje alkoholowe oraz towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

3. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

CHAPTER XVII TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter – unless otherwise indicated – concerns all entities of the national economy conducting trade or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the principal activity of which is the sale of commodities, classified in accordance with NACE Rev. 2 into the section “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”.

2. Data concerning **retail sales** include:

- 1) sales of goods in quantities indicating purchases for the individual needs of consumers in:
  - retail sales outlets, i.e. in: shops (including public pharmacies), warehouses, repositories, petrol stations and small retail sales outlets (stalls and mobile sales outlets, pharmaceutical outlets),
  - wholesale stores as well as at producers;
- 2) sales of trade commodities and catering production in catering establishments.

The marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer producers, sales at automobile markets) are not included in the value of real sales.

Data concerning retail sales within the scope of consumer goods sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP). As opposed to groupings in the COICOP classification “non-foodstuff goods” are presented separately.

The division of goods into food and non-alcoholic beverages, alcoholic beverages and non-foodstuffs goods was made by estimation.

3. Data regarding the **wholesale of commodities** include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sales realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sales realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

4. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku oraz dodatkowo często nabywanych towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do pozostałych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

5. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

6. Do **placówek gastronomicznych** zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

7. **Magazyny handlowe** (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

8. Dane o działalności handlowej i gastronomicznej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Dane o sklepach i stacjach paliw dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób uogólniono

4. The division of **stores by organizational form** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments, each selling a broad and universal assortment, primarily non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are stores with a sales area 2500 m² and more, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Universal stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption and also often purchased non-foodstuff goods, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.).

Other stores include stores with a sales area up to 119 m².

5. Shops include public pharmacies.

6. **Catering establishments** include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

7. **Trade warehouses** (wholesale and retail distribution) are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing commodities, occupying separate storage area, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering amount and the changes in stocks.

8. Data regarding trade and catering activity including information about shops and petrol stations are compiled on the basis of reporting. Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons. Data regarding shops and petrol stations for entities employing up to 9 persons have been generalized on the basis of the result of a sample survey conducted in 2004–2007

w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzanego w latach 2004–2007 na 5%, a od 2008 r. na 4% próbie tych jednostek.

9. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

on a 5%, and since 2008 on a 4% sample of these entities.

9. Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (258). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w mln zł	185504,2	207623,4	232560,7	244669,0	T O T A L in million PLN
W tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					Of which in trade enterprises ^a :
w milionach złotych	95367,2	107243,4	119354,3	121223,5	in million PLN
w %	51,4	51,7	51,3	49,5	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	35290	38875	43287	45378	PER CAPITA in PLN

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (259). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP^a (ceny bieżące)**
 RETAIL SALES BY GROUPS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION PLN					
O G Ó Ł E M	148738,9	165273,1	180171,8	191808,0	T O T A L
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Żywność i napoje bezalkoholowe	15,4	12,0	11,3	10,1	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	3,1	2,0	1,9	1,8	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	81,5	86,0	86,8	88,1	Non-foodstuffs ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 3 (260). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a (ceny bieżące)**
 WHOLESALE IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION PLN					
O G Ó Ł E M	228596,5	301986,1	366410,0	410214,1	T O T A L
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Żywność i napoje bezalkoholowe	11,7	11,0	14,4	9,5	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	3,0	4,1	3,2	2,9	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	85,3	84,9	82,4	87,6	Non-foodstuff goods ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (261). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORM AND PETROL STATIONS^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sklepy	49281	50104	55643	51413	Shops
Domy towarowe	12	12	13	12	Department stores
Domy handlowe	57	37	34	33	Trade stores
Supermarkety	502	799	847	894	Supermarkets
Hipermarkety	72	78	70	71	Hypermarkets
Sklepy powszechne	778	784	750	725	Universal stores
Sklepy wyspecjalizowane	3743	4935	5548	5608	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^b	44117	43459	48381	44070	Other shops ^b
Stacje paliw	1592	1369	1320	1286	Petrol stations

a Według lokalizacji sklepu/stacji paliw. b Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a According to location of shop/petrol station. b Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABLE 5 (262). **GASTRONOMIA**^a
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII).....	3992	5206	5518	5291	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	913	1151	1112	1058	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł ...	4470169	6247511	7879714	8434050	Sales from catering activity (current prices) in thousand PLN
w tym:					of which:
produkcja gastronomiczna	3759818	5342400	6828167	7309725	catering production
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	362168	523750	651444	704011	alcoholic beverages and tobacco

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABLE 6 (263). **MAGAZYNY HANDLOWE**^a
Stan w dniu 31 grudnia
TRADE WAREHOUSES^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2012	2015	2018	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:					Secured warehouses:
liczba	4930	4752	4617	4576	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	4426,4	5538,8	4434,7	5582,7	storage area in thousand m ²
Magazyny zadaszone:					Roofed warehouses:
liczba	523	792	747	589	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	265,5	946,1	615,1	456,7	storage area in thousand m ²
Place składowe:					Storage sites:
liczba	507	589	573	573	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	1160,9	1961,3	1648,7	1617,0	storage area in thousand m ²
Silosy i zbiorniki:					Silos and reservoirs:
liczba	1981	1394	1532	1393	number
pojemność w dam ³	1582,9	2657,0	3692,4	1677,3	capacity in dam ³

^a Hurlu i rozdzielnice detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.
^a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons.
N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABLE 7 (264). **TARGOWISKA**
Stan w dniu 31 grudnia
MARKETPLACES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	311	316	308	309	number
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	266	298	292	293	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia w tys. m ²	3105,3	3061,9	3005,1	2999,9	area in thousand m ²
w tym sprzedażowa	2005,5	1877,6	1861,4	1854,3	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	16366	17614	16490	16421	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	8234	8096	7442	7273	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	872	642	623	610	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	36204,2	36569,3	26608,4	25143,3	Annual receipts from marketplace fees in thousand PLN

^a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.
^a A number of marketplaces or places located on streets and squares opened periodically.

DZIAŁ XVIII FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 395, z późn. zm.).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne (związane pośrednio z podstawową działalnością podmiotu), do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa, a od 2016 r. również przychody związane ze zdarzeniami losowymi;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

CHAPTER XVIII FINANCES OF ENTERPRISES

General notes

1. Financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29th September 1994 (unified text: Journal of Laws 2018 item 395, with later amendments).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in the agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net revenues from sale of products (goods and services), including subsidies on products;
- 2) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- 3) other operating revenues (indirectly related to entity's main activity), to which the following are included: profit on disposal of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge (including donations), damages, provision reversal, revaluation of non-financial assets, revenues from social activities, revenues from the rent or lease of fixed assets or from investments in real estate and rights, and since 2016 also revenues from extraordinary events;
- 4) financial revenues, i.e. revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due from dividends and profit shares, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profit on disposal of investments, decrease in revaluation write-offs of the investment value in view of total or partial cessation of reasons causing permanent impairment, surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne (związane pośrednio z działalnością podmiotu), do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe, a od 2016 r. również straty związane ze zdarzeniami losowymi;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży, z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych. Od 2002 r. do 2015 r. zawiera część, a od 2016 r. całość zdarzeń nadzwyczajnych związanych z działalnością operacyjną.

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych do 2015 r. (zyski i straty nadzwyczajne) to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

Od 2016 r. wszelkie skutki zdarzeń, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej; do 2015 r. był korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) cost of products sold (goods and services), i.e. the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- 2) value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- 3) other operating costs (indirectly related to the entity's main activity), to which the following are included: loss on disposal of non-financial fixed assets, i.e. surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (losses from business transactions in progress), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining social fatalities, donations or fixed assets received free of charge, and since 2016 also losses from extraordinary events;
- 4) financial costs, in particular, interest on contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on disposal of investments, write-offs updating the value of investment, surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices including discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations. Since 2002 till 2015 this item comprised part of extraordinary events related to operating activity, whereas since 2016 all kinds of extraordinary events are included into this item.

6. Result on extraordinary events until 2015 (extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, in particular, the result of coincidental events.

Since 2016 all economic effects of the events which previously affected the extraordinary profits and losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the result on economic activity; until 2015 it was corrected by result on extraordinary events.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczoną, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

9. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

10. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu**:
  - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
  - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) **wskaźnik płynności finansowej**:
  - **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
  - **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
  - **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasy, należności krótkoterminowych, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

11. Aktywa obrotowe obejmują zapasy oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe), rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

12. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

8. Obligatory encumbrances on gross financial result include corporate income tax and personal income tax as well as other payments under separate regulations. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obliged to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e. the tax presented in the tax declaration for a given reporting period,
- the deferred part, i.e. a difference between the state of provisions and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between gross financial result and taxable base resulting from differences in the time of recognition of revenue and cost accounting to accounting and tax regulations) at the end and the beginning of the reporting period.

9. The **net financial result** (profit or loss) is derived after reducing the gross financial result by obligatory encumbrances.

10. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability indicator**:
  - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
  - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;
- 3) **financial liquidity indicator of**:
  - **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,
  - **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities excluding special funds,
  - **third degree** as the relation of current assets (stocks, short-term dues, short-term investments and short-term inter-period settlements) to short-term liabilities excluding special funds.

11. Current assets include stocks and short-term: receivables, investments (cash equivalents, short-term securities), prepayments and accruals.

Receivables from deliveries and services are included in short-term receivables (irrespective of their due date).

12. Share equity (funds) is recorded in accounting ledgers according to type and principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), revaluation reserve capital (fund), other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year.

Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych – kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski,
- w spółdzielniach – fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych – kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

13. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe – gdy termin ich płatności na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe – gdy termin ich płatności na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

14. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu).

Until 2015 it also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock). Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- initial capital – in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
- founders' capital – in state owned enterprises,
- participation fund – in cooperatives,
- owners' capital – in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.

Share capital (fund) in joint stock companies, limited liability companies and in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is reduced by the declared but not transferred capital contribution.

13. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from credits and loans. They are divided into: long-term liabilities – when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities – when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

14. Data concerning finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification).

TABL. 1 (265). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
Przychody z całokształtu działalności	861183,9	1016707,4	1123295,9	1217819,5	Revenues from total activity
sektor publiczny.....	124163,0	133136,7	131070,4	137364,1	public sector
sektor prywatny	737020,9	883570,8	992225,5	1080455,4	private sector
w tym:					of which:
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług).....	446696,0	545262,8	587578,1	633010,2	Net revenues from sale of products (goods and services)
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	373615,4	434481,8	490087,3	541098,2	Net revenues from sale of goods and materials
Przychody finansowe	20236,4	16326,8	27226,8	23534,6	Financial revenues
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	813574,7	974288,1	1058046,8	1160512,0	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny.....	113230,1	122679,0	115507,6	127665,4	public sector
sektor prywatny	700344,5	851609,1	942539,1	1032846,6	private sector
w tym:					of which:
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług).....	463837,8	569945,5	622213,8	674212,0	Cost of products sold (goods and services)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	315712,4	359598,2	400945,6	442077,4	Value of goods and materials sold
Koszty finansowe	15305,8	22519,9	18952,0	23073,7	Financial costs
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	47609,3	42419,4	65249,1	57307,5	Financial result on economic activity
Sektor publiczny.....	10932,9	10457,7	15562,7	9698,7	Public sector
Sektor prywatny.....	36676,4	31961,7	49686,4	47608,8	Private sector
Wynik finansowy brutto ^a	47620,2	42462,5	65249,1	57307,5	Gross financial result ^a
sektor publiczny.....	10933,5	10466,2	15562,7	9698,7	public sector
sektor prywatny	36686,7	31996,3	49686,4	47608,8	private sector
Zysk brutto.....	55318,6	57586,5	74217,4	69491,3	Gross profit
Strata brutto.....	7698,4	15124,0	8968,3	12183,9	Gross loss
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	7757,8 ^b	8304,5	10291,4	10752,9	Obligatory encumbrances on gross financial result
sektor publiczny.....	1409,6	2664,7	1714,1	1781,2	public sector
sektor prywatny	6348,1	5639,8	8577,3	8971,6	private sector
W tym podatek dochodowy	7757,8	6797,8	10252,9	10732,5	Of which income tax
Wynik finansowy netto	39862,4	34158,0	54957,7	46554,6	Net financial result
sektor publiczny.....	9523,9	7801,5	13848,6	7917,5	public sector
sektor prywatny	30338,6	26356,5	41109,1	38637,1	private sector
Zysk netto.....	47291,5	48576,1	64079,5	59105,6	Net profit
Strata netto.....	7429,1	14418,1	9121,8	12551,0	Net loss

^a W latach 2010 i 2015 skorygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych (odpowiednio: +11,0 mln zł i +43,1 mln zł); od 2016 r. zdarzenia nadzwyczajne zaliczane są do pozostałych przychodów/kosztów operacyjnych. ^b Obejmują tylko podatek dochodowy.

^a In 2010 and 2015 corrected by result on extraordinary events (respectively: plus PLN 11.0 million and plus PLN 43.1 million); since 2016 extraordinary events are classified as other operating revenues/costs. ^b Include only income tax.

TABLE 2 (266): **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI**
 REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przychody z całokształtu działalności Revenues from total activity	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności Costs of obtaining revenues from total activity	Wynik finansowy brutto ^a Gross financial result ^a	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto Obligatory encumbrances on gross financial result	Wynik finansowy netto Net financial result	
						w mln zł in million PLN
OGÓŁEM 2010	861183,9	813574,7	47620,2	7757,8 ^b	39862,4	
TOTAL						
	2015	1016707,4	974288,1	42462,5	8304,5	34158,0
	2017	1123295,9	1058046,8	65249,1	10291,4	54957,7
	2018	1217819,5	1160512,0	57307,5	10752,9	46554,6
w tym: of which:						
Przemysł ..... Industry	417432,8	390648,9	26783,9	4010,1	22773,8	
górnictwo i wydobywanie ..... mining and quarrying	1872,3	1562,9	309,4	16,0	293,3	
przetwórstwo przemysłowe..... manufacturing	308101,7	290707,8	17394,0	2699,4	14694,5	
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ ... electricity, gas, steam and air conditioning supply	101042,2	92430,9	8611,3	1198,5	7412,8	
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ ..... water supply; sewerage, waste management and remediation activities	6416,6	5947,3	469,3	96,1	373,2	
Budownictwo..... Construction	55370,6	53759,1	1611,5	387,9	1223,6	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	431445,9	419611,7	11834,2	2436,1	9398,2	
Transport i gospodarka magazynowa ..... Transportation and storage	80350,7	76022,3	4328,4	809,2	3519,2	
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	8061,2	7476,5	584,7	116,2	468,5	
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	84665,1	81002,5	3662,6	1323,9	2338,7	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	22074,0	19246,8	2827,2	574,1	2253,1	
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	12516,9	11246,3	1270,6	286,6	984,0	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	50505,7	47597,0	2908,7	459,6	2449,2	
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	29822,4	28975,4	847,0	179,5	667,5	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	7911,8	7831,8	80,0	52,6	27,5	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	11523,1	11337,7	185,4	63,9	121,4	
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	2694,9	2471,0	224,0	39,6	184,3	

a, b Notki patrz na str. 318.

a, b See footnotes on page 318.

TABL. 4 (268). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability indicator		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity indicator of the		
		brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree
		w %		in %		
OGÓŁEM 2010	94,5	5,5	4,6	52,4	116,8	151,0
TOTAL						
2015	95,8	4,2	3,4	50,4	118,0	151,7
2017	94,2	5,8	4,9	49,5	115,8	148,5
2018	95,3	4,7	3,8	45,2	109,7	142,1
sektor publiczny ..... public sector	92,9	7,1	5,8	112,1	154,7	178,3
sektor prywatny ..... private sector	95,6	4,4	3,6	34,8	102,7	136,6
w tym: of which:						
Przemysł ..... Industry	93,6	6,4	5,5	38,8	99,5	138,8
górnictwo i wydobywanie ..... mining and quarrying	83,5	16,5	15,7	56,6	119,2	136,7
przetwórstwo przemysłowe ..... manufacturing	94,4	5,6	4,8	29,9	95,4	148,4
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ ..... electricity, gas, steam and air conditioning supply	91,5	8,5	7,3	53,2	104,9	120,2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ ..... water supply; sewerage, waste management and remediation activities	92,7	7,3	5,8	80,7	140,3	154,6
Budownictwo ..... Construction	97,1	2,9	2,2	43,4	103,8	152,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	97,3	2,7	2,2	31,7	96,5	146,9
Transport i gospodarka magazynowa ..... Transportation and storage	94,6	5,4	4,4	96,8	163,3	175,9
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	92,7	7,3	5,8	73,5	111,2	118,9
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	95,7	4,3	2,8	40,6	127,6	148,9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	87,2	12,8	10,2	52,7	120,8	125,9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	89,8	10,2	7,9	82,4	123,8	194,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... Professional, scientific and technical activities	94,2	5,8	4,8	64,4	132,0	149,5
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	97,2	2,8	2,2	25,6	79,6	88,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	99,0	1,0	0,3	50,9	110,1	123,5
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... Arts, entertainment and recreation	98,4	1,6	1,1	175,7	207,2	216,4
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities	91,7	8,3	6,8	93,4	166,4	185,1

TABL. 5 (269). **AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 grudnia
CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES
As of 31st December

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy		
			razem total	w tym	
				materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and work in pro- gress
w mln zł					
1	OGÓŁEM 2010	327387,6	63181,2	13931,4	8496,8
2	TOTAL 2015	397816,8	77363,1	17637,3	9945,3
3	 2017	457528,2	88607,7	20098,0	10727,5
4	2018	493135,7	98630,3	24491,4	12073,1
5	sektor publiczny ..... public sector	82653,5	9435,0	5362,7	1271,9
6	sektor prywatny..... private sector	410482,1	89195,3	19128,7	10801,1
	w tym: of which:				
7	Przemysł ..... Industry	138597,5	36877,0	19979,2	4025,1
8	górnictwo i wydobywanie ..... mining and quarrying	448,1	51,3	17,3	3,9
9	przetwórstwo przemysłowe..... manufacturing	94296,8	31707,5	15676,9	4015,4
10	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ ..... electricity, gas, steam and air conditioning supply	41278,4	4994,0	4209,6	2,2
11	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ ..... water supply; sewerage, waste management and remediation activities	2574,1	124,2	75,3	3,6
12	Budownictwo..... Construction	32839,8	7015,7	1072,9	4094,4
13	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ .... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	127921,9	42426,7	1064,4	405,3
14	Transport i gospodarka magazynowa ..... Transportation and storage	35650,6	1611,4	1062,4	30,1
15	Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	2496,1	111,6	50,4	6,0
16	Informacja i komunikacja ..... Information and communication	34237,6	2869,9	657,9	640,4
17	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	65570,3	1854,4	5,7	66,7
18	Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	10413,6	3264,3	49,8	1849,1
19	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	27717,4	1657,8	283,0	861,7
20	Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	12118,6	566,6	86,8	20,7
21	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	1736,3	93,3	69,9	1,5
22	Działalność związana z kulturą, rozrywką i re- kreacją..... Arts, entertainment and recreation	1898,6	54,7	37,8	0,3
23	Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	836,3	62,4	34,0	11,8

Stocks of which		Należności krótkoterminowe Short-term receivables		Inwestycje krótkoterminowe Short-term investments	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe Short-term prepayments and accruals	Lp. No.
produkty gotowe finished products	towary goods	razem total	w tym z tytułu dostaw i usług of which from deliveries and services			
in million PLN						
8882,9	30665,8	139503,2	114227,1	113726,6	10976,7	1
9402,1	37829,8	177228,8	139908,0	132165,1	11059,8	2
10225,4	44716,9	204070,3	162699,9	152591,4	12258,8	3
11233,5	47467,6	223830,1	177829,3	156676,3	13999,0	4
379,1	1009,7	19747,0	11233,1	51970,4	1501,1	5
10854,4	46457,8	204083,1	166596,3	104705,8	12498,0	6
8804,5	3444,8	60545,1	47375,5	38797,0	2378,4	7
17,2	9,7	205,3	156,5	185,3	6,2	8
8581,3	2934,1	41616,2	36107,9	18987,3	1985,8	9
197,4	469,0	17730,1	10364,2	18281,2	273,1	10
8,6	31,9	993,5	746,9	1343,2	113,2	11
840,3	589,8	13007,2	9668,6	9339,8	3477,2	12
488,4	39739,5	56464,8	47165,6	27613,9	1416,4	13
1,2	482,8	13483,8	9825,8	19617,1	938,3	14
0,5	41,0	790,2	460,2	1542,6	51,8	15
586,0	960,3	20010,9	17627,1	9342,5	2014,4	16
2,4	423,7	35471,7	25671,9	27444,4	799,7	17
442,0	895,2	2224,9	1834,9	4422,5	501,9	18
25,1	418,6	12527,3	10363,9	11942,1	1590,2	19
5,1	393,1	7411,4	6413,8	3505,6	635,0	20
0,0	21,6	833,6	764,1	715,2	94,2	21
0,1	14,6	276,1	91,3	1541,7	26,0	22
1,6	13,5	329,8	206,4	422,2	21,9	23

TABL. 6 (270). **KAPITAŁY (fundusze) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW^a**
Stan w dniu 31 grudnia
SHARE EQUITY (funds) OF ENTERPRISES^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym		Of which		
		kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplementa- ry capital (fund)	niepodzielony wynik finanso- wy z lat ubie- głych undistributed financial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year	
		w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	2010	411644,0	225768,3	125739,2	-11420,0	39621,5
TOTAL	2015	514101,1	275383,8	182130,6	-21632,2	33375,8
	2017	556898,9	270456,3	203108,8	-21710,3	54735,9
	2018	580858,1	262466,5	239320,0	-21000,2	45126,2
sektor publiczny.....		216498,4	144141,8	65074,8	-7258,0	7923,4
public sector						
sektor prywatny		364359,7	118324,7	174245,2	-13742,3	37202,8
private sector						
w tym: of which:						
Przemysł.....		244780,9	94879,0	111210,7	359,4	21215,9
Industry						
górnictwo i wydobywanie		3721,2	538,8	2842,0	-1792,1	293,3
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe		113636,2	29423,9	56866,1	-74,9	14236,4
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ ..		117842,6	58542,1	48694,1	2593,1	6313,0
electricity, gas, steam and air conditioning supply						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		9580,9	6374,2	2808,5	-366,7	373,2
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		14036,4	4417,7	7549,3	-1344,4	1225,9
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		70108,8	24207,8	35962,8	-8206,0	9424,3
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa.....		49994,3	35764,3	12071,8	-8516,7	3504,1
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		7079,1	3505,7	1655,2	203,3	478,5
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja.....		65615,7	15328,4	27787,4	7411,1	2464,8
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....		39568,9	27973,4	8296,5	-200,5	2223,4
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		35974,1	24395,8	10345,0	-1483,4	996,9
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna		39603,5	26191,4	17208,2	-7308,5	2429,1
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		5475,5	1863,6	2918,6	-513,0	635,2
Administrative and support service activities						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		3858,1	1832,2	2533,3	-996,2	31,1
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i re- kreacją		1817,5	736,5	839,1	-448,9	154,3
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa		1471,3	613,7	522,7	-73,2	184,3
Other service activities						

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 316.
a See general notes, item 12 on page 316.

TABLE 7 (271). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK**^a
Stan w dniu 31 grudnia
SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym mienie		Of which estate		
		Skarbu Państwa of the State Treasury	państwowych osób praw- nych of state legal persons	krajowych osób fizycz- nych of domestic natural persons	osób zagran- icznych of foreign persons	
		w mln zł		in million PLN		
OGÓŁEM 2010	178451,7	65519,5	8739,8	6917,3	57527,3	
TOTAL						
	2015	219340,3	70675,6	23461,6	7858,6	59079,9
	2017	226337,7	71265,3	23301,7	10820,2	59480,5
	2018	223383,0	69984,2	26995,4	9046,7	54944,5
sektor publiczny ..... public sector	120816,4	69802,0	26976,8	107,1	—	
sektor prywatny ..... private sector	102566,7	182,2	18,5	8939,5	54944,5	
w tym: of which:						
Przemysł ..... Industry	91885,2	27200,5	11594,3	4233,0	16057,5	
górnictwo i wydobywanie ..... mining and quarrying	537,4	—	0,1	21,3	20,4	
przetwórstwo przemysłowe ..... manufacturing	26538,0	396,4	796,3	4072,1	13959,7	
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ .... electricity, gas, steam and air conditioning supply	58539,5	26804,1	10797,6	100,8	1803,1	
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ ..... water supply; sewerage, waste management and remediation activities	6270,3	—	0,3	38,8	274,4	
Budownictwo ..... Construction	3798,3	385,0	537,3	392,5	1444,6	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	22331,0	61,6	3,4	2033,0	16149,3	
Transport i gospodarka magazynowa ..... Transportation and storage	34523,7	17938,7	10352,9	272,2	1537,5	
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	3419,1	1186,4	123,6	765,9	715,7	
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	15273,1	955,5	429,2	425,7	6083,5	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	15128,7	7682,7	3502,9	25,4	1663,2	
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	10087,4	96,1	4,7	302,0	5454,4	
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna ..... Professional, scientific and technical activities	22183,7	14151,6	353,1	306,0	3923,0	
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	1752,1	—	1,5	100,3	929,8	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	1801,0	—	0,1	52,7	867,1	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i re- kreacją ..... Arts, entertainment and recreation	737,3	295,9	1,7	23,1	54,4	
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities	179,8	—	90,8	16,4	12,3	

^a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

^a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (272). ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW
Stan w dniu 31 grudnia
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term			
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which		
					kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług from deliveries and ser- vices	
		w mln zł		in million PLN			
O G Ó Ł E M	2010	336305,8	117457,3	80542,0	218848,5	481115,9	105947,2
TOTAL	2015	447207,9	182989,9	127766,3	264218,0	66898,1	114119,6
	2017	500054,5	189486,7	147304,1	310567,8	79708,1	137114,3
	2018	547012,5	197322,3	154803,1	349690,2	97795,5	146826,7
sektor publiczny.....		89250,2	41948,1	25492,2	47302,1	11022,7	9035,2
public sector							
sektor prywatny		457762,3	155374,2	129310,9	302388,1	86772,8	137791,5
private sector							
w tym: of which:							
Przemysł.....		142490,3	42352,7	31503,8	100137,6	20133,3	44281,6
Industry							
górnictwo i wydobywanie.....		409,2	80,3	55,9	328,9	88,5	205,8
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe		88220,7	24465,6	20124,8	63755,1	10149,6	33953,1
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ ...		50613,0	16240,0	10145,3	34373,0	9375,5	9652,8
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		3247,4	1566,8	1177,9	1680,6	519,6	469,9
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		26005,9	4427,0	2391,1	21578,8	3004,7	10332,7
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		101443,1	14153,8	10219,8	87289,3	13831,3	56272,7
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa.....		47468,7	26825,5	15601,7	20643,2	2145,7	7419,5
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		5062,3	2957,0	2197,1	2105,2	780,3	641,3
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja.....		54095,2	31007,5	26127,1	23087,7	6063,5	10279,1
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		94689,0	42575,9	40178,0	52113,1	37999,1	3683,3
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		17936,1	11848,7	9807,9	6087,5	1437,7	1416,0
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		27288,4	7808,6	6061,2	19479,7	4354,6	7249,6
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		23344,8	9601,1	7841,5	13743,6	7473,9	3894,5
Administrative and support service activities							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		3645,3	2218,0	1765,7	1427,3	244,2	698,2
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		1824,4	912,7	670,6	911,6	118,3	250,0
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		584,5	124,0	84,9	460,4	116,6	134,9
Other service activities							

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej. Podstawę prawną określającą te procesy stanowi ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241, z późn. zm.). W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 994, z późn. zm.), ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 995, z późn. zm.), ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 913, z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1530, z późn. zm.).

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące dochodów i wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych.

3. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określane w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

Miasto na prawach powiatu realizuje równocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również

General notes

1. Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and particularly: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public dept, as well as settlements with the European Union budget. The legal basis defining the above mentioned processes is the Law on Public Finances, dated 27th August 2009 (unified text: Journal of Laws 2017 item 2077, with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments). With respect to the financial management of local government units, the legal basis is additionally provided by the Law on Gmina Local Government, dated 8th March 1990 (unified text: Journal of Laws 2018 item 994, with later amendments), the Law on Powiat Local Government, dated 5th June 1998 (unified text: Journal of Laws 2018 item 995, with later amendments), the Law on Voivodship Local Government, dated 5th June 1998 (unified text: Journal of Laws 2018 item 913, with later amendments) as well as the Law on Incomes of Local Government Units, dated 13th November 2003 (unified text: Journal of Laws 2018 item 1530, with later amendments).

2. The presented data include information regarding revenue and expenditure of the budgets of local government units as well as revenue and costs of local government budgetary establishments.

3. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Law on Public Finances.

City with powiat status fulfils the tasks of a gmina as well as of a powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received by both the gmina and the powiat) as well as expenditure realized jointly by the gmina and the powiat. Therefore in the tables revenue and

status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej. Powyższa uwaga dotyczy również samorządowych zakładów budżetowych.

4. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. w podziale na działy – określające rodzaj działalności oraz paragrafy – określające rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku. Dane opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2014 r. poz. 1053, z późn. zm.).

Prezentowane dane w zakresie dochodów i wydatków według działów obejmują wszystkie paragrafy dochodowe/wydatkowe zrealizowane w danym dziale.

5. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
  - a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
  - b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową,
  - c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
  - d) środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł;
- 2) dotacje:
  - a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
  - b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200, 620 oraz od 2015 r. – 205 i 625 według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych),
  - c) otrzymane z funduszy celowych (od 2011 r. są tylko państwowe fundusze celowe),
  - d) pozostałe dotacje, w tym dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

expenditure of gminas are given without data for cities with powiat status, while revenue and expenditure of cities with powiat status are given jointly with gmina and powiat part of revenue and expenditure. The above note concerns also local government budgetary establishment.

4. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are grouped in accordance with the provisions set forth in the Law on Public Finances, i.e. they are grouped into divisions – defining types of activity, and into paragraphs – defining types of revenue, income or expenditure. The data were compiled in accordance with the decree of the Minister of Finance, dated 2nd March 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (unified text: Journal of Laws 2014 item 1053, with later amendments).

The presented data on revenue and expenditure by divisions cover all the paragraphs of revenue/ expenditure realized in that division.

5. Budget revenue of local government units comprise:

- 1) own revenue, i.e.:
  - a) revenue from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
  - b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty,
  - c) revenue from property, e.g., revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,
  - d) funds for additional financing of own tasks from other sources;
- 2) grants:
  - a) targeted grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, and tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,
  - b) provided under programmes financed with the European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget (paragraphs 200, 620 and since 2015 – 205 and 625 according to the detailed classification of incomes, expenses, revenues and expenditures, and funds from foreign sources),
  - c) received from appropriated funds (since 2011 state appropriated funds),
  - d) other grants, of which targeted grants for tasks realized on the basis of agreements between local government units;
- 3) general subvention from the state budget, comprising: equalisation, educational, compensating, balancing and regional parts.

6. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na obsługę długu publicznego, w tym wypłaty z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

7. Od 2010 r. w sektorze finansów publicznych funkcjonują **samorządowe zakłady budżetowe**, które odpłatnie wykonują zadania i pokrywają koszty swojej działalności z przychodów własnych oraz ewentualnych dotacji przedmiotowych, a także z dotacji celowych na zadania bieżące i z dotacji celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, otrzymanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

8. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdawczości budżetowej Ministerstwa Finansów.

6. Expenditure of local government units budgets are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- expenditure on wages and salaries (including derivatives),
- expenditure on the purchase of materials and services,
- grants, among others, for organizational and legal units operating within local government units budgets,
- expenditure on public debt servicing, of which payments related to granting endorsements and guarantees.

7. Since 2010 in the sector of public finance are functioning **local government budgetary establishments** which perform tasks for a fee, and cover the costs related to their activity from own revenues and from possible product grants, as well as from targeted grants for current tasks and targeted grants for financing or co-financing of the investment-related costs, obtained from the budgets of local government units.

8. Statistics Poland has compiled information concerning the budgets of local government units on the basis of the budgetary reporting by the Ministry of Finance.

TABL. 1 (273). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
O G Ó Ł E M	2010 26225971,5	8719001,2	12405737,3	2648303,9	2452929,2
T O T A L	2015 33644241,2	11152669,3	16780226,1	2942665,5	2768680,4
	2017 38416718,2	14294145,5	18355003,3	3217446,4	2550123,0
	2018 42433389,8	15736978,1	20153984,0	3577764,0	2964663,7
Dochody własne	25536161,6	7175894,2	14344802,9	1441037,4	2574427,0
Own revenue					
w tym: of which:					
Udziały w podatku dochodowym	14248461,2	3501268,3	7371275,1	936926,2	2438991,6
Share in income tax					
od osób prawnych	3230958,9	130284,0	988236,9	27209,2	2085228,7
corporate income tax					
od osób fizycznych	11017502,3	3370984,2	6383038,2	909717,0	353762,9
personal income tax					
Podatek od nieruchomości	3272746,5	1618606,1	1654140,4	x	x
Tax on real estate					
Podatek rolny	148555,0	146662,7	1892,2	x	x
Agricultural tax					
Podatek od środków transportowych	226859,9	175791,2	51068,6	x	x
Tax on means of transport					
Podatek od działalności gospodarczej osób fizycz- nych opłacany w formie karty podatkowej	15000,1	6715,9	8284,2	x	x
Receipts from lump sum taxation					
Podatek od spadków i darowizn	85821,6	20338,2	65483,4	x	x
Tax on inheritances and donations					
Podatek od czynności cywilnoprawnych	816306,1	204000,9	612305,1	x	x
Tax on civil law transactions					
Opiata skarbowa	126177,8	24271,1	101906,7	x	x
Stamp duty					
Opiata targowa	22251,7	20004,4	2247,4	x	x
Market place fee					
Dochody z majątku	1219752,1	321556,4	809711,9	40415,3	48068,5
Revenue from property					
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze	835501,1	143398,2	663444,1	11228,5	17430,2
of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABLE 1 (273): **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł in thousand PLN				
Dochody własne (dok.) Own revenue (cont.)					
Wpływy z usług ..... Revenue from services	1718484,9	233053,9	1289897,3	187853,0	7680,8
Srodki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł ..... Funds for additional financing of own tasks from other sources	88191,8	55924,5	23288,9	8293,5	684,9
Dotacje ..... Grants	9165151,7	4974643,3	3028365,6	866690,6	295452,2
Dotacje celowe..... Targeted grants	7355468,9	4316497,4	2202039,1	738943,2	97989,2
z budżetu państwa ..... from the state budget	6862267,0	4158399,0	2099879,6	519017,7	84970,6
na zadania: for tasks:					
z zakresu administracji rządowej ..... for government administration tasks	5909466,7	3676176,1	1818948,6	331882,2	82459,8
własne ..... for own tasks	939940,7	479907,6	273981,0	183541,3	2510,7
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej ..... realized on the basis of agreements with government administration bodies	12859,5	2315,3	6950,0	3594,2	—
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego..... for tasks realized on the basis of agreements between local government units	232954,2	63145,6	89665,7	72874,4	7268,5
otrzymane z państwowych funduszy celowych .... received from state appropriated funds	62693,6	46540,8	1799,4	11020,0	3333,3
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań ..... for financial assistance between local government units for additional financing of own tasks	197554,2	48411,9	10694,5	136031,0	2416,7
Dotacje z paragrafów 200 i 620 ^b ..... Grants from paragraphs 200 and 620 ^b	202793,4	124924,5	1370,3	12716,1	63782,5
Dotacje z paragrafów 205 i 625 ^b ..... Grants from paragraphs 205 and 625 ^b	1606889,4	533221,5	824956,2	115031,2	133680,5
Subwencja ogólna z budżetu państwa ..... General subvention from the state budget	7732076,5	3586440,6	2780815,5	1270036,0	94784,5
W tym część oświatowa ..... Of which educational part	6219837,7	2727612,9	2489904,5	916854,6	85465,8

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2 (274). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2018 R.**

REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thousand PLN		
OGÓŁEM	42433389,8	15736978,1	20153984,0	3577764,0	2964663,7
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	277772,6	223734,9	851,1	12718,4	40468,2
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe.....	36,2	36,2	—	—	—
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	59767,2	58862,2	606,5	298,4	—
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	2931771,8	419699,4	2093353,3	332932,8	85786,3
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	2305049,2	359521,3	1837132,4	61479,3	46916,2
Dwelling economy					
Działalność usługowa.....	136069,8	5215,3	65070,3	62365,8	3418,3
Service activity					
Administracja publiczna	194576,2	87095,8	74617,0	24718,6	8144,8
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	357228,1	32143,2	156882,7	168202,1	—
Public safety and fire care					
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej	19736134,2	5871942,4	10363366,0	1042928,1	2457897,7
Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal personality					
Różne rozliczenia	8167788,9	3690297,0	2910758,3	1276572,1	290161,5
Various settlements					
Oświata i wychowanie	659952,7	389689,1	215107,7	51335,5	3820,3
Education					
Ochrona zdrowia	111018,6	2217,5	23616,4	82209,3	2975,4
Health care					
Pomoc społeczna	734799,4	226476,4	218839,2	288244,5	1239,4
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej ...	96403,9	2365,0	31190,3	53981,1	8867,5
Other tasks in sphere of social policy					
Edukacyjna opieka wychowawcza	44951,3	18936,1	15929,7	9694,6	390,9
Educational care					
Rodzina	5150978,5	3483526,9	1591018,6	70435,5	5997,6
Family					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1156588,1	695704,7	444376,3	14228,1	2279,0
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	98733,1	53247,5	39345,8	2464,9	3674,9
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	120980,5	80359,8	34652,3	5968,3	0,1
Physical education					

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

U w a g a. Prezentowane dane obejmują wszystkie paragrafy dochodowe zrealizowane w danym dziale.

^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

N o t e. The presented data cover all the paragraphs of revenue realized in that division.

TABL. 3 (275). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship	
	w tys. zł		in thousand PLN			
OGÓŁEM 2010	28959461,0	9321045,7	14346774,9	2783080,3	2508560,2	
TOTAL						
	2015	31900288,2	10937972,5	15442103,8	2926849,9	2593362,0
	2017	38154915,7	14469466,0	18154126,8	3232284,3	2299038,7
	2018	42709284,0	16544896,1	19878690,3	3647103,6	2638593,9
Wydatki bieżące	34840492,6	13014234,0	17098901,4	2811801,5	1915555,6	
Current expenditure						
w tym: of which:						
Dotacje.....	3549753,9	1007892,4	1578881,7	239002,6	723977,1	
Grants						
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych.....	80888,8	35365,8	44623,2	899,8	—	
of which for local government budgetary establishments						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych.....	5694475,7	3752694,2	1817969,5	117910,5	5901,4	
Benefits for natural persons						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych.....	23615578,0	8082608,8	12480255,6	2291522,5	761191,1	
Current expenditure of budgetary units						
w tym: of which:						
wynagrodzenia.....	11003390,9	4230114,5	5025316,1	1423791,3	324169,0	
wages and salaries						
w tym osobowe.....	10048908,2	3838931,6	4626499,3	1286506,6	296970,6	
of which personal						
pochodne od wynagrodzeń ^b	1994166,5	807566,6	893799,4	234640,7	58159,8	
derivatives from wages and salaries ^b						
zakup materiałów i usług.....	9178238,2	2550532,0	5839223,5	470206,3	318276,4	
purchase of materials and services						
Obsługa długu publicznego.....	384283,9	80928,9	242347,9	20826,0	40181,1	
Public debt servicing						
w tym wypłaty z tytułu gwarancji i poręczeń.....	6884,6	393,8	—	2645,2	3845,6	
of which payments related to guarantees and endorsements						
Wydatki majątkowe	7868791,4	3530662,1	2779788,8	835302,1	723038,3	
Property expenditure						
W tym inwestycyjne ^c	7620312,5	3498722,4	2613315,2	827907,0	680367,9	
Of which investment expenditure ^c						

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. c Including grants for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

TABL. 4 (276). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2018 R.

EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thousand PLN		
O G Ó Ł E M	42709284,0	16544896,1	19878690,3	3647103,6	2638593,9
T O T A L					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	552630,0	488616,5	189,5	6046,4	57777,5
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe.....	1636,9	61,2	600,0	—	975,7
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	55901,9	52135,5	3766,4	—	—
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	8805809,5	1900563,8	5063381,6	831976,2	1009887,8
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	1775094,4	380977,9	1352709,6	21951,0	19455,9
Dwelling economy					
Działalność usługowa.....	191499,3	30102,0	85490,4	48244,7	27662,2
Service activity					
Administracja publiczna	3438361,8	1418956,0	1357498,7	428111,6	233795,5
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	768105,1	194888,1	381662,8	172718,7	18835,5
Public safety and fire care					
Obsługa długu publicznego.....	384443,9	80868,2	242568,6	20826,0	40181,1
Public debt servicing					
Różne rozliczenia	1570333,6	78370,0	966413,9	141010,6	384539,2
Various settlements					
Oświata i wychowanie	10848670,9	5056928,6	4740886,5	916837,4	134018,5
Education					
Ochrona zdrowia	858371,0	78896,1	378408,1	124669,8	276397,0
Health care					
Pomoc społeczna	1736461,0	610631,5	745449,9	340879,4	39500,3
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	267434,0	6465,6	81603,5	131398,0	47966,8
Other tasks in sphere of social policy					
Edukacyjna opieka wychowawcza	976377,5	145559,9	571457,4	234800,9	24559,3
Educational care					
Rodzina	5601059,9	3551060,5	1881696,0	162045,6	6257,8
Family					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2393193,2	1515030,0	866308,0	7845,0	4010,3
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1538523,0	502460,3	732301,7	20380,2	283380,8
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	738390,6	395319,2	310062,1	14884,3	18125,0
Physical education					

^a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

U w a g a. Prezentowane dane obejmują wszystkie paragrafy wydatkowe zrealizowane w danym dziale.

^a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

N o t e. The presented data cover all the paragraphs of expenditure realized in that division.

TABLE 5 (277). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
REVENUE AND COSTS OF LOCAL GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
Przychody ..... 2015 Revenue	607595,0	313642,7	269691,4	4106,8	20154,1
2017	641770,1	322716,5	293945,5	5352,2	19755,9
2018	665262,0	329093,2	309673,0	5471,6	21024,1
w tym: of which:					
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług ..... Revenue from sale of products, asset components and services	460714,3	217082,1	218956,9	3789,9	20885,4
Dotacje z budżetów jednostek samorządu teryto- rialnego ^b ..... Grants from local government units budgets ^b	80492,4	34985,5	44607,1	899,8	—
Koszty ..... 2015 Costs	598513,3	309900,3	264612,1	4082,7	19918,2
2017	632819,1	319123,9	288856,3	5351,5	19487,4
2018	650105,2	322919,5	301207,6	5323,9	20654,2
w tym: of which:					
Materiały i usługi ..... Materials and services	233996,9	120713,9	103972,6	2245,9	7064,5
Podatek dochodowy od osób prawnych ..... Corporate income tax	5056,1	2463,9	2307,7	46,5	238,0
Wpłata nadwyżek do budżetów jednostek samo- rządu terytorialnego ..... Surplus payments to local government units budg- ets	10213,8	3407,7	6798,6	7,4	—

a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

a Excluding revenue and costs of local government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. b Including grants from the state budget as well as payments from the European funds budget.

DZIAŁ XX INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje wodne, udoskonalenia gruntów oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji, z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 stycznia 2005 r.

W przypadku ujemnych różnic kursowych walut suma nakładów na poszczególne grupy rodzajowe może być większa od nakładów na środki trwałe ogółem.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne – jeśli nie zaznaczono inaczej – zaliczono do odpowiednich sekcji PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

CHAPTER XX INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernisation) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and premises as well as civil engineering works), of which, among others, construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and other equipment),
- transport equipment,
- others, i.e., irrigation and drainage, improvements to land as well as livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realisation, except for interests not included in outlays on fixed assets by units that apply International Accounting Standards (IAS), implemented since 1st January 2005.

In the case of foreign exchange losses of currencies, the sum of outlays on particular groups of assets may exceed the total value of outlays on fixed assets.

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realisation. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays – unless otherwise indicated – are included into the appropriate sections of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and premises, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa nieukończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również: drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 stycznia 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują:

- wartości gruntów uznanych od 1 stycznia 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1990 r. (Dz.U. Nr 90, poz. 529),
- prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 stycznia 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 395, z późn. zm.).

2. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w **bieżących cenach ewidencyjnych** według stanu w dniu 31 grudnia należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
  - przed 1 stycznia 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
  - po 1 stycznia 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia,

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- legal persons and organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction, was estimated.

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., do not include the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. Fixed assets include asset components and other objects completed and ready for usage with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also: public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of land tracts, long-term plantings, irrigation and drainage, water structures, land, livestock (basic herd) as well as since 1st January 2002 cooperative ownership right to residential premises and cooperative right to non-residential (of utility character) premises.

Data regarding fixed assets do not include:

- the value of land recognised, since 1st January 1991, as a fixed assets, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12th December 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529),
- right of perpetual usufruct of land, regarded as fixed assets since 1st January 2002, in accordance with Accounting Act, dated 29th September 1994 (unified text: Journal of Laws 2018 item 395, with later amendments).

2. The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on their purchase or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The **gross value** of fixed assets **at current book-keeping prices** is understood, as of 31st December:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation:
  - before 1st January 1995 – as the value at replacement prices of September 1994,
  - after 1st January 1995 – as the purchase or manufacturing value at current prices,

- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 stycznia 2005 r. – również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 stycznia 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 stycznia 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz.U. Nr 7, poz. 34).

3. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji oraz urządzeń wodnych – ustalono szacunkowo.

4. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych. Grupowanie obejmuje:

- 1) budynki i budowle:
  - a) budynki i lokale, od 1 stycznia 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
  - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji wodnych);
- 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
  - a) kotły i maszyny energetyczne,
  - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
  - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
  - d) urządzenia techniczne,
  - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
- 3) środki transportu;
- 4) pozostałe środki trwałe, tj.: zasadzenia wieloletnie, melioracje wodne i inwentarz żywy (sta-do podstawowe).

- in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1st January 2005 – also revaluation according to fair value.

The **gross value at replacement prices** was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy as of 1st January 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Ministry of Finance, dated 20th January 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- of legal persons and organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, irrigation and drainage and water structures, was estimated.

4. The value of fixed assets according to groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets. The grouping includes:

- 1) buildings and structures:
  - a) buildings and premises, since 1st January 2002 cooperative ownership right to residential premises as well as cooperative right to non-residential (of utility character) premises,
  - b) civil engineering works (excluding irrigation and drainage);
- 2) machinery, technical equipment and tools:
  - a) boilers and power industry machinery,
  - b) general usage machinery, equipment and apparatus,
  - c) special use machinery, equipment and apparatus,
  - d) technical equipment,
  - e) tools, instruments, moveables and other equipment;
- 3) transport equipment;
- 4) other fixed assets, i.e., long-term plantings, irrigation and drainage and livestock (basic herd).

Inwestycje Investments

TABL. 1 (278): **NAKLADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł		in million PLN	
O G Ó Ł E M	43333,3	58041,4	58037,2	67944,0
T O T A L				
sektor publiczny	14392,2	20861,9	16385,6	20041,2
public sector				
sektor prywatny	28941,1	37179,4	41651,6	47902,8
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	603,4	821,8	837,7	1144,5
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	9783,5	15681,8	14038,3	11987,0
Industry				
górnictwo i wydobywanie	75,5	153,8	102,8	196,9
mining and quarrying				
przetwórstwo przemysłowe	4802,7	7128,6	8568,9	7635,4
manufacturing				
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	2205,3	6531,9	4395,4	2703,2
electricity, gas, steam and air conditioning supply				
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ	2700,1	1867,5	971,1	1451,5
water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
Budownictwo	1423,2	2314,2	2628,6	3637,3
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3791,8	4304,6	5967,4	6243,9
Trade; repair of motor vehicles ^Δ				
Transport i gospodarka magazynowa ^b	5911,0	10289,6	8885,4	11871,8
Transportation and storage ^b				
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	403,0	531,0	457,9	838,6
Accommodation and catering ^Δ				
Informacja i komunikacja	5556,2	4407,9	4691,2	5461,4
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2153,3	2224,5	3114,1	4279,8
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	5929,2	6670,2	6985,1	6993,3
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1090,8	1570,4	1473,4	1665,8
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1231,1	3259,8	4480,5	6805,3
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	1226,4	1600,5	1120,1	2022,5
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	1100,9	1807,9	1077,7	1452,5
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1628,6	1653,7	1228,8	1838,0
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1319,3	774,8	890,7	1594,8
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	181,5	128,8	160,3	107,6
Other service activities				

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.

a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (279). **NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)**
 INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł		in million PLN	
O G Ó Ł E M T O T A L	28261,9	38428,2	39061,7	42578,9
sektor publiczny..... public sector	7538,9	13259,9	8985,9	8978,3
sektor prywatny	20723,0	25168,3	30075,8	33600,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... Agriculture, forestry and fishing	62,1	136,8	106,1	126,5
Przemysł..... Industry	8842,8	12513,8	13467,2	10532,7
górnictwo i wydobywanie	60,5	115,6	90,3	116,3
przetwórstwo przemysłowe	4545,1	6781,7	8397,6	6997,0
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	2141,9	4386,1	4285,5	2524,5
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ	2095,4	1230,4	693,9	894,8
Budownictwo	1046,8	1735,9	1667,3	1875,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3242,9	3502,4	5114,7	5432,0
Transport i gospodarka magazynowa..... Transportation and storage	3178,8	7319,5	4263,9	5480,5
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	257,0	403,0	330,1	620,2
Informacja i komunikacja..... Information and communication	5393,8	4006,3	4297,2	5061,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities	1850,3	2161,7	2871,5	4257,4
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	722,7	631,6	555,0	712,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	698,6	1197,2	939,6	1136,8
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	1158,6	3027,7	4119,9	5404,6
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	0,9	1,1	—	0,0
Edukacja..... Education	77,3	57,7	59,1	82,5
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1442,0	1315,1	850,0	1079,7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	238,8	360,1	332,0	723,9
Pozostała działalność usługowa	48,6	58,4	88,3	52,7

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABLE 3 (280). **NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which		
		budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urzą- dzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equip- ment and tools	środki transportu transport equipment
		w mln zł	in million PLN	
OGÓŁEM 2010	37584,8	16691,3	15050,5	5515,7
TOTAL 2015	56386,0	22365,0	22767,5	10554,6
..... 2017	51844,1	19387,5	21453,3	10841,1
2018	62076,5	25031,9	23245,8	13556,0
w tym: of which:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... Agriculture, forestry and fishing	126,4	85,7	25,7	10,3
Przemysł ..... Industry	18037,4	7321,5	9975,5	665,4
górnictwo i wydobywanie ..... mining and quarrying	124,7	92,2	25,8	6,8
przetwórstwo przemysłowe..... manufacturing	10282,6	2652,7	7121,0	435,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ .. electricity, gas, steam and air conditioning supply	6700,4	3941,3	2656,6	102,1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ ..... water supply; sewerage, waste management and remediation activities	929,7	635,3	172,2	121,4
Budownictwo ..... Construction	1930,5	1037,3	655,4	233,3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	6240,5	1762,9	2976,1	1492,7
Transport i gospodarka magazynowa ..... Transportation and storage	14185,3	10357,8	1035,7	2676,5
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	858,6	572,6	275,6	9,3
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	6357,3	1251,0	5003,6	99,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	4721,9	376,8	1179,4	3165,5
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	793,4	692,8	86,7	12,1
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna ..... Professional, scientific and technical activities	1325,9	331,9	789,6	194,1
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ .... Administrative and support service activities	5516,8	111,3	423,1	4965,9
Edukacja ..... Education	83,7	61,5	18,6	3,5
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	1053,5	473,8	560,5	18,9
Działalność związana z kulturą, rozrywką i re- kreacją..... Arts, entertainment and recreation	804,6	586,9	209,9	7,4

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe Fixed assets

TABL. 4 (281). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a (bieżące ceny ewidencyjne)

Stan w dniu 31 grudnia

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł		in million PLN	
O G Ó Ł E M TOTAL	550436,3	715544,9	814765,7	858157,3
sektor publiczny..... public sector	204905,1	292821,3	342184,7	355446,5
sektor prywatny..... private sector	345531,2	422723,6	472581,0	502710,8
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... Agriculture, forestry and fishing	17258,0	20134,3	21874,5	22320,6
Przemysł..... Industry	120507,2	157623,6	188368,5	200619
górnictwo i wydobywanie..... mining and quarrying	532,3	1790,9	1524,5	1265,9
przetwórstwo przemysłowe..... manufacturing	62016,1	78422,1	91795,2	105243,4
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ ..... electricity, gas, steam and air conditioning supply	42379,3	51808,0	67923,0	65920,1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ ..... water supply; sewerage, waste management and remediation activities	15579,6	25602,6	27125,9	28189,6
Budownictwo..... Construction	12892,9	13489,4	14740,3	16074,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	41587,1	54058,3	59997,4	59039,2
Transport i gospodarka magazynowa ^b ..... Transportation and storage ^b	98497,8	154533,7	184103,4	184114,3
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	5415,8	6619,0	7341,7	8122,3
Informacja i komunikacja..... Information and communication	57331,8	51200,1	52850,5	58689,2
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities	21927,8	22597,5	28346,0	31458,1
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	98591,8	121842,7	131896,6	140631,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	15267,5	21067,4	23287,0	23171,1
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	8736,7	13496,3	15992,2	21964,7
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne..... Public administration and defence; compulsory social security	19789,4	27353,1	28790,4	30669,2
Edukacja..... Education	14190,3	20930,5	23349,7	24373,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	9717,3	15079,2	17330,0	19058,4
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	5883,4	11807,6	12844,0	14117,4
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	2841,3	3712,2	3653,3	3734,9

^a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.
^b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

^a The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.
^b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (282). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (bieżące ceny ewidencyjne)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a (current book-keeping prices)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł		in million PLN	
OGÓŁEM ..... TOTAL	355165,2	431907,7	494580,4	534411,1
sektor publiczny ..... public sector	117480,5	159814,7	191625,5	209335,7
sektor prywatny ..... private sector	237684,7	272093,0	302954,9	325075,4
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... Agriculture, forestry and fishing	834,1	1408,3	1887,1	1969,5
Przemysł ..... Industry	110117,4	141607,8	170875,4	182180,6
górnictwo i wydobywanie ..... mining and quarrying	423,8	1443,0	1012,6	707,8
przetwórstwo przemysłowe..... manufacturing	58833,8	73997,5	87104,3	100072,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ ..... electricity, gas, steam and air conditioning supply	41006,0	48640,8	64073,7	61894,8
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ ..... water supply; sewerage, waste management and remediation activities	9853,8	17526,5	18684,7	19505,9
Budownictwo..... Construction	9270,4	6710,2	6985,6	7689,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	35213,1	45150,9	50184,7	48665,9
Transport i gospodarka magazynowa ..... Transportation and storage	57038,4	88580,5	104464,0	112824,7
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	4379,0	5137,4	5629,2	6223,3
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	55660,7	48334,8	49714,6	55331,8
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	20406,4	20375,8	25907,9	28982,6
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	30020,9	28555,6	27692,3	32552,3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	12184,4	15653,7	17522,2	17053,1
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	7850,1	12167,0	14002,0	19351,6
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne..... Public administration and defence; compulsory social security	9,4	3,9	—	2,3
Edukacja ..... Education	1279,6	1390,5	1397,0	1413,6
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	7544,8	11230,1	12449,6	13725,8
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	2681,5	4616,5	4883,9	5471,7
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	675,1	984,8	984,9	972,8

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

DZIAŁ XXI RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE L 174 z 26 czerwca 2013 r., z późn. zm.).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego regionu/województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

6. Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych, usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM), koszty podróży służbowych (bez diet) oraz inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym

CHAPTER XXI REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the “European System of Accounts 2010 (the ESA 2010)”, introduced by Regulation No. 549/2013 of the European Parliament and of the Council (EU) of 21st May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26th June 2013, with later amendments).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each region/voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

In calculations of gross domestic product volume indices, current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices.

4. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. Gross output includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding

Depozycje Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. **Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych** składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności.

9. **Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych** powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, pozostałe świadczenia z ubezpieczeń społecznych, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju regionów/województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

10. Grupowanie danych z rachunków regionalnych w przekroju województw, regionów i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. zgodnie z siedzibą i podstawowym rodzajem działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe);
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym i pomocniczą działalnością finansową, z wyłączeniem Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, podmioty zajmujące się ubezpieczeniami oraz jednostki niekomercyjne spełniające kryteria ESA 2010 w zakresie klasyfikacji do sektora instytucji finansowych;
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono jednostki będące producentami nierynkowymi, których produkcja przeznaczona jest na spożycie indywidualne i ogólnospołeczne, finansowane z obowiązkowych płatności dokonywanych przez jednostki należące do pozostałych sektorów, a także jednostki, których podstawową działalnością jest redy-

travelling allowances) and other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

8. **Gross primary income in the households sector** is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income.

9. **Gross disposable income in the households sector** is obtained as a result of correcting gross primary income by current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, other social security benefits, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by regions/voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

10. Grouping regional accounts data by voivodships, regions and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities (PKD 2007) was accomplished applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. in accordance with the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Criteria for classifying a given unit of the national economy into specific **institutional sector** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services);
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation and auxiliary financial activity, excluding the Bank Guarantee Fund, entities engaged in insurance activity as well as non-profit units that meet ESA 2010 classification criteria to financial corporations sector;
- 3) general government sector which consists of institutional units which are non-market producers whose output is intended for individual and collective consumption, and are financed by compulsory payments made by units be-

strybucja dochodu i bogactwa narodowego oraz jednostki kontrolowane przez sektor, które zgodnie z metodologią ESA 2010 spełniają kryteria zaliczenia do sektora;

- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł;
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi seksualne).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług seksualnych przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2015 i 2016 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych. Zmiany wynikają z wytycznych zawartych w najnowszym Podręczniku Deficytu i Długu Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (MGDD, edycja 2019), dotyczących traktowania składek podlegających zwrotowi. Ponadto do sektora instytucji rządowych i samorządowych przeklasyfikowane zostały jednostki z sektora przedsiębiorstw niefinansowych, sektora instytucji finansowych oraz sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczenia do tego sektora. Zmienione zostały również dane o dochodach w sektorze gospodarstw domowych z tytułu włączenia danych o wynagrodzeniach pracowników instytucji eksterytorialnych.

14. Opis wprowadzonych do rachunków narodowych zmian został zawarty w informacji sygnałnej „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2018 rok” z dnia 4 października 2019 r., dostępnej na stronie <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-pkb-za-2018-rok,9,5.html>.

15. Informacje dotyczące rachunków regionalnych zamieszczono w publikacji „Kompedium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

longing to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth as well as units which are controlled by the sector and accordingly to the ESA 2010 meet criteria for including in the sector;

- 4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working on own-account outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources;
- 5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. The estimation of the hidden economy and illegal activities is included in the regional accounts. **Hidden economy** covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work primarily within the service activity (including persons providing sexual services).

Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of persons deriving profits from exploiting sexual services, production and trafficking in narcotics and smuggling of cigarettes.

13. Data from regional accounts for the years 2015 and 2016 were changed in relation to those previously published, following revision in annual national accounts. The changes result from guidelines included in the latest edition of the "Manual on Government Deficit and Debt" (MGDD, 2019 edition) concerning the treatment of refundable contributions. Moreover, units were reclassified into the general government sector from the non-financial corporations sector, the financial corporations sector and the non-profit institutions serving households sector, which according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into this sector. Data on income in the households sector were also changed due to inclusion of data on wages and salaries of extraterritorial institutions' employees.

14. Description of introduced in national accounts changes was included in the Statistics Poland news release "Revised estimate of gross domestic product for the year 2018" of 4th October 2019, available at website <https://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2018,7,5.html>.

15. Information concerning regional accounts are placed in the publication "Kompedium wiedzy o rachunkach regionalnych".

TABLE 1 (283). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2016	2017	2015	2016	2017
	w mln zł	in million PLN		w odsetkach	in percent	
O G Ó Ł E M TOTAL	399162	414404	446586	x	x	x
W tym wartość dodana brutto Of which gross value added	354158	366066	392198	100,0	100,0	100,0
w tym sektor: of which sector:						
przedsiębiorstw niefinansowych ..... non-financial corporations	196436	200285	215306	55,5	54,7	54,9
instytucji rządowych i samorządowych ..... general government	43778	45328	47180	12,4	12,4	12,0
gospodarstw domowych ..... households	83479	85059	92191	23,6	23,2	23,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo .... Agriculture, forestry and fishing	8355	8874	11624	2,4	2,4	3,0
Przemysł..... Industry	65799	67806	69188	18,6	18,5	17,6
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	49106	52153	52837	13,9	14,2	13,5
Budownictwo ..... Construction	26159	24265	26437	7,4	6,6	6,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ ; information and communication	121765	124177	134351	34,4	33,9	34,3
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Financial and insurance activities; real estate activities	42477	48900	51034	12,0	13,4	13,0
Pozostałe usługi ..... Other services	89603	92043	99564	25,3	25,1	25,4
NA 1 MIESZKAŃCA^a PER CAPITA^a	74738	77360	83123	x	x	x
a W złotych. a in PLN.						

TABLE 2 (284). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW (ceny bieżące)**
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł	in million PLN		
Produkcja globalna.....	803268	832820	901554	Gross output
Zużycie pośrednie	449109	466754	509355	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto.....	354158	366066	392198	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	144775	155689	167844	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	205571	208135	219335	Gross operating surplus

TABLE 3 (285). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	221318	232678	247709	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	41439	43436	46106	per capita in PLN
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	180698	189653	199471	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	33833	35404	37128	per capita in PLN

DZIAŁ XXII PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

CHAPTER XXII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

Uwagi ogólne

Prezentowane w tablicach dane dotyczące podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON prowadzony jest przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru REGON określają przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 997, z późn. zm.) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. (Dz.U. poz. 2009, z późn. zm.) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników, oraz – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

General notes

Presented data concern entities of the national economy recorded in the REGON register and include legal persons, organisational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of Statistics Poland. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29th June 1995 (unified text: Journal of Laws 2018 item 997, with later amendments) and the provisions of the decree of the Council of Ministers, dated 30th November 2015 (Journal of Laws item 2009, with later amendments) on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaire, certificate specimens and detailed condition.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning unique identification numbers to them.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, which were registered in the REGON.

TABLE 1 (286). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**
Stan w dniu 31 grudnia
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	681012	766030^b	809369^b	816423^b	T O T A L
sektor publiczny	12830	12881	12327	12063	public sector
sektor prywatny	668182	740534	774978	778286	private sector
w tym:					of which:
Przedsiębiorstwa państwowe	93	62	59	13	State owned enterprises
Spółki	143033	199796	229399	217553	Companies
w tym:					of which:
handlowe	89319	142530	171229	159027	commercial
cywilne	53469	56916	57800	58141	civil
Spółdzielnie	3151	3117	3131	1834	Cooperatives
Fundacje	4641	7491	8632	7990	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	12749	15676	17105	15914	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	486952	503036	514006	535586	Natural persons conducting economic activity

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W podziale na sektory własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture. ^b In division by ownership sectors – excluding entities, for which information on ownership form does not exist in the REGON register.

TABLE 2 (287). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 grudnia
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
				razem total	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	
					jednosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation			
O G Ó Ł E M	2010 681012	194060	93	89319	117	25594	53469	3151	486952
T O T A L	2015 766030 ^b	262994	62	142530	108	33919	56916	3117	503036
	2017 809369 ^b	295363	59	171229	112	37972	57800	3131	514006
	2018 816423^b	280837	13	159027	99	31618	58141	1834	535586
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	8314	1985	1	1037	3	161	252	110	6329
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł	63954	22126	6	14771	14	2702	6996	107	41828
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe	58178	18223	5	11279	12	2040	6742	96	39955
of which manufacturing									

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W podziale według sekcji PKD – bez podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture. ^b In division by PKD sections – excluding entities for which the information on dominate type of conducted activity does not exist in the REGON register.

TABL. 2 (287). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		w tym of which								
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	spółki handlowe commercial companies				spółki cywilne civil law partnerships		spółdzielnie cooperatives
				razem total	w tym of which					
			jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury		z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation					
Budownictwo	78900	20275	1	15299	7	2614	4620	131	58625	
Construction										
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	184973	65055	1	40231	6	12490	23951	266	119918	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ										
Transport i gospodarka magazynowa	48496	8009	1	5553	9	1087	2326	12	40487	
Transportation and storage										
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	21511	8368	—	5205	2	990	3052	24	13143	
Accommodation and catering ^Δ										
Informacja i komunikacja	54161	17160	—	14849	8	2043	2133	25	37001	
Information and communication										
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	25794	8821	—	6931	6	949	588	93	16973	
Financial and insurance activities										
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	38996	28535	2	11305	27	2523	1231	910	10461	
Real estate activities										
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	120723	34117	1	26650	12	3634	6073	45	86606	
Professional, scientific and technical activities										
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	33695	11555	—	8959	1	1423	2447	49	22140	
Administrative and support service activities										
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3416	3390	—	21	—	5	2	—	26	
Public administration and defence; compulsory social security										
Edukacja	29435	12170	—	2403	—	251	1099	16	17265	
Education										
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	38918	4517	—	2288	—	175	1148	28	34401	
Human health and social work activities										
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13633	6207	—	1588	4	215	748	10	7426	
Arts, entertainment and recreation										
Pozostała działalność usługowa	51202	28248	—	1859	—	354	1470	7	22954	
Other service activities										

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABLE 3 (288). **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 grudnia
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe Partnerships		
		razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością limited liability	w tym of which		
					razem total	jawne unlimited	komandytowe limited
OGÓŁEM 2010	89319	80243	3059	77184	9076	6226	2231
TOTAL 2015	142530 ^a	127180	4126	123054	15350	6873	6093
..... 2017	171229 ^a	153466	4509	148957	17763	6974	8689
2018	159027^a	140257	3868	136389	18770^b	6818	9888
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... Agriculture, forestry and fishing	1037	868	18	850	169	120	34
Przemysł..... Industry	14771	13012	580	12432	1759	922	764
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing	11279	9738	437	9301	1541	873	619
Budownictwo..... Construction	15299	12885	286	12599	2414	544	1637
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	40231	35937	516	35421	4294	2425	1691
Transport i gospodarka magazynowa .. Transportation and storage	5553	4957	93	4864	596	321	254
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	5205	4568	51	4517	637	265	356
Informacja i komunikacja..... Information and communication	14849	13924	485	13439	925	311	555
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities	6931	6068	708	5360	863	148	425
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	11305	9438	254	9184	1867	341	1122
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	26650	23339	616	22723	3311	700	1952
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	8959	8109	128	7981	850	246	566
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne..... Public administration and defence; compulsory social security	21	19	2	17	2	—	1
Edukacja..... Education	2403	2132	27	2105	271	128	139
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	2288	1811	31	1780	477	216	198
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	1588	1448	54	1394	140	47	92
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	1859	1665	19	1646	194	84	101

a W podziale według sekcji PKD – bez podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON. b W tym 422 spółki partnerskie i 1642 spółki komandytowo-akcyjne.

a In division by PKD sections – excluding entities for which the information on dominant type of conducted activity does not exist in the REGON register. b Of which 422 professional partnerships and 1642 limited joint-stock partnerships.

TABL. 4 (289). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a NOWO ZAREJESTROWANE WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
NEWLY REGISTERED ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		spółki companies					spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which			cywilne civil law partnerships		
			handlowe commercial		z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
razem total	akcyjne joint stock	w tym of which						
O G Ó Ł E M 2010	66405	9227	7301	172	6181	1917	20	54761
TOTAL								
2015	68432 ^b	17459	15990	238	14270	1445	25	47860
2017	67057 ^b	16374	15256	216	13410	1108	23	48040
2018	72352^b	15622	14436	142	12641	1173	22	53213
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... Agriculture, forestry and fishing	376	61	55	1	46	4	1	313
Przemysł..... Industry	4036	998	905	8	784	93	3	3027
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing	3621	775	688	6	580	87	2	2838
Budownictwo ..... Construction	8524	1499	1388	9	1114	107	2	7012
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	11398	2834	2567	17	2322	267	5	8530
Transport i gospodarka magazynowa ..... Transportation and storage	4218	701	654	—	594	47	—	3513
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	2293	684	571	2	497	113	1	1608
Informacja i komunikacja..... Information and communication	7685	1921	1880	31	1762	41	—	5750

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W podziale według sekcji PKD – bez podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

^Δ Excluding persons tending private farms in agriculture. ^b In division by PKD sections – excluding entities for which the information on dominate type of conducted activity does not exist in the REGON register.

TABL. 4 (289). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a NOWO ZAREJESTROWANE WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**NEWLY REGISTERED ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		spółki companies					cywilne civil law partnerships		
		razem total	w tym of which			z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
			handlowe commercial		akcyjne joint stock				
razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	cywilne civil law partnerships						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	1999	550	535	22	447	12	—	1369	
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	2623	1005	964	5	782	37	3	1130	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... Professional, scientific and technical activities	12928	3216	3106	35	2729	110	1	9678	
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	4225	1095	952	8	845	143	3	3116	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..... Public administration and defence; compulsory social security	18	2	1	—	1	1	—	4	
Edukacja ..... Education	2787	341	268	—	233	73	—	2088	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	2654	267	219	2	167	48	2	2359	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	1293	165	145	2	130	20	—	968	
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities	5213	278	221	—	183	57	—	2748	

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (290). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a WYREJESTROWANE WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
LIQUIDATED ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		razem total	spółki companies				cywilne civil law partnerships	spółdziel- nie coopera- tives	osoby fizyczne prowa- dzące działal- ność go- spodarczą natural persons conduct- ing eco- nomic activity
			w tym of which			z ograni- czoną odpowie- dzialno- ścią with limited liability			
			handlowe commercial		akcyjne joint stock				
razem total	razem total	akcyjne joint stock	z ograni- czoną odpowie- dzialno- ścią with limited liability	cywilne civil law partnerships	spółdziel- nie coopera- tives	osoby fizyczne prowa- dzące działal- ność go- spodarczą natural persons conduct- ing eco- nomic activity			
O G Ó Ł E M 2010	33516	1538	882	42	653	656	27	31586	
TOTAL									
2015	45259 ^b	2324	1477	53	936	847	20	41791	
2017	46585 ^b	3819	3044	82	2202	773	24	40977	
2018	66198^b	27863	27067	785	25439	792	1317	31631	
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... Agriculture, forestry and fishing	609	177	146	4	139	31	168	219	
Przemysł..... Industry	6181	3548	3469	120	3281	79	119	2355	
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing	5858	3365	3288	113	3114	77	119	2221	
Budownictwo..... Construction	6598	2512	2468	80	2295	44	304	3755	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	20502	12052	11803	239	11385	248	109	8313	
Transport i gospodarka magazynowa..... Transportation and storage	3085	654	633	11	602	21	13	2412	
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	1567	476	415	5	382	61	1	1090	
Informacja i komunikacja..... Information and communication	3482	1748	1708	71	1582	40	42	1683	

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W podziale według sekcji PKD – bez podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture. ^b In division by PKD sections – excluding entities for which the information on dominate type of conducted activity does not exist in the REGON register.

TABLE 5 (290). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a WYREJESTROWANE WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
 LIQUIDATED ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		spółki companies					cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which						
			handlowe commercial		akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
			razem total	w tym of which					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	1744	537	519	67	390	15	16	1124	
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	1644	623	600	12	505	23	459	522	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... Professional, scientific and technical activities	8147	3859	3772	132	3480	87	48	4186	
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	2786	787	745	18	687	42	13	1975	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..... Public administration and defence; compulsory social security	141	3	2	—	2	1	—	2	
Edukacja ..... Education	1674	241	201	6	183	40	8	1042	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	1235	203	180	4	148	23	2	1022	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... Arts, entertainment and recreation	1144	248	235	8	219	13	5	483	
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities	5634	187	163	8	151	24	10	1446	

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Informacje na temat publikacji wydawanych przez urząd można uzyskać pod adresem:

Information concerning publications issued by office can be obtained at:

Urząd Statystyczny w Warszawie

Statistical Office in Warszawa

Centrala 22 464 20 00

Tel. exchange (+48) 22 464 20 00

1 Sierpnia 21, 02-134 WARSZAWA

Centrum Informacji Statystycznej, parter

Centre of Statistical Information, ground floor

tel. 22 464 20 85

tel. (+48) 22 464 20 85

e-mail: InformatoriumUSWAW@stat.gov.pl

oraz w Centrach Informacji Statystycznej w:

as well as Centres of Statistical Information at:

Oddziały w (Branch in) **Ciechanowie**

Oddziały w (Branch in) **Ostrołęce**

06-400 Ciechanów, ul. Nadrzeczna 1
tel. 23 672 32 08 wew. 3220

07-410 Ostrołęka, ul. Insurekcyjna 3
tel. 29 760 78 50

Oddziały w (Branch in) **Płocku**

Oddziały w (Branch in) **Radomiu**

09-407 Płock, ul. Otolińska 21
tel. 24 366 50 37

26-600 Radom, ul. Planty 39/45
tel. 48 362 21 01 wew. 344

Oddziały w (Branch in) **Siedlcach**

08-110 Siedlce, ul. Kazimierza Pułaskiego 19/21
tel. 25 632 57 67

SPRZEDAŻ DETALICZNĄ WYDAWNICTW US PROWADZĄ:

RETAIL SALES OF SO PUBLICATIONS IS CONDUCTED AT:

- US w **Warszawie, Centrum Informacji Statystycznej**, parter
- Punkt **sprzedaży** Zakładu Wydawnictw Statystycznych, 00-925 Warszawa, al. Niepodległości 208 (parter) tel. bezp. 22 608 32 10

- SO in **Warsaw, Centre of Statistical Information**, ground floor
- **Sales point** of Statistical Publishing Establishment, 00-925 Warszawa, Niepodległości 208 (ground floor) direct tel. (+48) 22 608 32 10

U w a g a. Zamówienia na prenumeratę publikacji można składać pisemnie, faksem lub e-mailem na adres Urzędu Statystycznego w Warszawie, podając pełny adres odbiorcy z kodem pocztowym oraz numerem identyfikacyjnym płatnika VAT (NIP).

N o t e. Orders on publication subscriptions should be sent by post, fax or email at Statistical Office in Warszawa address with full address of recipient including ZIP code and tax identification number (NIP).